Ett reformerat åklagarväsende

Del B

Ur KB:s samlingar
Digitaliserad år 2015

National Library of Sweden

Betänkande av Åklagarutredningen -90

SOU
1992:61

Ett reformerat åklagarväsende

Del B

Betänkande av Åklagarutredningen -90

SOU
1992:61

Ref KB Oc

Statens offentliga utredningar
1992:61
Justitiedepartementet

Ett reformerat åklagarväsende

Del B

Åklagarutredningen -90

Betänkande av Åklagarutredningen-90
Stockholm 1992

SOU och Ds kan köpas från Allmänna Förlaget, som också på uppdrag av regeringskansliets förvaltningskontor ombesörjer remissutsändningar av dessa publikationer.

Adress: Allmänna Förlaget
Kundtjänst
106 47 Stockholm
Tel 08/739 96 30
Telefax: 08/739 95 48

Publikationerna kan också köpas i Informationsbokhandeln, Malmtorgsgatan 5, Stockholm.

ISBN 91-38-13098-X
ISSN 0375-250X

Graphic Systems AB, Göteborg 1992

Innehållsförteckning

Del B

Bilagor

1. PM om överlaster i vägtrafiken - kriminalisering och/ eller överlastavgift 5

2. Avkriminalisering inom jaktlagstiftningen 35

3. Avkriminalisering av vissa ansvarsbestämmelser inom värnpliktslagen 49

4. Statistik angående åtalsunderlåtelse m.m. 61

5. Undersökning av vissa brottmålsdomar år 1990 vid Stockholms tingsrätt, avd. 13, och Nyköpings tingsrätt 67

6. Bör åklagarväsendet integreras med polisväsendet på lokal nivå 77

7. Statskontorets rapport 1992:16 Översyn av åklagar-organisationen 115

8. Produktivitetstal avseende regionåklagarmyndigheterna inkl. SPM 265

Bilaga 1

PM OM ÖVERLASTER I VÄGTRAFIKEN

- kriminalisering och/eller överlastavgift -

Av *Kristian Auguststsson*
Ad vid riksåklagarens kansli

INNEHÅLL

1 REGELSYSTEMEN

1.1 Bestämmelser om fordonsvikter och maximilast i vägtrafikkungörelsen (VTK)
- 1.1.1 Väg för hårt belastad (106 §)
- 1.1.2 Fordon för hårt belastat (114 §)
- 1.1.3 Hindrande av fortsatt färd

1.2 Straffbestämmelser m.m.
- 1.2.1 Ansvar och påföljd
- 1.2.2 Företagsbot
- 1.2.3 Internationella frågor

1.3 Överlastavgifter
- 1.3.1 Allmänt
- 1.3.2 Väg för hårt belastad
- 1.3.3 Fordon/fordonståg för hårt belastat
- 1.3.4 Beräkning av överlastavgift m.m.
  - 1.3.4.1 Vid för högt axel-, boggi-, eller trippelaxeltryck
  - 1.3.4.2 Vid för hög bruttovikt
  - 1.3.4.3 Vid flera samtidiga överträdelser
  - 1.3.4.4 Återfall m.m.
  - 1.3.4.5 Nedsättning m.m.
  - 1.3.4.6 Vem påförs avgiften
  - 1.3.4.7 Beslutande myndighet m.m.
  - 1.3.4.8 Avgiftens storlek

2 ÖVERTRÄDELSEFREKVENS M.M.

2.1 Allmänt

2.2 Ordningsbot, strafföreläggande och domar

2.3 Överlastavgiftsbeslut

2.4 Frekvensmätningar

3 TIDIGARE TANKAR PÅ AVKRIMINALISERING/ DEPENALISERING

4 JÄMFÖRANDE SAMMANFATTNING

4.1 Sanktionsformernas syften

4.2 Kontrollinriktning/frekvens/sanktionsnivå

4.3 Skillnader i kriminaliseringens/avgiftsbeläggningens omfattning m.m.
- 4.3.1 Berörda fordon

4.3.2 Ansvarig personkrets
4.3.3 Beräkningsgrund
4.3.4 Handläggningsordning
4.3.5 Sammanfattning
4.4 Internationella frågor

5 ÖVERVÄGANDEN

6 SLUTSATSER

1. REGELSYSTEMEN

1.1 Bestämmelser om fordonsvikter och maximilast i vägtrafikkungörelsen (1972:603)

1.1.1 Väg för hårt belastad (106 §)

Bestämmelser om fordonsvikter m. m. finns i 106 § vägtrafikkungörelsen (VTK). Bestämmelserna gäller inte trafik på enskilda vägar eller på vägar utom landet (se dock 1.2.3 nedan). Reglerna avser den högsta belastning som ett motordrivet fordon eller ett därtill kopplat fordon får utöva på en allmän väg. Överskrids de värden som anges får fordonet inte brukas på det allmänna vägnätet. Med motordrivna fordon avses bl.a. bilar, motorcyklar, traktorer, motorredskap och terrängmotorfordon. För fordonståg i internationell trafik har vägverket medgett vissa undantag från bruttoviktsbestämmelserna (162 § VTK). Verket ger också dispens för transporter i enskilda fall. För transporter inom en kommun kan dispens även beslutas av kommunen (159 § VTK). Vidare finns särskilda undantag för bl a militära fordon i vissa fall (1 § andra stycket VTK).

Enligt 106 § första stycket indelas det svenska vägnätet vad avser högsta tillåtna bruttovikter i två bärighetsklasser, BK 1 och BK 2, av vilka BK 1 är den med högst bärighet. Vägverket bestämmer vilka vägar som skall hänföras till BK 1 (106 § andra stycket). Övriga vägar hänförs till BK 2. Högsta tillåtna bruttovikter anges i två bilagor till 106 § (bil.1 för vägar hänförliga till BK 1 och bil.2 för vägar som hör till BK 2). Här anges i tabeller högsta tillåtna bruttovikt vid olika axelavstånd för vägar som tillhör BK 1 och BK 2. Som exempel kan nämnas att på vägar hänförliga till BK 1 tillåts som mest fordonskombinationer med en bruttovikt om högst 56 ton vid ett minsta avstånd mellan första och sista axel av 16 meter. I 106 § första stycket punkt 5 finns också bestämmelser om minsta axelavstånd mellan olika fordon i ett fordonståg när den sammanlagda bruttovikten överstiger 16 ton. Sistnämnda bestämmelser kompletteras i fjärde stycket med en särbestämmelse för vissa fall. Högsta tillåtna axel-, boggi- och trippelaxeltryck anges direkt i 106 §.

Tredje stycket i 106 § innehåller särskilda bestämmelser för fall då det högsta tillåtna axeltrycket är begränsat till 8 ton. Sådana begränsningar kan beslutas av en länsstyrelse eller en kommun genom lokala trafikföreskrifter (147 § VTK). För dessa fall anges direkt i tredje stycket vilka boggi- och trippelaxeltryck som är tillåtna och i bilaga 3 till 106 § anges värden som reglerar högsta tillåtna bruttovikter. Genom lokala föreskrifter kan också högre viktgränser än som följer av 106 § VTK medges.

1.1.2 Fordon för hårt belastat (114 §)

I ett fordons registreringsbevis finns uppgifter om den garanterade axelbelastningen. Denna används vid bestämmandet av det högsta tillåtna axel-, boggi- eller trippelaxeltryck som gäller för fordonet eller fordonståget. Överträdelser av dessa värden kan föranleda överlastavgift men inte straffrättsligt ansvar. Vid överbelastning av fordon gäller å andra sidan att straff kan följa enligt bestämmelsen om maximilast i 114 § VTK, vilken inte har någon direkt motsvarighet på överlastsidan. Enligt 114 § gäller att om det för ett motordrivet fordon eller ett därtill kopplat fordon fastställts viss maximilast, får tyngre last inte befordras med fordonet. Undantag finns för bl.a. militära fordon i vissa fall (1 § andra stycket VTK).

Med maximilast avses skillnaden mellan det berörda fordonets totalvikt och tjänstevikt. Totalvikt och tjänstevikt finns t.ex. fastställda för bilar, motorcyklar, traktorer, motorredskap, och släpvagnar (från den 1 januari 1991 skall även tung terrängvagn omfattas; se t.ex. SFS 1990:1200 och 1201).

För utländska fordon som framförs i internationell trafik i Sverige finns bestämmelser om i vilken utsträckning sådana uppgifter skall finnas i förordningen (1987:27) om fordon i internationell vägtrafik i Sverige.

1.1.3 Hindrande av fortsatt färd

Enligt 168 § VTK gäller att en polisman skall hindra fortsatt färd om ett fordon framföres i strid mot VTK eller en med stöd av kungörelsen meddelad föreskrift om det är så att färden inte kan fortsättas utan påtaglig fara för trafiksäkerheten eller annan väsentlig olägenhet.

Oavsett faran eller eventuell olägenhet skall polismannen dock alltid hindra en färd vid vilken det på fordonet tagits så stor last eller sådant antal passagerare att maximilasten för fordonet eller det vid fordonets färd på vägen tillåtna högsta axel-, boggi-, eller trippelaxeltrycket överskridits eller att fordonets bruttovikt eller i fråga om fordonståg den sammanlagda bruttovikten överstigit den vikt som var tillåten vid färden och maximilasten därvid överskridits med mer än 20 % eller axel-, boggi- ellertrippelaxeltrycket eller bruttovikten med mer än 10 %. Bara om det föreligger särskilda skäl får fortsatt färd tillåtas i dessa fall.

När det gäller överträdelser mot bestämmelserna i 106 § VTK innebär de, så som bestämmelserna är utformade, i sig ett straffsanktionerat brukandeförbud så länge överbelastningen består.

1.2 Straffbestämmelser m. m.

1.2.1 Ansvar och påföljd

Brukas ett fordon i strid mot bestämmelserna i 106 eller 114 § VTK eller någon lokal trafikföreskrift om fordonsvikt kan fordonsägaren enligt vad som sägs i 164 § VTK dömas till böter, högst 1000 kr. För det fall handlandet innebär att flera förseelser begåtts som kan beivras gemensamt kan bötesstraffet högst uppgå till 2000 kr. Ägaren kan undgå ansvar om han visar att förseelsen berott på någon omständighet som han inte kunnat råda över. Även föraren kan dömas till böter om han kände till eller bort känna till hindret för fordonets brukande. Den som medverkat till en ägares eller förares överträdelse kan straffas enligt en särskild hänvisning i 164 § tredje stycket till vad som i 23 kap brottsbalken (BrB) sägs om ansvar för medverkan till brott. Härigenom är det möjligt att utkräva ansvar även för anstiftare och medhjälpare. Den som innehar ett fordon med nyttjanderätt kan vara att anse som ägare i vissa fall. Den som brukat fordonet utan lov kan också dömas i ägarens ställe.

Beslut har nyligen (SFS 1991:240) fattats om att bl a högsta beloppet för penningböter skall vara 2000 kr för ett enstaka brott och 5000 kr vid flera brott. Beslutet har föranlett riksåklagaren att påbörja en översyn av ordningsbotsbeloppen. Översynen torde komma att leda till - sett i sitt sammanhang - relativt kraftiga höjningar generellt sett. Även frågan om fler förseelser kan föras in i systemet kommer att behandlas.

För närvarande gäller följande ordningsbotsbelopp.

Vid överträdelse av 106 §

400 kr för överskridanden upp till och med 10%,
600 kr upp t o m 20% och
800 kr upp t o m 30%

Vid överträdelse av 114 §.

400 kr upp t o m 20% och
600 kr upp t o m 30%.

Vid högre överskridanden rapporteras brottet till åklagare som f.n. kan utfärda strafföreläggande med belopp upp till högst 1000 kr för ett enstaka brott och 2000 kr för flera brott (2000 resp. 5000 kr från den 1 januari 1992). Åklagaren skall också bedöma om ansvar för annat brott kan komma i fråga vid de allvarligaste överträdelserna.

Det kan t.ex. gälla vårdslöshet i trafik, allmänfarlig vårdslöshet och framkallande av fara för annan. Inte bara storleken av viktöverskridandet torde här vara av betydelse utan även lastens karaktär - t ex farligt gods - och andra särskilda omständigheter i det enskilda fallet torde kunna ha betydelse för denna bedömning.

Vid överlast som innebär ett samtidigt överskridandet av en vägbelastningsbestämmelse och en bestämmelse som gäller belastningen av själva fordonet torde förseelserna ses som två olika brott. Däremot torde ett överskridande inom enbart ett av dessa områden t.ex. ett samtidigt överskridande av tillåten belastning på flera axlar och för hög bruttovikt ses som ett brott och straffet bestämmas enbart efter den grövsta av de överträdelser som gärningen innefattar. I de fall två brott föreligger bestäms ett gemensamt straff som är något lägre än om brotten bedömts var för sig.

Om ålagda böter inte betalas kan de, om inte annat är föreskrivet, förvandlas till fängelse i lägst fjorton dagar och högst tre månader enligt bestämmelserna i bötesverkställighetslagen

1.2.2 Företagsbot

Även om varje brott sett för sig inte anses allvarligare än att det bara kan medföra ett mindre bötesstraff torde företagsbot enligt 36 kap 7 § brottsbalken (BrB) kunna komma i fråga för den företagare - juridisk person eller ej - som kan visas ha åsidosatt viktbestämmelserna upprepade gånger i sin verksamhet. Något sådant fall torde dock ännu inte ha prövats. Praktiska möjligheter att åstadkomma en sådan prövning borde dock kunna föreligga med tanke på den regionala erfarenhet om företagens uppförande på området som erhålls i samband med påförandet av överlastavgift. Redan nu gäller enligt riksskatteverkets rekommendationer (RSV Iv 1990:1) vissa rutiner för att kontrollera om ett visst fordon tidigare förekommit i överlastavgiftsammanhang. Detta för att regeln om förhöjt belopp vid återfall skall kunna iakttas. Det finns härvid möjlighet för en länsstyrelse att med hjälp av bilregistret organisera kontrollen så att det går att se om flera fordon hos samme ägare föranlett överlastavgift för denne. Detta har t ex uppgivits vara möjligt med det system som används vid vid länsstyrelsen i Stockholms län. Det synes alltså vara fullt möjligt för en handläggande länsstyrelse att ordna det så att man kan uppmärksamma om ett visst företag upprepade gånger påförts överlastavgift och att med anledning härav initiera en företagsbotsutredning. Sådana initiativ torde dock inte tas för närvarande.

Genom företagsboten är det möjligt att förelägga den försumlige en bot som teoretiskt kan bli betydligt högre än vad som kunnat påföras som överlastavgift. Det högsta beloppet för företagsboten är nämligen

3 miljoner kr och det lägsta 10 000 kr. I praktiken torde dock botens storlek i fall som de förevarande komma att ligga i den nedre delen av denna skala.

Företagsboten skall i princip enbart ha en bestraffande funktion. Den kan därför åläggas oberoende av om vinsten av överträdelsen på ett eller annat sätt förverkas. I de fall någon annan bestraffande avgift utgår bör denna däremot beaktas och kan göra att någon företagsbot inte bör utgå. Det kan dock vara tveksamt om överlastavgiften alltid kan ersätta boten. Förhöjd avgift kan t ex inte utgå om överträdelserna har skett med olika fordon och inte heller om det förflutit mer än ett år mellan förseelserna. Överlastavgiften är inte heller renodlat bestraffande utan har också ett vinsteliminerande syfte. Med hänsyn härtill och till att den genomsnittliga avgiften är omkring 4000 kr och medianvärdet betydligt lägre, torde situationer kunna uppkomma där det straff som avgiften innebär inte är tillräckligt för att utesluta möjligheten och behovet av att även ålägga en företagsbot. Å andra sidan omfattar överlastavgifterna vissa fall av överskridanden av för fordon gällande belastningsvärden som inte omfattas av någon kriminalisering och därför inte kan föranleda företagsbot.

Vinstindragning av de förtjänster som i näringsverksamhet kan ha gjorts genom överlaster skulle kunna göras genom en tillämpning av bestämmelsen om förverkande i 36 kap 4 § BrB. Detta torde dock normalt inte bli aktuellt eftersom samma effekt beräknas kunna åstadkommas genom uttaget av överlastavgift. Avgiften bestäms dock schablonmässigt och kan därför inte antas motsvara vinsten i det enskilda fallet med någon större exakthet.

När fråga om företagsbot uppkommer kan förvarstagande och kvarstad tillgripas till säkerställande av betalning av en framtida bot. Teoretiskt kan härvid t.ex. ett utlandsägt fordon tas i förvar och efter domstolsprövning kvarhållas till dess frågan om företagsbot avgjorts eller säkerhet ställts.

1.2.3 Internationella frågor

Vid lagföring av utlänning och fråga om åläggande av företagsbot för utländsk ägare uppkommer inga direkta svårigheter inom Norden. Däremot är det i allmänhet svårt att få annan utländsk ägare lagförd. Nederländerna och Österrike, vilka i och för sig svarar för en relativt stor andel av de utomnordiska överträdelserna, utgör dock undantag härvidlag. Den europeiska lagföringskonventionen gäller nämligen i förhållande till dessa länder. Det kan antas att den pågående europeiska integrationen på sikt leder till att det även i förhållande till övriga berörda europeiska länder blir mera angeläget och lättare att

få till stånd en lagföring i annat land.

På trafikrättens område gäller också att det sedan länge bedrivits ett internationellt samarbete för att åstadkomma att trafikbrott som begåtts av trafikant vid tillfällig vistelse utom hemlandet skall kunna göras effektiv och smidig. En europakonvention på området har sålunda lett till införandet av lagen (1971:965) om straff för trafikbrott som begåtts utomlands. I lagens 2 § straffbeläggs bl a överträdelser utom landet som kan sägas motsvara bestämmelserna i 106 och 114 §§ VTK. Även bestämmelsen i 3 §, vilken gäller subsidiärt i förhållande till 2 §, innebär en kriminalisering av utom landet gällande bestämmelser på ifrågavarande område (gäller i förhållande till de nordiska länderna och, enligt förordnande om tillämpningen av 3 § i KK 1972:477, vissa andra länder t ex Frankrike). Krav på dubbel straffbarhet finns i 2 kap 2 § brottsbalken. Det kan anmärkas att i fråga om trafikbrott gäller lagen (1976:19) om internationellt samarbete rörande lagföring för brott (lagföringslagen) inte i förhållande till stat som tillträtt den europeiska konventionen den 30 november 1964 om straff för vägtrafikbrott. I den mån lagföringslagen skall tillämpas gäller bl a att kravet på dubbel straffbarhet inte innebär annat än att gärningen skulle ha varit straffbar i Sverige om den i stället begåtts här. Dubbel straffbarhet på gärningsorten behöver alltså inte föreligga.

1.3 Överlastavgifter

1.3.1 Allmänt

Lagen (1972:435) om överlastavgift (ÖVL) trädde i kraft den 1 april 1973. Bakgrunden till lagstiftningen angavs vara svårigheten att, med de sanktionsformer som då stod till buds, komma till rätta med de omfattande överträdelserna av belastningsbestämmelserna. I samband med den proposition som låg till grund för ÖVL (prop 1972:81, jfr TU 13) framhöll föredraganden att fordonsägaren genom att överträda belastningsbestämmelserna kunde uppnå betydande trafikekonomiska fördelar. Påföljden dagsböter, som då var stadgad, ansågs inte tillräcklig för att effektivt motverka detta vinstmotiv utan syftade närmast till att tillgodose trafiksäkerhetsintresset. Därtill kom att fordonsägarens straffansvar var beroende av hans delaktighet, vilken aspekt saknade betydelse vid en trafikekonomisk bedömning av de vinster som uppkom för fordonsägaren genom överträdelserna. Värdet med en särskild överlastavgift låg i att man oberoende av frågan om straffansvar skulle kunna neutralisera dessa vinster. Vid fastställandet av avgiftens storlek var det dock inte avsikten att

utkräva ett kostnadsansvar och därigenom prissätta överträdelsen utan att motverka den från trafikpolitisk synpunkt oacceptabla överbelastningen. Avgiften skulle med hänsyn härtill kunna bestämmas schablonmässigt. Genom att det straffrättsliga sanktionssystemet skulle verka vid sidan av avgiftssystemet skulle det inte med fog kunna hävdas att det senare på något sätt legaliserade överlasterna.

Lagförslaget byggde i vart fall delvis på tanken att överlasterna utgjorde ett undandragande av skatt eftersom vägtrafikskatterna fastställs med hänsyn till bl.a. belastningsbestämmelserna. Enligt trafikutskottet (TU) borde dock i stället trafiksäkerhetsaspekter och risken för snedvridning av konkurrensförhållandena inom transportmarknaden ses som de grundläggande argumenten för avgiften. Den borde därför inte som tänkt var benämnas automobilskattetillägg och ses som ett skattetillägg utan i huvudsak vara en straffavgift.

I propositionen 1989/90:17 Om ändring i lagen om överlastavgift har de där föreslagna skärpningarna - i praktiken en tredubbling av avgifternas storlek - närmast motiverats med överlasternas negativa effekter på vägnätet vad gäller förslitning. Det framhålls emellertid också att ett fordon som lastats mer än vad fordonet tål innebär en betydande trafiksäkerhetsrisk och därför måste kunna bli föremål för en effektiv sanktion. Lagen måste vara utformad så att den utgör ett starkt incitament för fordonsägaren att se till att hans fordon inte har någon överlast. Överlasterna borde därför göras så dyrbara för fordonsägaren att det blir mer lönsamt att köra med laglig last. Förslaget ledde till beloppshöjningar som från april 1990 i förening med minskade säkerhetsmarginaler vid överlastberäkningen torde ha återställt avgiften till i vart fall ursprunglig stränghet. Ändringarna innebär däremot knappast någon kraftigare höjning i jämförelse med nuvärdet av de avgifter som kunde utgå vid överlastavgifternas införande.

Enligt ÖVL (1 §, vilken enligt ändring som träder i kraft den 1 januari 1993 skall omfatta även framfart med tung terrängvagn och släpvagn som dras av tung terrängvagn, traktor eller motorredskap; se SFS 1990:14 och SFS 1990:1196) utgår överlastavgift om en lastbil, buss eller släpvagn som dras av bil framförs på väg med högre axeltryck, boggitryck, trippelaxeltryck eller bruttovikt än som är tillåtet för fordonet, fordonståget eller vägen. Enligt SFS 1990: 1197 gäller från sistnämnda datum också ändringar i bl a 7 § om vem som skall påföras avgiften.

Endast en avgift tas ut oavsett om både belastningsbestämmelser som gäller för väg och och bestämmelser som rör fordons belastning överträtts. Beloppets storlek fastställs dock enligt det alternativ som efter en beräkning av de olika möjliga fallen medför den högsta avgiften.

Överlastavgift tas ut även om överträdelsen inte leder till påföljd enligt VTK. Det spelar heller ingen roll om fordonet är oregistrerat eller avställt. Beträffande utländska fordon gäller att registreringsbeviset inte alltid visar den garanterade axelbelastningen. När uppgiften saknas kan överlastavgift för dessa fordon endast beräknas i fråga om överskridanden av axeltryck, boggitryck, trippelaxeltryck eller bruttovikt som gäller för vägen.

Lagen gäller inte för militärregistrerade fordon, fordon som brukas av försvarsmakten enligt skriftligt avtal med militär myndighet eller är taget i anspråk med nyttjanderätt enligt förfogandelagen (1978:262) eller civilförsvarslagen (1960:74).

Beträffande släpvagnar dragna av personbilar kan anmärkas att de formellt omfattas av överlastbestämmelserna även om reglerna om viktavdrag för varje axel i allmänhet medför att någon överlastavgift i praktiken inte kan utgå. För personbilar och motorcyklar utgår inte någon avgift.

Riksskatteverket har utfärdat föreskrifter m m om överlastavgift (RSFS 1990:7). Enligt föreskrifterna skall avgiften betalas till länsstyrelsen inom tre veckor från mottagandet av beslutet om avgiften. Vid belopp över 10 000 kr kan inbetalningstiden sättas längre och fördelas på högst tre betalningstillfällen. Om avgiften inte betalas i rätt tid, skall den drivas in enligt bestämmelserna i uppbördslagen (1953:272), vilket bl.a. innebär att restavgift skall tas ut. Riksskatteverket har vidare utfärdat rekommendationer m. m. om överlastavgift (RSV Iv 1990:1).

1.3.2 Väg för hårt belastad

Högsta tillåtna axeltryck, boggitryck eller trippelaxeltryck för väg som tillhör bärighetsklass 1 (BK 1) och bärighetsklass 2 (BK 2) framgår av 106 § VTK (se avsnitt 1.1.1). Avvikelse från dessa värden kan dock ha gjorts genom lokal trafikföreskrift (147 och 148 §§ VTK).

1.3.3 Fordon/fordonståg för hårt belastat

Det för fordonet högsta tillåtna axel-, boggi- eller trippelaxeltrycket bestäms med ledning av uppgiften om den garanterade axelbelastningen i det senaste registreringsbeviset.

1.3.4 Beräkning av överlastavgift

1.3.4.1 Vid för högt axel-, boggi- eller trippelaxeltryck

Har högsta tillåtna axel-, boggi- eller trippelaxeltryck överskridits, avrundas överlasten för varje axel, boggi eller trippelaxel till närmast lägre, hela hundratal kg. Vidare dras 500 kg av för varje axel. Återstående överlast är avgiftspliktig (2 §). Avgiften är progressiv. Den utgör för den del av överlasten som uppgår till

högst 2000 kg 200 kr per 100 kg,
för den del av överlasten som ligger mellan 2 100 och 4 000 kg 400 kr per 100 kg,
för del mellan 4 100 kg och 6 000 kg 600 kr per 100 kg,
för del mellan 6 100 kg och 8 000 kg 800 kr per 100 kg och
för del över 8 100 kg 1000 kr per 100 kg.

1.3.4.2 Vid för hög bruttovikt

Om högsta tillåtna bruttovikt har överskridits för ett fordon som inte ingår i ett fordonståg, fördelas överlasten lika på fordonets axlar (3 §). Överlasten för varje axel avrundas därvid till närmast lägre hela hundratal kg och minskas sedan med 300 kg. För varje axel beräknas härefter överlastavgift i enlighet med vad som anges i tabellen i 2 §. Detsamma gäller om fordon i ett fordonståg när den för fordonståget som sådant högsta tillåtna bruttovikten inte överskridits.

Har högsta tillåtna bruttovikt överskridits i fråga om ett fordonståg (4 §), fördelas överlasten lika på tågets axlar och avgiftspliktig överlast och överlastavgift beräknas för varje axel enligt vad som sägs i 3 §. Har högsta tillåtna bruttovikt överskridits även i fråga om ett eller flera i tåget ingående fordon beräknas dock avgiftspliktig överlast och överlastavgift för varje fordon för sig om det sammanlagda beloppet överlastavgift därvid blir högre.

1.3.4.3 Vid flera samtidiga överträdelser

Om såväl de för vägen som de för fordonet/fordonen gällande högsta värdena överskridits beräknas avgiften på det alternativ som ger den högsta avgiften. Vid sammanträffande av axeltrycksöverskridanden och för hög bruttovikt fastställs avgiften enligt 5 § till det högsta belopp som erhålls efter beräkning enligt vad som sägs i 2, 3 eller

4 §. Vid sammanträffande av bruttovikstöverskridande för ett fordonståg och överskridande av tillåtna bruttoviken för i tåget ingående fordon sker beräkningen som ovan nämnts för varje fordon för sig om detta leder till högre sammanlagd överlastavgift.

1.3.4.4 Återfall m.m.

Överlastavgift utgår för varje färd med avgiftspliktig överlast med det belopp som beräknas för visst fordon eller fordonståg enligt 2, 3 eller 4 § eller, när både högsta axeltryck, boggitryck eller trippelaxeltryck och högsta tillåtna bruttovikt överskridits vid samma färd, med det högsta av de belopp som beräknas för fordonet eller fordonståget enligt angivna bestämmelser (5 §). En färd anses i princip pågå så länge lasten är i huvudsak oförändrad d. v. s. uppehåll för t ex nattvila anses inte betyda att ny färd påbörjas efter nattvilan. Om en polisman förbjudit fortsatt färd och färden ändå fortsätts med den avgiftspliktiga överlasten tas dock överlastavgift ut särskilt för den fortsatta färden med ett 50 % förhöjt belopp (6 § ÖVL).

Har överlastavgift påförts någon för färd med visst fordon och skall sådan avgift påföras honom för färd som företagits med samma fordon inom ett år efter den tidigare färden, utgår avgiften med 50 % högre belopp (5 § andra stycket).

1.3.4.5 Nedsättning m. m.

Överlastavgiften får nedsättas eller efterges om särskilda omständigheter föreligger. Detta får ske såväl i samband med prövning av ärendet om påföring av överlastavgift som efter särskild ansökan hos länsstyrelsen. Möjligheten till nedsättning eller eftergift infördes 1974 (prop. 1974:101) och motiverades av att påförande av överlastavgift i vissa fall kunde te sig stötande från rättssäkerhetssynpunkt eller eljest framstå som uppenbart orimligt.

Fram till den 1 april 1990 prövades frågor om nedsättning eller eftergift av regeringen. Prövningen var restriktiv. Riksskatteverket har rekommenderat att prövningen i fortsättningen görs med utgångspunkt i regeringens hittillsvarande praxis. Som exempel på när nedsättning skett kan nämnas fall där avståndet mellan den sista axeln på dragfordonet och den första axeln på släpfordonet varit något för kort med följd att den tillåtna bruttovikten begränsats. Nedsättning har också medgivits när det rått oklarhet om utmärkningen av en vägs nedsatta bärighet. Eftergift har sällan förekommit; som exempel kan dock nämnas fall där en transport utförts i en nödsituation.

1.3.4.6 Vem påförs avgiften

Enligt 7 § påförs avgiften ägaren av det motordrivna fordon som överträdelsen skett med eller, om överträdelsen begåtts med släpvagn, ägaren av det fordon som släpvagnen dragits av. Om det berörda fordonet innehas på grund av kreditköp med återtaganderätt skall innehavaren anses som ägare. Detsamma gäller vid innehav med nyttjanderätt för längre tid och normalt också vid kortare perioder av nyttjanderätt. Om någon utan ovan angiven ägares lov brukat fordonet skall dock brukaren och inte ägaren påföras överlastavgiften.

1.3.4.7 Beslutande myndighet m.m.

Beslut om överlastavgift fattas på grundval av en polismans primärrapport av länsstyrelsen i det län där bilens ägare har sin adress enligt bilregistret. I fråga om utländska fordon påförs avgiften av länsstyrelsen i Stockholms län. Länsstyrelsens beslut kan överklagas hos kammarrätt. Det allmännas talan förs av ett allmänt ombud (AO). Det är allmänna ombudet i vägtrafikskattefrågor - vanligen en taxeringsintendent - som är part även i mål om överlastavgift (9 § ÖVL). Det finns 24 AO; en för varje länsstyrelse. Ombudet är svarande i kammarrätten men kan också själv överklaga länsstyrelsens beslut. Någon rutinmässig information om besluten lämnas dock inte. Möjligen förekommer det på sina håll att kontakt ibland tas med ombudet innan tveksamma fall avgörs. Ombudet ges härigenom möjlighet att bevaka ärendets utgång och att klaga om han finner skäl till det. Någon mer omfattande verksamhet har dock ombuden inte haft att ägna sig åt hittills. Den nyligen genomförda ändringen med överflyttning av nedsättnings- och eftergiftsbeslut från regeringen till länsstyrelsen i förening med möjligheten att klaga till kammarrätten har dock medfört en viss ökning av verksamheten. I första hand är det dock den beslutande funktionen hos länsstyrelsen som påverkats av förändringen. Riksskatteverket är central förvaltningsmyndighet i fråga om överlastavgiftlastavgift (Beslut den 26 januari 1973 av finansdepartementet).

I den proposition som låg till grund för de senaste ändringarna i lagen (prop 1989/90:17, s 18) menade föredraganden att frågan om beslutande myndighet måste ses över om den besvärande situation som f. n. råder vad gäller uppbörd och indrivning av beslutade avgifter skall kunna förbättras. Betydande belopp kvarstår nämligen obetalda även efter indrivningsförsök och mer än en fjärdedel av avgifterna betalas inte frivilligt. Betalningsfrekvensen för utländska fordon anses sämre än för svenska. Utländska fordon finns i

allmänhet inte kvar i landet när beslut fattas och än mer sällan vid den tidpunkt då indrivning blir aktuell. Om fordonets ägare inte har andra tillgångar i Sverige, saknas det därför i praktiken möjlighet att driva in överlastavgifterna i andra länder än de nordiska. Förslag som förts fram för att om möjligt förbättra denna situation är bl. a. brukandeförbud som vid obetald fordonsskatt och möjlighet för polis att i samband med ett preliminärt beslut om överlastavgift omhänderta utländska fordon fram till dess avgiften betalts, säkerhet ställts eller avgiften upphävts vid en efterföljande prövning. Problem med att hantera nedsättnings/eftergiftsfrågan direkt på platsen kan dock tänkas uppkomma i sådana fall liksom det kan vara svårt att kontrollera om återfall föreligger som ger anledning till förhöjd avgift. Dessutom är avgiftsberäkningen - trots de förenklingar som genomförts under senare tid - många gånger inte helt enkel. I vissa extrema fall kan avgiftens storlek även bli sådan att det ansetts tveksamt om den bör kunna åläggas i en sådan förenklad ordning. Det kan också ifrågasättas om inte avgiftshanteringen, om den skall ske med nuvarande regler som grund, skulle bli så besvärande för polisen att för mycket resurser skulle komma att tas från den kontrollerande verksamheten.

1.3.4.8 Avgiftens storlek

Enligt Ds 1988:72, s 25, varierade överlastavgiftens storlek inom mycket vida gränser. Med då gällande avgiftsregler gällde att belopp under 1000 kr var vanligt förekommande. Avgifter i storleksordningen över 10 000 kr var inte direkt ovanliga. I extrema fall kunde även betydligt högre avgifter förekomma. Den genomsnittliga överlastavgiften hade de senaste tio åren varierat mellan ca 2 300 och 2 800 kr per beslut. Enligt statistiken för år 1990 var det genomsnittliga beloppet per beslut omkring 3300 kr. Totala antalet beslut var 1770. Statistiken för perioden januari - april 1991, vilken torde vara mer representativ för den genomsnittliga avgiftsnivå som gäller efter skärpningen i april 1990, anger att nivån numera ligger omkring 4300 kr (752 beslut å sammanlagt 3227000 kr). Med hänsyn till att beslut i storleksordningen under 1000 kr var vanliga före den senaste höjningen, torde medianvärdet dock ligga betydligt lägre än genomsnittsvärdet.

2 ÖVERTRÄDELSEFREKVENS M.M.

2.1 Allmänt

Historiskt ansåg rikspolisstyrelsen (RPS) 1974 att lagens tillkomst medfört en kraftig nedgång av antalet förseelser. I promemorian Ds 1988:72 Överlastavgift anges dock (s 16) att kunskapen om vilka överlaster som verkligen förekom i trafiken av flera skäl var begränsad. Vissa uppgifter från statens väg- och trafikinstitut och från vägverket ansågs emellertid tyda på att överlaster förekom i en inte obetydlig omfattning. Antalet avgiftsbeslut ökade enligt promemorian under slutet av 1970-talet och i början av 80-talet. Under åren 1983 till 1988 varierade antalet beslut mellan 1000 och 1300 per år. Storleken på den genomsnittliga överlasten kunde inte sägas ha ökat under perioden men genom att de tillåtna fordonsvikterna höjts skedde överträdelserna med en högre belastningsnivå som bas och kunde därför ändå anses utgöra ett allvarligare hot mot vägnätet än tidigare. Samtidigt hade enligt polisen resursbrist tillsammans med försliten och omodern utrustning gjort att övervakningen av regelefterlevnaden på området inte kunnat utövas i önskvärd utsträckning. Polisens möjlighet till kontroll har dock på ett sätt ökat under senare år genom att vägverket placerat ut fasta vågar i alla län. Vågarna står i första hand till polisens förfogande. I några fall kan de också kostnadsfritt användas av allmänheten t ex i Göteborg, där det finns möjlighet att vid ankomst till Sverige efter sjötransport kontrollväga fordon. Vågarna ger upplysning om såväl bruttovikter som tryckfördelningen på varje axel.

2.2 Ordningsbot, strafföreläggande och domar

Enligt uppgift från RPS utfärdades ordningsbot under 4:e kvartalet 1990 och 1:a kvartalet 1991 (blev möjligt först den 1 oktober 1990 genom ändring i riksåklagarens ordningsbotsbeslut SFS 1990:250) i nedan angiven omfattning i fall där eget fordon förts trots att högsta tillåtna axeltryck/boggitryck/bruttovikt överskridits med

- upp till och med 10 % i 80 fall
- 11 - 20 % i 124 fall
- 21 - 30 % i 28 fall

maximilasten överskridits med

- upp till och med 20 % i 29 fall
- 21 - 30 % i 15 fall

I de fall ordningsbot inte utfärdades, rapporterades misstänkta överträdelser till åklagare. Rapporterade överträdelser föranledde strafföreläggande (SF) eller dom enligt följande:

	O-bot (1/10-90)	SF	Dom	O-bot, SF och dom
1989				
106 §	-	3743	310	4053, varav 787 avsåg utländska medborgare
114 §	-	999	88	1087, varav 201 avsåg utländska medborgare
1990				
106 §	100	2389	264	2753, varav minst 561 avsåg utländska medborgare
114 §	16	591	81	688, varav minst 164 avsåg utländska medborgare

2.3 Överlastavgiftsbeslut

	Svenska fordon	Övriga nordiska fordon	Utomnordiska fordon	Samtliga fordon
1989	1833	212	171	2217
1990	1339	242	189	1770
1991				
(jan-apr)	650	53	49	752

2.4 Frekvensmätningar

När det gäller frekvensen av överträdelser på området har vägverket utfört vissa mätningar under senare år. Mätningarna sägs bl.a. visa att det förekommer transporter som belastar det allmänna vägnätet utöver vad som är tillåtet för detta. Medelbelastningen vad gäller bruttovikter och axelbelastningar ligger dock betydligt under tillåtna värden. I statistiken ingår emellertid även körningar utan last, varför medelvärdet förmodligen är något lågt. Det förekommer å andra sidan en betydande mängd överlasttransporter som är tillåtna enligt

särskilt meddelade dispensbeslut. Dessa transporter kan inte heller rensas bort från mätresultaten. För transporter som berör flera län meddelas dispenser av vägverket. Inom ett län ges dispens av den berörda vägförvaltningen om transporten passerar flera kommuner. För transporter som bara sker inom en kommun meddelas dispens av kommunen. Under 1990 meddelades inom vägverksområdet totalt omkring 11 000 dispenser med ungefär lika fördelning på vägverket och vägförvaltningarna. Antalet beslut gäller fall med såväl enbart tung last som sådan last i kombination med dispens avseende längd och bredd. Dispensbesluten är villkorade; vanligen anges vägval och vilket fordon som skall användas.

Vägverkets dispensbeslut 1990 fördelade sig på följande sätt.

1. Fordonet i sig för tungt: 249
2. Fordonet för tungt lastat: 1173
3. 1 eller 2 i kombination med för stor bredd: 2832
4. 1 eller 2 i kombination med för lång längd: 41
5. 1 eller 2 i kombination med såväl bredd- som längdöverskridande: 219

I 53 fall avslogs dispensframställningen.

De ovan nämnda mätningarnas resultat kan som redan nämnts varken rensas från körningar med olastade fordon eller från körningar med fordon som har tillåten överlast enligt ett dispensbeslut. Även om dessa fel i viss mån kan tänkas ta ut varandra ger mätningarna ändå ett dåligt underlag för bedömningen av den otillåtna överlasttrafiken. Mätningarna anses dock inte visa att överträdelser förekommer i någon större omfattning. Vanligast förekommande torde överlaster vara vid den lokala trafiken t. ex. vid timmertransporter där lastfördelningen kan vara svår att göra på ett helt riktigt sätt. Generellt är det överskridanden av tillåtna axeltryck som är vanligast medan bruttoviktsöverskridanden är mindre vanliga.

3. TIDIGARE TANKAR PÅ AVKRIMINALISERING/DEPENALISERING

Riksåklagaren fick 1983 regeringens uppdrag att föreslå begränsningar i straffrättens tillämpningsområde. Uppdraget redovisades under 1984 genom två promemorior " Överträdelser i trafiken. Förslag till avkriminalisering och andra förändringar i trafiklagstiftningen." samt " Avkriminalisering och andra begränsningar i straffrättens tillämpningsområde.". Syftet var främst att frigöra resurser inom rättsväsendet för användning mot den grövre kriminaliteten.

Detta skulle kunna åstadkommas på olika sätt bl. a. genom avkriminalisering och användandet av andra sanktionsformer i stället.

I promemorian om överträdelser i trafiken anfördes bl. a. att det största utrymmet för övervägande om att ta bort förekommande straffsanktioner torde finnas bland de många specialstraffrättsliga oaktsamhetsbrotten. Det framstod därför som angeläget att pröva om det straffbara området inom trafikrätten var lämpligt avgränsat. En självklar utgångspunkt vid denna prövning var att en ändring i angiven riktning inte kunde få en negativ verkan på trafiksäkerheten. Det stränga krav på aktsamhet som finns i trafiklagstiftningen kunde emellertid innebära att trafikanterna gör sig skyldiga till straffbara förseelser trots att de strävar efter att följa reglerna. Förseelserna torde i sådant fall ofta kunna förklaras av bristande förmåga, oerfarenhet eller andra motsvarande svagheter hos trafikanten. Det kunde ifrågasättas om en ordning som innebär straff för gärningar som har sin förklaring i brister hos gärningsmannen verkligen tjänar syftet att förmå medborgarna att följa givna regler. Från det enligt vägtrafikkungörelsen straffbara området borde sålunda sådana förseelser som klart framstår som bagatellartade eller ursäktliga kunna undantas. Mera flagranta brott mot trafikföreskrifter skulle dock alltid beivras om de upptäcks.

Eftersom det inom kommunikationsdepartementet redan pågick en översyn av behovet av sanktioner på trafikområdet avstod riksåklagaren av tidsskäl från att lägga fram något konkret förslag till avkriminalisering m.m. beträffande något visst straffstadgande. Vissa allmänna synpunkter lämnades dock. Här nämndes bl.a. att från åklagar- och domarhåll hade borttagande av straffsanktionen föreslagits för bl.a. överlastförseelserna och att straffsanktionen vid dessa kunde ifrågasättas. Genom den stora ökningen av straffbestämmelser och den ökande belastningen på rättsväsendet var det naturligt om straffet som sanktionsform vid framför allt mindre förseelser ifrågasattes. Att byta sanktionsform var dock inget självändamål. För den som drabbades kunde det ju vara likgiltigt om den ekonomiska sanktionen betecknades som straff eller avgift i den meningen att han ändå upplevde påföljden som ett straff. Det var heller inte mycket vunnet om den minskande belastningen på rättsväsendet skulle motsvaras av en ökad arbetsbelastning för de andra myndigheter som skulle administrera avgifterna. I övrigt anslöt sig riksåklagaren i huvudsak till de allmänna principer för depenalisering som angivits i BRÅ:s rapport (1977:7) Nytt straffsystem, som bl.a. innebar följande.

1. Depenalisering skall vara ändamålsenlig från kriminalpolitisk synpunkt.
2. Avgiften bör knytas an till ett enkelt objektivt och lätt konstater-

bart faktum och något utrymme för prövning av det subjektiva ansvaret hos den felande bör i regel inte finnas.

3. Systemet skall vara rättvist genom att föreläggande av avgift skall drabba alla lika som överträder reglerna.
4. Avgifterna bör vara anpassade till de överträdelser det är fråga om enligt vissa schabloner.
5. Den som drabbas av en administrativ avgift bör alltid ha rätt att få åtgärden överprövad av högre myndighet eller domstol.

Kommunikationsdepartementet redovisade 1985 i en promemoria (Ds K 1985:8) Sanktioner i vägtrafiklagstiftningen sin ovan nämnda översyn av dessa. I promemorian anges att den kan ses som en fortsättning på det arbete som riksåklagaren inlett med sin rapport "Överträdelser i trafiken". I promemorian sägs bl.a. att det varit nödvändigt att göra vissa antaganden om vilken ställning som skulle komma att tas till förslagen i riksåklagarens rapport. Dessa antaganden innebar att utgångspunkten för de följande resonemangen var att riksåklagarens förslag till ändringar i bl a 1 § trafikbrottslagen (TBL) och förslaget att huvudsakligen ha penningböter som påföljd i trafikförfattningarna accepterades. Beträffande förslaget till ändring i 1 § TBL innebar detta att ett ganska brett område skulle öppnas för avkriminalisering. Den sistnämnda ändringen har dock ännu inte kommit till stånd. Det breda utrymme för en avkriminalisering som förutsatts i riksåklagarens rapport har sålunda inte infriats. Däremot har utrymmet för användningen av ordningsbotssystemet vidgats genom att en mer generell övergång till penningböter gjorts och med den nyligen beslutade bötesreformen kommer i praktiken påföljden för de flesta trafikbrotten att bli penningböter. Det kan också antas att det kommer att övervägas om inte ordningsbotssystemet skall kunna användas även i fall där dagsböter är stadgat men där boten skall utgå i penningböter i enlighet med vad som anges i den nya böteslagstiftningen. Förslagen i departementspromemorian bör läsas med det sagda som bakgrund.

Riksåklagarens förslag har också behandlats i den proposition (1984/85:3) som ledde till nya regler om åtalsunderlåtelse. Enligt departementschefen borde, i vart fall fram till dess lagstiftningsåtgärder eventuellt vidtagits på grundval av RÅ:s utredning, åtalsunderlåtelse i begränsad utsträckning kunna tillämpas även på trafikområdet.

Sedan riksåklagarens och kommunikationsdepartementets ovan nämnda redovisningar har frågan om införandet av sanktionsavgifter mera generellt kommit att behandlas bl.a. i förslaget om införandet av sanktionsformen företagsbot. I prop 1985/86:23 anslöt sig departemenschefen till uppfattningen att sanktionsavgifter bara kan

användas inom speciella och klart avgränsade områden och att det helst bör finnas naturliga underlag för att beräkna avgiftsbeloppen. En generell lösning i form av företagsbot skulle vara att föredra. Speciella sanktionsavgifter kunde dock ändå tänkas för överträdelser som inte var så allvarliga att företagsboten borde begagnas men som förekom i sådan omfattning att särskilda åtgärder borde vidtas. Det kunde också vara en fördel att sanktionsavgifter ibland kan åläggas utan att uppsåt eller oaksamhet behöver styrkas. Möjligheten att använda sådana avgifter borde därför även fortsättningsvis stå öppen och de av riksdagen tidigare antagna riktlinjerna på området alltjämt vara vägledande (prop 1981/82:142, JuU 53, rskr 328). När det gäller samspelet mellan administrativa sanktionssystem och en traditionell kriminalisering gav dep.chefen i prop 1981/82:142 bl a uttryck för den meningen att det vid mindre allvarliga överträdelser kan vara så att den vinsteliminering som uppnås genom en avgift framstår som en fullt tillräcklig åtgärd och att införandet av en sanktionsavgift då kan innebära att gärningen inte längre bör vara straffbar.

4 JÄMFÖRANDE SAMMANFATTNING

4.1 Sanktionsformernas syften

- Överlastavgiften är en straffavgift påkallad av besparings-, trafiksäkerhets- och konkurrensskäl. Trafiksäkerhetsskäl har angetts ha en särskild betydelse vad gäller överträdelser av för fordon gällande belastningsbestämmelser. Även om besparingsskäl överväger som motiv för överlastavgiften vid överträdelser av för väg gällande belastningsbestämmelser finns dock även här trafiksäkerhetsskäl med som ett motiv för avgiften.

- Kriminaliseringen bygger i första hand på trafiksäkerhetsskäl. Starkast gör dessa sig gällande vid överlaster i förhållande till vad fordonet är dimensionerat för eftersom överträdelserna här torde kunna leda till bl.a. uppkomsten av mekaniska fel, sämre bromsförmåga, instabilitet och större svårighet att manövrera fordonet över huvud taget. Vid överträdelser av de belastningsbestämmelser som gäller för vägen är trafiksäkerhetsskälen generellt mindre uttalade. Det är mera i vissa speciella situationer och på bestämda platser som risken för trafikolyckor kan vara förhöjd t ex vid passage av broar eller andra platser där vägen kan vara försvagad. I sådana fall kan det ibland finnas anledning att titta på om något vårdlöshetsbrott utanför vägtrafikkungörelsens straffbestämmelser begåtts. Det sagda leder till att behovet av en på trafiksäkerhetsskäl grundad kriminalisering är

betydligt mindre vad gäller regleringen i 106 § än för den i 114 § VTK.

4.2 Kontrollinriktning/frekvens/sanktionsnivå

- Överlastavgiften är vanligast som sanktion mot överträdelser av de belastningsbestämmelser som gäller för väg. Kontrollen är också företrädesvis inriktad mot denna typ av överträdelser. Under 1990 fattades sammanlagt 1770 avgiftsbeslut. Den genomsnittliga avgiftsnivån är nu omkring 4300 kr men eftersom de flesta besluten ligger lägre än genomsnittsvärdet och belopp i storleksordningen under 1000 kr var enligt uppgift vanliga före den senaste höjningen. Medianvärdet torde därför vara betydligt lägre än genomsnittsvärdet.

- Under 1990 bötfälldes genom ordningsbot, strafföreläggande eller dom 2753 personer för brott mot 106 § VTK och 688 personer för brott mot 114 § VTK eller sammanlagt 3441 personer. Utfallet kan möjligen tolkas som en bekräftelse på att kontrollerna i allmänhet är inriktade mot överträdelser av de för väg gällande viktbestämmelserna. Att antalet fall är större än överlastavgiftsbesluten torde huvudsakligen bero på att kategorin förare ingår i mängden. Det skulle också kunna tänkas att ansvar enligt straffbestämmelserna åläggs i fall där ingen överlastavgift kan utgå med hänsyn till de viktreduceringar som skall göras vid beräkningen av om avgift skall utgå eller inte. De flesta fallen kan antas gälla böter i storleksordningen 600 kr. Högsta tänkbara bötesbelopp torde (om gärningen kan anses som två brott) f.n. vara 1500 kr och blir troligen när bötesreformen trätt i kraft 3000 kr. Vid konstaterade återfall kan dessa belopp maximalt höjas till 2000 resp. 5000 kr. Vid frekventa överträdelser i näringverksamhet kan vid sidan härav också en företagsbot om minst 10000 kr tänkas jämte ett förverkande av de vinster som eventuellt kan påvisas med anledning av överlastverksamheten. Det bör i detta sammanhang också nämnas att böter, som t.ex. av ren ovilja inte betalas, i särskild ordning kan omvandlas till ett fängelsestraff.

4.3 Skillnader i kriminaliseringens/avgiftsbeläggningens omfattning m.m.

4.3.1 Berörda fordon

- Från och med den 1 januari 1993 omfattar avgiften av allt att döma följande fordon

lastbil
buss
tung terrängvagn
släpvagn dragen av lastbil, buss, personbil, tung terrängvagn eller motorredskap.

Militärregistrerade fordon är generellt undantagna liksom vissa andra fordon som brukas av militär eller civilförsvar.

- Bestämmelserna i VTK omfattar alla motordrivna fordon och därtill kopplade fordon. Till skillnad mot vad som gäller vid överlast omfattas sålunda t ex även personbilar och motorcyklar liksom andra dragna fordon än släpvagnar. Fordon som brukas av försvarsmakten kan vara undantagna vid övning och och annan operativ verksamhet.

4.3.2 Ansvarig personkrets

- Vid överlastavgift är ägaren till det överlastade fordonet eller det fordon som dragit en överlastad släpvagn normalt ansvarig. Nyttjanderättshavare skall anses som ägare i vissa fall. Om det ansvariga fordonet brukats utan ägarens lov påförs brukaren avgiften. Genom reglerna om nedsättning och eftergift av överlastavgift finns också ett visst utrymme för ägaren att undgå ansvar.

- Enligt VTK kan ansvar drabba såväl ägare som förare, anstiftare och medhjälpare; en eller flera tillsammans. Nyttjanderättsinnehavare kan ibland anses som ägare. Ansvar kan drabba olovlig brukare. Ägarens möjlighet att exculpera sig är betydligt större enligt VTK än enligt överlastavgiftsreglerna.

4.3.3 Beräkningsgrund

- Överlastavgift beräknas inte förrän vissa viktavdrag gjorts. Dessa är inte säkerhetsmarginaler fastställda av hänsyn till mätfel utan har i huvudsak bestämts med hänsyn till svårigheten att lasta med rätt viktfördelning.

- Några direkta föreskrifter om viktavdrag av den typ som skall göras vid bestämmande av överlastavgift finns inte för fastställandet av det i VTK kriminaliserade området. Den enda marginal som gäller här är egentligen avdrag för eliminerande av vågens möjliga högsta missvisning. Dessutom gäller vid överskridande av fordonsvikt att det är skillnaden mellan fordonets tjänstevikt och totalvikt som inte får bli för stor. Viktfördelningen på olika axlar saknar sålunda betydelse i dessa fall.

- Vid samtidigt överträdande av belastningsbestämmelser för väg och för fordon fastställs avgiften enligt det på visst sätt framräknade

alternativ som ger den högsta avgiften. Denna blir dock inte högre för att det skett två eller flera olika överträdelser. Vid ansvar enligt VTK torde däremot i dessa fall två brott anses föreligga, vilket medför ett på visst sätt förhöjt botbelopp som gemensamt straff.

- Återfallsregeln i överlastbestämmelserna är knuten till att samme ägare använt ett visst avgiftsdrabbat fordon inom viss tid från föregående överträdelse med fordonet. Regeln torde därför vara mindre användbar mot en ägare med många fordon i vars verksamhet överträdelser förekommer med viss frekvens men tidsmässigt fördelat på de olika fordonen. Möjligheterna att beakta återfall synes därför vara större i det straffrättsliga systemet. Härtill kommer möjligheten att vid mer allvarliga anhopningar av överträdelser ålägga ägaren en företagsbot.

4.3.4 Handläggningsordning

- Överlastavgifterna fastställs på grundval av en polismans rapport. Beräkningarna har en viss komplexitet och utförs av en tjänsteman på en länsstyrelse. Länsstyrelsens avgiftsbeslut kan överklagas till kammarrätt bl.a. av ett allmänt ombud som vanligen är en taxeringsintendent. Ombudet är också motpart i processen när den avgiftsbelagde klagat.

- Böter åläggs vanligen av åklagare genom strafföreläggande grundat på en polismans rapport. Genom en nyligen genomförd ändring i ordningsbotssystemet har dock detta börjat tillämpas på vissa av förseelserna. Användningen av ordningsbot kan komma att ökas. I de fall ett ärende hamnar i allmän domstol företräder åklagaren det allmänna.

4.3.5 Sammanfattning

Området för överlastavgiften sammanfaller inte helt med det kriminaliserade området vad gäller berörda fordon, ansvarig personkrets, grund för fastställande av när en sanktionsutlösande överträdelse skett och handläggningsordning. Sammanfattningsvis kan sägas att tillämpningsområdet på flera olika sätt är något större för ansvar enligt VTK än enligt överlastavgiftsreglerna. I praktiken torde denna skillnad dock inte ha någon större betydelse. Avgiftssystemet träffar också fordonsägarna hårdare genom det mer strikta ansvaret. Det straffrättsliga systemet synes å andra sidan genom företagsboten ha förutsättningar att hantera vissa fall av upprepade förseelser i företags verksamhet på ett bättre sätt än vad överlastavgiftssystemet

kan. Någon tillämpning av boten på området är dock inte känd ännu. Beräkningen av överlastavgiften är betydligt mer komplicerad än vad som krävs vid åläggande av böter och handläggningsförfarandet synes även i övrigt väl så tungt som det straffrättsliga systemet. Böter kan till skillnad mot avgifterna förvandlas till ett fängelsestraff om de inte betalas.

4.4 Internationella frågor

De straffrättsliga reglerna är kopplade till olika internationella åtaganden från svensk sida. Det gäller i första hand konventionen om straff för vägtrafikbrott men även den konvention som rör överförande av lagföring mellan stater kan vara värd att nämna. Om en närmare granskning av konventionsinnehållet i trafikbrottskonventionen visar att en avgift inte kan anses tillfyllest för att uppfylla Sveriges sanktionsåtagande torde detta avsevärt komplicera fortsatta överväganden om en fullständig avkriminalisering på området. Om avgiften internationellt inte heller kan godtagas som underlag för överväganden av om dubbel straffbarhet i någon form föreligger kompliceras bilden ytterligare. De internationella kopplingarna kan därför vara det svåraste hindret att övervinna om tankar på en avkriminalisering skall kunna förverkligas inom rimlig tid.

5. ÖVERVÄGANDEN

Kommunikationsdepartementet har i sin ovan nämnda PM (Ds K 1985:8 Sanktioner i vägtrafiklagstiftningen) bl.a. föreslagit att ägares ansvar för överträdelser av 106 § VTK avskaffas under hänvisning till att ägarens skyldighet att betala överlastavgift bör kunna ge en tillräcklig allmänpreventiv verkan. Förarens straffansvar bör däremot kvarstå. Förslag har också från olika håll lämnats till åklagarutredningen om någon form av avkriminalisering på förevarande område. Mot bakgrund av vad som framkommit vid förevarande genomgång torde bl.a. följande kunna sägas i denna fråga.

I straffhänseende lagförs det helt övervägande antalet överträdelser genom strafföreläggande. Antalet sådana uppgick 1990 till 2389 mot 100 domar. Sedan det i viss utsträckning blev möjligt att förelägga ordningbot vid ifrågavarande typ av förseelser kan med ledning av uppgifter för sista kvartalet 1990 och första kvartalet 1991 antalet ordningsbotsföreläggande per årsbasis uppskattas till mer än 500. Det torde vara möjligt att utvidga området för ordningsbotsföreläggande ytterligare. I stort sett kan därför hanteringen inom

rättsväsendet redan idag kunna sägas ske på ett tämligen resurssnålt sätt. Förekomsten av överlastavgiften vid sidan av kriminaliseringen gör dock att det kan sägas ske ett dubbelarbete vid överlastöverträdelserna. Eftersom en polismans rapport ligger till grund såväl för besluten om strafföreläggande som besluten om överlastavgift skulle en avkriminalisering främst spara åklagarresurser och i viss mån domstolsarbete. För polisens del blir ändringen mindre omfattande eftersom ett likvärdigt grundarbete måste fortsättas för avgiftsbeläggningens skull. Det merarbete som ordningsbotsföreläggandena medför kan dock sparas vid en avkriminalisering. Blir denna inte heltäckande, t.ex. begränsas till ägarens ansvar, blir besparingarna inom berörda delar av rättsväsendet naturligtvis på motsvarande sätt mindre.

På avgiftssidan görs inga besparingar genom en avkriminalisering. Det är tvärtom tänkbart att bortfallet av den straffrättsliga reaktionen kan leda till ökade kostnader därför att krav kan komma att resas på vissa kompletteringar i avgiftssystemet i fall där avkriminaliseringen lämnar ett visst område helt osanktionerat, t.ex. i vissa återfallssituationer och vid överträdelser som sker med fordon som faller utanför avgiftsregleringen.

Den administrativa avgiftshanteringen är inte helt enkel. Den framstår faktiskt som både omständligare och förmodligen också dyrare än ett det straffrättsliga systemet; särskilt om detta innehåller ett visst inslag av ordningsbot. Detta förhållande torde bl.a. bero på att den synbart enkla parameter (avgift efter antal kg överträdelse) som står till buds för att ange avgiftens storlek måste användas vid ibland ganska invecklade beräkningar för att fastställa hur stor avgiften blir vid olika alternativa viktöverträdelser eller kombinationer av sådana alternativ.

Det förefaller också som om de tidigare antaganden och mätningar som tydde på stora dolda mängder av överträdelser av viktbestämmelserna och som kan sägas ha utlöst överlastavgifternas införande inte längre har samma bärighet som förut bl.a. beroende på att större laster generellt är tillåtna idag och att det förekommer en tämligen omfattande dispenstrafik med tillåtna överlaster.

Den normala överlastavgiften förefaller inte vara särskilt mycket större än vad som kan tänkas utgå i böter när bötesbeloppen, som avsett är, höjs. Det argument som tidigare framförts, att en avkriminalisering skulle kunna innebära spridningen av ett synsätt där avgiften riskerar att endast betraktas som en acceptabel kostnad i rörelsen, kan därför på nytt komma att anföras mot en avkriminalisering. Det torde härvidlag inte vara av större betydelse att kostnaden inte är avdragsgill.

Med höjda bötesbelopp och en tillämpning av företagsbotsinstitutet

och förverkandereglerna vid mer flagranta fall av lastöverträdelser framstår det straffrättsliga systemet, på det sätt detta numera kan hantera förseelserna, vid en översiktlig och bredare bedömning av hur det samhälleliga sanktionssystemet bör organiseras som konkurrenskraftigt d.v.s. det kan ifrågasättas om det inte ur samhällets synpunkt är mest effektivt att avskaffa avgiftssystemet. Om emellertid synsättet begränsas till vad som kan sparas för polis, åklagare och allmänna domstolar får en avkriminalisering, som ovan nämnts, naturligtvis en resursbesparande effekt, vilken i nuläget främst gäller åklagarväsendet men vid en senare tidpunkt, med ett större inslag av ordningsbot, i stället huvudsakligen kan komma att avse polisväsendet.

Det trafiksäkerhetsmässiga behovet av en kriminalisering av sådana viktöverträdelser som avses i 106 § VTK är mindre framträdande än som kan anses vara fallet vid överträdelser av sådana viktgränser som gäller för fordon. Förbudet mot överlaster med hänsyn till vägnätet är sålunda företrädesvis inriktat på att minska slitaget på detta. Även om säkerhetsmarginalerna minskat något genom de högre viktgränser som med tiden medgivits, torde det nog sällan framstå som naturligt att anse ens relativt kraftiga viktöverskridanden innebära sådan konkret fara att en tillämpning av något vårdlöshetsbrott, t ex vårdlöshet i trafik, skulle kunna göras gällande. Vissa fall kan dock tänkas t.ex. då någon med kraftig överlast gett sig ut på en svag bro. Med hänsyn till att straffvärdet vid överträdelser av 106 § trots allt till övervägande del kan sägas ligga i behovet att förebygga onödigt slitage på vägnätet och snedvriden konkurrens, torde det ur trafiksäkerhetssynpunkt inte föreligga något avgörande hinder för en avkriminalisering som omfattar såväl förares som ägares straffansvar.

Beträffande 114 § VTK framträder trafiksäkerhetsskälen för en fortsatt kriminalisering på ett helt annat sätt. Kommunikationsdepartementet har i 1985 års PM inte heller föreslagit någon avkriminalisering i denna del. En partiell avkriminalisering som enbart berör 106 § medför dock vissa oönskade konsekvenser. Med det samband som råder mellan bestämmelserna i 106 och 114 §§ är det en fördel i sig om de kan hanteras enhetligt. Antalet lagförda förseelser mot 114 § är dessutom så pass stort att den besparingseffekt som kan nås vid en avkriminalisering är beaktansvärd jämfört med om bara 106 § skulle omfattas av en sådan åtgärd. Avskaffas det straffrättsliga ansvaret för överträdelser av 106 § kan inte heller gemensamt straff åläggas vid sammanträffande av brott avseende överlast i förhållande till såväl vägen som fordonet. Även om en väsentlig höjning av böterna på området görs kommer dessa därför ändå minst lika ofta som nu att vara mindre än överlastavgiften om bara en kriminalisering av överträdelser enligt 114 § VTK bibehålls. Sammantaget borde också trafiksäkerhetsskälen för sanktioner på

området kunna tänkas bli tillgodosedda genom överlastavgifterna i förening med den kvarstående möjligheten att i allvarliga fall, där förarens möjligheter att manövrera fordonet märkbart påverkats av överlasten, döma för t.ex. vårdslöshet i trafik. Om en avkriminalisering väljs bör denna därför helst omfatta både 106 § och 114 §. Bortfallet av möjligheterna att ålägga företagsbot eller att förvandla böter som inte betalas till fängelsestraff bör inte hindra en omläggning eftersom instituten inte tillämpats i nämnvärd omfattning. Om däremot systemet med avgifter slopas bör övervägande skäl tala för att kriminaliseringen kvarstår i sin helhet. I sådant fall bör boten för överträdelser av fordonsvikter mot bakgrund av det sagda sättas högre för överträdelser mot 114 § än mot 106 §.

Det ovan sagda talar för att någon form av förändring av det nuvarande sanktionssystemet vid överlaster kan ske och att resurser härvid kan sparas på olika håll i systemet beroende på vilken förändring som görs. Det kan, som ovan nämnts, inte anses givet att den största samhällsekonomiska besparingseffekten skulle nås om avgiftssystemet i dess nuvarande form väljs som huvudsaklig sanktionsform före ett system med enbart en kriminalisering, som har ett relativt stort inslag av ordningsbot. Det straffrättsliga sanktionssystemet är också bl a på trafikområdet förankrat i en internationell väv av åtaganden från svensk sida som kan göra det svårt att annat än på relativt lång sikt ersätta straffsanktionerna med rena administrativa avgifter. Om dessa farhågor vid en fördjupad analys visar sig riktiga torde tankarna på en depenalisering kunna avfärdas i detta sammanhang.

Om det vid sistnämnda förhållande inte anses att en önskad besparing bör ske genom slopande av överlastavgiftssystemet finns en möjlighet att reducera insatsen av resurser på den straffprocessuella sidan genom att införa ett system med särskild åtalsprövning. Härvid kan lämpligen anges att allmänt åtal inte skall väckas annat än om detta är påkallat av särskilda skäl. Genom en sådan regel skulle åtal t.ex. kunna anses påkallat vid framställningar från utlandet till Sverige om straffrättslig medverkan i frågor som har med konventionsåtaganden vad gäller beivrandet av trafikförseelser att göra. Särskilda skäl kan vidare tänkas vara att upprepade brott begåtts i en näringsverksamhet och att de överlastavgifter som kunnat tas ut inte är tillräckligt stora i jämförelse med vad som skulle kunna åläggas i form av företagsbot eller att överlastavgift inte alls kunnat åläggas i ett fall där denna annars rent beräkningsmässigt skulle ha varit mer än bagatellartad. En åtalsprövningsregel av angivet slag skulle visserligen bibehålla polisens skyldighet att rapportera förseelserna till åklagare eftersom rapporteftergift inte kan meddelas av det skälet att åklagaren kan förväntas komma att meddela åtalsunderlåtelse men då

rapport ändå måste upprättas för avgiftshanteringen torde merarbetet härvidlag komma att bli av mindre omfattning. Rapporten bör också i straffrättsligt hänseende kunna göras tämligen summarisk i de fall polismannen inte själv kan finna någon omständighet som talar för att åtal bör ske. För åklagarnas del blir hanteringen av rapporterna betydligt mindre resurskrävande än idag och de fall som kommer att belasta de allmänna domstolarna kommer att minska om än från en redan ganska låg nivå.

6 SLUTSATSER

Genomgången kan sammanfattas i följande punkter

- Resurser kan sparas antingen genom en avkriminalisering eller genom slopandet av överlastavgiften.
- Ett slopande av överlastavgiftssystemet förefaller ur ett bredare perspektiv bättre än en avkriminalisering.
- Trafiksäkerhetsskäl kan inte anses utgöra något absolut hinder mot en avkriminalisering vad gäller bestämmelsen i 114 § VTK.
- Hinder mot en avkriminalisering vad gäller 106 § VTK bör inte föreligga av trafiksäkerhetsskäl.
- En avkriminalisering bör omfatta såväl 106 § som 114 § VTK.
- Det måste undersökas närmare om Sveriges internationella åtaganden vad gäller straff- eller straffprocessrättsliga åtgärder som rör trafikområdet är förenliga med ett rent administrativt sanktionssystem och om så inte är fallet om detta - i vart fall på kort sikt - kan anses utgöra hinder mot en övergång till ett sådant system.
- Om överlastavgiften slopas bör kriminaliseringen kvarstå i sin helhet.
- Om överlastavgiften behålls och möjligheten till avkriminalisering inte står öppen inom överskådlig tid, kan ett system med särskild åtalsprövning införas för att åstadkomma en önskad resursbesparing inom polis-, åklagar- och domstolsväsendet.
- Om kriminaliseringen kvarstår utan att en särskild åtalsregel införs bör möjligheterna att utöka ordningsbotsförfarandet på området övervägas.

Bilaga 2

GÖRAN INGEBRAND
distriktåklagare

PM

1991-06-14

AVKRIMINALISERING INOM JAKTLAGSTIFTNINGEN

1 Allmänt om jaktlagstiftningen och straffbestämmelserna i denna

Nu gällande jaktlag (SFS 1987:259) bygger på regeringens proposition (1986/87:58). Den ersätter tidigare jaktlagen från 1938. Genom den nya jaktlagen har jaktlagstiftningen moderniserats och en fullständig genomgång av ämnet har skett i det lagstiftningsarbete som föregått antagandet av den nya jaktlagen. I propositionen anförs bl a att jaktlagstiftningen är uppbyggd på principen att jakt är tillåten endast om den är försvarlig från viltvårdssynpunkt. Samtidigt är själva jakten i viss utsträckning ett led i viltvården genom att avskjutning är ett sätt att reglera ett viltbestånds storlek och sammansättning. Genom att reglera under vilka villkor jakt får bedrivas kan samhället påverka förutsättningarna för jakten. Samtidigt som jaktintresset främjas på olika sätt kan detta leda till konflikter med andra intressen såsom näringsintressen och allmänhetens intresse av att kunna vistas i skog och mark. Detta leder till att det är nödvändigt att finna kompromisslösningar.

Jaktlagen är indelad i tre huvudavsnitt. I det första behandlas viltvården (4 - 9 §§). Här ges vissa allmänna föreskrifter samt bemyndigas regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer att utfärda närmare föreskrifter. Det andra huvudavsnittet behandlar jakträtten, vem som har denna, hur den upplåts mm. Det tredje huvudavsnittet avser själva jakten. Här lämnas föreskrifter om hur denna skall resp. inte får bedrivas. Ansvarsbestämmelserna är samlade i 43 - 46 §§. Till jaktlagen finns knutna vissa följdförfattningar som innehåller mer detaljerade bestämmelser som komplement till vissa mer allmänna bestämmelser i jaktlagen. Viktigaste följdförfattningar är jaktförordningen (1987:9059) och jaktkungörelsen (SNFS 1987:4).

De olika brotten enligt jaktlagen är jaktbrott (43 §) och jakthäleri 46 § för vilka brott stadgas böter eller fängelse högst 6 månader och grovt jaktbrott ((44 §), fängelse högst 2 år 45 § innehåller en upp-

räkning av förseelser som leder till dagsböter eller penningböter. De flesta av nämnda ansvarsregler är så konstruerade att brottet eller förseelsen består av en överträdelse av föreskrifter eller förbud som givits i jaktlagen, i följd författningarna eller med stöd av dessa. Ansvarsbestämmelserna innehåller således här normalt inte några självbeständiga rekvisit såsom t ex fallet är i brottsbalkens straffbestämmelser. En förteckning över jaktlagens ansvarsregler fogas till denna PM.

2. Förekomsten av jaktmål

För att belysa förekomsten av jaktmål och för att därmed försöka ge en bild av hur stora resurser dessa mål tar i anspråk har en genomgång skett av samtliga jaktmål som lottats in hos åklagarmyndigheten i Östersund under åren 1988 - 1990. Målen presenteras i slutet av promemorian. Antalet jaktmål har samtliga år legat kring 15 st. Detta antal skall jämföras med det totala antalet D-mål vid myndigheten som uppgått till 514, 539 resp 577 för angivna år. Jaktmålen utgör således en tämligen begränsad del av det totala antalet mål. Som framgår av genomgången är de flesta förundersökningar av ganska ordinär omfattning, men i vissa fall är en stor arbetsinsats nedlagd i utredningen. Att polisen får upprätta kartor är t ex inte ovanligt.

Polisens arbete med jaktmål är inte begränsad till de fall som handlagts av åklagare eftersom ett antal anmälningar om brott mot jaktlagstiftningen avskrivits av polisen. Antalet anmälda brott till polisen i Östersund har under åren 1988 - 1990 uppgått till 41, 33 resp 21. De fall som avskrivits av polisen utgörs till en stor del av situationer där någon misstänkt ej finns/spaningsuppslag saknas.

3 Överväganden angående avkriminalisering

3.1 Allmänt

Såsom framgått av redogörelsen under 1 ovan är ansvarsreglerna i jaktlagen knutna till materiella regler i lagen eller följdförfattningar. Dessa materiella regler hat tillkommit efter ett nyligen genomfört lagstiftningsarbete med ett omfattande remissförfarande. Mot den bakgrunden synes behoven och möjligheterna att i detta sammanhang föreslå ändringar i dessa bestämmelser tämligen begränsade. Frågan kan då ställas om det finns några möjligheter att ändra ansvarsbestämmelserna i några avseenden utan att de materiella bestämmelserna ändras. I princip bör olika förbud och föreskrifter vara sanktionerade

på något sätt.

Eftersom syftet med kriminalisering är, att styra medborgarnas handlande i viss riktning skulle osanktionerade förbud och föreskrifter innebära att denna styrande effekt minskar väsentligt. Ett förbud eller föreskrift i sig kan visserligen vara tillräckligt för att en stor del av den berörda gruppen skulle efterleva detta men att ett mindre antal personer skulle kunna handla utan hänsynstagande till gällande regler utan att detta på något sätt skulle beivras skulle säkerligen med all rätt te sig mycket stötande för allmänhetens och för övriga laglydigare jägares rättskänsla.

Om man kommer till den ståndpunkten att de materiella reglerna inte bör eller kan ändras i några mer väsentliga hänseenden och att dessa regler bör vara sanktionerade inställer sig frågan om de kan vara sanktionerade på något annat sätt än genom straff, utmätt av åklagare eller domstol. De andra sanktioner det i så fall skulle kunna vara fråga om är avgifter i administrativa ordning påverkan på kommande möjligheter att jaga eller att inneha vapen. För att byta ut det nuvarande, väl fungerande sanktionssystemet mot ett nytt krävs att flera förutsättningar uppfylls för att några vinster totalt sett ur samhällets synpunkt skall uppnås. Det hänvisas i denna del till vad som anförts i åklagarutredningens PM 1991-01-29 s 15.

Den alternativa sanktionsform som i första hand kan komma ifråga torde vara straffavgifter i någon form för mer bagatellartade och konstaterbara förseelser. De flesta av brotten eller förseelserna som finns upptagna i jaktlagen rör ofta förhållanden som kan vara svåra att påvisa eller bevisa och förutsätter en utredning som grund för ställningstagande. En polisutredning och fortsatt förfarande hos åklagare och domstol synes därvid mest ändamålsenligt. Att införa andra nya sanktioner torde inte innebära någon vinning i effektivitetshänseende, eftersom det fortfarande i de flesta fall skulle krävas en polisutredning för att klarlägga ett vist händelseförlopp.

3.2 Åtalsbegränsning - förändring av det subjektiva rekvisitet

För att minska polisens och åklagarnas arbete med jaktmål kan olika vägar väljas. Ett alternativ är att införa åtalsbegränsningsregler. Ett sådant system innebär att kretsen av straffbelagda gärningar kvarstår men att det t ex föreskrivs att åtal endast äger rum om det är påkallat ur allmän synpunkt. En fördel med ett sådant system är att kriminaliseringen av en viss gärning och därmed också den styrande effekten som regeln förväntas ha kvarstår samtidigt som polisens och åklagarnas resurser i realiteten inte behöver tas i anspråk i någon större

omfattning eftersom förundersökningarna oftast kan läggas ned redan i inledningsskedet. Nackdelen med en åtalsbegränsningsregel av nämnt slag är att likartade fall kan bedömas på olika sätt. Vad som skall innefattas i begreppet ur allmän synpunkt är inte helt entydigt, motivuttalandena - i anslutning till reglerna om åtalsunderlåtelse i 20 kap 7 § rättegångsbalken där uttrycket förekommer - är knapphändiga och någon rättspraxis utbildas aldrig eftersom frågan aldrig är föremål för domstolsprövning.

Sett mot bakgrund av det senast anförda kan ifrågasättas om inte en begränsning av det kriminaliserade området istället är att föredra. En allmän begränsning av detta skulle t ex kunna ske genom att det för straffbarhet i subjektivt hänseende skulle krävas grov oaktsamhet hos gärningsmannen i de fall det enligt gällande regler är tillräckligt med oaktsamhet. Ur principiell synpunkt skulle ett sådant system vara att föredra framför långtgående åtalsbegränsningsregler. En av lagstiftaren bestämd gräns blir här fastlagd, förutserbarheten i reglerna ökar och reglerna blir föremål för domstols prövning vilket i sin tur innebär att en praxis utbildas. Detta innebär att straffbestämmelsernas räckvidd klargörs ytterligare.

Enligt gällande regler i jaktlagen är det subjektiva rekvisitet utformat på olika sätt. Enligt 45 § 2 st krävs uppsåt, 43 § 1 p uppställer krav på uppsåt eller grov oaktsamhet medan det i resterande straffbestämmelser, 43 § 2 p och 45 § 1 st p 1 - 6 är tillräckligt med uppsåt eller oaktsamhet. Genom att i sistnämnda regler införa krav på grov oaktsamhet som förutsättning på straffbarhet skulle ett mer enhetligt system komma att gälla. De materiella reglerna skulle kvarstå och fortfarande vara sanktionerade med de fördelar detta innebär. Samtidigt skulle bara de mer flagranta överträdelserna av bestämmelserna bli kriminaliserade och ta polisens och åklagarnas resurser i anspråk. Det kan t ex ifrågasättas om det är motiverat att olika subjektiva rekvisit skall gälla beträffande den situationen och att en jägare skjuter vilt på annans mark (43 § 1 p 1) och att samme jägare ej hållit sin hund under uppsikt eller underlåtit att fullgöra viss föreskriven anmälningsskyldighet (45 § 1 p). I det förra fallet krävs grov oaktsamhet medan det i det senare är tillräckligt med oaktsamhet. Överhuvudtaget innehåller 45 § 1 st 1 - 6 p gärningar som är lindrigare än de gärningar där strängare krav i subjektivt hänseende krävs. Dessa regler kan i och för sig liknas vid straffbestämmelser på trafikens område där det ofta i subjektivt hänseende är tillräckligt med oaktsamhet för straffansvar. Till skillnad från förhållandena på jaktens område tillämpas nämnda bestämmelser i stor omfattning, brotten är lätta att upptäcka och torde också fylla en avsevärd preventiv funktion.

När det gäller förseelserna enligt 45 § 1 st 1 - 6 p torde dessa inte vara särskilt vanligt förekommande, enligt undersökningen från

Östersund förekom två fall på tre år. En ändring av det subjektiva rekvisitet kan därför inte sägas innebära någon resursbesparing. En sådan ändring kan dock som framgått ovan motiveras med att systemet i jaktlagen blir mer enhetligt och att kriminalisering endast skall omfatta gärningar som verkligen uppfattas som allvarliga överträdelser mot gällande regler.

Beträffande bestämmelsen i 45 § 1 st 3 p , brott mot regeln i 27 § att jakten skall bedrivas så att vilt inte utsätts för onödigt lidande eller att människor eller egendom inte utsätts för fara kan denna - till sin ordalydelse - avse även gärningar som är straffbelagda enligt 3 kap 9 § brottsbalken, framkallande av fara för annan, och enligt 16 kap 13 §, djurplågeri. I så fall skall dock brottsbalksbestämmelserna tillämpas i första hand. För dessa brott gäller det subjektiva rekvisitet uppsåt eller grov oaktsamhet. I realiteten förhåller det sig alltså så att om någon vållar fara för annans liv eller utsätter djur för lidande i samband med jakt är det tillräckligt med oaktsamhet för att gärningen skall vara straffbar medan det i andra situationer krävs grov oaktsamhet för att straffansvar skall utkrävas. Det kan ifrågasättas om det finns några sakliga skäl för en sådan skillnad. Skulle det subjektiva rekvisitet ändras till grov oaktsamhet även i jaktlagen skulle alla sådana situationer bedömas lika.

3.3 Överskjutning

Som framgår av genomgången av jaktmål från Östersunds åklagardistrikt är det mest förekommande brottet åsidosättande av bestämmelse i jaktlicens, 45 § 3 § jaktlagen. Den bestämmelse som därvid åsidosätts är att fler djur än vad som medgivits i licensen fälls, vad som i dagligt tal går under benämningen överskjutning. Den allra vanligaste situationen är den att endast kalvar återstår av tilldelningen men jägaren fäller istället ett vuxet djur. Han hävdar sedan ofta att han uppfattade djuret som en kalv men att det visar sig vara ett litet vuxet djur vid närmare kontroll.

Resultatet av undersökningen av jaktmål från Östersund är naturligtvis inte statistiskt representativt för hela landet. Det saknas dock ändå skäl att antaga att fördelningen av olika typer av mål i Östersund skulle avvika på något markant sätt från förhållandena i övrigt i landet. Det kan därför antas att överskjutningsfallen utgör en stor del av jaktmålen över hela landet. Eftersom ett av syftena med olika förslag till avkriminalisering är att dessa skall leda till en resursbesparing hos polis och åklagare synes det därför vara motiverat att överväga avkriminalisering av gärningar som innebär att en jägare skjuter djur utöver tilldelad kvot.

Flera sakskäl kan anföras till stöd för att avkriminalisera denna typ av gärning. För det första kan hänvisas till vad som anförts om det subjektiva rekvisitet ovan. Skulle endast gärningen som begås av uppsåt eller av grov oaktsamhet kriminaliseras skulle bestämmelsen i 45 § 3 st bortfalla. Det uppsåtliga brottet är sanktionerat genom bestämmelser i 43 § 1 p. För det andra kan konstateras att överskjutning kan vara en sådan gärning som är lämplig att sanktionera med andra medel. En viktig förutsättning för att detta skall vara lämpligt är nämligen att den alternativa sanktionen skall kunna knytas an till ett enkelt objektivt och lätt konstaterbart faktum vilket är fallet här eftersom det alltid i efterhand kan konstateras vilken sorts djur som är skjutet.

De alternativa sanktionsformer som skulle kunna övervägas är antingen en straffavgift eller avräkning på kommande års licens. För varje älg som fälls skall en viss avgift betalas till länsstyrelsen (fällavgift). Det skulle inte vara förenat med några större svårigheter ur administrativ synpunkt att låta jägare (jaktlag) som skjuter djur utöver tilldelad kvot betala av viss extra avgift för sådana djur. Att gärningen avkriminaliseras innebär att, något förverkande av djuret eller dess värde inte äger rum utan djuret skulle i så fall tillfalla jaktlagen i vanlig ordning. En straffavgift måste därför vara så hög att den avhåller jägare från att vara vårdslösa och "chansa" på att det är rätt sorts djur som fälls. Ett alternativ är att avräkna det fällda djuret på kommande års tilldelning. Nackdelen med en sådan ordning kan vara att sanktionsformen inte är särskilt effektiv mot jägare som endast jagar ett år och därför inte behöver bry sig om nästkommande års tilldelning. Å andra sidan kan den innebära en stark påtryckning mot berörda jakträttsinnehavare att endast låta "rätt" sorts jägare deltaga i jakten. Generellt sett torde kåren av jägare vara tämligen stabil - det är i övervägande antal fall samma personer som jagar varje år.

Som framgår av materialet från Östersund har i princip samtliga ärenden inletts genom anmälan av jägaren eller jaktledaren själv. I vilken mån det förekommer överskjutning som inte anmäls är svårt att uttala sig om. I praktiken fungerar emellertid systemet så att den som är ärlig och anmäler det inträffade straffas medan medlemmar i jaktlag som "tystar ned" en sådan händelse går fria. Någon anmälan utifrån kan knappast ske då utomstående sällan har möjlighet att få reda på ett sådant förhållande. Att sålunda ärliga straffas och oärliga inte straffas måste upplevas som orättvist och också utgöra ett skäl för avkriminalisering. I och för sig kommer även andra sanktioner som föreslagits att få samma konsekvenser eftersom även dessa förutsätter en frivillig anmälan. Ur allmän samhällelig och social aspekt torde det för den enskilde dock innebära en mer kännbar reaktion att bli stämplad som brottsling än att drabbas av någon av de

övriga sanktionerna, varför ovanstående olägenheter gör sig starkare gällande vid kriminalisering. En annan orättvisa som kan drabba den ärliga jägaren är att vid bedömning av det subjektiva rekvisitet finns endast hans egen berättelse som grund för åklagarens ställningstagande. Möjligheten finns därför för mindre nogräknade jägare att lägga fram en "redigerad" berättelse som gör att de inte framstår så oaktsamma att de skall åtalas. Ibland kan alltså nuvarande regler få den konsekvensen att ju ärligare man är desto större är risken att straffas. Mot bakgrund härav framstår det som rättvisare om någon bedömning av det subjektiva rekvisitet inte behöver ske i överskjutningsfallen. Istället skulle en annan sanktion knytas till den objektiva omständigheten att djur utöver kvot skjutits,

En svårighet kvarstår dock med den föreslagna modellen. Enligt 43 § 1 p skulle det fortfarande vara straffbart att uppsåtligen eller av grov oaktsamhet fälla fler djur än som medgivits i licensen. I dessa fall skulle sålunda polisutredning behöva ske. Frågan är då vem som skall ta initiativ att en polisutredning skall ske just i sådana fall utan att för den skull utredning skulle äga rum i samtliga fall. Ett alternativ i så fall är att ålägga jaktledare att till polisen anmäla om jakt har skett på sådant sätt att brott kan misstänkas. Man kan också tänka sig att länsstyrelsen , på grundval av uppgifter som lämnas dit angående överskjutning ålägges att till polisen anmäla misstänkta brott. Ett ytterligare alternativ är att alla överskjutningar fortfarande anmäls till polisen som efter egen bedömning eventuellt i samråd med åklagare avgör när förundersökning skall inledas.

4 Avslutning och övriga synpunkter

Rätten till jakt grundad på eget fastighetsinnehav eller upplåtelse av jakträtt, har en lång historisk tradition och är djupt rotad inom många kretsar. Betydelsen av denna rätt har dock under årens lopp ändrat karaktär. Från att ha varit en grundläggande förutsättning för människans möjlighet och förmåga att livnära sig har möjligheten att jaga för många numera blivit en form av fritidsverksamhet där utbytet av jakten knappast kan sägas vara en förutsättning för överlevnad. Samtidigt har älgstammen vuxit på ett sådant sätt att en stor avskjutning är nödvändig t ex för att förebygga skador på skogen. Den nya jaktlagens regler om jaktbrott och påföljdsval präglas i viss mån dock av jaktens tidigare stora "överlevnadsbetydelse". Det anses t ex att grovt jaktbrott bestående i att man fäller en älg, särskilt värdefullt vilt, är av sådan art att fängelse skall väljas som påföljd. Värdet av en fullvuxen älg uppgår normalt till 2 - 4 000 kronor. Det kan ifrågasättas dels om brottet skall bedömas som grovt enbart med

hänsyn till värdet, dels om intrånget i jakträtten med den betydelse den numera har, och en ekonomisk skada av ovan angiven storlek motiverar en sådan syn i påföljdsvalet. Det kan jämföras med det intrång som ett inbrott, särskilt i ett hem, innebär och där dessutom betydligt större ekonomisk skada åstadkoms. Dessa gärningar är inte enligt den praxis som utbildats av sådan art att fängelse skall komma ifråga. När det gäller andra typer av allvarliga jaktbrott såsom boplundring, och jakt av mycket sällsynta djur gör sig naturligtvis helt andra synpunkter gällande. Där motiverar intresset för skydd för djurarter i förening med ett hänsynslöst beteende från gärningsmannen att brottet bedöms allvarligt.

Den stränga syn på jaktbrott som tidigare var motiverad med hänsyn till jaktens betydelse finns kvar också idag inom vida kretsar av jägare, trots att jakträtten, som ovan nämnts, ändrat karaktär. Jakten och bestämmelser som reglerar denna är ett ämne som väcker starka känslor till liv bland människor som är engagerade i denna. Motsättningar förekommer också mellan olika grupper som bevakar olika intressen. Exempelvis kan markägare, som i första hand ser till intresset av egen växande gröda och egna husdjur, stå i motsatsställning till naturvårdsintressen, där intresset för vissa djurarter bara står i centrum. Dessa intressekonflikter och starka engagemang gör att alla förslag till ändringar på jaktlagstiftningens område torde utsättas för kritik från något håll.

BROTT MOT JAKTLAGEN

		Överträdelse av	Strafföreläggandemall
43 § 1 p	Subjektivt rekvisit: uppsåt eller av grov oaktsamhet Påföljd: böter el fängelse 6 mån		
1	jagar på annans område (gamla olovlig jakt)		5:8
2	tillägnar sig vilt på annans område		
3	bryter mot för jakten väsentlig bestämmelse i licens a) fällt fler djur än som medgivits b) fällt djur som inte medgivits		5:9 5:10
2 p	Subjektivt rekvisit: uppsåt eller oaktsamhet		
1	vid jakt fällt djur som ej får jagas (gamla olaga jakt)	3 §	5:11
2	vid jakt fällt djur under otillåten tid eller utan att ha licens	3 §	5:12
3	jakt med skjutvapen från motorfordon motorfordons användning för spårning mm	31 § 1 st	
4	jakt med hund, drevet över annans jaktområde	32 §	5:5
5	brott mot föreskrift att utrotningshotade djur (döda) skall tillfalla staten	25 § 33 § JF	
6	brott mot föreskrift att vilt får jagas vid olika tider	29 § 1	
7	brott mot reglerna om vilka skjutmedel som får användas vid jakt	30 § 1 st 10 § JF	
44 §	grovt jaktbrott påföljd: fängelse högst 2 år		
45 § 1st 1 p	Subjektivt rekvisit: uppsåt eller oaktsamhet påföljd: böter		
1	ofredande och förföljande av vilt	5 § 2 st	
2	ej hållit hund under uppsikt	6 § 1 st	5:1, 5:2
3	delägarna i samfällighet utövar jakträtt för annat än egna behov	13 §	
2 p	underlåtelse att fullgöra anmälningsskyldighet ang vilt som fällts vid jakt, skall tillfalla staten, skadats/dödats vid sammanstötning med motorfordon	26 §	5:13

		Överträdelse av	Strafföreläggandemall
3 p	vilt utsätts för onödigt lidande eller människor utsätts för fara	27 §	
4 p			
1	skadeskjutit vilt och underlåtit att föranstalta om eftersökning	28 § 1 st	5:14
2	skadeskjutit klövvilt och underlåtit underrätta markägare/jakträttsinnehavare att viltet gått in på dennes jaktområde	28 § 2 st	5:15
3	underlåtenhet att tillhandahålla upplysningar och handlingar i vissa fall	38 §	
5 p			
1	brott mot föreskrifter om att hund skall vara kopplad	6 § 2 st	
2	brott mot föreskrift att hund skall finnas tillgänglig vid uppspårning av vilt	29 § 4 p	
3	brott mot föreskrift att jakt med skjutvapen bara får ske under viss tid av dygnet	30 § 3 st	
4	förvarat/medfört skjutvapen på otillåtet sätt vid färd med motordrivet fordon	31 § 3 st 22 § 1 st JF	5:3, 5:4
6 p			
1	tar väg över annans jaktområde med vapen	35 §	
2	brott mot föreskrifter att vilt inte får sättas ut i frihet eller hållas i hägn	41 § JF 36 §	
3	brott mot föreskrifter om handel med vilt	37 §	
4	brott mot föreskrifter angående preparering eller montering av vilt	38 § 43 § JF	
5	brott mot föreskrifter angående kunskapsprov och skjutförmåga	40 § 1 st	
6	brott mot föreskrifter att betala jaktvårdsavgift resp fällavgift	41 § 1 st 49 § JF	5:6 5:7
45 § 2 st	Subjektivt rekvisit: uppsåt påföljd: böter		
1	skrämt/motat vilt från annans jaktområde	34 §	5:16

		Överträdelse av	Strafföreläggandemall
2	lockat vilt från annans jaktområde	34 §	5:17
45 § 3 st	Subjektivt rekvisit: uppsåt eller oaktsamhet påföljd: böter högst 1 000 kr		
	åsidosatt bestämmelse i jaktlicens	5:18	
46 §	Jakthäleri		
	befattning med vilt som han vet eller haft skälig anledning att anta har åtkommits genom jaktbrott eller brott enligt 45 § 3 st		5:19

JAKTMÅL 1988 - ÖSTERSUNDS ÅKLAGARDISTRIKT

FALL NR	DIARIENR	BROTT MOT	OMFATTNING AV FU PROT	RESULTAT	ANMÄLT AV
1	D 7096-88 ELR	45 § 3 st	Anm + 1 st förhör 6 sid	Brott kan ej styrkas	Jägaren
2	D 7082-88 ELR	43 § 1 p 1	Anm + 5 förhör. Införskaffande av handlingar 54 s	Åtal 80 db	Markägare
3	D 6079-88 ELR	43 § 1 p 1 43 § 2 p 2 43 § 2 p 6 45 § 6 p 6	Anm + 1 förhör Div skrivelse 12 s	Åtal 50 db	Markägare
4	D 6008-88 SR	43 § 2 p 1	Anm + 3 förhör 7 s	Brott kan ej styrkas	Markägare
5	D 5063-88 GI	45 § 3 st	Anm + 1 förhör 6 s	Åtal 400 kr böter	Jägaren
6	D 5019-88 GI	45 § 3 st	Anm + 2 förhör 16 s	Brott kan ej styrkas	Länsjakt-vårdsföre
7	D 5064-88 GI	45 § 3 st	Anm + 1 förhör 5 s	Strafförel	Jaktledare
8	D 5068-88 GI	45 § 3 st	Anm + 1 förhör 6 s	Strafförel	Jaktledare
9	D 4070-88 SA	45 § 3 st	Anm + 1 förhör 7 s	Strafförel 400 kr	
10	D 3065-88 SR	45 § 3 st	Anm + 1 förhör 4 s	Strafförel 800 kr	Jägaren
11	D 6016-88 SR	45 § 3 st (motsv)	Anm + förhör 6 s	Strafförel 400 kr	Jägaren
12	D 3068-88 SR	45 § 3 st	Anm + 1 förhör 5 s	Brott kan ej styrkas	Jaktledare
13	D 3066-88 SR	45 § 3 st	Anm + 1 förhör Platsundersökn 8 s	Brott kan ej styrkas	Jägaren
14	D 6052-88 BM	45 § 4 p 1	Anm + 3 förhör karta 7 s	Brott kan ej styrkas	Anonym
15	K 524-88 SR	45 § 3 st	Anm + 1 förhör 4 s	Brott kan ej styrkas	Jägaren

Sammanfattning:		
	43 § 1 p	2 fall - båda lagfördes
	43 § 2 p	2 fall - 1 lagfördes
	45 § 4 p	1 fall - avskrivet
	45 § 6 p	1 fall - lagfördes
	45 § 3 st	11 fall - 6 lagfördes, 5 avskrevs

JAKTMÅL 1989 - ÖSTERSUNDS ÅKLAGARDISTRIKT

FALL	DIARIENR	BROTT MOT	OMFATTNINING AV FU PROT	RESULTAT	ANMÄLT AV
1	D 3035-89 SR	43 § 1 p § 43 § 2 p	Anm + 2 förhör. Tekninsk undersökning 14 s	Brott kan ej styrkas	Granne
2	D 4066-89 SA	43 § 1 p 1	Anm + förhör. Platsundersökning 8 s	Brott kan ej styrkas	Markägare
3	D 3001-89 SR	45 § 3 st	Anm + 2 förhör 7 s	Strafförel	Jaktledare
4	D 3038-89 SR	45 § 3 st	Anm + 1 förhör 7 s	1 strafförel 2 Brott kan ej styrkas	Jägaren själv
5	D 9050-89 CB	45 § 3 st	Anm + 3 förhör. Upprättande av karta 7 s	Brott kan ej styrkas	Jaktledaren
6	D 8016-89 SHA	43 § 1 p 2	6 förhör. Platsundersökning 13 s	Åtal 75 db	
7	D 2074-89 BM	45 § 3 st	Anm + 1 förhör 6 s	Strafförel 600 kr	Jaktledaren
8	D 6075-89 CB	45 § 3 st	Anm + 1 förhör 5 s	Strafförel	Jägaren
9	D 2016-89 BM	43 § 1 p 1 (hare)	Anm + 1 förhör 5 s	Strafförel	Jaktinneh
10	D 5004-89 GI	43 § 2 p 1 (björnunge)	Anm + platsundersök + 1 förhör 8 s	åtal 20 db	Polis
11	D 5010-89 GI	45 § 3 st	Anm + 4 förhör 17 s	Gärningen ej brott	Jaktledare
12	D 4048-89 SA	45 § 3 st	Anm + 2 förhör 7 s	Brott kan ej styrkas	Jaktledare
13	D 7050-89 ELR	45 § 3 st	Anm + 1 förhör 4 s	Brott kan ej styrkas	Jaktledare
14	D 7018-89 ELR	45 § 3 st	Anm + 1 förhör 4 s	Brott kan ej styrkas	Jaktledare
15	D 7002-89 ELR	45 § 3 st	Anm + 1 förhör 5 ^	Brott kan ej styrkas	Jaktledare
16	D 3021-89 SR	45 § 3 st	Anm + 15 förhör 34 s	Brott kan ej styrkas	Jaktledare

Sammanfattning:		
	43 § 1 p:	4 fall varav 2 ledde till lagföring
	43 § 2 p:	1 fall - lagföring
	45 § 3 st : (överskjutn)	11 fall - 3 lagfördes

JAKTMÅL 1990 - ÖSTERSUNDS ÅKLAGARDISTRIKT

FALL	DIARIENR	BROTT MOT	OMFATTNINING AV FU PROT	RESULTAT	ANMÄLT AV
1	D 4063-90 SA	45 § 3 st	Anm + 1 förhör 7 s	Brott kan ej styrkas	Jägaren
2	D 4092-90 SA	43 § 1 p 1	Anm + 1 förhör 20 s	Åtal 40 db	Markägare
3	D 4002-90 SA	45 § 3 st	Anm + 2 förhör 9 s	Brott kan ej styrkas	Jaktledare
4	D 6046-90 SR	45 § 3 st	Anm + 2 förhör +PM och skisser 6 s	Brott kan ej styrkas	Jaktledare
5	D 3014-90 SR	45 § 3 st	Anm + 3 förhör. Upprätt av karta 11 s	Strafförel 600 kr	Jaktledare
6	D 3065-90 SR	45 § 6 p 6 (ripa)	Anm + 2 förhör. Upprätt av karta 9 s	Åtalsunderl 20:7 p 1	Tullen
7	D 3085-90 SR	43 § 1 p 1 43 § 2 p 1 (tjäder)	Anm + 3 förhör. Upprätt av 2 kartor 17 s	Brott kan ej styrkas	Markägare
8	D 2093-90 BM	45 § 3 st	Anm + 2 förhör. Platsundersökn 6 s	Brott kan ej styrkas	Jägaren
9	D 4068-90 SA	43 § 2 p 1	Anm + 1 förhör 4 s	Strafförel 15 db	Jägaren
10	D 6047-90 SHA	45 § 3 st	Anm + 1 förhör 3 s	Strafförel 600 kr	Jaktledare
11	D 8048-90 SHA	45 § 3 st	Anm + 2 förhör 7 s	Strafförel 600 kr	Jaktledare
12	D 5019-90 GI	45 § 3 st	Anm + 1 förhör 6 s	Strafförel 400 kr	Jägaren
13	D 5070-90 GI	45 § 3 st	Anm + 1 förhör 5 s	Brott kan ej styrkas	Jägaren
14	D 8047-90 SHA	45 § 3 st	Anm + 3 förhör 8 s	Ej avgjort	Jaktledaren
15	D 4085-90	43 § 1 p 3	Anm + 1 förhör Skrift matr	Strafförel 30 db	Lst (Jägaren)

Sammanfattning:		
	43 § 1 p 1:	2 fall, 1 ledde till lagföring 1 brott kan ej styrkas
	43 § 1 p 3:	1 fall, 1 ledde till lagföring
	43 § 2 p 1:	2 fall, 1 lagföring
	45 § 6 p 6:	1 fall, åtalsunderlåtelse
	45 § 3 st:	10 fall, varav 4 lagföring 5 brott kan ej styrkas 1 ännu ej avgjort

Bilaga 3

Avkriminalisering av vissa ansvarsbestämmelser inom värnpliktslagstiftningen av assistentåklagare Gunilla Holmberg

INLEDNING

Genom bestämmelserna i 34, 35 och 37 §§ värnpliktslagen (1941:967) straffsanktioneras förseelser bestående i underlåtenhet att kvittera ut försändelser från militär myndighet, underlåtenhet att vidta sådan åtgärd att försändelser från militär myndighet kan mottas samt underlåtenhet att på anmodan lämna militär myndighet upplysningar om personliga förhållanden av betydelse för tjänstgöringen. I 9 och 17 §§ lagen (1966:413) om vapenfri tjänst samt 115 och 79 §§ civilförsvarslagen (1960:4) finns bestämmelser av motsvarande slag. Är det nuvarande straffrättsliga förfarandet för beivrande av dessa förseelser utformade på ett tillfredsställande sätt eller finns utrymme för beivrande i annan ordning eller kan förseelserna avkriminaliseras? Denna promemoria syftar till att tjäna som underlag för en bedömning av dessa frågor och innehåller både en genomgång av förarbetena till de aktuella bestämmelserna samt en belysning av bestämmelsernas praktiska tillämpning under 1980-talet med hjälp av statistik inhämtad från statistiska centralbyrån.

VÄRNPLIKTSLAGEN

I värnpliktslagens 34 § regleras den värnpliktiges skyldighet att vidta sådan åtgärd att postförsändelse från militär myndighet utan dröjsmål kan komma honom tillhanda. Denna bestämmelse är i sak oförändrad sedan tillkomsten av 1941 års värnpliktslag och har genom åren endast blivit föremål för redaktionella ändringar. Före 1941 års lag tillgodosågs de militära myndigheternas behov att erhålla upplysningar, om värnpliktigas adress dels genom folkbokföringsmyndigheterna och dels genom adressändringar från de värnpliktiga själva([1]). I 1936 års värnpliktslag fanns en skyldighet för den värnpliktige att vid mönstring lämna uppgift om personliga förhållanden samt en skyldighet för inskriven värnpliktig att hålla den militära myndigheten underrättad om sin adress. Anledningen till att den värnpliktiges uppgiftsskyldighet kom att utsträckas genom 1941 års lag, till en skyldighet att vid adressändring vidta sådan åtgärd att postförsändelse från militär myndighet utan dröjsmål kunde vara honom tillhanda,

[1] Jfr 33 § mom 2 och 3 värnpliktslagen (1936:443).

hängde samman med att själva inkallelseförfarandet framdeles i stor utsträckning skulle ske med personliga order. Vid detta förhållande ville man skapa största möjliga garanti för att värnpliktiga skulle kunna nås med postförsändelser ([2]). Vid tidpunkten för tillkomsten av 1941 års lag pågick en utredning med syfte att åstadkomma en effektivisering av den enskildes skyldighet att anmäla adressändringar till folkbokföringsmyndigheterna. Emellertid ansåg inte rullföringsnämnden, som kommit med förslaget till lagändring, att eventuella förbättringar i folkbokföringssystemet var tillräckligt för att inkallelseförfarandet med personliga order skulle kunna fungera tillfredsställande. Departementschefen vilken anslöt sig till rullföringsnämndens förslag, anförde som skäl för lagändring att ([3]) "dels torde nämligen i varje fall ganska lång tid komma att förflyta mellan den tidpunkt då flyttning ägt rum, och den tidpunkt, då meddelande härom inkommer till de militära myndigheterna, dels lära dessa ej heller alltid bliva underrättade om tillfälliga adressförändringar. De värnpliktiga bör därför åläggas skyldighet att tillse, att de när som helst kunna nås av militära försändelser."

En av remissinstanserna ansåg det inte möjligt att genom förslaget erhålla den avsedda garantin för att militära försändelser verkligen kunde nå den värnpliktige och pekade på det förhållandet att den värnpliktige kunde befinna sig, genom resa eller genom arbete, långt från närmaste postkontor, I sådant fall menade departementschefen ([4]) att den värnpliktige är

> "skyldig tillse att postförsändelse från militär myndighet när fram till den för honom närmast tillgängliga ort, till vilken post befordras. Iakttager den värnpliktige denna skyldighet, bör han ej straffas, om försändelsen ändå på grund av omständigheterna ej kommer honom till handa."

I värnpliktslagens 35 § regleras den värnpliktiges skyldighet att utkvittera postförsändelse från militär myndighet att ta del av försändelsens innehåll samt att inom åtta dagar efter anmodan lämna myndigheten de upplysningar som fordras om personliga förhållanden. Paragrafen fick sitt nuvarande innehåll år 1969 genom en ändring av 1941 års värnpliktslag ([5]). Redan genom införandet av 1941 års lag ålades emellertid den värnpliktige de skyldigheter som framgår av den nu gällande 35 §:n. Redaktionellt var då skyldigheterna uppdelade i två paragrafer - 35 § och 38 §. 35 § innehöll endast en skyldighet för

[2] Prop 1941:318, sid 118.

[3] Prop 1941:318, sid 118.

[4] sid 118.

[5] Prop 1969:52.

den värnpliktige att på anfordran lämna upplysningar rörande personliga förhållanden och att senast inom åtta dagar besvara skriftliga förfrågningar om sådana förhållanden. I propositionen till 1941 års lag anförde departementschefen i specialmotiveringen till 35 § bland annat följande ([6]):

Under 35 § har upptagits ett stadgande, avsett att ersätta bestämmelserna om mönstring. Mönstring bör icke bibehållas i sin nuvarande utformning utan ersättas med tidvis från registreringsmyndigheterna utgående skriftliga förfrågningar till de värnpliktiga, att vid straffhot besvaras inom viss kort tidsrymd, förslagsvis högst åtta dagar. I värnpliktslagen behöver ej regleras sättet för själva förfrågningen utan endast de värnpliktigas skyldighet i anledning av en sådan. 35 § har utformats i enlighet med dessa grunder. Paragrafen har emellertid givits ett allmänt innehåll.

Påföljder för förseelser mot 34 och 35 §§ värnpliktslagen regleras numera i lagens 37 §. Där stadgas att värnpliktig som utan laga förfall underlåter att fullgöra sin skyldighet dömes till böter, högst ettusen kronor. Om den värnpliktige uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnar oriktig uppgift döms han till böter eller fängelse högst sex månader.

I 41 och 42 § stadgas att bland annat om en värnpliktig är häktad eller intagen i kriminalvårdsanstalt är detta att anse som laga förfall. Vidare är det laga förfall om den värnpliktige är sjuk och styrker detta med intyg ([7]).

I 1941 års värnpliktslag reglerades ursprungligen förseelser mot 34 och 35 §§ i lagens 37-39 §§. I den dessförinnan gällande 1936 års värnpliktslag reglerades påföljden för förseelse mot den uppgiftsskyldighet som ålåg den värnpliktige, i denna lags 41 §. I specialmotiveringen i propositionen till 1941 års lag anförde departementschefen följande beträffande 37-39 §§ ([8]):

37 §

"I rullföringsnämndens förslag har straffbestämmelsen i denna paragraf knutits till underlåtenhet att vid adressförändring göra anmälan på sätt i 34 § andra stycket sägs. Sådan anmälan är emellertid blott exempel på åtgärder, som avses i första stycket av samma paragraf. Det synes riktigare att hänföra straffbestämmelserna till huvudregeln. Härigenom undvikes även att en samvetsgrann värnpliktig till följd av annans försummelse blir

[6] Prop 1941:318, sid 119.

[7] Sammansatta stats- och andra lagutskotts utlåtande år 1941 nr 6.

[8] Prop 1941:318, sid 120.

bötfälld enligt paragrafen."

38 §

"Lagbudet synes vara en nödvändig följd av utvecklingar av inkallelseförfarandet till att bygga på personliga order. Försummelse i detta avseende har ej ansetts böra bestraffas endast med ett lågt fixerat bötesbelopp. Försummelsen kan ju vara relativt oskyldig men den kan också bero på tredska. I sådant fall bör höga dagsböter kunna ådömas."

39 §

"Om någon tredskas att avgiva begärda uppgifter, bör han kunna vid vite tillhållas att fullgöra sin skyldighet."

37 § fick sitt nuvarande innehåll genom 1969 års ändring av 1941 års värnpliktslag ([9]). Härigenom bestämdes sålunda påföljden i normalfallet till penningböter och om oriktiga uppgifter lämnades uppsåtligen eller av grov oaktsamhet till böter eller fängelse högst sex månader. Samtidigt togs vitesbestämmelsen i 39 § bort. Någon mer ingående analys av anledningen till denna ändring går ej att finna i lagens förarbeten och inte heller i förarbetena till den motsvarande ansvarsbestämmelsen i 1966 års lag om vapenfri tjänst. Genom 1969 års ändring av värnpliktslagen kom i lagens 37 § att motsvara straffbestämmelserna i tidigare 37-39 §§. Genom lagändringen kom straffbestämmelserna för förseelser som avses i 34 - 35 §§ värnpliktslagen och 9 § lagen den 3 juni 1966 (nr 413) om vapenfri tjänst att överensstämma ([10]).

LAGEN OM VAPENFRI TJÄNST

För värnpliktiga som skall fullgöra vapenfri tjänst gäller numera enligt 9 och 17 §§ lagen om vapenfri tjänst likadana skyldigheter som för värnpliktiga enligt de nyss genomgågna 34, 35 och 37 §§ värnpliktslagen. Att skyldigheterna är utformade på samma sätt i de båda lagarna har sin grund i en strävan mot konformitet från lagstiftarens sida ([11]).

[9] Prop 1969:82.

[10] Prop 1969:82 sid 24.

[11] Prop 1966:107 sid 55.

CIVILFÖRSVARSLAGEN

Även civilförsvarspliktiga ([12]) har, enligt 1960 års civilförsvarslag, en skyldighet som värnpliktiga enligt värnpliktslagen och lagen om vapenfri tjänst, att utkvittera och ta del av postförsändelse från militär myndighet. För den civilförsvarspliktige gäller skyldigheten gentemot civilförsvarsmynmdighet. Om den civilförsvarspliktige underlåter detta straffas han med dagsböter enligt 79 § 3 mom 3 st civilförsvarslagen. Vad gäller den civilförsvarspliktiges skyldighet att efter anmodan inom viss tid lämna myndighet upplysningar om personliga förhållanden av betydelse för tjänstgöringen regleras detta i 15 § civilförsvarslagen. Till skillnad från motsvarande bestämmelse i 35 § värnpliktslagen och 9 § lagen om vapenfri tjänst kan en anmodan till civilförsvarspliktig att lämna upplysningar även komma från länsstyrelsen. Detta förhållande hänger samman med att civilförsvaret i fredstid administreras av länsstyrelserna ([13]).

I det ursprungliga förslaget till 1960 års civilförsvarslag stadgades att underlåtenhet att lämna upplysningar jämlikt lagens 15 § skulle kunna föranleda att domstol dels ådömde vederbörande ett bötesstraff och dels utfärdade ett vitesföreläggande, 78 och 79 §§. Denna ordning, att domstol skulle utfärda eventuellt vitesföreläggande anmärkte lagrådet emot i sin granskning av förslaget och menade att den föreslagna ordningen inte var konsekvent eftersom förslaget i andra hänseenden intagit den ståndpunkten att vitesföreläggande skall meddelas av länsstyrelsen ([14],[15]). I det förslag son sedermera antogs av riksdagen stipulerades att vid underlåtenhet att fullgöra upplysningsskyldigheten finns, förutom en straffbestämmelse i 17 § 1 mom civilförsvarslagen där underlåtenhet bestraffas med penningböter, till skillnad från värnpliktslagen och lagen om vapenfri tjänst, en möjlighet för enbart länsstyrelsen att utfärda vitesföreläggande och lämna handräckning, 78 § civilförsvarslagen.

STATISTIK UNDER 1980-TALET

Nedan redovisas statistik avseende åren 1980 - 1989 inhämtad från Statistiska Centralbyrån. Av denna statistik som baserar sig på rapportering till rättsväsendets informationssystem, framgår under respektive år antalet meddelade åtalsunderlåtelser (ÅU), antalet godkända strafföreläggande (SF) och antalet domar där åtalen vunnit

[12] Civilförsvarslagen (1960:74), omtryckt 1984:1026.

[13] Prop 1960:5 sid 88.

[14] Prop 1960:5 sid 210.

[15] Prop 1960:5 sid 211.

bifall (DOM). För varje år finns även redovisat antalet fall där respektive lag förekommit. Här redovisas även antalet fall där lagen tillämpats såsom huvudbrott (därav avseende huvudbrott). Där lagföringen omfattar flera brott av varierande svårighetsgrad menas med huvudbrott det brott som har det strängaste straffet i sin straffskala. Vid lika straffskalor har vid bestämningen av huvudbrott, brotten givits samma sannolikhet att väljas som huvudbrott. Förekomsten av lagen totalt sett, har medtagits för att åskådliggöra förekomsten av de här aktuella lagrummen i relation till det totala antalet redovisade förseelser under respektive lag.

Den redovisade statistiken bör emellertid läsas med försiktighet på grund av följande. Det finns inte någon uppgift om det totala antalet till polismyndighet anmälda fallen. Även uppgift om av polismyndighet och åklagare avskrivna fall saknas. De domar som redovisas är endast sådana där åtalen bifallits och antalet väckta åtal framgår således inte. Inte heller framgår antalet utfärdade strafföreläggande utan endast de strafföreläggande vilka godkänts av den misstänkte. Dessutom har inte de uppgifter på vilken statistiken grundar sig, kontrollerats av Statistiska Centralbyrån varför det inte kan anses uteslutet att lagrumsangivelsen i något fall kan vara felaktig. Emellertid ger statitstiken ändock visst underlag för en bedömning av frekvensen av de aktuella förseelserna.

CIVILFÖRSVARSLAGEN (1960:74)

	ÅU	SF	DOM	TOT	Därav avseende huvudbrott
1980	23	372	193	588	487
15§	1	28	2	31	
79§	1	-	-	1	
79§ 3 mom	-	13	5	18	
79§ 3mom 2 st	4	80	80	164	
1981	7	254	84	345	338
15§	-	12	1	13	
79§ 3 mom	-	5	7	12	
79§ 3 mom 2 st	1	54	35	90	
1982	8	215	76	299	294
15§	-	10	1	11	
79§ 3 mom	-	4	-	4	
79§ 3 mom 2 st	2	68	32	102	
1983	12	130	66	208	203
15§	-	2	2	4	
79§ 3 mom	-	9	3	12	
79§ 3 mom 2 st	-	24	21	45	
1984	4	199	57	260	258
15§	-	7	1	8	
79§ 3 mom	-	18	5	23	
79§ 3 mom 2 st	1	29	12	42	
1985	8	151	64	223	215
15§	-	9	1	10	
15§ 3 mom	1	14	8	23	
79§ 3 mom 2 st	1	23	14	38	
1986	9	133	51	193	187
15§	-	9	2	11	
79§	1	-	-	1	
79§ 3 mom	-	9	4	13	
79§ 3 mom 2 st	2	23	11	36	
1987	9	133	58	200	192
15§	-	2	1	3	

	ÅU	SF	DOM	TOT	Därav avseende huvudbrott
79§	-	1	-	1	
79§ 3 mom	1	9	2	12	
79§ 3 mom 2 st	-	17	20	37	
1988	6	159	47	212	207
15§	1	6	-	7	
79§ 3 mom	1	16	6	23	
79§ 3 mom 2 st	2	25	9	36	
1989	5	155	50	210	201
15§	-	4	1	5	
79§ 3 mom	-	8	3	11	
79§ 3 mom 2 st	1	19	7	27	

LAGEN OM VAPENFRI TJÄNST (1966:413)

	ÅU	SF	DOM	TOT	Därav avseende huvudbrott
1980	2	4	52	58	56
9§ 1 st	-	1	1	2	
9§ 2 st	-	1	1	2	
17§	2	-	-	2	
17§ 1 st	-	2	2	4	
1981	-	6	70	76	76
9§ 1 st	-	-	1	1	
9§ 2 st	-	4	-	4	
17§	-	4	1	5	
1982	1	3	92	96	92
9§	-	-	2	2	
9§ 1 st	-	-	2	2	
9§ 2 st	-	3	-	3	
17§	-	1	1	2	
17§ 1 st	-	2	3	5	
1983	1	9	89	99	98

	ÅU	SF	DOM	TOT	Därav avseende huvudbrott
9§ 1 st	-	-	1	1	
9§ 2 st	-	1	1	2	
17§ 1 st	-	1	2	3	
1984	2	5	92	99	97
9§	-	-	1	1	
9§ 1 st	1	1	-	2	
9§ 2 st	-	7	-	1	
17§	-	-	1	1	
17§ 1 st	1	2	-	3	
1985	4	23	158	185	180
9§	-	1	-	1	
9§ 1 st	-	6	1	7	
9§ 2 st	-	10	3	13	
17§	-	-	1	1	
17§ 1 st	-	16	3	19	
1986	3	26	144	173	166
9§ 1 st	-	5	1	6	
9§ 2 st	-	14	6	20	
17§	-	1	-	1	
17§ 1 st	1	18	6	25	
1987	4	42	165	211	204
9§	-	4	1	5	
9§ 1 st	-	8	3	11	
9§ 2 st	-	21	14	35	
17§	-	6	7	13	
17§ 1 st	1	27	12	40	
1988	3	52	153	208	203
9§	-	1	3	4	
9§ 1 st	-	8	3	11	
9§ 2 st	-	34	12	46	
17§	-	2	3	5	
17§ 1 st	1	40	15	56	
1989	5	95	152	252	243
9§	-	5	2	7	
9§ 1 st	-	14	2	16	
9§ 2 st	-	57	15	72	

	ÅU	SF	DOM	TOT	Därav avseende huvudbrott
17§	-	14	3	17	
17§ 1 st	1	64	17	82	
17§ 2 st	-	1	-	1	

NY VÄRNPLIKTSLAG OCH NY VAPENFRILAG - SOU 1980:89

I oktober 1990 lämnade värnpliktslagutredningen sitt betänkande - en ny värnpliktslag (SOU 1990:89). Förslaget är för närvarande (februari 1991) ute på remiss. I betänkandet läggs fram förslag till en ny värnpliktslag, en ny värnpliktsförordning samt en ny vapenfrilag och en ny vapenfriförordning.

När det gäller de nuvarande bestämmelserna i 34 och 35 och 37 §§ värnpliktslagen kommer dessa i den nya värnpliktslagen enligt förslaget att endast med smärre justeringar införas i den nya lagens 5 kap 1 § och 6 kap 4 §.

Beträffande den värnpliktiges skyldighet att se till att han inom rimlig tid kan nås brevledes av militär myndighet anser utredningen att kraven på den värnpliktige inte får ställas för högt när det gäller tillfällig bortovaro från aktuell adress. Eftersändning är inte nödvändig under normal semesterperiod för att den värnpliktige skall undgå ansvar. Visare anser utredningen att den myndighet som anmodar värnpliktig att lämna information enligt nuvarande 35 § värnpliktslagen, fortsättningsvis själv skall få bestämma inom vilken tid upplysningsskyldigheten skall fullgöras av den värnpliktige. utredningen föreslår i enlighet härmed att tidsfristen åtta dagar utgår ur lagtexten. ([16]).

I den av värnpliktslagutredningen föreslagna vapenfrilagen görs i lagens 16 §, beträffande den tjänstepliktiges skyldigheter en hänvisning till värnpliktslagens motsvarande bestämmelse i 5 kap. I specialmotiveringen till 15 § hänvisas till 5 kap 1 och 2 §§.

SLUTSATSER

Genom 1941 års värnpliktslag skärptes den värnpliktiges skyldighet att tillse dels att meddelande från militär myndighet kunde komma honom till handa och dels att utkvittera och ta del av sådana försändelser. Denna skärpning hade, som redovisats ovan, sin förklaring i att personliga inkallelseorder skulle komma att bli allt vanligare

[16] SOU 1990:89 sid 177.

framledes och att man inte ansåg det tillfyllest med ett effektivt folkbokföringssystem. Av samma anledning infördes även ansvar för värnpliktig som efter anmodan av militär myndighet underlät att lämna uppgifter om personliga förhållanden av betydelse för tjänstgöringen. Sedan införandet av 1941 års värnpliktslag har svenska myndigheters möjligheter att nå medborgare avsevärt förbättrats, framför allt genom införandet av 1970 års delgivningslag.

Vad gäller värnpliktigs skyldighet jämlikt 35 § värnpliktslagen och motsvarande bestämmelser i vapenfrilagen och civilförsvarslagen att kvittera ut försändelser från militär myndighet kunde eventuellt en straffsanktion ersättas med ett delgivningsförfarande enligt delgivningslagen. Trots delgivningslagens möjligheter har emellertid under åren efter 1941 inte någon ändring skett av de aktuella ansvarsbestämmelserna i detta hänseende. En anledning till detta kan vara att det för rikets försvar är av yttersta vikt att de aktuella meddelandena når adressaten och läses av denne. Även om ett delgivningsförfarande i sig skulle vara tillfyllest för att den aktuella försändelsen skulle kunna nå adressaten medför inte ett sådant system automatiskt att adressaten även läser den handling som delgivits honom. Därför bör det allvarliga i att bestämmelsen ifråga överträds markeras genom att en sådan överträdelse medför någon form av sanktion från samhällets sida. Med anledning härav och då det för rikets försvar även är av vikt att värnpliktig fullgör en eventuell upplysningsskyldighet som ålagts honom, synes det uteslutet att helt avkriminalisera förseelser mot de här aktuella bestämmelserna. Däremot kan eventuellt ett annat sanktionssystem övervägas.

Den påföljd som idag kan komma ifråga för förseelser mot värnpliktslagens 34 och 35 §§ och motsvarande bestämmelser i civilförsvarslagen och vapenfrilagen är i normalfallet penningböter högst 1 000 kronor. Om oriktiga uppgifter lämnas uppsåtligen eller av grov oaktsamhet är påföljden böter eller fängelse i högst sex månader.

Som framgår av den redovisade statistiken lagfördes under 1980-talet årligen något par hundratal fall av förseelser mot 34 och 35 §§ värnpliktslagen, 9 § vapenfrilagen och 15 och 70 §§ civilförsvarslagen. Det var förseelserna mot värnpliktslagen som dominerade och lagföringen skedde i majoriteten av ärendena i form av strafföreläggande. Fall där oriktiga uppgifter lämnats uppsåtligen eller av grov oaktsamhet synes enligt statistiken ha förekommit i mycket ringa omfattning. Sammantaget har det under 1980-talet varit fråga om domstolsprövning, där åtalen bifallits, i genomsnittligen cirka 300 fall per år.

Om en ändring av nu gällande sanktionssystem skulle övervägas kunde de tänkbara alternativen vara att förseelser beivras med

sanktionsavgifter eller att den värnpliktige vid vite förpliktigas fullgöra sina skyldigheter. Ett system med sanktionsavgifter eller med föreläggande vid vite kan rättssystematiskt bara placeras inom förvaltningsrätten. Den principiella konsekvensen av en ändring av sanktionssystemet i sådan riktning blir därför att prövningen i första hand inte längre bör läggas på åklagare och domstol, utan prövningen bör åläggas de militära myndigheterna i första instans. Ett antagande är att genom en sådan ordning skulle handläggningstiden avsevärt förkortas, detta till gagn för alla parter. Vad gäller sanktionsavgifter förekommer detta system bland annat för beivrande av förseelser mot tullagen (1973:670) i form av tulltillägg och i form av avgifter för beivrande av förseelser mot lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor. Här bestäms sanktionsavgiftens storlek av den godskvantitet som är aktuell med hjälp av en fastställd skala.

Att tillämpa dylika sanktionsavgifter på förseelser mot 34 och 35 §§ värnpliktslagen, 9 § vapenfrilagen och 15 och 79 §§ civilförsvarslagen, kan inte anses vara lämpligt. Dessutom torde kunna ifrågasättas vad en sådan ändring skulle främja. I praktiken skulle det endast leda till att de militära myndigheterna övertog det arbete som nu åligger åklagarmyndigheterna i form av utfärdande av strafföreläggande.I första hand bör alternativet att den värnpliktige vid vite föreläggs att fullgöra sina skyldigheter, övervägas. Redan finns såsom framkommit i det föregående, i civilförsvarslagens 78 § en möjlighet till vitesföreläggande. Denna lagstiftning kan tas till utgångspunkt för en närmare utredning av möjligheten till en ändring av ansvarssystemet beträffande de i denna promemoria genomgångna bestämmelserna.

Stockholm den 1 mars 1992

Gunilla Holmberg

Tabell 1 Antal anmälda, lagförda och av åklagarmyndighet nedlagda brott 1982–1989

	1980–84 (genomsnitt)	85	86	87	88	89
Anmälda brott, utom sådana som föranlett obot	958 032	1 018 349	1 095 337	1 092 417	1 086 211	1 144 800

Lagföringstyp	Antal										
	1980	*1981*	*1982*	*1983*	*1984*	*1985*	*1986*	*1987*	*1988*	*1989*	*1990*
Domar	71 855	75 820	78 969	79 287	73 569	67 069	65 841	67 241	67 958	68 886	69 808
Åtalsunderlåtelser	19 614	21 231	21 820	22 594	20 867	23 149	21 618	20 348	19 347	19 200	17 459*
Strafföreläggande (SF)	94 544	101 380	93 190	90 267	83 744	77 900	75 820	74 392	75 544	78 899	79 801
Ordningsbot (OF)	202 599	215 801	223 176	218 428	200 875	177 138	182 915	189 284	195 008	208 570	202 648
Summa lagföringar	*388 572*	*413 692*	*417 155*	*410 576*	*379 055*	*345 256*	*346 194*	*351 265*	*357 857*	*375 545*	*369 716*

*Minskningen beror på att uppgifter om åtalsunderlåtelsen vid lindriga brott inte längre lämnas till SCB

Tabell 2

Huvudpåföljd	Antal lagföringar										
	1980	*1981*	*1982*	*1983*	*1984*	*1985*	*1986*	*1987*	*1988*	*1989*	*1990*
Böter genom dom, SF, OF	335 793	356 276	357 363	349 214	321 070	286 810	288 508	294 042	300 703	317 835	313 102
Fängelse	13 505	14 405	14 921	15 320	14 714	13 959	14 525	15 640	16 520	16 635	15 527
Villkorlig dom	7 759	9 180	10 169	11 174	11 043	10 432	10 624	10 432	10 319	10 957	12 281
Skyddtillsyn	6 029	6 657	7 079	6 472	5 946	6 133	6 336	6 272	6 461	6 424	6 729
Övriga påföljder	5 872	5 943	5 803	5 802	5 415	4 733	4 583	4 531	4 507	4 494	4 618

Tabell 3 Besluten fördelade sig på de olika åtalsunderlåtelsegrunderna enligt följande
Åtalsunderlåtelser 1982–1989 efter åu-lagrum och lagföringsår
Följande åu ingår ej: – De som enbart omfattar lindriga trafikbrott
– De som ej omfattas av RPS personbladsrutin

Åulagrum	Lagföringsår 82	83	84	85	86	87	88	89	Totalt
Totalt	19 435	20 041	18 551	20 389	18 981	17 929	17 038	16 851	149 215
RB 20:7 p 1	3 282	3 668	3 783	5 405	5 379	4 533	3 594	2 516	32 160
RB 20:7 p 2	–	–	–	232	137	85	87	58	599
RB 20:7 p 3	7 501	8 064	7 539	8 538	7 961	7 957	7 707	7 607	62 874
RB 20:7 p 4	473	475	466	449	415	342	353	286	3 259
RB 20:7 2 st	–	–	–	7	10	6	7	7	37
LUL 1 §	7 331	7 260	6 253	5 345	4 718	4 645	4 993	6 070	46 615
LUL 6 §	815	558	496	389	343	344	286	295	3 526
LUV 31 §	33	16	14	24	18	17	11	12	145

Tabell 4 Sett i ett längre perspektiv uppgår antalet åu (inkl. lindrigare trafikbrott) till följande

Lagrum enligt vilket åklagarens beslut meddelat huvudpåföljd	År								
	1950–54	1955–59	1960–64	1965–69	1970–74	1975–79	1980–84	1985–89	1990
Åtalsunderlåtelse enligt									
RB 20:7 st 1 p 1	6 408	10 445	12 235	7 918	6 689	7 704	4 470	5 317	2 616
RB 20:7 st 1 p 2	–	–	–	–	–	–	–	219	72
RB 20:7 st 1 p 3	–	–	–	–	5 286	8 637	8 527	9 325	7 591
RB 20:7 st 1 p 4	–	–	709	741	841	667	474	372	316
RB 20:7 st 2	–	–	–	6	16	17	10	7	9
LUL 1 §	3 582	4 693	5 086	6 255	8 242	6 744	6 915	5 143	6 628
LUL 6 §	841	1 435	1 620	2 136	2 393	1 631	781	333	214
under vård i ungdomsfängelse	206	325	537	597	605	402	–	–	–
LVM 46 §	1 160	5 013	8 835	9 569	5 870	2 116	58	16	13
Summa åtalsunderlåtelser	*12 197*	*21 911*	*29 022*	*27 221*	*29 938*	*27 918*	*21 235*	*20 732*	*17 459**

**Statistikomläggning 1990 innebär att färre åtalsunderlåtelser redovisas.*

Tabell 5 Förundersökningsbegränsing enligt RB 23:4 a 1 st. fördelade enligt följande, beroende på vilken grund som åberopats

		23:4a 1 st. 2 p. jfr m				
	23:4a 1 st. 1 p	20:7 1 st. 1 p	20:7 1 st. 2 p	20:7 1 st. 3 p	20:7 1 st. 4 p	Totalt
1987	120	706	139	3 070	365	4 400
1988	119	708	68	2 679	312	3 886
1989	120	476	95	3 440	367	4 498
1990	137	478	78	3 494	338	4 525

TABELL 6 PERSONER SOM MEDDELATS ÅTALSUNDERLÅTELSE, EFTER HUVUDBROTT OCH LAGRUM ENLIGT VILKET ÅKLAGARENS BESLUT MEDDELATS, 1990.

HUVUDBROTT	ÅTALSUNDERLÅTELSER ENLIGT								TOTALT
	LUL, 1 PAR	LUL, 6 PAR	RB 20:7 STYCKE 1				RB 20:7 ST 2	LVM, 46 PAR	
			PKT 1	PKT 2	PKT 3	PKT 4			
BROTT MOT BROTTSBALKEN	6537	198	2291	63	4261	290	4	11	13655
3 KAP BROTT MOT LIV OCH HÄLSA	73	11	90	2	110	40	4	1	331
3:1 MORD	-	-	-	-	-	1	-	-	1
3:2 DRÅP	-	-	1	-	-	1	-	-	2
3:5 MISSHANDEL	69	11	87	1	99	33	-	1	301
3:6 GROV MISSHANDEL	1	-	-	-	4	4	-	-	9
3:7 VÅLLANDE TILL ANNANS DÖD	-	-	1	1	-	-	4	-	6
3:8 VÅLL T KROPPSSKADA/SJUKDOM	2	-	-	-	3	1	-	-	6
3:9 FRAMKALL AV FARA FÖR ANNAN	1	-	1	-	4	-	-	-	6
4 KAP BROTT MOT FRIHET OCH FRID	103	2	106	2	278	39	-	1	531
4:1 MÄNNISKOROV	-	-	-	-	1	-	-	-	1
4:2 OLAGA FRIHETSBERÖVANDE	1	-	-	-	2	1	-	-	4
4:4 OLAGA TVÅNG	1	-	-	-	2	1	-	-	4
4:5 OLAGA HOT	18	1	15	2	72	30	-	-	138
4:6 1 ST HEMFRIDSBROTT	4	1	10	-	30	-	-	-	45
4:6 2 ST OLAGA INTRÅNG	39	-	38	-	87	3	-	-	167
4:6 3 ST GROVT HEMF/OLAGA INTR	1	-	-	-	1	-	-	-	2
4:7 OFREDANDE	35	-	41	-	83	4	-	1	164
4:8 BRYTANDE AV POST-/TELEHEML	4	-	1	-	-	-	-	-	5
4:9 INTRÅNG I FÖRVAR	-	-	1	-	-	-	-	-	1
5 KAP ÄREKRÄNKNING	-	-	-	1	5	-	-	-	6
5:1 FÖRTAL	-	-	-	1	-	-	-	-	1
5:2 GROVT FÖRTAL	-	-	-	-	1	-	-	-	1
5:3 FÖROLÄMPNING	-	-	-	-	4	-	-	-	4
6 KAP SEXUALBROTT	16	-	6	-	9	6	-	-	37
6:1 1 ST VÅLDTÄKT	1	-	-	-	-	1	-	-	2
6:2 SEXUELLT TVÅNG	1	-	-	-	1	-	-	-	2
6:6 SEXUELLT UMGÄNGE MED BARN	5	-	-	-	-	1	-	-	6
6:7 SEXUELLT OFREDANDE	9	-	6	-	7	4	-	-	26
6:10 FÖRFÖRELSE AV UNGDOM	-	-	-	-	1	-	-	-	1
6:1-6 DÄRAV									
MOT PERSON AV ANNAT KÖN	5	-	-	-	1	1	-	-	7
SOM ÄR UNDER 15 ÅR	4	-	-	-	-	-	-	-	4
SOM ÄR 15 ÅR ELLER ÄLDRE	1	-	-	-	1	1	-	-	3
MOT PERSON AV SAMMA KÖN	2	-	-	-	-	1	-	-	3
SOM ÄR UNDER 15 ÅR	2	-	-	-	-	-	-	-	2
SOM ÄR 15 ÅR ELLER ÄLDRE	-	-	-	-	-	1	-	-	1

TABELL 6 PERSONER SOM MEDDELATS ÅTALSUNDERLÅTELSE, EFTER HUVUDBROTT OCH LAGRUM ENLIGT VILKET ÅKLAGARENS BESLUT MEDDELATS, 1990.

HUVUDBROTT	ÅTALSUNDERLÅTELSER ENLIGT								TOTALT
	LUL, 1 PAR	LUL, 6 PAR	RB 20:7 STYCKE 1 PKT 1	RB 20:7 STYCKE 1 PKT 2	RB 20:7 STYCKE 1 PKT 3	RB 20:7 STYCKE 1 PKT 4	RB 20:7 ST 2	LVM, 46 PAR	
8 KAP TILLGREPPSBROTT	5256	139	1816	20	2222	95	-	6	9554
8:1 STÖLD	2187	42	24	12	635	47	-	-	2947
8:2 SNATTERI	2109	13	1709	7	1223	17	-	6	5084
8:3 BODRÄKT	2	-	-	-	-	-	-	-	2
8:4 GROV STÖLD	98	4	-	-	31	3	-	-	136
8:5 RÅN	11	3	-	1	5	1	-	-	21
8:6 GROVT RÅN	1	-	-	-	2	1	-	-	4
8:7 TILLGREPP AV FORTSK.MEDEL	708	71	-	-	169	25	-	-	973
8:8 EGENMÄKTIGT FÖRFARANDE	139	6	73	-	152	1	-	-	371
8:9 SJÄLVTÄKT	1	-	6	-	-	-	-	-	7
8:10 OLOVLIG KRAFTAVLEDNING	-	-	4	-	5	-	-	-	9
9 KAP BEDRÄGERI O AN OREDLIGHET	438	8	99	23	644	16	-	-	1228
9:1 BEDRÄGERI	58	3	11	20	286	7	-	-	385
9:2 BEDRÄGLIGT BETEENDE	63	-	66	-	130	6	-	-	265
9:3 GROVT BEDRÄGERI	2	2	4	3	42	2	-	-	55
9:4 UTPRESSNING	2	-	-	-	-	-	-	-	2
9:6 HÄLERI	290	3	13	-	167	1	-	-	474
9:7 HÄLERIFÖRSEELSE	18	-	4	-	15	-	-	-	37
9:8 OREDLIGT FÖRFARANDE	5	-	1	-	4	-	-	-	10
10 KAP FÖRSKINGR O AN TROLÖSHET	220	9	28	-	207	2	-	-	466
10:1 FÖRSKINGRING	9	-	-	-	21	1	-	-	31
10:2 UNDANDRÄKT	-	-	2	-	1	-	-	-	3
10:3 GROV FÖRSKINGRING	-	-	-	-	1	-	-	-	1
10:4 OLOVLIGT FÖRFOGANDE	70	2	6	-	68	1	-	-	147
10:7 OLOVLIGT BRUKANDE	125	7	13	-	87	-	-	-	232
10:8 FYNDFÖRSEELSE	16	-	7	-	29	-	-	-	52
11 KAP BROTT MOT BORGENÄRER MM	-	-	7	1	27	-	-	-	35
11:2 GROV OREDL MOT BORGENÄRER	-	-	-	-	1	-	-	-	1
11:3 VÄRDSLÖSHET MOT BORGENÄRER	-	-	-	-	1	-	-	-	1
11:5 RINGA BOKFÖRINGSBROTT	-	-	6	1	22	-	-	-	29
11:5 BOKFÖRINGSBROTT, INKL GROVT	-	-	1	-	3	-	-	-	4
12 KAP SKADEGÖRELSEBROTT	269	14	91	1	407	45	-	2	829
12:1 SKADEGÖRELSE	253	11	69	1	373	39	-	2	748
12:2 ÅVERKAN	15	2	21	-	24	1	-	-	63
12:3 GROV SKADEGÖRELSE	1	1	1	-	10	5	-	-	18
13 KAP ALLMÄNFARLIGA BROTT	19	-	6	-	7	25	-	-	57
13:1 MORDBRAND	6	-	-	-	-	18	-	-	24
13:2 GROV MORDBRAND	-	-	-	-	-	3	-	-	3
13:4 SABOTAGE	-	-	-	-	-	1	-	-	1
13:6 ALLMÄNFARLIG VÅRDSLÖSHET	13	-	6	-	7	3	-	-	29

TABELL 6 PERSONER SOM MEDDELATS ÅTALSUNDERLÅTELSE, EFTER HUVUDBROTT OCH LAGRUM ENLIGT VILKET ÅKLAGARENS BESLUT MEDDELATS, 1990.

HUVUDBROTT	ÅTALSUNDERLÅTELSER ENLIGT								TOTALT
	LUL, 1 PAR	LUL, 6 PAR	RB 20:7 STYCKE 1				RB 20:7 ST 2	LVM, 46 PAR	
			PKT 1	PKT 2	PKT 3	PKT 4			
14 KAP FÖRFALSKNINGSBROTT	79	2	7	7	77	5	-	-	177
14:1 URKUNDSFÖRFALSKNING	59	2	2	7	46	4	-	-	120
14:2 FÖRVANSKNING AV URKUND	9	-	3	-	4	-	-	-	16
14:6 PENNINGFÖRFALSKNING	1	-	-	-	-	-	-	-	1
14:7 MÄRKESFÖRFALSKNING	5	-	1	-	18	-	-	-	24
14:9 BRUKANDE AV FÖRFALSKNING	5	-	1	-	9	1	-	-	16
15 KAP MENED, FALSKT ÅTAL MM	45	2	14	4	72	-	-	-	137
15:3 OVARSAM UTSAGA	-	-	-	-	1	-	-	-	1
15:6 1 ST FALSK ANGIVELSE	2	-	-	-	-	-	-	-	2
15:7 FALSK TILLVITELSE	5	-	-	-	5	-	-	-	10
15:7 RINGA FALSK/VÄRDSL TILLVIT	2	1	-	-	40	-	-	-	43
15:10 1 ST OSANN FÖRSÄKRAN	-	-	-	-	1	-	-	-	1
15:11 1 ST OSANT INTYGANDE	1	-	-	-	3	-	-	-	4
15:11 2 ST BRUK AV OSANN URKUND	-	-	-	-	1	-	-	-	1
15:11 OSANT INTYG/BR OSANN URKUND	6	-	-	-	7	-	-	-	13
15:12 MISSBRUK AV URKUND	29	1	14	4	14	-	-	-	62
16 KAP BROTT MOT ALLMÄN ORDNING	2	-	3	1	6	1	-	-	13
16:10 BROTT MOT GRIFTEFRID	-	-	-	-	1	-	-	-	1
16:13 DJURPLÅGERI	-	-	-	-	2	-	-	-	2
16:15 1 ST FALSKT LARM	2	-	-	1	2	1	-	-	6
16:16 FÖRARGELSEVÄCKANDE BETEENDE	-	-	3	-	1	-	-	-	4
17 KAP BROTT MOT ALLM VERKSAMHET	17	11	18	1	190	16	-	1	254
17:1 VÅLD EL HOT MOT TJÄNSTEMAN	10	9	6	1	61	13	-	-	100
17:2 FÖRGRIPELSE MOT TJÄNSTEMAN	-	1	1	-	1	-	-	-	3
17:4 VÅLDSAMT MOTSTÅND	6	-	10	-	103	3	-	1	123
17:5 VÅLD/FÖRGRIP MOT BITR TJM	-	-	-	-	4	-	-	-	4
17:10 ÖVERGREPP I RÄTTSSAK	-	1	-	-	3	-	-	-	4
17:12 FRÄMJANDE AV FLYKT	-	-	-	-	12	-	-	-	12
17:13 1 ST ÖVERTRÄD AV MYND BUD	-	-	1	-	6	-	-	-	7
17:15 1-2 ST FÖREGIV ALLM STÄLLN	1	-	-	-	-	-	-	-	1
BROTT MOT ANDRA LAGAR	91	16	325	9	3330	26	5	2	3804
TRAFIKBROTTSLAGEN	33	8	98	7	2334	15	3	1	2499
1 PAR VÅRDSLÖSHET I TRAFIK	1	-	-	2	38	-	1	-	42
3 PAR OLOVLIG KÖRNING	28	7	91	2	2019	7	-	-	2154
4 PAR RATTFYLLERI	1	-	3	-	119	3	2	-	128
4A PAR GROVT RATTFYLLERI	-	1	1	2	71	2	-	1	78
5 PAR SMITNING	3	-	3	1	87	3	-	-	97

TABELL 6 PERSONER SOM MEDDELATS ÅTALSUNDERLÅTELSE, EFTER HUVUDBROTT OCH LAGRUM ENLIGT VILKET ÅKLAGARENS BESLUT MEDDELATS, 1990.

HUVUDBROTT	ÅTALSUNDERLÅTELSER ENLIGT								TOTALT
	LUL, 1 PAR	LUL, 6 PAR	RB 20:7 STYCKE 1				RB 20:7 ST 2	LVM, 46 PAR	
			PKT 1	PKT 2	PKT 3	PKT 4			
NARKOTIKASTRAFFLAGEN	20	6	112	1	660	6	-	1	806
1 PAR NARKOTIKABROTT	7	-	12	-	171	4	-	-	194
2 PAR RINGA NARKOTIKABROTT	13	6	97	1	482	2	-	1	602
3 PAR GROVT NARKOTIKABROTT	-	-	3	-	7	-	-	-	10
VARUSMUGGLINGSLAGEN	4	-	6	-	42	-	-	-	52
1 PAR VARUSMUGGLING	4	-	2	-	31	-	-	-	37
2 PAR RINGA VARUSMUGGLING	-	-	4	-	10	-	-	-	14
6 PAR OLOVL BEFATTN M SMUGGELG	-	-	-	-	1	-	-	-	1
SKATTEBROTTSLAGEN	-	-	5	-	18	-	-	-	23
2 PAR SKATTEBEDRÄGERI	-	-	-	-	3	-	-	-	3
3 PAR SKATTEFÖRSEELSE	-	-	1	-	-	-	-	-	1
4 PAR GROVT SKATTEBEDRÄGERI	-	-	-	-	1	-	-	-	1
5 PAR VÄRDSLÖS SKATTEUPPGIFT	-	-	-	-	1	-	-	-	1
7 PAR OREDLIG UPPBÖRDSREDOVISN	-	-	-	-	9	-	-	-	9
9 PAR VÄRDSLÖS UPPBÖRDSREDOVISN	-	-	4	-	4	-	-	-	8
ALLMÄN ORDNINGSSTADGA	-	-	5	-	4	-	-	-	9
ARBETSMILJÖLAG,-FÖRORDN	-	-	-	-	1	-	-	-	1
CIVILFÖRSVARSLAG	-	-	-	-	1	-	-	-	1
FISKERÄTTSLAG, FISKERIFÖRORDN	2	-	1	-	4	-	-	-	7
HANDEL MED DRYCKER	5	-	3	-	7	-	-	-	15
JAKTRÄTTSLAG, JAKTSTADGA	1	-	8	-	1	-	-	-	10
NATURVÄRDSLAG, NATURRESURSER	-	-	5	-	6	-	-	-	11
SJÖLAGEN	-	-	-	-	1	-	-	-	1
SJÖTRAFIKFÖRORDNING,-KUNGÖRELSE	-	-	1	-	-	-	-	-	1
TILLVERKNING AV DRYCKER	1	-	-	-	10	-	-	-	11
UPPBÖRDSLAG	-	-	2	1	16	-	-	-	19
UTLÄNNINGSLAG	-	-	4	-	4	-	-	-	8
VAPENLAG,-KUNGÖRELSE	13	2	20	-	34	3	1	-	73
VÄGTRAFIKKUNGÖRELSE,-FÖRORDNING	-	-	-	-	3	-	-	-	3
VÄGTRAFIKFÖRFATTNINGAR I ÖVRIGT	-	-	28	-	59	-	-	-	87
VÄRNPLIKTSLAG	-	-	6	-	21	1	1	-	29
ÖVRIGA STADGANDEN	12	-	21	-	104	1	-	-	138
TOTALT	6628	214	2616	72	7591	316	9	13	17459

Bilaga 5

Undersökning av vissa brottmålsdomar år 1990 vid Stockholms tingsrätt, avd 13, och Nyköpings tingsrätt

assistentåklagare *Leif Görts*

1. INLEDNING

Inom ramen för åklagarutredningen har det diskuterats utvidgade möjligheter för åklagarna att meddela strafföreläggande. På uppdrag av utredningen har jag undersökt 1990 års domar vid Stockholms tingsrätts 13:e avdelning och Nyköpings tingsrätt. Syftet har varit att dels utreda hur stor andel av de avgjorda målen som med de tänkta reglerna skulle ha kunnat bli föremål för strafföreläggande och dels i någon mån peka på de besparingar en sådan lagändring skulle innebära.

2. STOCKHOLMS TINGSRÄTT

Vid Stockholms tingsrätts 13:e avdelning handläggs uteslutande brottmål. Avdelningen har ingen "speciallottning" utan handlägger nästan alla typer av mål. Undantagna är främst narkotikabrott av allvarligare slag och ekonomisk brottslighet. Måltyperna som förekommer kan därför sägas utgöra ett ganska representativt urval av de vanligast förekommande brotten.

Under 1990 meddelades 770 domar vid 13:e avdelningen. Av dessa var 204 avgöranden med villkorlig dom som påföljd och 230 rena bötesdomar.

Eftersom en grundförutsättning för att strafföreläggande skall kunna meddelas är att den misstänkte på goda grunder kan förväntas erkänna brottet och godta föreläggandet har jag till en början delat in målen i erkända respektive förnekade mål. Jag har koncentrerat undersökningen till den förra gruppen. Till dessa mål har jag endast hänfört de fall där den tilltalade erkänner brottet (eller brotten) i dess helhet. De ganska vanliga fallen där den tilltalade varken kan erkänna eller förneka har räknats till kategorin förnekade mål. Till denna grupp har jag också hänfört de fall där muntlig bevisning förebringats oavsett om den tilltalade erkänner eller inte.

För varje mål har jag noterat vilket brott domen avser och dess

påföljd. Vidare har jag undersökt i vad mån skadestånd utdömts, dess storlek och den tilltalades inställning till anspråket. Slutligen har jag noterat om den tilltalade varit personligen närvarande vid huvudförhandlingen och, när det gäller gruppen villkorlig dom, om domen utsäger något om den tilltalades kriminalitet, om personundersökning genomförts i målet och om utvisning förordnats.

Jag vill göra två reservationer beträffande undersökningens resultat. - För det första är en dom inte den säkraste källan för att bedöma om ett strafföreläggande varit möjligt i ett visst fall. Åklagaren tar ju ställning till frågan om strafföreläggande på basis av förundersökningsprotokollets uppgifter och det förekommer att den tilltalades inställning ändras från ett förnekande under förundersökningen till ett erkännande vid huvudförhandlingen, Samma sak gäller hans inställning till skadeståndsanspråk. - För det andra är de domar jag har undersökt genomgående mycket kortfattade och utsäger egentligen inget annat än att den tilltalade erkänner brottet (och medger skadeståndsanspråket), att erkännandet stöds av övrig utredning och att han inte förekommer i kriminalregistret. Det har därför inte varit möjligt att i det enskilda fallet närmare bedöma brottets art och karaktär. Undersökningens slutresultat bygger därför mera på mina antaganden om vilka brott som typiskt sett är okomplicerade och mindre allvarliga än på en bedömning i det konkreta fallet.

2.1 Undersökningen

Villkorlig dom

Av 204 villkorliga domar var 108 erkända. Dessa mål fördelar sig på de olika brottstyperna på följande sätt:

1.	Stöld	52
2.	Grov stöld	2
3.	Bedrägeri	14
4.	Grovt bedrägeri	1
5.	Häleri	1
6.	Misshandel	3
7.	Grovt rattfylleri	19
8.	Förfalskning	10
9.	Förskingring	2
10.	Olaga vapeninnehav	1
11.	Tillgrepp av fortskaffningsmedel	1
12.	Dataintrång	2

I 19 domar dömdes det för flera brott. Detta förekom i domar rörande *stöld* (8), *bedrägeri* (3), *grovt rattfylleri* (3), *förskingring* (2), *Tillgrepp av fortskaffningsmedel* (1) och *dataintrång* (2). De ytterligare brotten det dömdes för hade samma eller (oftare) lägre straffsatser än det brott som jag bestämde som "huvudbrott" (exempelvis stöld - snatteri, förfalskning - osant intygande), - Endast i ett fall innehöll domen flera brott än två, nämligen en dom rörande stöld, snatteri och våldsamt motstånd.

Den tilltalade var personligen närvarande vid huvudförhandlingen i 87 av målen. I de 19 domar där målet avgjordes i hans utevaro gällde saken stöld i gällde saken stöld i 16 fall.

Personundersökning har verkställts i fyra fall (en stöld, en grov stöld, ett grovt bedrägeri och ett tillgrepp av fortskaffningsmedel).

53 domar innehöll uppgift om den tilltalade förekom i kriminalregistret. Av dessa domar är det endast i fem fall den tilltalade förekom i nämnda register. Av det stora antalet avgöranden som inte innehåller någon uppgift i detta avseende är nästan alla s k "blankettdomar" d v s domar som saknar egentliga domskäl. Den typen av domar meddelas i okomplicerade och erkända mål. Man kan med fog utgå från att den tilltalade i dessa fall inte förekommer i kriminalregistret eller att hans tidigare brottslighet ligger så långt tillbaka i tiden att den inte har påverkat straffmätningen.

Böter har kombinerats med villkorliga domar i 95 fall. I de 13 mål där böter inte utdömdes förordnades om skadestånd eller utvisning i sju fall. De övriga sex domarna saknar närmare skäl om varför böter inte dömdes ut. (I två av de sistnämnda fallen var personundersökning verkställd).

17 av domarna innehöll utdömda enskilda anspråk. Skadeståndens fördelar sig på de olika brotten på följande sätt:

Stöld	11	(7 medgivna, 4 tilltalades inställning ej redovisad
Bedrägeri	2	(bägge medgivna)
Misshandel	2	(bägge bestridda)
Förskingring	1	(tilltalades inställning framgår ej)
Tillgrepp av fortskaffningsmedel	1	(medgivet

Samtliga skadestånd låg beloppsmässigt under hälften av 1991 års basbelopp. Som redan framgått var tio anspråk medgivna. I samtliga fall där domen saknar uppgift om den tilltalades inställning till det enskilda anspråket avgjordes målet i hans utevaro. Att domen saknar denna uppgift torde bero på att också förundersökningsöknings-

protokollet inte redovisar någon uppgift i detta avseende. Om den misstänkte bestritt den enskilda anspråket under förundersökningen torde målet antingen inte ha avgjorts i hans utevaro eller så hade rätten avskiljt anspråket och inte handlagt det gemensamt med brottmålet.

Böter

Av 230 bötesdomar var 88 erkända. Målen fördelade sig på de olika brottstyperna på följande sätt:

1.	Snatteri	38
2.	Skadegörelse	19
3.	Bedrägligt beteende	3
4.	Ringa misshandel	2
5.	Bötesdomar där mer än fängelse i 6 månader är stadgat	3
6.	Övriga brottsbalksbrott-där fängelse i högst 6 månader är stadgat	6
7.	Rattfylleri	13
8.	Övriga specialstraff-rättsliga brott	4

I tio domar dömdes det för flera brott. Detta förekom i domar rörande *snatteri* (3, bedrägligt beteende, skadegörelse våldsamt motstånd), *skadegörelse* (2, snatteri, olaga intrång och våldsamt motstånd), *rattfylleri* (3, vårdslöshet i trafik, olovlig körning) och *olovligt brukande* (2, olovlig körning).

De tre bötesdomarna rörande brott varpå fängelse i mer än sex månader är stadgat var, falskt larm, olovligt förfogande och olaga hot. I sistnämnda dom dömdes det även för ringa misshandel.

Den tilltalade var personligen närvarande vid huvudförhandlingen i 57 fall. Tre domar saknar uppgift i detta avseende. I 18 av de 28 fall där målet avgjordes i den tilltalades utevaro gällde målet snatteri.

Skadestånd utdömdes i 27 fall. De enskilda anspråket fördelar sig på de olika brott på följande sätt:

Snatteri	9	(4 medgivna, 5 inställning ej redovisad)
Skadegörelse	15	(13 medgivna, 2 inställning ej redovisad)
Bedrägligt beteende	2	(1 medgivande, 1 inställning ej redovisad)

Olovligt brukande	1	(medgivet)

Som framgår var det enskilda anspråket medgivet i 19 domar. Målet avgjordes i den tilltalades utevaro i sju av de åtta fall där domen inte redovisade hans inställning till skadeståndskravet.

Två skadestånd låg beloppsmässigt över hälften av 1991 års basbelopp. I bägge fallen gällde målet skadegörelse och anspråken var medgivna.

2.2 I vilka fall borde strafföreläggande ha kunnat utfärdas

Villkorlig dom

För att villkorlig dom enligt det tänkta förslaget skall kunna strafföreläggas krävs att brottet är av okomplicerat slag och (relativt sett) mindre allvarligt samt att det inte finns någon tveksamhet vad gäller påföljdsvalet.

När det gäller misshandel, olaga vapeninnehav (uppsåtligt och ej ringa) och grovt rattfylleri är villkorlig dom aldrig ett självklart påföljdsval. De två förstnämnda brottens art anses vara sådant att fängelse skall utdömas såvida inte särskilda skäl för villkorlig dom eller skyddstillsyn föreligger. För grovt rattfylleri dömdes det under det andra halvåret 1990 ofta till villkorlig dom. Detta som en följd av den nyligen genomförda lagändringen i trafikbrottslagen. Praxis är emellertid vacklande. Det finns efter ett par HD-avgöranden i vintras skäl att tro att fängelse kommer att bli vanligare igen för detta brott. - Brotten grov stöld och grovt bedrägeri kan inte betraktas som brott av mindre allvarligt slag. - Dataintrång är ett ovanligt brott där påföljdspraxis saknas och som inte sällan är ganska komplicerat. - För de nu nämnda brottstyperna lär strafföreläggande sällan eller aldrig kunna komma ifråga.

Annorlunda förhåller det sig med stöld, enklare bedrägerier och tillgrepp av fortskaffningsmedel. Brotten är normalt okomplicerade och påföljdspraxis stabil. Även mindre allvarliga fall av förfalskning och förskingring torde kunna hänföras till den typ av mål som borde kunna lagföras genom strafföreläggande. (T ex kassabiträdet som förskingrar ett mindre belopp ur dagskassan, förfalskning av busskort).

Sammanlagt 79 domar i undersökningsmaterialet kan räknas till den grupp av brott som i princip borde kunna lagföras genom strafföreläggande av villkorlig dom.

Från dessa mål måste man räkna bort de mål där det finns anled-

ning att tro att domstolen i någon mån övervägt annan påföljd än villkorlig dom. Kriterierna för att avgöra om så varit fallet har i undersökningen varit om personundersökning genomförts i målet och om domen innehåller en uppgift om att den tilltalade har begått brott tidigare. - I undersökningsmaterialet är dessa mål blott fyra till antalet.

Undantag måste också göras för de två domar som innehåller beslut om utvisning. En sådan rättsverkan av brott kan endast domstol besluta om.

Slutligen måste de domar räknas bort där skadeståndskrav skulle ha utgjort hinder mot strafföreläggande. I undersökningsmaterialet finns visserligen två sådana fall men dessa mål gällde misshandel, som enligt vad som har sagts, inte lämpar sig för att strafföreläggas.

Med beaktande av de förbehåll jag redovisat är 73 domar i undersökningsmaterialet typiskt sett sådana mål som borde kunna lagföras genom strafföreläggande av villkorlig dom.

Böter

Som redan framgått fanns det i undersökningsmaterialet endast tre bötesdomar som gällde brott för vilka fängelse i mer än sex månader är stadgat. Av dessa borde domarna rörande olaga hot (och ringa misshandel) samt olovligt förfogande ha kunnat strafföreläggas. - Falskt larm är ett ovanligt brott och fast påföljdspraxis saknas.

När det gäller skadestånd fanns det 19 domar där anspråket var medgivet och låg beloppsmässigt under halva basbeloppet.

2.3 Besparingar

Som redan framgått är det min bedömning att av de undersökta domarna borde 73 villkorliga domar och 21 bötesdomar ha kunnat lagföras genom strafföreläggande. 94 domar motsvarar 12 % av samtliga domar som meddelades vid Stockholms tingsrätts 13:e avdelning 1990. Arbetsbesparingen är naturligtvis inte lika stor. De mål som jag har undersökt är det okomplicerade och enkla som tar kortast tid att handlägga.

Ett bättre sätt att bedöma vilka arbetsbesparingar förslaget skulle innebära är att utgå från målens handläggningstid. Enligt uppgift från tingsrätten avsätter domstolen 10 minuter i förhandlingstid för denna typ av enklare mål utan muntlig bevisning. Normalt sätter domstolen ut flera mål efter varandra på samma sessionsdag. Även om ett mål tar kortare tid än beräknat är förhandlingstiden redan intecknad och

kan inte utnyttjas för annat arbete. Varje mål åklagaren kan strafföre-lägga ger följdaktligen domstolen en halvtimmes tidsbesparing.

För undersökningsresultatets del innebär detta en tidsbesparing om totalt 47 timmar per år. Tidsvinsten kommer såväl domaren som rättens protokollförare till del. När det gäller nämdemännen kan besparingen omräknas till 36,5 timmar. Den lägre siffran förklaras av att bötesmål kan avgöras utan nämnd.

Förslaget innebär naturligtvis också vinster på domstolens kanslisida. En sekreterare vid Stockholms tingsrätt har för mig uppskattat tidsåtgången för ett vanligt okomplicerat mål till omkring 20 - 30 minuter. Arbetet omfattar huvudsakligen diarieföring, utskick av kallelser, bevakning av delgivningar, utskrift av dom och expediering av densamma.

Att ett brott kan lagföras genom ett strafföreläggande innebär tidsvinster också för åklagarna. Att låta skriva ut och expediera ett strafföreläggande tar knappast längre tid än att väcka talan vid domstol. - Däremot uppvägs tidsvinsterna av att slippa huvudför-handling i någon mån av att helt nya arbetsuppgifter läggs på åklagarmyndigheten. Strafföreläggande av villkorlig dom skall delges den misstänkte muntligen. Det innebär att åklagarmyndigheten måste kalla honom till delgivning av strafföreläggandet och åklagaren måste avsätta tid för detta.

Rikspolisstyrelsen bevakar att strafföreläggande delges den misstänkte och återremitterar till åklagarmyndigheten de föreläggan-den som inte godkänts. Detta arbete kommer rimligen åklagarmyndigheten att sköta såvitt avser föreläggande om villkorlig dom. Däremot kommer rikspolisstyrelsen att få ett något större antal bötesföreläggande att bevaka.

3. NYKÖPINGS TINGSRÄTT

3.1 Villkorlig dom

Av totalt 92 villkorliga domar var 56 erkända. Dessa fördelar sig på följande sätt:

1.	Stöld	14
2.	Bedrägeri	9
3.	Förfalskning	1
4.	Häleri	1
5.	Misshandel	6
6.	Tillgrepp av fort-skaffningsmedel	6

7.	Narkotikabrott	1
8.	Olaga vapeninnehav	1
9.	Bokföringsbrott	5
10.	Värnpliktsbrott	3
11.	Grovt rattfylleri	9

Endast 24 av dessa domar torde ha kunnat lagföras genom strafföreläggande om det tänkta förslaget gällde. - 22 domar avser brott där fängelse är normalstraffet. - I tio av domarna var offentlig försvarare förordnad. (I fyra av dessa fall hade den tilltalade tidigare dömts för brott). Att offentlig försvarare förordnats talar för att skuld- och eller påföljdsfrågan har varit osäker. Följdaktligen borde strafföreläggande inte kunnat komma ifråga.

De återstående 24 domarna avser brott som typiskt sett bör kunna lagföras genom strafföreläggande. Skadestånd utdömdes i tre av dessa mål. De utdömda beloppen var medgivna och låg beloppsmässigt under hälften av basbeloppet.

3.2 Böter

Av 402 bötesdomar var 179 erkända. Dessa fördelar sig på följande sätt:

1.	Snatteri	21
2.	Skadegörelse	9
3.	Bedrägligt beteende	4
4.	Misshandel, ringa brott	10
5.	Övriga brb-brott med högst sex månaders fängelse i straffskalan	4
6.	Brb-brott med högst 2 års fängelse i straffskalan	2
7.	Rattfylleri	18
8.	Trafikbrott-penningböter	60
9.	Övriga specialstraff-rättsliga brott	51

Skadestånd utdömdes i 12 fall. De enskilda anspråken fördelar sig på följande sätt:

1.	Snatteri	2
2.	Skadegörelse	9

3. Bedrägligt beteende 1

Samtliga skadestånd låg beloppsmässigt under halva basbeloppet. I tio fall var det enskilda anspråket medgivet.

Två domar avsåg brott där straffmaximum är högre än sex månaders fängelse. I det ena fallet dömdes det för olovlig kraftavledning och i det andra för olaga hot.

Min bedömning är att i vart fall de tio bötesdomarna, där skadeståndskravet var medgivet, och domen rörande olaga hot borde ha kunnat lagföras genom strafföreläggande.

3.3 Besparingar

Av de undersökta domarna borde 36 mål ha kunnat lagföras genom strafföreläggande. Dessa mål motsvarar minst 19 förhandlingstimmar, med det sätt att beräkna dessa som använts i det föregående.

Bilaga 6

BÖR ÅKLAGARVÄSENDET INTEGRERAS MED POLISVÄSENDET PÅ LOKAL NIVÅ?

Promemoria av biträdande rikspolischef Bengt Frih, ledamot av Åklagarutredningen -90, utarbetad med biträde av polissekreteraren Stefan Mann

Innehåll

INLEDNING

1 En förbättrad styrning av polisens kriminalpolisverksamhet och åklagarverksamheten mot gemensamma mål
1.1 Inledning
1.2 Former för styrning
1.3 Styrning genom lagstiftning
1.4 Styrning genom medelstilldelning
1.5 Styrning genom organisatorisk prioritering
1.6 Styrning genom löpande prioritering
1.6.1 Löpande prioritering inom åklagarväsendet
1.6.2 Löpande prioritering inom polisen
1.7 Brister i det nuvarande systemet
1.7.1 Inledning
1.7.2 Ineffektivitet
1.7.3 Ansvar utan befogenhet
1.8 En ny modell

2 Effektivare polis- och åklagarverksamhet
2.1 Inledning
2.2 Effektivitetskravet inom polis- och åklagarverksamheten
2.3 En ökad effektivitet
2.3.1 Inledning
2.3.2 Personal
2.3.3 Lokaler
2.3.4 Övriga resurser
2.3.5 Annat
2.4 Den nya modellen i praktiken

3 En utveckling av yrkesrollen för de personalgrupper som idag är verksamma inom polisen och åklagarväsendet
3.1 Inledning
3.2 Nu gällande regler om anställningsvillkor, utbildning och delegation
3.2.1 Administrativ personal
3.2.2 Polismän
3.2.3 Polischefspersonal
3.2.4 Åklagare
3.3 En ny yrkesroll för polischefen och åklagaren
3.4 En ny yrkesroll för polismannen

4 En förbättrad rättssäkerhet
4.1 Inledning
4.1.2 I debatten anförda rättssäkerhetsargument emot en förändrad organisationav polis- och åklagarväsendet
4.2 Den nya modellen

5 Det danska polis och åklagarväsendet

PROMEMORIA
1991-06-04

Jag anser att det bör övervägas om polisen och åklagarväsendet skall organiseras enligt en ny modell som innebär att åklagarväsendet integreras med polisväsendet på lokal nivå. Undersökningen bör ta sikte på en organisation som i sina grundläggande drag överensstämmer med hur danskt rättsväsende är organiserat på detta område. Den nya modellen skulle i huvudsak innebära

att polis och åklagare behålls som begreppsmässigt skilda funktioner på samtliga nivåer

att riksåklagaren och regionåklagarmyndigheterna består som självständiga myndigheter på central och regional nivå inom åklagarväsendet

att åklagarmyndigheterna på lokal nivå inom åklagarväsendet försvinner som självständiga myndigheter och att de uppgifter som ankommer på de lokala åklagarna överförs till polismyndigheten

att åklagarna på lokal nivå blir tjänstemän inom polisväsendet; de integreras med polischefspersonalen och utövar, liksom denna personalgrupp, sina befogenheter genom delegation från polischefen

att all förundersökningsledning överförs till den lokala myndigheten

att polisman i vissa okomplicerade fall skulle kunna föra talan i rätten.

I denna promemoria redovisas skälen för ställningstagandet. I bilaga 1 till promemorian beskrivs hur det danska polis- och åklagarväsendet är organiserat.

Bland de skäl som talar för den tänkta ordningen kan anföras följande.

1. Modellen möjliggör en **förbättrad styrning** av polisens kriminalpolisverksamhet och åklagarverksamheten mot gemensamma mål.

2. Modellen medför en **effektivare polis- och åklagarverksamhet.**

3. Modellen medför en **utveckling av yrkesrollen** för de personalgrupper som idag är verksamma inom polisen och åklagarväsendet.

4. Modellen medför en förbättrad rättssäkerhet.

1 En förbättrad styrning av polisens kriminalpolisverksamhet och åklagarverksamheten mot gemensamma mål

1.1 Inledning

Det sägs ofta att verkligheten styr polisens verksamhet. Med detta avses att polisarbetet styrs av förekomsten av polisiära arbetsuppgifter, d v s i stor utsträckning inträffade eller förväntade ordningsstörningar och brott. Detta synsätt har fog för sig endast i en situation då tillgången på resurser överstiger efterfrågan. Detta har aldrig varit fallet betr polisens kriminalpolisverksamhet. Det finns därmed ett behov av att styra resurserna mot prioriterade verksamheter. Motsvarande gäller för åklagarväsendets verksamhet.

Inledningsvis i detta avsnitt redovisas hur polisens kriminalpolisverksamhet och åklagarväsendets verksamhet styrs av statsmakterna samt av regionala och lokala organ. Därefter behandlas olägenheterna med det nuvarande styrsystemet och slutligen hur en ny organisationsmodell kan medföra en förbättrad styrning.

1.2 Former för styrning

Polisens kriminalpolisverksamhet, liksom polisverksamheten i övrigt, och åklagarverksamheten styrs i huvudsak genom lagstiftning, medelstilldelning, organisatorisk prioritering och löpande prioritering.

1.3 Styrning genom lagstiftning

Genom lagstiftning, främst inom straff- och processrätt, förändras inriktningen av verksamheten fortlöpande. Ett gott exempel på den styrande verkan som lagstiftningen har är 1987 års häktningsreform som medförde förändringar av såväl organisation som prioritering inom polisen och åklagarväsendet. Även de till straffbuden knutna straffskalorna innebär i princip en styrning av verksamheten genom att de återspeglar samhällets syn på brottens inbördes gradering. Denna form av styrning genom lagstiftning, som principiellt sett är

densamma såväl inom polisens kriminalpolisverksamhet som åklagarverksamheten, har inte genomgått några grundläggande förändringar under åren.

Lagstiftningens styrande verkan är dock betydligt mera uttalad inom åklagarverksamheten. Detta beror på principen om absolut åtalsplikt som i det enskilda fallet avsevärt begränsar åklagarens möjlighet att påverka omfattningen av sina arbetsuppgifter.

1.4 Styrning genom medelstilldelning

Formerna för medelstilldelning - och inte minst inflytandet över medelsanvändningen - skiljer sig på många punkter åt mellan polisen och åklagarväsendet. Allmänt gäller att åklagarväsendet genom systemet med treårsbudget, ramanslag och målstyrning i nuläget tillämpar mer ändamålsenliga principer än polisen när det gäller formerna för styrning av medelstilldelningen, medan inflytandet över medelsanvändningen präglas av begränsat lokalt och regionalt inflytande samt avsaknaden av medborgarinflytande. Inom polisen har de senare årens reformer på området däremot utmärkts av ett kraftigt ökat regionalt och lokalt inflytande över medelsanvändningen. Detta gäller inte minst lekmannainflytandet. Fr o m budgetåret 1992/93 införs ett system med treåriga budgetramar även inom polisväsendet.

I systemet med treårsbudget skiljer sig statsmakternas roll i medelstilldelningsprocessen inte nämnvärt mellan polisen och åklagarväsendet. Vart tredje år lägger riksdagen, genom antagandet av budgetpropositionen, fast verksamhetsinriktning och förvaltningsresurser för en treårsperiod. Till grund för beslutet ligger en fördjupad anslagsframställning och en särskild rapport från de centrala förvaltningsmyndigheterna - d v s RPS och RÅ. Mellankommande år avlämnas förenklade anslagsframställningar. Medel anvisas årligen genom ramanslag och ställs till de centrala förvaltningsmyndigheternas förfogande. För åklagarmyndigheterna anvisas medel under ett anslag och fyra anslagsposter. För polismyndigheternas del är såväl anslagen som posterna fler i nuläget. Vid övergången till det nya budgetsystemet kan det antas att antalet anslagsposter minskar samt att anslagsposter och delar av anslag överförs till anslagsposten för förvaltningskostnader. Genom detta minskar statsmakternas detaljstyrning av polisverksamheten ytterligare.

De lokala myndigheternas inflytande över den egna medelstilldelningen skiljer sig väsentligt mellan polisen och åklagarväsendet. För åklagarväsendet gäller att RÅ till de regionala myndigheterna och storstadsmyndigheterna delegerar dispositionsrätten till delar av anslaget för de lokala myndigheterna. Med undantag för en försöks-

verksamhet i Malmö åklagarregion har de lokala åklagarmyndigheterna ingen dispositionsrätt över medel. Inom polisen torde RPS i det nya systemet komma att till de regionala polismyndigheterna delegera dispositionsrätten avseende ett ramanslag för den regionala och lokala polisorganisationen i resp län. Detta ramanslag kommer att omfatta samtliga medel som erfordras för den regionala och lokala polisorganisationen med undantag för medel avseende gemensamma behov, t ex vissa investeringar, som kommer att disponeras av RPS. Det regionala ramanslaget fördelas därefter, genom beslut i länsstyrelsen, mellan de lokala polismyndigheterna i länet.

Även medborgarinflytandet över medelstilldelningen skiljer sig avsevärt mellan polisen och åklagarväsendet. Inom polisen finns på varje nivå ett sådant inflytande genom förtroendemannastyrelse. Inom åklagarväsendet saknas detta inflytande. Ett undantag utgör dock den rådgivande nämnd som inrättades hos RÅ för några år sedan. På central nivå fattar RPS styrelse beslut om anslagsframställningen för polisväsendet. Fördelningen av tilldelade medel beslutas dock på tjänstemannanivå på grundval av regleringsbrevet. Inom åklagarväsendet fattar RÅ beslut om anslagsframställning och medelsfördelning; i förstnämnda fall efter hörande av den rådgivande nämnden.

På regional nivå ankommer det på länsstyrelsens styrelse att besluta om viktigare frågor om polisverksamheten. I dagsläget handhar styrelsen inga frågor rörande medelsfördelningen i den lokala organisationen. Om fördelningen av medel mellan polismyndigheterna i länet i det nya budgetsystemet tillläggs länsstyrelserna kan dock, beroende på hur frågans betydelse värderas, ett medborgarinflytande aktualiseras. På lokal nivå inom polisen ankommer det på polisstyrelsen bl a att besluta i frågor om större ekonomisk betydelse. I praktiken innebär detta att polisstyrelsen beslutar om polismyndighetens interna budget och om inköp som avser större belopp. Tidigare avgav polismyndigheterna formella anslagsframställningar som var avsedda att ligga till grund för RPS:s anslagsframställning till regeringen. Det ankom då på polisstyrelsen att besluta även om dessa.

1.5 Styrning genom organisatorisk prioritering

Med organisatorisk prioritering avses en prioritering som tar sig uttryck i myndigheternas organisation. Det kan gälla t ex indelning i distrikt, fördelning av personal mellan myndigheter, indelning av myndigheter i organisatoriska enheter och fördelning av personal mellan enheter.

Den organisatoriska prioriteringen inom åklagarväsendet präglas, liksom medelsfördelningen, av centralisering och avsaknad av förtroendemannainflytande, medan det omvända gäller för polisen.

För båda myndighetsorganisationerna gäller dock att indelningen i åklagar- resp polisdistrikt beslutas av regeringen.

Inom åklagarväsendet inrättas flertalet tjänster för åklagare av RÅ, medan tjänster för administrativ personal inrättas av den regionala myndigheten. Vissa högre tjänster inrättas av regeringen. Inom polisen inrättas samtliga polismanstjänster och ett fåtal administrativa tjänster av regeringen. Övriga tjänster inrättas av myndigheten. Övergången till treårsbudget inom polisen kan förväntas medföra en ökad frihet för polismyndigheten att inrätta polismanstjänster samtidigt som statsmakterna behåller en kontroll över hur antalet polismän i landet utvecklas.

Inom åklagarväsendet beslutar den lokala åklagarmyndigheten i huvudsak om sin organisation. Med hänsyn till att myndigheten inte disponerar egna medel och inte heller har befogenhet att inrätta tjänster utövas dock denna befogenhet inom mycket begränsade ramar. För polisen gäller att regeringen för varje budgetår beslutar om resp polismyndighets grundläggande organisation. För kriminalpolisverksamheten anger regeringen fr o m budgetåret 1990/91 endast att det vid vissa större polismyndigheter skall finnas funktioner för kriminalteknisk verksamhet samt för bekämpning av narkotikabrottslighet och ekonomisk brottslighet avseende visst län. Den tidigare enhetliga organisationsmodellen för kriminalpolisverksamheten med en rotelindelad kriminalavdelning är därmed inte längre garanterad. Polismyndighetens organisation i övrigt beslutas av myndigheten. För beslut i dessa frågor finns ett i huvudsak författningsreglerat planeringsförfarande som innebär att polisstyrelsen för varje budgetår fördelar personal och andra resurser på verksamheter med utgångspunkt från de riktlinjer om resursanvändningen som statsmakterna har beslutat. Planeringen på kortare sikt, liksom frågor om avvikelser från polisstyrelsens beslut, ankommer på polischefen. Beträffande den regionala verksamheten, bl a funktionerna för kriminalteknisk verksamhet samt för bekämpning av narkotika- och ekobrott, gäller en motsvarande planeringsmodell med beslutsfunktionerna fördelade mellan länsstyrelsens förtroendemannastyrelse och den regionala polischefen. Förtroendemannastyrelsernas beslut skall föregås av samråd med lokal resp regional åklagarmyndighet.

1.6 Styrning genom löpande prioritering

Även inom ramen för den prioritering som organisationen av en myndighet utgör, erfordras en prioritering framförallt mellan ärenden inom resp aktivitet. Den löpande prioriteringen utmärks av att man i det dagliga arbetet avstår från en utredningsåtgärd därför att resurser saknas eller måste användas för angelägnare ändamål.

1.6.1 Löpande prioritering inom åklagarväsendet

Inom åklagarväsendet är en betydande del av den löpande prioriteringen författningsstyrd genom regler om absolut åtalsplikt och åtalsunderlåtelse samt rätten att begränsa förundersökning. Genom detta regelverk ges rättsväsendet möjligheter att genom prioritering koncentrera resurserna på den allvarligare brottsligheten. Detta är särskilt uttalat vid åtalsunderlåtelse och förundersökningsbegränsning i fall av brottskonkurrens och återfall (RB 20:7:1:3p) samt vid förundersökningsbegränsning i fall av disproportion (RB 23:4a:1:2p). Beslut om förundersökningsbegränsning och åtalsunderlåtelse fattas av åklagare.

Den löpande prioriteringen inom åklagarväsendet som nu behandlats avser endast en prioritering mellan anmälda brott. Antalet anmälda brott - och därmed åklagarnas arbetsbelastning - styrs dock ytterst av de organisatoriska och löpande prioriteringar som görs beträffande polisens arbete. Över dessa prioriteringar har åklagarväsendet, utöver det föreskrivna samrådsförfarandet inför förtroendemannastyrelsernas beslut om bl a resursfördelning, inget inflytande.

1.6.2 Löpande priotering inom polisen

Rättegångsbalken förutsätter i princip att polisen utreder alla anmälningar om brott och att detta sker i den ordning som anmälningarna kommer in. Någon uttrycklig regel som förbjuder en prioritering efter andra grunder finns dock inte. Inte heller finns det en genom författning uttryckligen reglerad prioriteringsordning för polisverksamheten. Tanken på en sådan författningsreglering har avvisats av statsmakterna, senast i den s k förnyelsepropositionen, med hänvisning till att det i praktiken inte är möjligt att en gång för alla centralt fastställa prioriteringsregler med generell giltighet. Den modell för löpande prioritering som istället tillämpas fastställdes av statsmakterna i samband med principbeslutet om polisreformen år 1981. Modellen innebär att statsmakterna årligen i samband med budgetprocessen anger riktlinjer för prioriteringen av brottstyper inom kriminalpolisverksamheten. Under de senaste åren har även riktlinjer för prioriteringen mellan polisens huvuduppgifter meddelats. Med dessa riktlinjer som grund ankommer det på de regionala och lokala myndigheterna att besluta om användning och fördelning av resurser. För detta förfarande finns, som ovan nämnts, ett författningsreglerat planeringsförfarande, som innebär att förtroendemannastyrelserna för varje budgetår fastställer målen för verksamheten och fördelar tillgängliga resurser på aktiviteter. Besluten skall föregås av samråd med resp lokal och regional åklagarmyndighet.

Av stor betydelse för den löpande prioriteringen inom polisens kriminalpolisverksamhet är reglerna om förundersökningsledning i 23

kap 3 § RB och då särskilt åklagares ovillkorliga rätt att anlita biträde av polismyndighet för att utföra utredningen i de förundersökningar han leder. Enligt statistik hos RÅ leder åklagaren förundersökningen i 85 % av narkotikamålen, i 98 % av eko-målen och övriga "stora" mål samt i 55 % av övriga brott med fängelse i straffskalan. (Siffrorna är ungefärliga.) Vid rena bötesbrott förekommer det endast undantagsvis att åklagaren är förundersökningsledare. I de fall åklagaren är förundersökningsledare utförs utredningen av polisen i enlighet med direktiv som åklagaren meddelar. Åklagarens ovillkorliga rätt att begära polisens biträde följer av 23 kap 3 § tredje stycket RB. Regeln tar sikte på den enskilda förundersökningen och motsvaras inte av någon ovillkorlig skyldighet för polisen att ställa resurser till förfogande. Även om polisen således kan vägra biträde med hänvisning till att resurser saknas, hör det dock till de rena undantagsfallen att så sker. Beträffande den personal som ställs till åklagarens förfogande är denne arbetsledare med avseende på utredningen. Det ankommer således exklusivt på åklagaren att besluta om hur denna personal skall användas. Åklagarens befogenhet begränsas dock av polismyndighetens arbetsgivaransvar med avseende på frågor om bl a arbetarskydd och arbetstider. Reglerna om åklagarens rätt till biträde medför i praktiken ett betydande inflytande över såväl den löpande prioriteringen av uppgifter inom polisens kriminalpolisverksamhet som den budgetmässiga styrningen av denna verksamhet.

1.7 Brister i det nuvarande systemet

1.7.1 Inledning

Den redovisning av styrformer som lämnats ovan kan sammanfattas på följande sätt. Polisen och åklagarväsendet skall samverka mot gemensamma mål. För att uppnå dessa mål erfordras en styrning. Styrformerna är flera och skiljer sig ofta väsentligt åt mellan de två myndighetsorganisationerna. Åklagarväsendet präglas av styrning genom lagstiftning, en stark organisatorisk och budgetmässig styrning från statsmakterna och den centrala förvaltningsmyndigheten samt avsaknad av förtroendemannainflytande. Den löpande prioriteringen inom åklagarväsendet sker dock i realiteten i stor omfattning genom styråtgärder som beslutas inom polisens verksamhetsområde.

Polisens kriminalpolisverksamhet präglas däremot av en till de lokala förtroendemannastyrelserna decentraliserad organisatorisk och budgetmässig styrning. Den författningsmässiga styrningen är vidare mindre uttalad. Den löpande prioriteringen inom polisen sker genom beslut av såväl statsmakterna som de lokala myndigheterna. Genom de befogenheter som lagstiftningen tillägger åklagarna har dessa emel-

lertid i praktiken ett betydande inflytande över den löpande prioriteringen av polisens kriminalpolisverksamhet, men även över den budgetmässiga styrningen av denna verksamhet.

Den verksamhet som de båda myndighetskomplexen bedriver är nära förknippade med varandra och i stor omfattning av samma slag. Det förhållandet att de två komplexens verksamhet styrs på skilda sätt, på skilda nivåer och av skilda organ medför en viss **ineffektivitet**. En följd av att styrningen ankommer på skilda organ är vidare att ansvar och befogenhet inte alltid följs åt; **ansvar utan befogenhet.**

1.7.2 Ineffektivitet

Den löpande prioriteringen inom polisen som sker årligen genom att vissa typer av brott av statsmakterna och de lokala polismyndigheterna anges som särskilt angelägna att bekämpa, innebär samtidigt att vissa krav ställs på åklagarväsendet. Dessa krav varierar beroende på vilken typ av brottslighet som prioriteringen avser. En prioritering av eko- och narkotikabrott samt övriga brott i vilka åklagare är förundersökningsledare fordrar ökade insatser på förundersökningsledarstadiet, medan en prioritering av annan brottslighet i huvudsak medför krav på ökade åklagarinsatser såvitt avser åtalsfrågan. Inom åklagarväsendet finns inte motsvarande form av löpande prioritering. Detta innebär att den lokala polismyndigheten inte kan förlita sig på åklagarmyndigheternas medverkan i syfte att leva upp till den gjorda prioriteringen. Den lokala och regionala chefsåklagarens möjligheter att genom förändringar av verksamheten frigöra erforderliga resurser är också begränsade genom att den budgetmässiga styrningen och den organisatoriska prioriteringen sker centralt. En motsvarande eftersläpning hos åklagarmyndigheten uppkommer vidare om polismyndigheten, i enlighet med statsmakternas intentioner, väljer att prioritera annan verksamhet framför kriminalpolisverksamheten. En sådan prioritering mellan verksamheter inom polisen aktualiseras genom 1991 års budgetproposition i vilken uttalas bl a att en större del av polisens totala resurser bör tas i anspråk för preventiv verksamhet och att den allmänna övervakningsverksamheten måste öka samt vidare att det självfallet är nödvändigt att tillräckliga resurser även i framtiden avdelas för den brottsutredande verksamheten. För åklagarmyndigheten medför en sådan prioritering ett behov av att genom omfördelning av resurser relativt snabbt anpassa verksamheten efter den minskade tillgången på utredningsresurser hos den aktuella polismyndigheten. Genom de olikheter i styrformer som föreligger mellan de båda myndighetskomplexen är dock möjligheterna till en sådan anpassning små.

Vad som nu anförts visar att avsaknaden av gemensamma styrformer begränsar polisens och åklagarväsendets möjligheter att

fullfölja den löpande prioriteringen i enlighet med statsmakternas intentioner.

Även genom ett aktivt agerande av åklagaren som förundersökningsledare i det enskilda fallet kan dock polismyndighetens, på den löpande prioriteringen grundade, budgetering och organisationsmässiga prioritering sättas ur spel. Mekanismen bakom detta är följande. Med utgångspunkt i statsmakternas löpande prioritering fördelar, såsom framgått ovan, den lokala polismyndigheten personal och medel mellan verksamheter. Såvitt gäller kriminalpolisverksamheten innebär detta att personal fördelas på rotlar och att medel budgeteras antingen för varje rotel eller för kriminalavdelningen gemensamt. De medel som budgeteras avser i huvudsak resekostnader. Detta beror på att flertalet förundersökningskostnader i dagsläget bestrids med s k centrala medel som inte disponeras av de lokala polismyndigheterna. Åklagarens ovillkorliga rätt att, då denne leder en förundersökning, påkalla polisens biträde begränsas dock inte av de ramar som polismyndighetens fördelningsbeslut innehåller. Även i detta fall begränsar avsaknaden av gemensamma styrformer polisens möjligheter att fullfölja den löpande prioriteringen.

1.7.3 Ansvar utan befogenhet

I nutida organisationsmodeller söker man förena verksamhetsansvar och ekonomiskt ansvar. Detta anses befrämja effektivitet samt lojalitet mot uppställda mål. Det inflytande som åklagaren utövar över polisens löpande prioritering innebär att polisen bär det ekonomiska ansvaret för kriminalpolisverksamheten, medan befogenheten att besluta om verksamheten tillkommer åklagaren. Särskilt uttalat är detta beträffande förundersökningsverksamheten. Vid övergången till systemet med treårsbudget inom polisen kan det antas att kostnader i betydligt större utsträckning kommer att bestridas med lokalt budgeterade medel. Frågan om den bristande överensstämmelsen mellan verksamhetsansvar och ekonomiskt ansvar kommer då att få ännu större betydelse.

1.8 En ny modell

Ett sätt att minska de olägenheter som är förknippade med det nuvarande styrsystemet är att minska antalet styrformer, styrnivåer och styrorgan. Detta kan ske genom att polisens kriminalpolisverksamhet och den verksamhet som åklagarväsendet bedriver i större omfattning integreras och ställs under gemensam ledning. Vid valet av organisationsform bör beaktas att polisen idag bär det ekonomiska ansvaret för huvuddelen av den verksamhet som nu avses och dessutom styrs genom en modell som präglas av decentralisering och

flexibilitet. Detta talar för att åklagarväsendet organisatoriskt integreras med polisen. Av skäl som redovisas nedan bör denna integrering begränsas till de lokala polis- och åklagarmyndigheterna. Med hänsyn till att bristen på enhetlig styrning gör sig särskilt starkt gällande betr förundersökningsledningen, bör dock all sådan verksamhet - alltså även den ledning som idag tillkommer regional åklagarmyndighet - överföras till den nya lokala organisationen.

Ur organisations- och styraspekter skulle den nya modellen kunna gestalta sig på följande sätt. Lokalt integreras åklagarmyndigheterna med polismyndigheterna. Den lokala åklagarverksamheten kommer därmed att omfattas av den modell för verksamhetsstyrning som gäller för polisverksamheten; naturligtvis med den modifiering som följer av övergången till det nya budget- och planeringssystemet för polisen. De nuvarande åklagarmyndigheterna avvecklas. Polismyndigheten benämns fortsättningsvis polis- och åklagarmyndigheten. På central och regional nivå behålls RÅ och de nuvarande regionala åklagarmyndigheterna som självständiga myndigheter. Ansvaret för all förundersökningsledning tilläggs polis- och åklagarmyndigheten. Åklagarverksamheten i övrigt fördelas mellan nyssnämnda myndighet och den regionala åklagarmyndigheten med utgångspunkt från brottets svårhetsgrad. Endast ärenden angående mycket grov eller komplicerad brottslighet tilläggs den regionala myndigheten. Med denna konstruktion kommer även den lokala åklagarverksamheten att omfattas av statsmakternas och berörda myndigheters löpande prioritering. Detta i förening med att all kriminalpolis- och åklagarverksamhet på lokal nivå kommer att vara samlad inom en myndighet får flera konsekvenser. Det medför att åklagarverksamheten fortlöpande genom de lokala myndigheternas planeringsbeslut kan anpassas efter de löpande prioriteringarna. En sådan anpassning befrämjas också av systemet med en gemensam åklagar- och polischefskarriär som medför att åklagarverksamhet helt eller delvis kan tilläggas fler befattningshavare samt systemet med fria resurser. För förundersökningsverksamheten innebär den nya modellen vidare att verksamhetsansvar och ekonomiskt ansvar - med de begränsningar som följer av den lokala myndighetens budgetmässiga, organisatoriska och löpande prioritering - kommer att vara förenat hos den som leder förundersökningen, d v s i stor omfattning hos åklagaren. För den regionala åklagarverksamheten, som alltså även enligt den nya modellen kommer att vara fristående i förhållande till polisverksamheten, medför modellen inga förändringar ur organisations- eller styrsynpunkt. Behovet av samordnad styrning gör sig dock inte lika starkt gällande här, eftersom all förundersökningsledning i den nya modellen kommer att vara samlad hos polis- och åklagarmyndigheten.

2 Effektivare polis- och åklagarverksamhet

2.1 Inledning

I detta avsnitt behandlas de vinster ur effektivitetssynpunkt som den nya organisationsmodellen kan antas medföra för polis- och åklagarverksamheten. Inledningsvis redovisas kortfattat statsmakternas syn på effektivitetsfrågan med tyngdpunkt lagd på polis- och åklagarverksamheten.

2.2 Effektivitetskravet inom polis- och åklagarverksamheten

Någon allmängiltig definition på effektivitet inom polis- och åklagarverksamheten finns inte. Enkelt uttryckt kan dock begreppet beskrivas som en relation mellan prestation, resursförbrukning och kvaliteten på det som presteras. (Relationen mellan prestation och resursförbrukning benämns produktivitet). En ökad prestation eller kvalitet medför en förbättrad effektivitet under förutsättning att övriga två värden är oförändrade. Likaså medför en minskad resursförbrukning ökad effektivitet vid i övrigt oförändrade värden. En väsentlig del av kvalitetsbegreppet inom rättsväsendet utgörs av rättssäkerheten. De förbättringar i detta avseende som den nya modellen medför behandlas i avsnitt 4.

Statsmakternas syn och krav på effektiviteten inom polis- och åklagarväsendet följer två huvudlinjer. Den första, som har sin grund i nationalekonomiska överväganden, kan i korthet sammanfattas på följande sätt. Priserna och lönekostnaderna i Sverige ökar fortare än i konkurrentländerna. Detta medför att konkurrenskraften urholkas. För att komma tillrätta med detta krävs en snabbare ökning av produktiviteten och att kostnadsökningarna dämpas. Det är därför nödvändigt att föra en stram finanspolitik med direkta besparingar och omprioriteringar av de offentliga utgifterna. Utgångspunkten för de omprövningar av den offentliga sektorn som är erforderliga, måste dock vara att värna kärnan i denna sektor, bl.a rättsväsendet. Detta hindrar dock inte att förändringar och effektiviseringar måste ske även inom de områden som hör till denna kärna. Som ett mål har regeringen satt upp att reducera den statliga administrationen med tio procent inom tre år genom produktivitetsförbättringar och strukturella förändringar.

Den andra huvudlinjen har sin grund i förhållanden som är mer specifika för rättsväsendet, nämligen den bristande balansen mellan efterfrågan - dvs ytterst antalet anmälda brott - på rättsväsendets resurser å ena sidan och tillgången på resurser å den andra sidan. Detta illustreras av det förhållandet att antalet anmälda brott år 1990 uppgick till ca 1 171 200, en ökning med 26 procent på tio år, medan

polisens och åklagarväsendets resurser i många avseenden minskat. Detta förhållande ställer krav på en effektivare verksamhet.

Vad gäller polisverksamheten är det statsmakternas nu redovisade syn som ligger till grund bl a för den översyn av organisationsstrukturen inom polisväsendet som nu företas inom civildepartementet. För åklagarverksamheten har statsmakternas intentioner konkretiserats bl a genom tillsättandet av åklagarutredningen. Här bör också nämnas att departementschefen i kompletteringspropositionen för nästa budgetår aviserat att han kommer att ge RÅ i uppdrag att till hösten 1991 utreda och föreslå hur besparingar skall kunna åstadkommas genom decentralisering och förenkling av de personal- och ekonomiadministrativa rutinerna.

2.3 En ökad effektivitet

2.3.1 Inledning

I detta avsnitt behandlas den ökade effektivitet som den nya organisationsmodellen kan väntas medföra. Redovisningen sker med utgångspunkt i berörd resurs och redovisas under rubrikerna Personal, Lokaler och Övriga resurser. Under rubriken Annat redovisas sådana ökningar av effektiviteten som inte hör hemma under nyssnämnda rubriker. För att mer konkret belysa konsekvenserna ur bl a effektivitetsynpunkt skissas avslutningsvis hur polis- och åklagarverksamheten i Älvsborgs län skulle kunna organiseras med tillämpning av den nya modellen.

2.3.2 Personal

Integreringen av åklagarväsendet med polisen på lokal nivå medför inte ett minskat behov av åklagare, polischefspersonal eller polismän. Väl kommer yrkesrollen för dessa grupper att förändras och totalt sett kommer åklagarrollen att rymma förre typer av arbetsuppgifter. Med den obalans som idag råder mellan efterfrågan och tillgång på åklagarresurser är det dock självklart att den överkapacitet som uppstår ianspråktas för att möta den ökade efterfrågan.

Såvitt gäller åklagare och polischefspersonal är det därför inte lägre personalkostnader, dvs färre anställda, som leder till en ökad effektivitet utan istället det förhållandet att samhället i den nya organisationsmodellen för samma kostnad får en utökad och bättre verksamhet. Följande redovisning belyser detta. Inom åklagarväsendet ligger ansvaret för den personal- och ekonomiadministration som avser de lokala myndigheterna på RÅ och de regionala myndigheterna. I den nya modellen övergår detta ansvar på den nya polis- och åklagarmyndigheten. Detta medför att såväl RÅ som de regionala myndigheterna avlastas detta arbete och att dessa myndigheters

verksamhet renodlas. För RÅ:s del kommer det administrativa ansvaret att inskränkas till den egna myndigheten och de regionala myndigheterna. För åklagarna vid de lokala myndigheterna är förhållandet delvis annorlunda. Vissa av de uppgifter som idag ankommer på dessa, bl a utförande av talan i enklare mål och utfärdande av strafföreläggande, kommer, som närmare redovisas i avsnitt 3.4, att övergå på polispersonal. Å andra sidan leder den integrerade polischefs- och åklagarrollen till att dessa personalgrupper, åtminstone i små och medelstora distrikt, måste behärska varandras arbetsuppgifter. Den effektivitetsvinst som ligger i detta består i att såväl åklagarverksamhet som polischefsuppgifter kan fördelas på fler befattningshavare. Detta minskar myndigheternas sårbarhet och ökar flexibiliteten. En specialisering på endera arbetsområdet kommer att aktualiseras i första hand för myndighetschefer och vid större myndigheter.

Såvitt gäller den personal som idag handhar administrativa arbetsuppgifter kan en förbättrad effektivitet uppnås i följande avseenden. Genom att polis- och åklagarmyndigheterna i den nya modellen utgör en myndighet, kommer all personal- och ekonomiadministration att samlas på ett ställe; i dagsläget på lokal nivå hos myndigheten. Som en följd av de överväganden som görs inom ramen för den pågående översynen av organisationsstrukturen inom polisväsendet kan dock detta ansvar, i större eller mindre utsträckning, komma att tilläggas den regionala myndigheten. Detta har dock mindre betydelse för ett genomförande av den nya modellen. Oavsett organisationen i detta avseende kommer modellen att medföra minskade kostnader för personal- och ekonomiadministration. Storleken på de besparingar som kan göras kan inte närmare beräknas utan en ingående organisationsutredning. Vissa hållpunkter kan dock ges. Inom åklagarväsendet är, som nyss framgått, ekonomi- och personaladministrationen i stor omfattning samlad hos RÅ, medan denna inom polisen tillkommer de lokala myndigheterna. Det är därför i första hand hos RÅ som besparingar kan göras på personalsidan, men även hos de lokala åklagarmyndigheterna eftersom det är dessa som tar fram underlag för RÅs administrativa arbete. Med hänsyn till att de flesta lokala åklagarmyndigheter är små, kan det antas att all personal- och ekonomiadministration i den nya integrerade lokala polis- och åklagarmyndigheten kan utföras av en personalnumerär som motsvarar den som idag handhar dessa uppgifter för polismyndigheterna. Vad som nu sagts torde inte gälla de tre storstadsmyndigheterna. Vissa administrativa arbetsuppgifter av annat slag, bl a den dubbla diarieföring som sker idag, kommer vidare att försvinna. En försiktig skattning, bl a med ledning av den redovisning rörande den uppskattade tidsåtgången för personal- och ekonomiadministration som redovisas i RÅ:s anslags-

framställning för budgetperioden 1991/92 - 1993/94, leder till slutsatsen att ett genomförande av den nya modellen kan komma att medföra en överkapacitet motsvarande åtminstone 50 årsarbetskrafter för administrativ personal. Satt i relation till det totala antalet årsarbetskrafter för denna personalgrupp inom åklagarväsendet motsvarar detta ca tio procent. Hur denna överkapacitet skall utnyttjas ankommer det på statsmakterna att besluta om. Ett ökat ianspråktagande av administrativ personal inom den egentliga åklagarverksamheten torde dock, som framgår under punkten 3.2.1, kräva ändringar i delegationsreglerna.

2.3.3 Lokaler

Den nya organisationsmodellen bygger på tanken att det vid varje polismyndighet skall finnas också åklagare. För att till fullo ta tillvara de fördelar som den nya modellen medför erfordras att den personal som har åklagaruppgifter och kriminalpolispersonalen disponerar lokaler i nära anslutning till varandra. På de orter som idag har såväl åklagar- som polismyndighet torde frågan kunna lösas genom att de lokaler som utnyttjas idag omdisponeras. På de orter, ett trettiotal, som idag har polismyndighet men inte åklagarmyndighet erfordras däremot i många fall nyinvesteringar i lokaler. Det bör dock uppmärksammas att det rör sig om små polismyndigheter som skall tillföras ett fåtal befattningshavare. I flera fall torde det därför finnas möjligheter att omdisponera lokalerna. I viss mån uppvägs vidare kostnaderna för nyinvesteringar av att lokaler, som disponerats av åklagarmyndigheter som fördelas på flera polismyndigheter, kan sägas upp. Till bilden hör också att antalet polismyndigheter, som en följd bl a av den pågående strukturutredningen, kan komma att minskas genom sammanläggningar.

Lokalkostnaderna inom åklagarväsendet utgör ca tio procent av de totala anslagen. Motsvarande siffra för den lokala polisorganisationen är något högre beräknat i förhållande till anslaget E 4. Utan närmare utredning är det dock inte möjligt att precisera lokalkostnaderna i den nya organisationsmodellen. Klart är dock att antalet disponerade kvadratmeter kan minskas och att detta, åtminstone på längre sikt, medför lägre kostnader.

2.3.4 Övriga resurser

Även beträffande övriga resursslag leder den nya modellen till effektivitetsförbättringar. Detta sker i första hand genom en minskad resursförbrukning. Denna uppnås i sin tur genom de samordningsvinster som en integrerad polis- och åklagarmyndighet ger. Två områden där vinster av detta slag borde kunna göras är utbildning och data. Genom PHS förfogar polisväsendet över såväl administrativa

som lokalmässiga resurser som kan komma åklagarväsendet till godo i betydligt större utsträckning än i dag.

Inom åklagarväsendet har ett omfattande program för utveckling av ADB-verksamhet inletts. Enligt ADB-planen kommer ca 80 miljoner kr att investeras under de närmaste fyra åren i ADB-stöd för såväl administration som åklagarverksamhet. För polisens del pågår lokalt en utbyggnad av personadatorverksamheten; till de verksamheter som datoriseras hör hanteringen av beslag. Nyligen har också ett utbyte skett av de terminaler som är anslutna till RPS centraldator. Inom polisväsendet finns genom databyrån vid RPS en utbyggd stöd- och utvecklingsfunktion för ADB-verksamheten. Genom en samordnad utveckling och upphandling torde besparingar kunna göras även inom detta område. I den nya modellen erfordras vidare inte någon uppbyggnad av ett ADB- stöd inom det personal- och ekonomiadministrativa området inom åklagarväsendet, eftersom denna verksamhet kan ombesörjas inom ramen för de ADB-rutiner som finns för detta inom polisen.

2.3.5 Annat

I den nya modellen finns det också inslag som leder till en effektivitetsökning, som inte kommer att kunna beräknas i ekonomiska termer. Ett exempel på detta är den fördel som det innebär att åklagaren, då han leder förundersökningen, kommer att ha ett direkt inflytande över de resurser - personal och medel - som erfordras för den verksamhet som han leder. Genom detta kommer verksamhetsansvar och ekonomiskt ansvar att vara förenat. Fördelarna med detta och nackdelarna med den nuvarande konstruktionen från styraspekter har belysts under punkterna 1.7.3 och 1.8.

2.4 Den nya modellen i praktiken

För att mer konkret belysa konsekvenserna ur bl a effektivitetssynpunkt skissas här hur polis- och åklagarverksamheten i Älvsborgs län skulle kunna organiseras med tillämpning av den nya modellen.

Älvsborgs län har ca 441 000 inv och är det fjärde största i landet vad gäller invånarantal. Antalet anmälda brott uppgick till ca 38 000 under år 1990. Organisatoriskt är länet indelat sju polis-distrikt. Dessa är Alingsås, Borås, Kinna, Trollhättan, Ulricehamn, Vänersborg och Åmål. Storleksmässigt kan distrikten indelas i tre grupper. Till gruppen stora distrikt får räknas Borås med ca 200 polismanstjänster samt, utöver polismästare,två tjänster i polischefskarriären. Till gruppen medelstora hör Alingsås, Trollhättan och Vänersborg med mellan 86 och 106 polismanstjänster samt, utöver tjänst som polismästare, en polischefstjänst i vardera distriktet. Till gruppen små

distrikt hör Kinna, Ulricehamn och Åmål med mellan 35 och 40 polismanstjänster samt en tjänst som polismästare vardera. Regionalt leds polisverksamheten i länet av länspolischefen vid länsstyrelsen i Vänersborg. Länspolischefen disponerar över två polissekreterare med stationering i Borås resp Vänersborg.

Åklagarväsendet i länet utgörs på lokalplanet av fyra åklagardistrikt. Dessa är Alingsås, Borås, Trollhättan och Vänersborg. Bemanningen är, utöver chefsåklagare, två distriktsåklagare i vardera distriktet. En av åklagarna i Vänersborg är utstationerad till Åmål. I Borås uppgår bemanningen, utöver chefsåklagare, till sju distriktsåklagare. Åklagarmyndigheterna består i övrigt av administrativ personal vars antal i stort sett motsvarar antalet åklagare. Regionalt utövas åklagarverksamheten av överåklagaren samt en statsåklagare och två distriktsåklagare vid regionåklagarmyndigheten i Vänersborg. Denna myndighets verksamhetsområde sammanfaller med Älvsborgs län. Överåklagaren disponerar också över ett antal assistentåklagare som är stationerade vid åklagarmyndigheterna.

Den nya organisationen skulle kunna gestalta sig på följande sätt.

Regionåklagarmyndigheten består, men med något minskad personalstyrka, kanske en minskning med 0,5 - 1 årsarbetskraft för administrativ personal och lika mycket på åklagarsidan. Detta beror på att följande arbetsuppgifter inte längre kommer att handläggas vid myndigheten:

1. Personal- och ekonomiadministration avseende de lokala åklagarmyndigheterna,

2. Förundersökningsledning och

3. Tillsynsverksamhet såvitt avser de lokala åklagarna

I den nya modellen kommer regionåklagarmyndigheten, liksom idag, att som första instans handlägga ärenden - med undantag för förundersökningsledning - som avser grova brott. Om man i den nya modellen väljer att lägga fler ärenden på den regionala myndigheten kommer arbetsbördan i detta avseende att öka. Detta torde dock inte till fullo väga upp den minskning av arbetsbördan som uppstår genom att ansvaret för förundersökningsledning och tillsynsverksamheten övergår till polis- och åklagarmyndigheten resp RÅ. Totalt sett finns det därför utrymme för att minska den regionala myndigheten.

På lokalplanet är åklagarmyndigheterna i Alingsås, Trollhättan och Vänersborg integrerade med polis- myndigheterna på samma ort. I den gemensamma polischefs- och åklagarkarriären finns vid varje polis- och åklagarmyndighet en polismästare som är chef för myndigheten samt därutöver fyra polisintendenter i vardera Troll-

hättan och Alingsås samt tre i Vänersborg. En av polisintendenterna i varje av dessa distrikt är ställföreträdnade polischef och tillika, under polischefen, ansvarig för åklagarverksamheten. Den till Åmål utstationerade åklagaren från Vänersborgs åklagardistrikt är överförd till polismyndigheten i Åmål. Som polisintendent och ställföreträdande polischef har han ett särskilt ansvar för åklagarverksamheten. Personalen vid åklagarmyndigheten i Borås, vars verksamhetsområde omfattade polismyndigheterna i Borås, Kinna och Ulricehamn, har fördelats mellan dessa tre polismyndigheter. I Kinna och Ulricehamn finns sålunda, utöver polismästare, en polisintendent som är ställföreträdande polischef och ansvarig för åklagarverksamheten vid resp myndighet. I Borås finns, utöver polismästare, två polisintendenter som också är ställföreträdande polischefer; en av dessa ansvarar för polisfrågor och den andre för åklagarfrågor. Av resterande chefsbefattningar i Borås - sammanlagt åtta tjänster - är några, med hänsyn till distriktets storlek, renodlade åklagarbefattningar. Fördelningen mellan antalet rena åklagarbefattningar och övriga chefsbefattningar fastställs i samband med den årliga planeringen. Vid denna planering fastställs också vid vilka myndigheter det skall finnas funktioner för s k polismansåklagare (ang dessa se nedan under punkt 3.4).

Vid myndigheterna finns dessutom ställföreträdande polisintendenter (= polissekreterare och assistentåklagare) i enlighet med den regionale polischefens beslut.

Personalmässigt har effektivitetsförbättringar kunnat göras på den administrativa sidan till följd av bl a samordning av diarieföring samt av ekonomi- och personaladministration. På åklagarsidan har sådana förbättringar uppnåtts genom att vissa uppgifter, bl a åtalets utförande i vissa fall och utfärdande av strafföreläggande, tillagts polispersonal. På lokalsidan har behovet av gemensamma lokaler lösts genom omdispositioner i Alingsås, Borås, Trollhättan, Vänersborg och Åmål. I Kinna och Ulricehamn har visst lokaltillskott erfordrats. Detta uppvägs dock av att de lokaler som åklagarmyndigheten i Borås lämnade kunnat bytas mot mindre.

Tittar man närmare på verksamhetsplanen för år 1999 och den arbetsordning som gäller vid samma tidpunkt avseende polismyndigheten i Borås finner man att kriminalpolisverksamheten är organiserad på följande sätt. Vid såväl ordnings- som trafikavdelningen finns polismansåklagarenheter. Vid dessa, som utgörs av ett antal inspektörer, utfärdas strafföreläggande och väcks talan i vissa enklare ärenden som rapporterats och utretts vid ordnings- resp trafikavdelningarna. Övriga brottsärenden handläggs vid kriminalavdelningen. Förundersökningsledningen i dessa ärenden är fördelad mellan polisman och åklagare enligt i huvudsak de riktlinjer som gäller idag.

Följande sammanställning visar fördelningen av tjänster för åklagare och polischefer (exkl tjänster för polissekreterare, assistentåklagare och aspiranter) i nuläget och enligt den nya modellen.

I nuläget

Polismynd	Polischefspersonal	Åklagarmynd	Åklagare
Alingsås	pme+1 pint	Alingsås	då+2 då
Borås	pme+2 pint	Borås	då+7 då
Kinna	pme	Borås	-
Trollhättan	pme+1 pint	Trollhättan	då+2 då
Ulricehamn	pme	Borås	-
Vänersborg	pme+1 pint	Vänersborg	då+2 då 1)
Åmål	pme	Vänersborg	1 då

1) En av åklagarna är utstationerad till Åmål

Enligt den nya modellen

Polis- och åklagar-mynd	Polischefs- och åklagarpersonal
Alingsås	pme+4 pint 2)
Borås	pme+10 pint/då 4)
Kinna	pme+1 pint 3)
Trollhättan	pme+4 pint 2)
Ulricehamn	pme+1 pint 3)
Vänersborg	pme+3 pint 2)
Åmål	pme+1 pint 3)

2) En av polisintendenterna är ställföreträdande polischef med särskilt ansvar för åklagarverksamheten.

3) Polisintendenten är ställföreträdande polischef med särskilt ansvar för åklagarverksamheten.

4) Två av polisintendenterna är ställföreträdande polischefer med särskilt ansvar för polis- resp åklagarverksamheten. Av de resterande åtta tjänsterna är några renodlade åklagartjänster och benämns distriktsåklagartjänster. De resterande är polisintendenttjänster vars innehavare bestrider såväl polischefs- som åklagaruppgifter.

3 En utveckling av yrkesrollen för de personalgrupper som idag är verksamma inom polisen och åklagarväsendet

3.1 Inledning

Inom polisen och åklagarväsendet är verksammma i huvudsak fyra yrkesgrupper; administrativ personal, polismän, polischefspersonal

och åklagare. Övergången till en ny organisationsmodell medför en utveckling och breddning av yrkesrollen för i första hand de tre sistnämnda kategorierna anställda. Den breddade yrkesrollen leder också till en ökad flexibilitet hos de berörda myndigheterna.

I detta avsnitt redovisas inledningsvis nu gällande regler om anställningskrav, utbildning och delegation. Därefter behandlas den utveckling och breddning av yrkesrollen som den nya modellen medför för den anställde. De fördelar som detta innebär även för myndigheten behandlas i avsnitt 2 ovan.

3.2 Nu gällande regler om anställningsvillkor, utbildning och delegation

3.2.1 Administrativ personal

Den administrativa personalen uppgår till ca 650 anställda inom åklagarväsendet och till ca 5000 anställda inom polisen.

Några formella villkor för anställning inom polisen eller åklagarväsendet finns inte uppställda för adminstrativ personal. För denna personalgrupp anordnas inte heller någon obligatorisk utbildning genom anställningsmyndighetens försorg.

Genom delegation kan administrativ personal förordnas att utföra uppgifter som ankommer på polischef resp åklagare. Uppgifterna kan avse såväl administration som polis- och åklagarverksamhet. Ramen för denna delegation är författningsstyrd. Enligt regler i polisförordningen kan det i princip överlämnas till administrativ personal att avgöra alla typer av ärenden utom vissa särskilt uppräknade som det ankommer på polischef att besluta i. Polisförordningens regler avser endast delegation av beslutanderätt. Detta hänger samman med att det ansetts vara underförstått att polischefen inte personligen skall utföra alla de arbetsuppgifter som tillagts honom. Alltefter sakens beskaffenhet skall istället underordnad personal anlitas för detta. Med denna utgångspunkt saknas behov av andra delegationsregler än sådana som rör beslutanderätt.

För kriminalpolisverksamheten gäller dock särskilda regler för delegation som bl a innebär ett undantag från denna princip. I polisförordningen stadgas sålunda att det inte får överlämnas till annan än polisman att avgöra eller leda handläggningen av ärenden som enligt rättegångsbalken ankommer på polismyndighet. Inom kriminalpolisverksamheten ianspråktas administrativ personal i huvudsak för utskriftsarbete, diarieföring, expeditionsgöromål och utredningsverksamhet. Sistnämnda verksamhet avser utredning av enklare bötesbrott under ledning av förundersökningsledaren eller annan arbetsledare.

Enligt regler i åklagarförordningen (1989:848) kan det på motsvarande sätt överlämnas till administrativ personal inom åklagar-

väsendet att utföra uppgifter som avser såväl administration som åklagarverksamhet. Vad gäller administrationen kan delegationen avse även beslutanderätt. Inom åklagarverksamheten är däremot rätten att delegera begränsad till vissa särskilt uppräknade uppgifter. Befogenheten avser inte i något fall utövande av beslutanderätt, utan istället fullgörandet av faktiska uppgifter såsom att rekvirera registerutdrag eller att, efter åklagares beslut, inhämta yttranden i ärenden.

3.2.2 Polismän

Antalet anställda polismän exkl polischefspersonal uppgår till ca 16 700.

För anställning som polisman uppställs krav på svenskt medborgarskap. Detta följer av lagen (1976:600) om offentlig anställning. Anställningskraven i övrigt fastställs av RPS. Följande alternativa krav på förutbildning gäller fr o m år 1991:

- avgångsbetyg från treårigt gymnasium med genomsnittsbetyget lägst 3,0

- avgångsbetyg från två- eller flerårig gymnasieskola med lägst betyget 3 i svenska språket, engelska och samhällskunskap

- fyra års arbetslivserfarenhet och en levnadsålder om minst 25 år samt gymnasiekompetens med betyget 3 i svenska språket, engelska och samhällskunskap

- folkhögskoleutbildning med intyg om särskild behörighet i svenska, engelska och samhällskunskap

Kraven på förutbildning är utformade i enlighet med de behörighetskrav som gäller för tillträde till högskoleutbildning.

Den grundläggande polisutbildningen omfattar 33 månader, varav 15 fullgörs som grundkurser vid PHS och resterande 18 månader som praktiktjänstgöring vid en polismyndighet. I praktiktjänstgöringen ingår tjänstgöring vid kriminalavdelning och ordningsavdelning med minst sex månader vid vardera avdelningen samt samhällspraktik om två-fyra månader. Samhällspraktiken fullgörs vid en eller två myndigheter utanför polisväsendet; t ex social myndighet eller sjukvårdsinrättning. De två grund-kurserna omfattar såväl teoretiska som praktiska inslag. Utbildningen i kriminalpolistjänst samt straff- och processrätt omfattar ca 500 timmar. För kommissarier och vissa inspektörer anordnas också vidareutbildning om 15 veckor. I utbildningen ingår en allmän del om tio veckor och en specialinriktad om fem veckor. För kriminalpolispersonal omfattar den specialin-

riktade utbildningen bl a kriminalpolistjänst och operativ arbetsledning.

Genom delegation kan polismän förordnas att utföra arbetsuppgifter som ankommer på polischefen i enlighet med de regler som nyss redovisats för administrativ personal. Såvitt gäller kriminal-polisverksamheten gäller att polisman kan tilläggas alla förekommande arbetsuppgifter inom denna verksamhet med undantag för beslut om frihetsberövande. Beslut om hämtning till förhör enligt 23 kap 7 § RB kan dock meddelas av kommissarie. Detsamma gäller övriga beslut om frihetsberövande som inte tål uppskov. Flertalet av de arbetsuppgifter inom kriminalpolisverksamheten som ankommer på polismyndigheten utförs av polismän. Förundersökningsledningen ankommer som regel på avdelningschef eller rotelchef, medan övrig kriminalpolispersonal svarar för utredningsverksamheten.

3.2.3 Polischefspersonal

Polischefspersonalen uppgår till ca 350 anställda.

För anställning som polischef gäller krav på svenskt medborgarskap. Därutöver erfordras, såvitt här är av intresse, avlagd jur kand/juristexamen.

Polischefsutbildningen omfattar 2 år och 8 månader. Den inleds och avslutas med teoretiska kurser om sammanlagt sex månader. Mellan dessa fullgörs praktiktjänstgöring enligt följande:

polismyndighet	8 månader
länsstyrelse	1 månad
tingsrätt	12 månader
åklagarmyndighet	4 månader
länsrätt	1 månad

Under praktiktiden vid tingsrätt anses polischefsaspiranten fullgöra tjänst som tingsnotarie. Minst hälften av tiden vid tingsrätt skall ägnas åt brottmål. Praktiktiden vid åklagarmyndighet skall inriktas på åklagarens verksamhet som förundersökningsledare, tvångsmedelsfrågor samt prövning av åtalsfrågor. Efter två månaders tjänstgöring vid åklagarmyndighet förordnas aspiranten i flertalet fall som extra åklagare.

För all polischefspersonal anordnas vidareutbildning inom sex år efter genomgången polischefsutbildning. I vidareutbildningen, som omfattar fyra månader, ingår teoretisk utbildning om tre månader och tjänstgöring vid RPS under en månad.

Polischefsaspirant som genomgått polischefskurs 1 och övrig högre chefspersonal kan utan begränsningar tilläggas arbetsuppgifter som ankommer på polischefen. Inom kriminalpolisverksamheten utnyttjas

denna möjlighet sparsamt. I de fall polismyndigheten leder förundersökning ankommer dock beslut om tvångsmedel utom kontorstid på polischefspersonal som har beredskap. I övrigt förekommer det endast undantagsvis att polischefspersonal ianspråktas för ledning av förundersökning. Såsom personal- och ekonomiansvariga har dock de högre polischeferna ett stort indirekt ansvar för kriminalpolisverksamheten.

3.2.4 Åklagare

Antalet åklagare uppgår till ca 650.

För anställning som åklagare gälller krav på svenskt medborgarskap samt avlagd jur kand/juristexamen och förvärvad notariemeritering.

Åklagarutbildningen, som föregås av aspiranttjänstgöring under nio månader, omfattar tolv veckors teoretisk utbildning fördelad på två kurser. Mellan kurserna tjänstgör åklagaren vid åklagarmyndighet och fullgör vidare fyra månaders obligatorisk praktik vid regionåklagarmyndighet eller överåklagares kansli under sammanlagt ca två år. Obligatorisk vidareutbildning, omfattande en veckas teoretisk utbildning, anordnas 5-7 år efter att den första grundkursen genomgåtts.

Åklagares behörighet är författningsreglerad. Regleringen avser bl a behörighetens fördelning mellan lokal och regional åklagare. På sistnämnda kategori åklagare ankommer bl a att besluta om att inte inleda eller att lägga ned förundersökning i vissa fall samt att handlägga frågor om ansvar för brott som tjänstemän inom polisväsendet misstänks ha begått i samband med tjänsten. Vid lokal åklagarmyndighet har samtliga åklagare med undantag för assistentåklagare som har tjänstgjort kortare tid än två år i princip samma behörighet.

3.3 En ny yrkesroll för polischefen och åklagaren

En övergång till den förordade organisationsmodellen innebär att åklagarna på lokal nivå blir tjänstemän inom polisväsendet. De integreras med polischefspersonalen och utövar, liksom denna personalgrupp, sina befogenheter genom delegation från polischefen. Polischefs- och åklagaryrket kommer i denna modell att utgöra en samlad karriär. Från denna karriär kommer även åklagarna vid regional åklagarmyndighet att rekryteras.

Den nya yrkesrollen för åklagarna och polischeferna skulle kunna gestalta sig på följande sätt. Den nya samlade karriären utgörs av befattningar som polismästare och polisintendenter. I många mindre och medelstora distrikt kommer innehavarna av intendenttjänsterna att utföra såväl åklagar- som polischefsuppgifter. I större distrikt renodlas

åklagarsysslan genom inrättande av rena åklagarbefattningar motsvarande dagens distriktsåklagartjänster. Utöver dessa befattningar erfordras tjänster motsvarande dagens polissekreterar-, assistentåklagar- och aspirantbefattningar. En ny samlad utbildning införs. Målet för denna bör vara att ge erforderlig kompetens för innehav av den nya typen av kombinerad tjänst. Detta ställer krav på förlängd tjänstgöring vid polismyndighet och kanske även tjänstgöring vid regional åklagarmyndighet i syfte att ge kunskaper om åklagaruppgiften motsvarande den nuvarande tjänstgöringen som åklagaraspirant. Även frågan om ett formellt krav på förvärvad notariemeritering för tillträde till utbildningen aktualiseras. Alternativt kan övervägas att integrera notariemeriteringen med den nya utbildningen. För behörighet till tjänst som distriktsåklagare bör - liksom för tillträde till polismästaretjänst - krävas genomgången vidareutbildning. Lokal åklagares behörighet i förhållande till regional myndighet kommer att förändras. Såvitt gäller ansvaret för förundersökning kommer detta i sin helhet att överföras till den lokala myndigheten. Liksom idag kommer dock ansvaret för förundersökningsledning att i stor omfattning delegeras till polispersonal. Prövningen av åtalsfrågan och åtalets utförande i ärenden om grova brott torde dock komma att handläggas av regional åklagarmyndighet i fler fall än idag.

Modellen ger, som framgått, ökade möjligheter för den enskilde befattningshavaren att välja arbetsuppgifter inom ramen för sin anställning inom polis- och åklagarväsendet. Vilka är då fördelarna med detta ur personalutvecklingssynpunkt? Allmänt gäller att en breddning av arbetsuppgifterna ger ökade möjligheter till utveckling och att detta av flertalet upplevs som positivt. Idag är möjligheterna att skifta yrkeskarriär mellan de två verksamheterna mycket begränsade till följd av olikheter i behörighetsvillkor och utbildningar. Det förhållandet att ett antal polischefer, som regel aspiranter, söker sig till åklagarkarriären visar dock att ett intresse finns. Mera ovanligt är det att åklagare söker sig till polischefsbanan. Till en viss del torde detta kunna förklaras med det formaliserade antagningsförfarandet och den långa utbildning som föregår den egentliga tjänstgöringen i en polischefsbefattning. För den åklagare som i den nya modellen önskar renodla åklagarsysslan finns det också möjlighet att söka sig till en ren åklagartjänst vid en större myndighet eller en regional myndighet. Ur åklagarperspektiv ger den nya modellen vidare tillgång till fler chefsbefattningar. Slutligen bör framhållas att polischefs- och åklagaryrkena har många likheter. De ställer båda stora krav på rättskänsla, integritet och en god vandel. Inslaget av administration och personalledning är stort i polischefssyrket. I betydande omfattning, särskilt på intendent - och sekreterarnivå, förekommer dock arbetsuppgifter som innefattar rättstillämpning och myndighetsutövning.

3.4 En ny yrkesroll för polismannen

Det förhållandet att den nya samlade lokala polis- och åklagarmyndigheten kommer att tillföras flertalet arbetsuppgifter som idag ankommer på lokal åklagarmyndighet, aktualiserar frågan om dessa uppgifters fördelning inom den nya myndigheten. Av särskilt intresse är frågan i vilken omfattning arbetsuppgifter kan delegeras till polisman.

Såvitt gäller förundersökningsledning medför den nya modellen inte några principiella förändringar. Även fortsättningsvis får fördelningen av denna arbetsupppgift mellan åklagare och polisman göras med utgångspunkt i brottets svårhetsgrad. Uppenbart är också att åklagare även i framtiden skall fatta flertalet beslut med avseende på förundersökning, tvångsmedel och åtal.

Enligt den nya modellen tilläggs däremot polisman befogenhet att utföra åtalet vid tingsrätt i vissa okomplicerade fall. I linje med detta bör också övervägas om uppgiften att utfärda strafföreläggande skall kunna delegeras till polisman.

Den rätt för polisman att utföra åtal som följer av den nya modellen har två förebilder; den motsvarande befogenhet som dansk rätt medger polisman och den befogenhet som enligt svensk rätt tillkommer tulltjänsteman att i vissa fall föra talan i mål om varusmuggling och tullförseelser.

Enligt dansk rätt finns ingen författningsreglering av polischefens rätt att delegera uppgiften att utföra talan vid domstol. I praktiken är dock endast brott av enklare beskaffenhet föremål för delegation i detta avseende. Här följer en kortfattad redovisning av hur systemet med "polismansåklagare" tillämpas i Koldings polisdistrikt - ett distrikt med ca 60 000 invånare och ca 100 poliser.

Trafikbrott, skadegörelse, snatteri, förargelseväckande beteende och likande brott av enklare beskaffenhet som rapporteras av ordningsavdelningen utreds också vid denna avdelning. Sedan utredningen slutförts redovisas den till en särskild enhet vid avdelningen. Enheten, som utför samtliga "polismansåtal", består av tre inspektörer varav en är chef. Enhetschefen avgör vilka ärenden som skall handläggas vid enheten. I huvudsak rör det sig om nyssnämnda och liknande brott som enligt dansk rätt endast har böter i straffskalan. Den omständigheten att vittnesbevisning förekommer i målet hindrar inte att åtalet utförs av polisman. "Polismansåklagarna" har minst tio års erfarenhet som polisman, men har som regel inte tjänstgjort vid kriminalavdelning annat än under en kortare tid. De har inte heller någon särskild teoretisk utbildning för uppgiften. Sysslan som åklagare alternerar och en ordinär förordnandetid är ett till fyra år.

I svensk rätt har ett system med tullåklagare, dvs tjänstemän inom tullverket som utan att ha åklagarkompetens för talan i tullmål, funnits

sedan början av 1900-talet. Sin nuvarande utformning fick systemet i huvudsak genom lagen (1960:418) om straff för varusmuggling. Enligt 24 § i dess ursprungliga lydelse fick talan i mål rörande brott mot författningar, vilkas efterlevnad tullverket hade att övervaka, föras av befattningshavare vid tullverket som generaltullstyrelsen bestämde under förutsättning att svårare straff än böter inte kunde följa på brottet. Allmän åklagare var dock alltid oförhindrad att föra talan i ett mål av detta slag om han fann det påkallat. Tullåklagarens befogenhet att föra talan innefattade också en befogenhet att istället utfärda strafföreläggande då förutsättningarna för detta var uppfyllda. Vidare tillkom det tullåklagare att besluta om förverkande av egendom värd mindre än femhundra kronor i vissa fall då åtal inte kunde väckas mot någon. Som skäl för den nu beskrivna regleringen anfördes bl a att flertalet av bötesmålen var av bagatellartad karaktär som varken med hänsyn till utredning eller juridisk bedömning erbjöd några svårigheter. Den 1 januari 1985 infördes fängelse i straffskalan för varusmugglingsbrott som är ringa och som gäller narkotika. I samband därmed utökades tullåklagares befogenhet utan närmare motivering till att avse även detta brott. Genom en ändring i lagen den 1 januari 1987 utökades vidare tullåklagares befogenhet med avseende på förverkande till att avse egendom vars värde uppgår till mindre än en tiondel av ett basbelopp. I övrigt har lagstiftningen i detta avseende inte genomgått några förändringar. Det kan tilläggas att varusmugglingslagen är föremål för översyn,som beräknas vara slutförd under år 1991.

Befogenhet som nu avses har generaltullstyrelsen meddelat ett antal tullförvaltare, dvs chefer för tull - eller distriktstullkammare. Vid var och en av de största tullmyndigheterna har vidare förordnande som tullåklagare meddelats en tjänsteman.

Enligt tullverkets statistik över godkända straffföreläggande och lagakraftvunna domar i tullmål för år 1989 utfärdades 5 065 strafföreläggande för brott mot varusmugglingslagen. Av dessa utfärdades 4 578 av tullåklagare. Antalet domar i mål om brott mot lagen, och i vilka tullåklagare varit behörig att föra talan, uppgick under samma tid till 234. I 49 av dessa mål utfördes talan av tullåklagare. Under år 1989 utfärdades vidare 461 strafföreläggande för tullförseelser. Av dessa utfärdades 286 av tullåklagare. Antalet domar i mål om sådana förseelser uppgick till 88. Endast i ett av dessa fördes dock talan av tullåklagare.

Den breddade yrkesrollen för polismannen skulle i det avseende som nu är aktuellt kunna gestalta sig på följande sätt. Vid varje polis- och åklagarmyndighet där så bedöms erforderligt och möjligt delegeras befogenheten att utföra åtal vid tingsrätt till ett antal polismän. Den yttersta ramen för delegationen, som bör vara personlig, anges

i författning. Eventuellt kan befogenheten utformas som en rätt att föra talan. Detta skulle då ge polismannen befogenhet även att väcka åtalet. I enlighet med vad som gäller inom tullverket bör i allt fall polisman ges befogenhet att utfärda strafföreläggande. Även ramen för denna befogenhet bör regleras genom författning. Antalet polismän som erhåller förordnande kommer att växla beroende på myndighetens storlek. Vid myndighet med utredningsverksamhet även vid ordnings- eller trafikavdelning kan förordnande meddelas för personal också vid dessa avdelningar. Delegation bör kunna ske till kommissarie och inspektör som uppfyller vissa krav vad gäller erfarenhet och kvalifikationer. Viss obligatorisk utbildning kan anordnas som funktionsinriktad sådan vid PHS.

4 En förbättrad rättsäkerhet

4.1 Inledning

I detta avsnitt behandlas de förbättringar av rättssäkerheten som den nya modellen kan antas medföra.

Såsom redovisats i avsnitt 2 ovan ingår kvali-tetsfaktorn som en del i effektivitetsbegreppet. Rättssäkerhet är en del av denna kvalitetsfaktor. Inom rättsväsendet är rättsäkerheten av så avgörande betydelse att avsteg från kravet på optimal produktivitet kan göras för att garantera en hög rättssäkerhet. Mot denna bakgrund redovisas därför inledningsvis de rättssäkerhetsargument som i debatten anförts emot organisationsförändringar inom polis- och åklagarväsendet. I anslutning till detta kommenteras också några av dessa argument. För en utförlig redovisning av i debatten anförda argument för och emot i denna fråga hänvisas till åklagarutredningens PM Förundersökningsledning.

4.1.2 I debatten anförda rättsäkerhetsargument emot en förändrad organisation av polis- och åklagarväsendet

Utan att gå närmare in på någon definition av be-greppet rättssäkerhet, kan det konstateras att detta begrepp är mångtydigt. Kravet på en hög rättssäkerhet kan också tillgodoses på många sätt. Det kan gälla en fördelning av befogenheter mellan organ i syfte att bygga in kontrollfunktioner, men det kan också gälla krav på viss utbildning hos den ansvarige tjänstemannen. Även sådana omständigheter som en klar och redig utformning av straffbuden samt en snabb och säker handläggning av ärenden befrämjar rättsäkerheten.

När frågor om polis- och åklagarväsendets organisation samt om kompetensfördelningen dem emellan debatterats har också mer eller mindre renodlade rättssäkerhetsargument förts fram. Mot en föränd-

rad organisation - och även mot dellösningar, såsom att föra över all förundersökningsledning til polisen - har anförts i huvudsak följande argument av rättsäkerhetskaraktär:

a. Den kontroll- och tillsynsfunktion som tillkommer åklagaren i förhållande till polisen tunnas ut om de båda myndighetskomplexen integreras

b. Det är åklagarens självständiga ställning mellan polis och domstol som medför att beslut om tvångsmedel kan anförtros åklagaren och domstolskontroll i detta avseende undvaras

c. Vissa tvångsmedelsbeslut skulle av rättsäkerhetsskäl likväl behöva fattas av åklagare

d. Den polisiäre förundersökningsledarens avsaknad av processvana skulle medföra risk för att utredningen blev otjänlig som underlag för åklagarens ställningstaganden.

När man söker finna argument ur rättssäkerhetssynpunkt **mot** en förändrad organisation i den rättsliga reglering som gäller idag, är det av intresse att konstatera att denna reglering tillkom under en tid då polis- och åklagarväsendet var helt annorlunda organiserat än idag. Från regleringens tillkomst år 1948 och fram till polis- och åklagarväsendets förstatligande år 1965 var sålunda polischefs- och åklagarsysslan i många fall förenade. Så förhöll det sig på landsbygden (landsfiskalerna) och i flera städer. Mot denna bakgrund kan inte gärna den fördelning av befogenheter mellan de två myndighetskomplexen som skedde år 1948 ha dikterats av de skäl som angivits ovan (punkterna a-d). Naturligtvis hindrar inte det nu anförda att argument mot en förändring likväl kan sökas i den nuvarande organisationen. Det sagda visar dock att det till grund för den fördelning av befogenheter som infördes år 1948 inte låg de rättsäkerhetsargument som idag åberopas för att inte förändra organisationen. Dessa argument fick överhuvudtaget inte bäring förrän i och med förstatligandet år 1965 och den då genomförda uppdelningen av polis- och åklagarväsendet. Inte heller denna reform var dock föranledd av rättssäkerhetsskäl.

Beträffande de argument som tar sikte på åklagarens självständiga ställning som en garanti för vissa funktioner (punkterna a och b ovan) kan följande anmärkningar göras. Frågan om åklagarens självständiga ställning i förhållande till polisen har relevans endast under förundersökningsstadiet. Därefter övergår ärendets handläggning i sin helhet

på åklagaren. Det är också under förundersökningen som beslut om tvångsmedel aktualiseras.

Under själva förundersökningen är det endast i ärenden av enkel beskaffenhet och i ärenden i vilka någon skäligen misstänkt för brottet inte finns som polismyndigheten självständigt leder denna. Det är därför endast i dessa fall man kan tala om en i förhållande till polismyndigheten självständig ställning för åklagaren. Åklagarens rätt att ingripa i dessa fall är också garanterad genom rätten att meddela anvisningar och, när det är påkallat av särskilda skäl, överta ledningen av förundersökningen. I den mån fråga om tvångsmedel aktualiseras i detta skede av utredningen ankommer beslutanderätten i stor omfattning på polismyndigheten. Argumentet att det är åklagarnas självständiga ställning som medför att beslut i tvångsmedelsfrågor kan anförtros denne saknar därför relevans i detta skede.

I övriga fall däremot, dvs de som inte är av enkel beskaffenhet och i vilka en skäligen misstänkt finns, vilar ansvaret för förundersökningens bedrivande på åklagaren. Detta innebär att åklagaren med exklusiv rätt beslutar om inriktningen av utredningen, om tvångsmedelsanvändning, om vilka utredningsåtgärder i övrigt som skall vidtas och om hur den polispersonal som ställs till hans förfogande skall användas. Utredningspersonalen är skyldig att följa de direktiv som åklagaren meddelar och detta gäller även riktlinjer för hur en åtgärd skall vidtas. Under förutsättning att åklagaren utövar sitt förundersökningsledarskap i enlighet med lagstiftarens intentioner arbetar således polis och åklagare nära samman och polisens utrymme för självständigt handlande i avgörande frågor mycket begränsat. Det behov av kontroll och tillsyn som föreligger i en sådan situation inskränker sig mera till att följa upp att givna direktiv har följts. Denna kontrollfunktion företer likheter med den som i ett anställningsförhållande tillkommer en förman i förhållande till den underställde. Det är också i ett anställningsförhållande som denna kontroll bäst utövas. I den nya modellen, med en integrerad lokal polis- och åklagarmyndighet, kommer förmansskapet över utredningspersonalen att tillkomma åklagaren. Ett ur rättsäkerhetssynpunkt motiverat kontrollbehov föreligger däremot i förhållande till den som under förundersökningen beslutar om åtgärders vidtagande, dvs i flertalet fall åklagaren. Genom regler om överklagande och överprövning är detta behov dock i stor omfattning tillgodosett.

Vad som nu anförts kan sammanfattas på följande sätt. Åklagarens självständiga ställning, och därmed möjligheten att utöva en egentlig tillsyn och kontroll över polisens verksamhet, är störst i de fall då den minst behövs, d v s i ärenden av enkel beskaffenhet och i ärenden då någon ännu inte är skäligen misstänkt. I dessa ärenden är som regel polismyndigheten förundersökningsledare. På detta stadium av utredningen fattas vidare flertalet beslut i tvångsmedelsfrågor av

polisen. Argumentet av innebörd att det är åklagarens självständiga ställning som gör att beslut om tvångsmedel kan tilläggas denne saknar därmed relevans. I övriga fall tillägger inte lagstiftaren åklagaren den självständiga ställning i förhållande till polisen som erfordras för att utöva en egentlig kontrollfunktion. Den uppföljande verksamhet som erfordras från åklagarens sida företer istället stora likheter med den som utövas av förman gentemot en underställd i ett anställningsförhållande. Det är också inom ramen för ett anställningsförhållande som denna kontrollfunktion bäst kan utövas.

I anslutning till frågan om den polisiäre förundersökningsledarens kompetens (punkt d. ovan) kan det avslutningsvis finnas anledning att beröra frågan om polismans kompetens i ett annat avseende. I den nya modellen tilläggs, såsom redovisats under punkten 3.4 ovan, polisman befogenhet att i vissa fall utföra åtal och att utfärda strafföreläggande. Mot denna bakgrund kan det vara av intressea att kortfattat belysa i vad mån detta kan antas medföra en försämrad rättsäkerhet. Först kan konstateras att polisutbildningen successivt förbättrats under senare år. I motsvarande mån har kravet på förutbildning, liksom behörighetsvillkoren i övrigt, skärpts. Här kan hänvisas till den redovisning i detta avseende som lämnats under punkten 3.2.2 ovan. I detta sammanhang bör inte heller bortses från att löne- och andra anställningsvillkor för polismän avsevärt förbättrats under senare år. Detta gör att polisyrket bättre än tidigare kan konkurrera om de mest kvalificerade krafterna. Den kompetensutveckling som skett medför att polispersonalen kan tas i anspråk för nya, alltmer kvalificerade arbetsuppgifter. Utvecklingen har också gått i denna riktning såvitt gäller fördelningen av ärenden inom polismyndigheten. Att denna möjlighet kan och bör uppmärksammas även såvitt gäller fördelningen av arbetsuppgifter mellan polis och åklagare har påpekats i skilda sammanhang, bl a i direktiven för åklagarutredningen (dir s. 13).

4.2 Den nya modellen

Under denna punkt beskrivs hur den nya modellen kan medföra förbättringar av rättssäkerheten.

De som i debatten uttalat sig **för** en förändrad kompetensfördelning mellan polis och åklagare har åberopat i synnerhet ett argument ur rättssäkerhetssynpunkt. Det har avsett frågan om vilken myndighet som skall leda förundersökningen och kan sammanfattas på följande sätt. Enligt lagen skall förundersökningen vara opartisk och brottmålsrättegången vara en tvåpartsprocess. Från dessa synpunkter är det olämpligt att åklagaren först leder förundersökningen och sedan avgör om den håller för åtal eller inte. Genom detta förbereder åklagaren omedvetet sin kommande roll i rätten som den misstänktes motpart.

Detta påverkar undersökningens uppläggning och genomförande. Åklagarens dubbla roll som undersökningsledare och part går också ut över motparten, d v s försvaret, som hamnar i underläge i förhållande till åklagaren. De rättigheter som lagen ger försvaret under utredningen, t ex att begära kompletteringar av utredningen, kan sällan utnyttjas fullt ut bl a beroende på kostnadsskäl.

Ett sätt att komma till rätta med dessa brister är att begränsa åklagarens roll som förundersök-ningsledare. Den nya modellen innebär i detta avseende att all förundersökningsledning samlas hos den lokala polis- och åklagarmyndigheten. Beslut i åtalsfrågan och åtalets utförande fördelas mellan den lokala myndigheten och den regionala åklagarmyndigheten med utgångspunkt i brottets svårhetsgrad, varvid ärenden som avser mycket grov eller komplicerad brottslighet tillägg den regionala myndigheten. Den erforderliga avgränsningen torde kunna göras med utgångspunkt i det straff som är stadgat för brottet med en kompletterande regel som fångar upp de brott, som trots att de inte är grova, bör handläggas vid den regionala myndigheten. Utöver detta erfordras bestämmelser som ger den regionale åklagaren befogenhet att begära den lokala myndighetens biträde vid bl a kompletterande utredningar.

Till grund för den nya modellens utformning i detta avseende ligger följande överväganden. Från rättssäkerhetssynpunkt ligger det ett värde i att skilja åklagarens roll som förundersökningsledare från - rollen som part. Å andra sidan är det inte möjligt att överföra all förundersökningsledning till de nuvarande polismyndigheterna. Samtidigt står det klart att rättssäkerhetsaspekterna gör sig starkast gällande i de ärenden som avser svår brottslighet. Genom att i dessa fall tillägga den regionala åklagarmyndigheten partsrollen och den nya lokala myndigheten ansvaret för förundersökningen uppnås den önskvärda fördelningen. Modellen innebär i själva verket en optimering av rättssäkerheten genom att förundersökningen i svåra fall kommer att ledas av åklagare vid en lokal myndighet, medan rollen som part tillkommer en av de högsta åklagarna i regionen.

Avslutningsvis bör påpekas att RÅ:s kontroll- och tillsynsfunktion naturligtvis består i den nya modellen.

5 Det danska polis- och åklagarväsendet

I denna bilaga lämnas en redogörelse för det danska polis- och åklagarväsendet samt de uppgifter som ankommer på dessa organ vid beivrandet av brott enligt dansk rätt.

Allmänna åklagare är riksåklagaren, statsåklagaren, polismästarna och den som särskilt förordnats att biträda dessa. Polismästarens åklagaruppgifter kan, liksom övriga uppgifter som ankommer på

honom, delegeras till underställd personal. Någon formell reglering av polismästarens befogenhet att delegera arbetsuppgifter till underställd personal finns dock inte. Åklagarna har till uppgift att i samarbete med polisen svara för åtal av brott som hör under allmänt åtal. Riksåklagaren är åklagare vid Högsta domstolen samt har föreskrifts- och tillsynsbefogenhet i förhållande till övriga åklagare. I Danmark finns två hovrätter. För varje hovrätts domkrets förordnar regeringen ett antal *statsåklagare*. Den som förordnas som statsåklagare skall ha avlagt jur kand - examen samt vidare ha tjänstgjort minst tre år som domare, polismästare, åklagare eller advokat. Statsåklagarna är åklagare vid hovrätt och tingsrätt. De svarar för åtal i s k *naevningssager*, d v s mål som prövas av hovrätt som första instans och i vilka nämndemän deltar. Till denna kategori hör i huvudsak brott för vilket är stadgat fängelse i minst fyra år. Statsåklagaren svarar vidare för åtal i mål som prövas av tingsrätt som första instans med undantag för de brott som skall åtalas av polismästaren, s k *politisager*. Här kan nämnas att reglerna om fullföljd i dansk rätt vilar på en princip om tvåinstansprövning. I huvudsak gäller följande. Domar av hovrätten i första instans kan som regel överklagas till Högsta domstolen utan prövningstillstånd. Domar av tingsrätt i politisager kan överklagas av åklagaren till hovrätt endast om annan påföljd än böter kunnat följa på brottet. Tingsrättens övriga domar kan överklagas till hovrätt. Endast i undantagsfall, och då efter prövningstillstånd, kan hovrättens dom överklagas till Högsta domstolen.

Som politisager räknas bötesbrott och flertalet av de vanligaste fängelsebrotten. Detta medför att *polismästarna* svarar för åtal i ca 90 procent av alla brottmål. Statsåklagaren svarar dock för fullföljd i politisager. En *offentlig utredning* har nyligen föreslagit att ytterligare brott skall överföras till kategorin politisager och att åtalsrätten som huvudregel skall tillkomma polismästaren. Enligt förslaget skulle statsåklagaren åtala endast i naevningsmålen. Vidare skulle han även fortsättningsvis vara åklagare i alla mål som fullföljs från tingsrätten. Efter *delegation* i varje enskilt fall kan den polismästare som lett förundersökningen i ett ärende förordnas att *utföra* statsåklagarnas *åtal* i hovrätten. Vidare ges som regel polismästare och polisfullmäktig generella förordnanden att utföra statsåklagarnas åtal vid en viss tingsrätt. Tilldelningen av mål beslutas av statsåklagaren.

Polismästarens åtal i politisager utförs som regel av en polisfullmäktig. I vissa okomplicerade mål, främst trafikmål i vilka fråga om återkallelse av körkort inte kan uppkomma och i andra enklare mål med endast böter i straffskalan, t ex snatteri, kan polismästaren

förordna en s k *politianklager* att utföra åtalet. Sådant förordnande meddelas som regel en politiassistent eller politibetjent.

Den danska *polisen* förstatligades 1938. Polisens uppgift är bl a *att* upprätthålla allmän ordning och säkerhet, *att* tillse efterlevnaden av lagar, *att* vidta erforderliga åtgärder för att förhindra brott och *att* svara för förundersökning och åtal då brott begåtts. Polisen lyder under justitieministern. Under honom finns en *rikspolischef* och *polismästare*. De senare ansvarar för verksamheten i ett polisdistrikt. I varje polisdistrikt skall ett visst, genom förordning närmare fastställt, antal polismän avdelas för kriminalpolisverksamhet. Polischefspersonalen utgörs av, utöver polismästare, en vice polismästare och upp till tolv polisfullmäktige. I alla större polisdistrikt finns också polisassessorer. Dessa har en tjänsteställning mellan vice polismästare och polisfullmäktige. I flertalet distrikt handhar assessorn i huvudsak sedvanliga polischefsuppgifter och i viss omfattning åklagaruppgifter. Polisfullmäktige har som särskild uppgift att bistå polismästaren vid åtal i brottmål, men utför också i varierande utsträckning sedvanliga polischefsgöromål. Den som förordnas som polismästare, vice polismästare, polisassessor eller polisfullmäktig skall ha avlagt jur kand - examen. För tjänst som polismästare erfordras vidare som huvudregel minst tre års tjänstgöring som polisfullmäktig eller i annan polischefsbefattning. De polisiära befattningarna är i övrigt politibetjent (=polisassistent), politiassistent (=inspektör), vice politikommissaer och politikommissaer (=kommissarie), vice politi/kriminalinspektör och politi/kriminalinspektör (=avdelningschef).

Rikspolischefen har *föreskrifts- och tillsynsrätt* i förhållande till polismästarna. Justitieministern utfärdar föreskrifter om polismästarnas förhållande till de allmänna åklagarna och rikspolischefen samt om dessa myndigheters inbördes samverkan.

I varje polisdistrikt finns en *polisstyrelse*. Styrelsen beslutar i ärenden som rör klagomål mot polisman, men har i övrigt endast rådgivande funktioner.

Statsåklagaren kan under vissa förutsättningar besluta om att *lägga ned åtalet* eller meddela *åtalsunderlåtelse*. Motsvarande befogenhet tillkommer polismästaren, men endast i vissa av de brott som är politisager. Nyssnämnda offentliga utredning har föreslagit att polismästarens befogenhet utvidgas i detta avseende så att den följer rätten att åtala.

Förundersökning inleds och leds alltid av polisen. Förutsättningarna för att inleda en förundersökning är i huvudsak desamma som enligt svensk rätt. Finns det inte skäl att inleda en förundersökning kan polisen *avvisa anmälningen*.

Under förutsättning att ingen delgivits misstanke kan polisen på samma grund *lägga ned* en redan inledd *förundersökning*. Har någon delgivits misstanke, men visar sig denna vara ogrundad, kan polisen -

ofta polischefspersonal/åklagare - alltid lägga ned förundersökningen (snarare besluta att inte väcka åtal). Under förundersökningen kan domstol efter framställning från den misstänkte *pröva lagligheten* i polisens undersökningsåtgärder.

Befogenheten att besluta om *tvångsmedel* är fördelad mellan polis och domstol. Beslut om *anhållande* meddelas av polisen. Har anhållandet varat 24 timmar skall dock den frihetsberövade inställas vid domstol som beslutar om fortsatt anhållande. Senast 72 timmar efter rättens beslut måste beslut om *häktning* meddelas av rätten. Beslut om *telefonavlyssning, buggning* samt *tele- och postkontroll* meddelas av rätten, eller då fara är i dröjsmål, av polisen. I sistnämnda fall skall polisens beslut underställas domstol inom 24 timmar. Beslut om *kroppsbesiktning* och *ytlig kroppsundersökning* meddelas av polisen, medan domstol beslutar om *kroppsundersökning i övriga fall.* Beslut om *husrannsakan* i tillhåll eller allmänna utrymmen och då fara är i dröjsmål meddelas av polisen samt i övriga fall av domstol. Beslut om *beslag* meddelas av polisen då fara är i dröjsmål. I övriga fall beslutar domstol.

Åtal i politisager väcks genom att en av polismästaren undertecknad *stämningsansökan* ges in till tingsrätten.

I politisager kan polismästaren utfärda *strafföreläggande* under förutsättning att det inte finns anledning att ålägga strängare påföljd än böter.

Jourdomstolar finns inte i Danmark. Däremot prövar domstolarna frågor om anhållande och häktning även utom kontorstid och under helger.

Bilaga 7

STATSKONTORET

MISSIV

Datum	Vår beteckning
1992-04-10	Dnr 655/91-5
Ert datum	Er beteckning
1991-02-09	Dnr 91-2930

Åklagarutredningen -90
Justitiedepartementet, för kännedom

Uppdrag att utreda vissa organisatoriska frågor inom åklagarväsendet

Regeringen uppdrog enligt beslut 1991-12-09 åt Statskontoret att biträda Åklagarutredningen -90 i dess arbete med organisatoriska frågor.

Resultatet av Statskontorets arbete redovisas i bifogad rapport, Översyn av åklagarorganisationen (1992:16).

I detta ärende har generaldirektören Jan Carling beslutat. Närvarande vid den slutliga handläggningen var i övrigt biträdande avdelningschefen Lennart Brege, organisationsdirektören Göran Borghammar, föredragande, avdelningsdirektören Göran Sandbäck samt byrådirektören Anders Rånlund.

Enligt Statskontorets beslut

Göran Borghammar

Postadress Box 34107 100 26 STOCKHOLM | Besöksadress Primusgatan 18 Lilla Essingen | Telefon (växel) 08 - 738 40 00 | Telefax 08 - 13 77 84 | Postgiro 18 20 15 - 8

STATSKONTORET RAPPORT 1992:16 1

Innehållsförteckning Sid

1	INLEDNING	4
1.1	Regeringsuppdraget	4
1.2	Sammanfattning av Statskontorets förslag	5
1.3	Utredningsarbetets organisation	6
2	NULÄGE	8
2.1	Åklagarväsendets nuvarande organisation	8
2.1.1	Allmänt	8
2.1.2	Specialisering	10
2.2	Åklagarväsendet i siffror	12
2.2.1	Personal	12
2.2.2	Personal- och ekonomiadministration	14
2.2.3	Produktivitet	17
2.2.4	Ekonomi	22
2.3	Kostnadsutveckling	23
2.4	Datorisering	26
3	FÖRUTSÄTTNINGAR	29
3.1	Förnyelsearbetet i statsförvaltningen	29
3.2	Verksamhetsförändringar	35
3.3	Organisatoriska förändringar rörande rättsväsendet och statsförvaltningen i övrigt	36
3.4	Sambandsbehov	40
3.5	Pågående utredningar om den offentliga förvaltningens regionala uppbyggnad	41
4	ÖVERVÄGANDEN OCH FÖRSLAG	45
4.1	Utgångspunkter	45
4.2	Strukturfrågor	47
4.2.1	Länsmodellen och länspolismästarmodellen	47
4.2.2	Koncentration av verksamheten till ett färre antal åklagarmyndigheter	57
4.2.3	Nuvarande organisationsstruktur	67
4.2.4	Förslag till ny organisationsstruktur	71
4.2.4.1	Indelningsgrund	71
4.2.4.2	Administrativ och organisatorisk samordning	72
4.2.4.3	Distriktsindelning	75
4.2.4.4	Ledningsfrågor	78

Innehållsförteckning (forts)

		Sid
4.2.4.5	Lekmannainflytande	83
4.2.4.6	Förslag till ny organisation enligt alternativen 1 och 2	85
4.3	Övriga organisationsfrågor	106
4.3.1	Åklagarmyndigheternas organisation	106
4.3.2	Överprövning och tillsyn	108
4.3.3	RÅs framtida roll och administration	109
4.3.4	Preliminär ansvars- och arbetsfördelning	111
4.3.5	Konsekvenser	115
Figur:	Regionala åklagarmyndigheten i Ö-stad	
Tablå 1:	Länspolismästarmodellen	
Tablå 2:	Koncentration av verksamheten till ett färre antal myndigheter enligt alt A	
Tablå 3:	Koncentration av verksamheten till ett färre antal myndigheter enligt alt B	
Tablå 4:	Förslag till ny organisationsstruktur enligt alt 1	
Tablå 5:	Förslag till ny organisationsstruktur enligt alt 2	
Bilaga 1:	Uppdrag till Statskontoret att biträda åklagarutredningen -90	
Bilaga 2:	Nuläge: Regionåklagarmyndigheter, lokala åklagarmyndigheter, antal tjänster, polisditrikt och tingsrätter	
Bilaga 2:1	Karta över lokala åklagarmyndigheter och åklagardistrikt	
Bilaga 3:	Personalen på åklagarmyndigheterna	
Bilaga 4:	Administrationen på åklagarmyndigheterna	

Innehållsföreckning (forts)

Bilaga 5: Misstänkta personer fördelade per åklagare

Bilaga 6: Avgjorda mål per åklagare

Bilaga 7: M-poäng per åklagare

Bilaga 8: Kostnaderna för åklagarmyndigheterna

1 Inledning

1.1 Regeringsuppdraget

Regeringen uppdrog 1991-11-21 (bilaga 1) åt statskontoret att biträda Åklagarutredningen -90 (Ju 1990:04) i dess arbete med organisationsfrågor.

Uppdraget, som har utförts i samverkan med riksåklagaren (RÅ) och åklagarutredningens sekretariat samt i kontakt med Riksrevisionsverket, redovisas i föreliggande rapport till Åklagarutredningen -90.

I den till regeringsbeslutet bilagda promemorian lämnas direktiv för Statskontorets medverkan. Statskontorets utredning skall enligt direktiven lämna förslag till en framtida organisation av åklagarväsendet på lokal och regional nivå samt förslag till administrativ uppgiftsfördelning mellan olika nivåer inom åklagarväsendet.

En utgångspunkt är därvid att åklagarväsendet och polisväsendet även framgent skall vara två från varandra skilda och självständiga organisationer som har ett nära samarbete. En annan utgångspunkt är att åklagarnas verksamhet skall renodlas och att åklagarna i görlig mån skall avlastas administrativa uppgifter.

En förutsättning för utredningen är att åklagarverksamheten skall bedrivas inom nuvarande resursramar.

Statskontoret skall enligt direktiven särskilt överväga

- problemen med de minsta lokala åklagarmyndigheterna i fråga om sårbarhet, begränsad flexibilitet och möjlighet till specialisering

- om det finns organisationsmodeller eller inslag i dessa som kan passa åklagarväsendet, som t ex den s k länsmodellen eller den s k länspolismästarmodellen

- om de ekonomi- och personaladministrativa resurserna bör koncentreras till ett ställe i länet om de nuvarande lokala och regionala nivåerna ersätts med en länsnivå med lokal verksamhet.

Slutligen skall Statskontoret enligt direktiven redovisa de ekonomiska konsekvenserna av förslagen och analysera tänkbara effekter på olika områden.

RÅ och statsåklagarmyndigheten för speciella mål (SPM) omfattas inte av uppdraget till Statskontoret.

1.2 Sammanfattning av Statskontorets förslag

Följande förslag redovisas i denna rapport.

- åklagarorganisationen indelas enligt två alternativa förslag i 16 regioner med en åklagarmyndighet i varje region

- nuvarande regionala och lokala åklagarmyndigheter samordnas organisatoriskt till 16 regionala åklagarmyndigheter med sammanlagt 83 lokala enheter eller åklagardistrikt

- den nuvarande distriktsindelningen förändras inte

- budget-, resultat- och ett vidgat verksamhetsansvar delegeras från RÅ till de 16 åklagarmyndigheterna

- inom var och en av de 16 regionala åklagarmyndigheterna inrättas en ledningsgrupp med uppgift att inför myndighetschefens beslut behandla viktiga administrativa ärenden och för verksamheten övergripande frågor

- en rådgivande lekmannanämnd inrättas vid varje regional åklagarmyndighet med i princip samma uppgifter och antal ledamöter som den nuvarande rådgivande nämnden hos RÅ.

- en preliminär ansvars- och arbetsfördelning mellan RÅ, åklagarmyndigheterna och åklagardistrikten redovisas.

I övrigt lämnas förslag rörande åklagarmyndigheternas organisation, överprövningsregler och personalutveckling. Slutligen föreslås att frågan om RÅs framtida roll, organisation och administration utreds i särskild ordning.

1.3 Utredningsarbetets organisation

Projektledare har varit organisationsdirektör Göran Borghammar, Statskontoret. Övriga projektmedarbetare från Statskontoret har varit avdelningsdirektör Göran Sandbäck och byrådirektör Anders Rånlund.

Lagman Carl Anton Spak och kanslichef Alf Andersson har varit kontaktmän för den tidigare domstolsutredningen.

Riksrevisionsverkets kontaktperson har varit avdelningsdirektör Marita Nordling.

I en särskild rådgivande grupp har följande personer medverkat:

Länskronodirektör Torbjörn Nilsson, LKM i Västerås
Byråchef Bertil Hagberg, RÅ
Kansliåklagare Agneta Blidberg, ÅM i Stockholm
Tf chefsåklagare Bjarne Rosén, ÅM i Stockholm
Avdelningsdirektör Carina Maxson, åklagarutredningen
Byråchef Fredrik Wersäll, åklagarutredningen

2 Nuläge

2.1 Åklagarväsendets nuvarande organisaton

2.1.1 Allmänt

I åklagarutredningens huvudbetänkande redogörs för åklagarväsendets nuvarande organisation, administration och ansvarsfördelning jämte åklagarväsendets tidigare utveckling. I detta avsnitt redovisas därför, förutom vissa basfakta för att kort beskriva nuläget, endast det ytterligare material som Statskontoret tagit fram och sammanställt. Sifferunderlaget har främst hämtats ur RÅs verksamhetsstatistik. Det material som redovisas är främst ett underlag för Statskontorets överväganden. Det torde även i viss utsträckning kunna användas som underlag för åklagarutredningens överväganden rörande andra delar av utredningen.

Nuvarande organisation infördes år 1985 då den tidigare länsorganisationen övergavs och den nuvarande modellen med 13 regionmyndigheter och 83 lokala åklagarmyndigheter infördes. Den nuvarande indelningen i regioner och distrikt samt antal tjänster år 1991 i grundorganisationen vid myndigheterna framgår av bilaga 2. Ur denna kan man även utläsa vilka polisdistrikt, respektive tingsrätter, som svarar mot varje åklagarmyndighet. I en underbilaga (2:1) har vi på en karta ritat in nuvarande regioner, åklagardistrikt och lokala myndigheter.

Åklagarväsendet har främst anpassats efter indelningen i polisdistrikt som i sin tur bygger på indelningen i kommuner. Antalet polisdistrikt är för närvarande 118 vilket

innebär att ett antal åklagardistrikt omfattar mer än ett polisdistrikt. Utstationerade åklagare finns i dag på tre orter, nämligen Ljungby, Strömstad och Åmål.

Indelningen i domkretsar överensstämmer inte i alla delar av landet med åklagarväsendets distriktsindelning eftersom det finns fler domkretsar än åklagardistrikt. Det finns i dag 97 tingsrätter. (26 av dessa har dessutom tillsammans 35 tingsställen). Detta medför att ett antal åklagarmyndigheter för talan vid mer än en tingsrätt.

Åklagarväsendet ingick fr o m budgetåret 1988/89 i försöksverksamheten med treåriga budgetramar.

I enlighet med senaste regleringsbrev arbetar RÅ nu för att budgetansvaret skall delegeras till regional nivå per 1992-07-01. En budgetteknisk arbetsgrupp finns inom RÅ för detta. Tanken är att regionåklagarmyndigheterna på sikt skall förfoga över samtliga budgetmedel.

RÅ har i juni 1991 fått regeringens uppdrag att senast i april 1992 redovisa hur arbetet med decentralisering av beslutsbefogenheter och budgetansvar bedrivs och vad man räknar med att kunna åstadkomma under en treårsperiod.

I oktober 1991 redovisade RÅ enligt regeringens uppdrag ett förslag till decentralisering av personal- och ekonomiadministrativa uppgifter. I prop 1991/92:100, (bilaga 3) sägs att det är angeläget att förslagen vidareutvecklas inom ramen för det fortsatta förnyelsearbetet. Det är i detta sammanhang, enligt föredragande statsrådet, viktigt att understryka att en utgångspunkt i det fortsatta ar-

betet måste vara att verksamhetsansvar och ekonomiskt ansvar följs åt.

2.1.2 Specialisering

Ett av syftena med att indela åklagarväsendets distriktsorganisation i 13 regioner var att koncentrera specialistresurserna inom åklagarväsendet. Detta innebär att man i dag har speciella tjänster för bekämpande av i första hand ekonomisk brottslighet och narkotikabrottslighet på regionmyndigheterna, storstadsmyndigheterna och statsåklagarmyndigheten för speciella brott (SPM).

Följande uppställning visar hur specialisttjänsterna fördelar sig mellan åklagarmyndigheterna i landet.

Specialisttjänster i åklagarorganisationen år 1991

Region	Stats-åklagare	Eko-åklagare	Narkotika-åklagare	Revisorer
Stockholm	3	4	1	1
Linköping	2	2	0	0
Jönköping	1	1	0	0
Kalmar	1	1	0	0
Malmö	2	2	0	0
Göteborg	1	1	0	0
Vänersborg	1	2	0	0
Karlstad	1	1	0	0
Västerås	1	1	0	1
Gävle	2	1	0	0
Härnösand	1	1	0	0
Umeå	1	0	0	0
Luleå	1	1	0	0
S:a regionerna	18	18	1	2
Stockholms ÅM	0	7	3	2
Göteborgs ÅM	0	4	2	1
Malmös ÅM	0	2	1	1
SPM	3	0	0	0
TOTALT	21	31	7	6

Det finns 39 specialisttjänster på regionmyndigheterna, samt ytterligare 26 på de tre storstadsmyndigheterna och

SPM. Statsåklagarna finns utspridda på regionmyndigheterna samt på SPM. Dessa åklagare hanterar de mål som inte distriktsåklagarna är behöriga att handlägga. Förutom de statsåklagare som anges i tabellen finns ytterligare tretton statsåklagare eftersom överåklagarna även har statsåklagarstatus. Ekoåklagarna är den största specialistgruppen, 31 st. Till sin hjälp har de på några orter assistans av revisorer med ekonomisk sakkunskap. Specialistkompetens på narkotikaområdet finns bara i storstäderna.

2.2 Åklagarväsendet i siffror

Verksamheten inom åklagarväsendet kan studeras ur flera olika synvinklar. Det finns olika sätt att mäta produktionen, t ex införda eller avgjorda mål, misstänkta personer eller förhandlingstid. Målstrukturen är dock olika för distrikts- resp regionmyndigheterna. Det finns inte heller någon självklar definition på hur man beräknar personalvolymer inom åklagarorganisationen. När man vill ge en bild av verksamhet och produktivitet inom åklagarorganisationen är det i första hand de 83 lokala åklagarmyndigheterna (exkl de tre storstadsmyndigheterna) som är av intresse. I bilagorna 3-8 presenteras ett antal tabeller som beskriver åklagarväsendets personal, ekonomi samt produktivitet ur olika aspekter.

2.2.1 Personal

Personalen inom åklagarväsendet består av åklagare och biträdespersonal. Totalt för hela åklagarväsendet (exkl RÅ) uppgår den förra gruppen till 633 tjänster och den senare till 535 tjänster, båda siffrorna avser år 1991. Det är

dock svårt att exakt fördela personalen mellan den regionala och den lokala organisationen, framför allt vad gäller åklagarna. Detta beror på den grupp av assistentåklagare som står till förfogande för förstärkningstjänstgöring. Dessa redovisas på regionmyndigheterna men utför större delen av sitt arbete på distriktsmyndigheterna. För att klargöra var denna grupp egentligen hör hemma kan man inte använda sig av tjänstebegreppet utan är hänvisad till beräkningar av årsarbetskrafter. Av bilaga 3 framgår personalsituationen inom åklagarväsendet angiven såväl i antal tjänster som i årsarbetskrafter. Senast tillgängliga siffror har använts, vilket innebär år 1991 för tjänster och år 1990 för årsarbetskrafter.

Av bilaga 3 framgår att huvuddelen av personalen finns inom distriktsorganisationen. För åklagarväsendet i stort är andelen åklagartjänster något högre än andelen biträdespersonal, vilket framgår av kolumn sju i tabellen. Det är regionorganisationen och de tre storstadsmyndigheterna som drar upp åklagarnas andel eftersom bilden när det gäller distriktsorganisationen är den omvända. Orsaken ligger i den tidigare nämnda problematiken med redovisningen av assistentåklagare m m.

I kolumnerna med årsarbetskrafter framgår den verkliga fördelningen av arbetskraften mellan de två nivåerna. Antalet årsarbetskrafter för distriktsmyndigheterna uppgår till 40 fler än antalet tjänster. Förklaringen är till stor del förstärkningsåklagarna från regionmyndigheterna. För biträdespersonalen, där motsvarande inlåningsverksamhet inte förekommer, är skillnaden mellan tjänster och årsarbetskrafter marginell. Inom åklagarväsendet i stort har man dock ett visst underskott i antalet årsarbetskrafter, ca

100 åa, vilket tyder på att man kan ha svårt att besätta alla tjänster, särskilt i storstadsregionerna.

Om man studerar den lokala organisationen framgår det att skillnaderna är avsevärda mellan olika regioner. Stockholmsregionen med sina 153 tjänster är t ex fem gånger större än den minsta regionen, Västerbotten, med 30 tjänster. Även skillnaderna mellan olika distrikt är avsevärda. Från en grupp myndigheter med endast fyra tjänster (i Mariestad hade man 3,5 åa år 1990) till den största distriktsåklagarmyndigheten Huddinge med 23 anställda. Småmyndigheterna finns spridda över hela landet, dock med en viss koncentration till de norra delarna.

2.2.2 Personal- och ekonomiadministration

Inom åklagarväsendet använder man begreppet administrativ personal om alla som inte är åklagare. I denna grupp ingår således personal som har såväl administrativa som operativa uppgifter. Exempel på de senare är diarieföring, lottning av ärenden, utskriftsarbete och beredning av mål. Det är dock inte bara biträdespersonalen som sysslar med administrativa uppgifter utan även chefs- och överåklagarna. De administrativa uppgifterna gäller i första hand personal- och ekonomiadministrativa frågor. I åklagarnas fall ingår även arbete med anslagsframställningar, medbestämmandeförhandlingar samt remissarbete.

Administrationens andel av arbetet finns normalt inte registrerad i den ordinarie personalstatistiken över åklagarväsendet. Ibland tas dock dessa uppgifter in via enkäter till samtliga distrikts- och regionmyndigheter. Senaste gången detta gjordes var år 1989 då man kunde konstatera

att tidsåtgången för såväl personal- som ekonomiadministration för biträdespersonalen ökat avsevärt. Vad gäller personaladministrationen kan ökningen förklaras av delegeringen av arbetsuppgifter. För att överhuvudtaget kunna säga något om administrationens andel av arbetet inom åklagarväsendet presenteras resultaten av denna enkät i bilaga 4, trots att de avser en annan tidsperiod än det övriga materialet.

Av bilaga 4 framgår såväl åklagarnas som biträdespersonalens andel av den totala administrationen för varje myndighet. I de flesta fall verkar de administrativa uppgifterna för båda grupperna vara av relativt blygsam karaktär. Administrationen uppgår för samtliga myndigheter till totalt 71,2 årsarbetskrafter för all personal. 40,9 av dessa finns hos distriktsmyndigheterna, 17,1 hos regionmyndigheterna och resterande 13,2 hos de tre storstadsmyndigheterna samt SPM. Ungefär en tredjedel av den totala tid som ägnas åt administrativa uppgifter tas i anspråk av åklagarna.

Av bilagan framgår vidare antalet årsarbetskrafter för personalen år 1989, ett mått på andelen administration för varje personalkategori samt ett sammanvägt mått för hela myndigheten. Andelen administration i förhållande till den totala arbetstiden för hela personalen uppvisar avsevärda skillnader mellan olika myndigheter. Jämför man först och främst distrikts- och regionmyndigheterna konstateras - vilket man också kunde förvänta sig - att det relativt sett utförs betydligt mer administrativt arbete på regionmyndigheterna, 15 procent mot endast 6 procent på distriktsmyndigheterna. Mönstret för distriktsmyndigheterna gäller även för de tre storstadsmyndigheterna. För enskilda

regionmyndigheter varierar andelen administration mellan drygt 10 procent i Stockholm och Malmö upp till värden runt 25 procent för några av de nordligaste myndigheterna.

Studerar man distriktsmyndigheterna regionvis framgår det att administrationsandelarna varierar mellan 3 och 8 procent. Mellan enskilda distriktsmyndigheter kan differenserna vara större. Jämför man de två personalkategorierna framgår det att det i båda fallen utförs mer administrativt arbete på regionmyndigheterna. En teori om att delegeringen av administrativa arbetsuppgifter inte har nått lika långt på distriktsmyndigheterna styrks av det faktum att chefsåklagarna lägger ned ungefär hälften så mycket tid på administrationen som biträdena vid distriktsmyndigheterna medan motsvarande siffra för överåklagarna är mindre än en fjärdedel.

Sist i tabellen visas hur stor andel av den totala administrationen som läggs på personal- respektive ekonomiadministration. Dessa siffror relateras dessutom till den totala administrationen. Det visar sig att 89 procent av administrationen på åklagarmyndigheterna åtgår till personal- och ekonomiadministrativa uppgifter. Personalfrågorna är nästan dubbelt så resurskrävande som de ekonomiadministrativa. Denna bild förstärks om man endast studerar distriktsmyndigheterna där 61 procent utgörs av personaladministration och bara 25 procent av ekonomiadministration. På regionmyndigheterna är situationen jämnare. De ekonomi- respektive personaladministrativa uppgifterna upptar ungefär lika stor andel av resurserna.

2.2.3 Produktivitet

Det finns några sätt att mäta åklagarmyndigheternas verksamhet som framstår som mer självklara än andra. I första hand gäller detta den s k M-metoden som är konstruerad för att utgöra ett övergripande belastningsmått. Metoden bygger på arbetsmätningar som gjordes på 1970-talet och tar hänsyn till tidsåtgången för att handlägga olika måltyper. Dessutom tar metoden hänsyn till om ärendet leder fram till anhållande eller häktningsframställning samt åklagarens restider.

Som ett renodlat mått på den inströmmande arbetsmängden är antalet misstänkta personer lämpligt. Det är ett bättre mått än antalet införda mål eftersom mål där flera misstänkta ingår ökar arbetsbelastningen för åklagaren. För att mäta åklagarmyndigheternas prestationer är avgjorda mål det rimligaste måttet. Avgjorda mål i detta fall innebär dock inte avgjorda mål i domstol. Måttet innefattar förutom instämda mål i tingsrätt även nedlagda mål samt åtalsunderlåtelser.

Dessa tre sätt att beskriva åklagarmyndigheternas verksamhet kan man sedan relatera till antalet åklagare för att skapa ett mått på varje distriktsmyndighets produktivitet. Även biträdespersonalens arbete bidrar i hög grad till myndighetens förmåga att avgöra mål. I tabellerna över åklagarmyndigheternas produktivitet relateras därför även biträdespersonalen till dessa tre mått på verksamheten.

Produktivitetstal måste kunna relateras till något för att bli intressanta. Man måste ha en hypotes om vilket resultat man kan förvänta sig. Att presentera produktivitetstal över

åklagarmyndigheternas verksamhet regionvis erbjuder med detta resonemang knappast någon relevant jämförelse eftersom man inte kan förvänta sig skillnader i produktivitet beroende på vilken del av landet man studerar. Däremot kan man tänka sig att myndighetsstorleken inverkar på produktiviteten. Om man delar in distriktsmyndigheterna i storleksordning efter antal åklagartjänster skulle man erfarenhetsmässigt förvänta sig att de minsta myndigheterna och de största har en lägre produktivitet än mellangrupperna.

I bilagorna 5-7 presenteras de ovan nämnda produktivitetsmåtten för distriktsmyndigheterna uppdelade i fyra storleksgrupper, 2, 3, 4-5 samt 6 åklagare och därutöver. Allmänt kan sägas om resultaten att de visar en mycket jämn bild mellan olika storleksgrupper. Intressant är dock att de minsta myndigheterna visar sig ha en väl så god, om inte något bättre, produktivitet än de större myndigheterna. Inte heller den största gruppen avviker från de övriga. Detta var fallet när vi gjorde motsvarande produktivitetsmätningar bland tingsrätterna. De största myndigheterna hade då klart lägre produktivitetssiffror. Hypotesen om att de minsta och de största grupperna skulle uppvisa lägre produktivitetssiffror stämmer således inte inom åklagarväsendet.

Studerar man vidare spridningen mellan enskilda myndigheter inom grupperna kan dock spannet sägas vara större för den minsta gruppen, som uppvisar såväl utpräglat goda produktivitetssiffror som utpräglat dåliga. Det finns dock en avsevärd spridning mellan åklagardistrikten även inom övriga storleksgrupper, vilket man bör ha i åtanke när man studerar dessa grupper.

Siffervärdena i tabellerna är alla hämtade från år 1990, med undantag för siffrorna för antalet åklagartjänster. Dessa härrör från år 1991. Sistnämnda siffror har använts för att storleksindela åklagarmyndigheterna. Skillnaden på den punkten är emellertid marginell mellan de två åren. Vid beräkningen av produktivitetstalen har antalet årsarbetskrafter på varje myndighet använts. Varje produktivitetsmått har, förutom att visas som totalmått per åklagare resp biträde, uppdelats på några olika måltyper. A- och E-mål avser här mål som endast ger böter. B- och C-mål avser mål om brott mot brottsbalken samt militärmål. D-mål slutligen avser specialstraffrättsliga mål med fängelse i straffskalan.

Av bilaga 5, misstänkta personer per åklagare, framtonar samma mönster som det allmänt skisserade ovan. Kolumnen över totalt antal misstänkta visar ett visst övertag för gruppen 3-åklagarmyndigheter följd av gruppen 2-åklagarmyndigheter men med relativt små skillnader totalt sett. Eftersom misstänkta personer är tänkt att utgöra ett mått på åklagarmyndigheternas belastning kan man av detta resultat dra slutsatsen att de minsta myndigheterna måste vara något effektivare i sitt arbete för att klara av den större mängden misstänkta personer man har per åklagare.

Vad gäller uppdelningarna på olika måltyper förändrar dessa inte bilden. För de specialstraffsrättsliga målen, D-målen, har alla grupperna samma belastningssiffra, utom gruppen 4-5 åklagare som hanterar ett mindre antal misstänkta per åklagare. Värdena för antalet misstänkta per biträde ger heller ingen klar bild. Här ligger återigen 3-åklagarmyndigheterna högst medan gruppen 2-åklagarmyndigheter har den

lägsta belastningen. Möjligen avspeglar detta förhållande svårigheterna att dimensionera små myndigheter rätt.

Övergår man till prestationssidan, dvs antalet avgjorda mål per åklagare i bilaga 6, kvarstår samma mönster. Möjligen framgår det ännu tydligare att den minsta gruppen hävdar sig väl och att myndigheterna med fler än 6 åklagare inte riktigt lyckas uppvisa samma produktivitet som de övriga. Detsamma gäller uppdelningen på olika måltyper även om skillnaderna är små. Avgjorda mål per administratör ger en liknande bild även om det här visar sig att det är gruppen 4- 5 åklagare som har den högsta produktiviteten per biträde.

M-poängen slutligen, i bilaga 7, ger en sammanvägd bild av de resurser som krävs för åklagarnas verksamhet. Ser man till det totala antalet poäng per åklagare framgår återigen den mycket jämna bild vi sett tidigare. De tre största grupperna har i det närmaste identiska siffror. Endast de minsta myndigheterna skiljer sig genom att samla ihop ca 300 poäng fler per åklagare. De olika måltyperna är i denna tabell sammansatta efter beräknad tidsåtgång och skiljer sig inte från det totala resultatet. Detsamma gäller anhållanden och häktningar samt poängen för åklagarnas resor. M-poängen per biträde däremot uppvisar en något motsatt bild. Det är de största myndigheterna som har flest poäng per biträde. Vad detta resultat snarast ger en indikation om är att andelen biträden per åklagare är lägre för de större myndigheterna.

M-poängen ger visserligen inte någon fullständig bild av åklagarmyndigheternas verksamhet. Bland annat tar den inte hänsyn till skillnader som kan finnas mellan åklagarverk-

samheten på mindre orter och i storstäder, t ex om likartade mål är mer komplicerade att utreda på en större ort. Denna metod är f n den enda som ger en någorlunda heltäckande beskrivning av åklagarväsendet. Slutsatsen blir därför att storleken på en åklagarmyndighet inte har någon större betydelse för möjligheten att bedriva verksamheten rationellt.

De tre storstadsmyndigheterna brukar normalt inte medtas i jämförande statistik över distriktsåklagarmyndigheterna och så har heller inte skett i denna framställning. Som jämförelse kan dock nämnas att den genomsnittliga M-po- ängen per åklagare för dessa tre myndigheter ligger på ca 5 400 poäng. Detta är en lägre siffra än för de fyra storleks-leksgrupperna, men den är inte påfallande låg i jämförelse med åtskilliga enskilda åklagarmyndigheter i olika storleksgrupper.

Sist i tabellen visas ett mått på poängkostnaden, dvs förvaltningskostnaden per M-poäng. Av de produktivitetsmått som har presenterats är detta det mått som fångar in den största delen av verksamheten på åklagarmyndigheterna. M-poängen är som nämnts det prestationsmått som täcker den största delen av åklagarnas arbete medan förvaltningskostnaden i stort sett täcker den samlade resursinsatsen för myndigheternas verksamhet. Tabellen bekräftar än en gång den mycket jämna produktivitetsbilden mellan de olika storleksgrupperna. Däremot ger resultatet ett visst stöd för antagandet att en liten verksamhet har svårare att bära de fasta kostnaderna än en stor. Här visar det sig nämligen att det är de minsta myndigheterna som har de

sämsta värdena, i detta fall högst kostnader per poäng, även om skillnaderna som sagt är små.

2.2.4 Ekonomi

I bilaga 8 presenteras kostnaderna för distrikts- och regionåklagarmyndigheterna. Den totala förvaltningskostnaden för varje myndighet har delats in i kostnader för löner, resor, lokaler samt övrigt. Lönekostnaden är uppdelad i åklagar- och biträdeslöner. Dessutom har i summan för åklagarlöner inkluderats kostnaderna för jour- och beredskapstjänstgöring samt lönesumman för de assistentåklagare och åklagare som har stått till förfogande under budgetåret 1990/91. Utöver denna kostnadsindelning har även två mått skapats som dels visar hur stor andel lönesumman för åklagare och biträden utgjorde i förhållande till den totala förvaltningskostnaden, dels motsvarande andel för lokalkostnaderna.

Av tabellen framgår att den totala förvaltningskostnaden för samtliga distrikts- och regionmyndigheter (exkl storstadsmyndigheterna) budgetåret 1990/91 uppgick till 344 mkr. Distriktsmyndigheterna drog drygt 80 procent av dessa kostnader, 279 mkr, och regionmyndigheterna resterande 63 mkr. Vidare har de tio stockholmsmyndigheterna i region 1 tillsammans kostat närmare 60 mkr medan de fyra myndigheterna i region 12, Västerbottens län, var billigast med 11 mkr.

Jämför man de olika kostnadsposterna för hela riket ser man att lönekostnaderna är den överlägset största posten och att kostnaderna för åklagarpersonalen är mer än dubbelt så höga som kostnaderna för den administrativa personalen.

Därefter kommer lokalkostnaderna samt övriga kostnader medan utgifterna för resor är relativt blygsamma. Posten övriga kostnader innefattar en mängd större och mindre utgifter för myndigheterna, t ex inventarier, kontorsmaterial, telekostnader och kontorsmaskiner.

De två sista kolumnerna visar lönesummornas respektive lokalkostnadernas andel av den totala förvaltningskostnaden. Löneandelen för samtliga myndigheter uppgår till 83 procent av de totala kostnaderna. Regionmyndigheterna ligger något under detta genomsnitt och distriktsmyndigheterna något över. Jämför man i stället individuella regioner blir skillnaderna större. Regionmyndigheten i Vänersborg har t ex en löneandel på 86 procent av den totala förvaltningskostnaden medan motsvarande andel hos regionmyndigheten i Umeå endast är 61 procent. Studerar man distriktsmyndigheterna regionvis visar det sig att skillnaderna jämnas ut så att ytterlighetsvärdena varierar mellan 80 procent i region 2 och 4 resp 87 procent i region 9.

Lokalkostnadernas andel av de totala kostnaderna ligger relativt lika om man jämför regionmyndigheterna med distriktsmyndigheterna för hela landet, 9-10 procent. De individuella skillnaderna är dock stora. Regionmyndigheten i Linköping betalar bara 4 procent av sina totala kostnader i hyra medan Umeås regionmyndighet har en motsvarande kostnad på 22 procent, vilket troligen beror på att åklagarmyndighetens i Umeå lokalkostnad inräknats. Variationen för de lokala myndigheterna regionvis varierar mellan 12 procent för region 4 och 6 procent för region 8 och 9.

2.3 Kostnadsutveckling

Åklagarväsendet har två huvudanslag: C1 Riksåklagaren och C2 Åklagarmyndigheterna. De två anslagens utveckling för femårsperioden fr o m budgetåret 1987/88 t o m budgetåret 1991/92 framgår av följande sammanställningar. I dessa anges dels anslagens nominella belopp, dels anslagens reala värde efter korrektion med index för statlig konsumtion. Basår är 1987. Index för det sista året är när detta skrivs ett preliminärt värde meddelat av SCB. Sammanställningen avser tiden fr o m budgetåret 1987/88 t o m budgetåret 1991/92. Efter korrektion med index uttrycks anslagen i 1987 års priser.

Kostnadsutvecklingen anslaget C1, beloppen i kkr

Budgetår	Nominell kostnad	Real kostnad
1987/88	12 500	12 500
1988/89	14 303	13 507
1989/90	16 465	14 357
1990/91	17 530	13 539
1991/92	22 378	16 664

Förvaltningskostnaderna för RÅ har realt under femårsperioden ökat med 4 164 kkr (1987 års priser), vilket motsvarar en relativ ökning med 33 %.

Kostnadsutvecklingen anslaget C2, beloppen i kkr

Budgetår	Nominell kostnad	Real kostnad
1987/88	295 516	295 516
1988/89	324 985	306 908
1989/90	364 238	317 612
1990/91	404 269	312 225
1991/92	475 863	354 355

De reala kostnaderna för åklagarmyndigheterna har under femårsperioden ökat med 58 839 kkr, vilket motsvarar en relativ ökning med 20 %. Man kan alltså konstatera att åklagarväsendets totala anslag har ökat ganska kraftigt under femårsperioden och att ökningen relativt sett till stor del faller på centralmyndigheten.

Till bilden hör att åklagarväsendet har haft förhållandevis kraftiga budgetöverskridanden, vilket bl a framgår av RÅs fördjupade anslagsframställning för budgetperioden 1991/92--1993/94. Resultatet förklaras bl a av att investeringarna ökat kraftigt, att kontorsutrustningen har moderniserats och att kostnaderna för inrikes resor varit mycket höga. Den uppskattade arbetstiden för åklagarna utöver normaltid har ökat med cirka 17 personår från år 1986 till år 1989. För den administrativa personalen uppges den faktiska bemanningen understiga grundorganisationen med motsvarande 13 tjänster.

Det kan finnas skäl att skilja mellan ökade anslag i reala priser och en faktisk resursförstärkning. Det kan t ex vara så att löneglidningen och andra kostnadsökningar

åtminstone delvis kan vara en förklaring till de ökade anslagen.

2.4 Datorisering

Gällande ADB-plan utgår från ett brett införande av ADBstöd vid åklagarmyndigheterna. Målsättningen är att i princip alla åklagare och all administrativ personal skall ha tillgång till egna persondatorer före utgången av 1993. Upphandlingen sker centralt genom RÅ.

Som tidigare framgått arbetar RÅ för att budgetansvaret skall delegeras till regional nivå per 1992-07-01. Tanken är att regionåklagarmyndigheterna på sikt skall förfoga över samtliga budgetmedel, inklusive medel för driftsansvar för ADB-utrustningen.

För att handlägga och administrera strafföreläggande enligt en ny datorstödd rutin har en upphandling av datorutrustning gjorts. Den normala datorstrukturen vid en åklagarmyndighet utgörs av en server, laserskrivare och till ett lokalt nät anslutna persondatorer. Den nya strafföreläggande rutinen tas i drift vid samtliga åklagarmyndigheter under verksamhetsåret 1991/92. Övrigt ADB-stöd i anslutning till åklagarverksamheten utvecklas i det s k MOON-projektet. Avsikten är att stegvis utveckla ADB-stöd för olika åklagaruppgifter. I ett första steg skall stöd för ord- och textbehandling införas. De följande två stegen i MOON-projektet avser införande av stöd för dagboksföringen (diarieföring) och datorkommunikation. Genom uppkoppling mot t ex kriminalregistret och polisens datorstödda brottsanmälansrutin kan det bli möjligt att repliera på polisens

uppdateringsrutiner. Samtidigt får polisen tillgång till åklagarnas aktualiserade registeruppgifter.

Inom MOON-projektet finns 15 s k föregångsmyndigheter, en i varje åklagarregion jämte ytterligare två myndigheter. Vid dessa myndigheter har totalt ett 70-tal persondatorer installerats. Projektet innebär inte att någon särskild rutin införs. Tanken är i stället att förse myndigheterna med ett ADB-tekniskt verktyg som medger alternativ användning. Med hjälp av detta vertyg skall var och en av myndigheterna komma fram till ett effektivt arbetssätt utifrån sina egna förutsättningar. Såväl åklagare som administrativ personal skall få utrustning.

MOON-projeket tar sikte på förändringar i arbetsorganisationen. Ett effektivt utnyttjande av de nya möjligheter som ADB-tekniken ger förutsätter att personalen vid åklagarmyndigheterna aktivit utformar arbetssätt och arbetsmiljö, som är anpassade till de egna förhållandena. Möjligheterna till omfördelning av arbetsuppgifter uppmärksammas särskilt.

En grundläggande tanke i RÅs ADB-strategi är att datorerna skall underlätta hanteringen av de administrativa rutiner, som är nära förknippade med åklagaruppgiften. Den administrativa personal, som då frigörs, skall kunna utnyttjas bl a för att sätta upp förslag till beslut i enklare mål. Härigenom skapas ökat utrymme för åklagaren att ägna mer tid åt målhandläggningen. Man kan säga att gränsen mellan åklagaruppgifter och administrativa uppgifter därmed blir mindre skarp.

Ett särskilt organisationsprojekt - "Föregångsprojektet" - är avsett att ge personalen impulser till aktiviteter. Det primära syftet med föregångsprojektet är att underlätta för personalen att utforma effektiva arbetsformer och goda arbetsmiljöer i anslutning till att ADB-stöd införs.

RÅs försök med effektivare arbetsformer och förbättrad arbetsmiljö har vid två tillfällen delvis finansierats genom bidrag från statens förnyelsefonder. Bidraget uppgår till sammanlagt 2 400 000 kr.

På sikt är RÅs totala ADB-stöd avsett att förutom områdena ord- och textbehandling, ärendehandläggningsstöd inklusive diarieföring samt kommunikation med myndigheter även omfatta ekonomi- och personaladministration.

RÅ skall senast 1 juni 1992 för regeringen redovisa hur långt ADB-investeringarna kommit och vilka effektivitetsvinster teknikstödet förutses kunna medföra.

3 Förutsättningar

3.1 Förnyelsearbetet inom statsförvaltningen

Det pågående förnyelsearbetet inom statsförvaltningen bedrivs nu i ett ökat tempo. Ett viktigt inslag är delegeringen av ansvars- och beslutsbefogenheter från central till regional nivå. Syftet är att lägga besluten så nära verksamheten som möjligt för att därigenom få ett bättre och mer flexibelt utnyttjande av resurserna. Den hittillsvarande ordningen inom förvaltningen har präglats av en i många fall hårt reglerad centralstyrning, som gett föga utrymme för de regionala och lokala myndighetscheferna att på egen hand besluta om hur tillgängliga resurser skall användas för att få största möjliga effekt.

En förutsättning för ett optimalt resursutnyttjande är då att man på regional nivå har en flexibel organisation och en samlad styrning av verksamheten. Detta krav på styrning av verksamheten inom varje region handlar även i hög grad om samordning, utveckling och målinriktning av verksamheten.

Ett viktigt instrument i förnyelsearbetet är den nya budgetprocessen som nu enligt riksdagens beslut genomförs i hela statsförvaltningen. Budgetprocessen syftar till att höja myndigheternas effektivitet genom att ge dessa full kontroll över hur de disponerar sina medel. Myndigheterna skall samtidigt planera verksamheten mer långsiktigt och tillgodose krav på resultatuppföljning.

Kraven på myndigheternas redovisning, resultatstyrning och resultatmätning skärps nu för varje år. I förra årets budgetproposition (prop 1990/91:100 bil 2) underströk det föredragande statsrådet kraftigt frågan om resultatorienterad styrning av verksamheten och nödvändigheten av en fortsatt utveckling av resultatstyrning och resultatmätning.

I årets budgetproposition 1991/92:100, bil 1, är mål- och resultatstyrning viktiga begrepp. Det finns anledning att i denna rapport citera några delar av texterna i ovannämnda bilaga eftersom de ger ett mycket klart uttryck för regeringens långsiktiga strategi och viljeinriktning att få till stånd en begränsning av de offentliga utgifterna. De ökade krav som ställs på myndigheterna omfattar ju även åklagarväsendet, liksom rättsväsendet i övrigt, och ger sammantaget en god bild av om det framtida behovet av administrativ kompetens vid självständiga åklagarmyndigheter.

Inledningsvis ger statsrådet och chefen för finansdepartementet följande policyförklaring.

"Det arbete som jag kommer att presentera syftar till att lägga fast en strategi för regeringens styrning av de verksamheter som skall fortsätta att bedrivas under ett statligt huvudmannaskap. En renodling skall ske av de verksamhetsformer i vilka statlig verksamhet bör bedrivas. Arbetet med att delegera ansvar och befogenheter till myndigheterna skall fortsätta. Regeringen skall styra verksamheterna genom att sätta upp mål för verksamheterna, ställa tydliga krav på resultat samt analysera och utvärdera de uppnådda resultaten. Delegering av ansvar kräver ett tydligt regelverk som anger myndigheternas handlingsutrymme. Förutsätt-

ningar skall skapas för myndigheterna att fatta rationella beslut. En sådan styrning ställer stora krav på myndigheternas redovisning och förutsätter en effektiv revision. Vidare måste myndighetsledningarnas och styrelsernas ansvar tydliggöras."

Under rubriken mål- och resultatstyrning anför statsrådet bl a följande.

"Jag anser det viktigt att markera att resultatstyrningen är stommen i budgetprocessen. Men perspektivet på resultatstyrningen måste vidgas. Enligt min uppfattning bör en ökad tonvikt läggas på sektorsövergripande analyser och utvärdering. Regeringen har ett ansvar för att sådana analyser fortlöpande kommer till stånd. På en sådan grund bör sedan den myndighetsorienterade resultatstyrningen vila.

Resultatstyrningen måste fungera i hela styrkedjan; från regeringens sätt att formulera mål för förvaltningen till styrningen inom den enskilda myndigheten med uppsatta resultatkrav för de egna arbetsenheterna. Arbetet har hittills varit försiktigt och pragmatiskt. Det finns nu, enligt min mening, anledning att sätta målen för arbetet högre och att skärpa de metodologiska kraven i resultatstyrningen.

Det finns efter denna inledande period en rad positiva inslag i det pågående reformarbetet med den statliga budgetprocessen. Myndigheterna ser fördelar i den långsiktighet och de möjligheter till framförhållning som ett treårsperspektiv ger. Myndigheterna ser det också som en fördel att få tillfälle att visa att verksamheten ger resultat och är nyttig för samhället.

Hittillsvarande erfarenheter visar att det finns såväl brister som svårigheter i sätten att formulera resultatmål och resultatmått.

Ökad metodologisk kompetens måste således utvecklas både i regeringskansliet och i myndigheterna. För regeringskansliets del handlar det om att utveckla mer sektorövergripande analysmetoder. Myndigheterna bör för sitt vidkommande utveckla verksamhetsanpassade resultatmått, utveckla sin resultatanalys och resultatredovisning samt stärka sin ekonomiadministrativa kompetens."

I fråga om införandet av ramar för förvaltningskostnader och hur detta system bör utformas anförs bl a följande.

"I ett framtida system med ramar skall ramanslaget vara ett uttryck för statsmakternas bedömning av vilka resurser som sammantaget står till buds för att de verksamhetsmässiga målen skall kunna uppfyllas under det aktuella budgetåret. Myndigheterna ges därmed information om vilket finansiellt handlingsutrymme som finns för att uppnå dessa mål.

Ramanslaget skall vara beräknat med beaktande av samtliga resursslag och förväntade prisökningar. Inom anslaget skall ett utrymme beräknas för lönekostnader, övriga förvaltningskostnader samt lokalkostnader. Anslagsnivån blir därmed ett uttryck för det likviditetsutrymme som myndigheterna har tillgång till under det löpande budgetåret. Merutgifter eller överskridanden för löneökningar kommer därmed inte, som i dagens system, att medges under budgetåret."

När det slutligen gäller myndighetens redovisning, revision, ekonomiadministration och kompetens anför statsrådet att standarden på myndigheternas redovisning måste höjas.

"De förändringar som nu införs innebär att myndigheterna måste ta ett ökat ansvar för sin ekonomi. Detta förutsätter en hög standard på myndigheternas redovisning. För att inte pågående arbete skall behöva avbrytas eller försenas har regeringen för avsikt att genom vissa åtgärder öka standarden på myndigheternas redovisning och ekonomiadministrativa kompetens",

Fr o m innevarande budgetår 1992/93 skall flertalet statliga myndigheter i samband med årsredovisningen lämna en årlig resultatredovisning (ÅRR). Denna skall ge regeringen information om en myndighet har följt de överenskomna planerna och uppfyllt de uppsatta målen för sin verksamhet. Statskontoret har utarbetat en skrift med idéskisser som visar hur en myndighet kan utforma den årliga resultatredovisningen. ("Myndighetens resultat - så här kan det redovisas", 1991:16.)

De slutsatser man för åklagarväsendets del kan dra av det som här beskrivits är sammanfattningsvis att ansvar och befogenheter bör delegeras från RÅ till åklagarmyndigheterna. Det torde dock med tanke på de krav som samtidigt ställs på myndigheterna i fråga om redovisning och resultatansvar inte vara möjligt att delegera budget- och resultatansvar till de lokala åklagarmyndigheterna eftersom dessa i flertalet fall saknar administrativ kompetens för att ta på sig dessa nya uppgifter. För att möta de krav som ställs behöver man koncentrera den administrativa kompetensen till ett betydligt färre antal myndigheter. Det

skulle dessutom bli svårt för RÅ som samordnande administrativ instans att hantera ett så stort antal myndigheter som den nuvarande organisationen omfattar. En delegering till alla de nuvarande åklagarmyndigheterna är heller inte förenlig med kraven på bättre styrning.

RÅ har som tidigare nämnts i uppdrag att lämna förslag till hur en delegering av budget- och resultatansvar till de regionala och lokala åklagarmyndigheterna skall kunna genomföras. Förslagen skall redovisas till regeringen senast 1992-04-01. Enligt den information som statskontoret fått kommer RÅ att föreslå att en delegering görs till de regionala åklagarmyndigheterna och således inte till de lokala myndigheterna, med undantag för åklagarmyndigheterna i storstäderna.

Det är ett omfattande regelverk som styr en självständig myndighets administrativa verksamhet. Det gäller inte bara ekonomiadministration utan i lika hög grad personaladministration. Med eget verksamhetsansvar följer även fullt personalansvar. Det är även från den synpunkten svårt att tänka sig att en enskild lokal åklagarmyndighet skall kunna ta på sig dessa uppgifter och hålla sig med erforderlig administrativ kompetens. Det är bl a sådana överväganden som legat till grund för utformningen av såväl exekutionsväsendets som skatteförvaltningens nya organisation, innebärande länsmyndigheter med lokala kontor.

En ytterligare slutsats är att det kommer att behövas betydande utbildningsinsatser och andra kompetenshöjande åtgärder när delegeringen till de regionala myndigheterna genomförs.

3.2 Verksamhetsförändringar

Åklagarutredningen lämnar ett antal förslag som berör åklagarverksamheten. Såvitt vi har kunnat bedöma är dessa förslag inte av den karaktären att de påverkar den regionala organisationen. Av intresse är emellertid de förslag som ställs i fråga om förundersökning. Förslagen innebär bl a ett närmare samarbete mellan polis och åklagare, vilket är av intresse då man skall ta ställning till åklagarväsendets behov av lokal representation.

Av brottsförebyggande rådets årliga publikation "Brottsutvecklingen" samt SCBs årliga rättsstatistik framgår att brottsutvecklingen över åren uppvisar en relativt stabil ökning. Brottsstrukturen är förhållandevis statisk. Huvuddelen anmälda brott utgörs sedan lång tid tillbaka till 80-90 % av brottsbalksbrott. Inom den kategorin är den övervägande delen förmögenhetsbrott. Olika former av tillgrepp dominerar. Brotten mot person har dock uppvisat en kraftig relativ ökning. Ökningen, som främst består av misshandel, brott mot frihet och frid samt sexualbrott, ligger i linje med en sedan länge uppåtgående trend för dessa brott.

RÅ anser med ledning av en enkätundersökning som gjorts vid samtliga åklagarmyndigheter att det främst är i områden där näringsliv och befolkning expanderar som brottsanmälningarna förväntas öka. Andra utvecklingstendenser är att de större och mer komplicerade ekonomiska brottmålen förväntas öka. Statistiken över brottsanmälningar visar att det råder stora regionala och lokala variationer. Brottsligheten är starkt koncentrerad till de tre storstadslänen, Stockholms, Göteborgs och Bohus samt Malmöhus län.

Rikspolisstyrelsen förutspår att brottsanmälningarna framdeles kommer att öka med 2-4 procent årligen. RÅ ansluter sig till denna bedömning i sin fördjupade anslagsframställning för åren 1991/92--1993/94.

I det kärva ekonomiska klimat som troligen kommer att kännetecknа 90-talet kan man troligen inte förvänta sig några större resurstillskott för åklagarväsendet. Det gäller då att genom bl a organisatoriska åtgärder skapa förutsättningar för en bättre styrning och större flexibilitet av verksamheten för att på så sätt medverka till ett effektivare resursutnyttjande.

3.3 Organisatoriska förändringar rörande rättsväsendet och statsförvaltningen i övrigt

Regeringen gav förra året Statskontoret i uppdrag att biträda domstolsutredningen med organisatoriska frågor. Statskontoret avlämnade i november år 1991 sin rapport, Översyn av tingsrättsorganisationen, (1991:31 A och B). Vid samma tidpunkt beslöt regeringen att de organisatoriska frågorna inte längre skulle omfattas av domstolsutredningen utan i stället beredas i särskild ordning i justitiedepartementet. Statskontorets rapport ingår nu i departementets beredningsunderlag. Det är för närvarande okänt för Statskontoret vad departementets förslag kommer att innehålla och när regeringen kommer att besluta i frågan. Vi utgår därför i denna utredning från nuvarande tingsrättsorganisation.

En särskild projektgrupp inom Civildepartementet har gjort en översyn av polisväsendets organisation. I direktiven för

utredningen underströks att utgångspunkten när det gäller den regionala polisorganisationen bör vara att länet även i fortsättningen skall utgöra den geografiska basen. Utredningen fick även i uppdrag att överväga införandet av den s k länspolismästarmodellen i hela landet.

Bl a mot bakgrund av att polisen fr o m budgetåret 1992/93 övergår till budgetsystemet med 3-åriga budgetramar och att polisorganisationen inom varje län då tilldelas ett ramanslag krävdes en översyn i fråga om organisation och uppgifter på alla nivåer inom polisväsendet. Enligt direktiven fanns det då skäl "att uppmärksamma den utveckling som de senaste åren har ägt rum på andra områden av den statliga förvaltningen. Denna utveckling innebär att enheter på lokal och regional nivå integreras inom en och samma myndighetsorganisation".

Riksdagen har nyligen fattat beslut om att införa den s k länspolismästarmodellen i hela landet. Denna har hittills genomförts i de tre storstadslänen och i ytterligare fem län.

I denna modell är länsstyrelsen fortfarande länets högsta polisorgan. Länsstyrelsens polisenhet inkl länspolischefen avvecklas dock och ersätts av en ledningsform som innebär att tjänsten som regional polischef och tjänsten som polischef vid polismyndigheten i residensorten förenas i en tjänst som länspolismästare. Länspolismästaren är inte tjänsteman vid länsstyrelsen men de beslut som han har att fatta i egenskap av regional chef fattas på länsstyrelsens vägnar. Länspolismästaren har därvid i huvudsak samma arbetsuppgifter som den förutvarande länspolischefen.

För att undvika vissa jävs- och intressekonflikter får han dock inte på länsstyrelsens vägnar handlägga vissa ärenden. Det gäller bl a ärenden som avser tillsyn av den egna myndigheten och överprövning av beslut som meddelats av en polismyndighet i länet. Dessa ärenden handläggs i stället vid någon av länsstyrelsens enheter. Länspolismästaren utövar en direkt ledning över alla de regionala resurser som organisatoriskt ingår i hans egen myndighet. Över sådana resurser som är placerade vid en annan myndighet utövar han indirekt ledning. De lokala polismyndigheterna kvarstår i denna organisation som självständiga myndigheter med egna polisstyrelser.

Skatteförvaltningen omorganiserades i ett första steg den 1 januari 1991. Länsskattemyndigheterna och de lokala skattemyndigheterna ersattes då med en skattemyndighet i varje län. På varje ort där det tidigare fanns en lokal skattemyndighet inrättades ett lokalt skattekontor.

Samtliga enheter, dvs även de lokala skattekontoren, är hierariskt jämställda och direkt underställda länsskattechefen/myndighetschefen. Denne har vid sin sida en ledningsgrupp i vilken alla enhetschefer ingår.

Genom en organisation med länsmyndigheter och lokala kontor blir möjligheterna att effektivt utnyttja länets samlade resurser och kompetens större eftersom alla tillhör samma myndighet.

Exekutionsväsendet omorganiserades redan 1988-07-01 enligt samma modell, varvid man bildade en kronofogdemyndighet med lokala kontor i varje län. Nyordningen innebar att man fick 24 kronofogdemyndigheter i stället för som tidigare 81. Man

behöll dock alla tidigare verksamhetsorter eftersom de lokala myndigheterna blev lokalkontor till någon av de 24 länsmyndigheterna. Man behöll således den lokala representationen intakt. I likhet med skatteförvaltningen bildades vid varje länsmyndighet en ledningsgrupp som vanligen består av, förutom myndighetschefen, samtliga enhetschefer i länet. Varje länsmyndighet bestämmer själv sammansättningen. Inom varje länsmyndighet finns en lekmannastyrelse med företrädare för de olika riksdagspartierna. Riksskatteverket är central myndighet med uppgift att leda verksamheten inom skatteförvaltningen och hela exekutionsväsendet.

Några av de viktigaste argumenten för och besluten om en ny organisation för exekutionsväsendet är enligt Kommittén för genomförande av en ny organisation för exekutionsväsendet m m (Fi 1987:02) följande (PM nr 16, 1988-02-15):

"Av riksdagens beslut om en ny organisation för exekutionsväsendet (prop 1986/87:52, LU 12, rskr 103) samt av direktiven för kommittén (FI 1987:02) för genomförande av en ny organisation för exekutionsväsendet m m framgår bl a att i den nya organisationen:

- varje län skall utgöra ett kronofogdedistrikt med - i normalfallet - ledningen av verksamheten förlagd till residensstaden

- kronofogdemyndigheterna skall ta över ansvaret för sin egen ekonomi- och personaladministration

- möjlighet skall ges att lättare än för närvarande styra personalresurserna dit där de bäst behövs."

Av den redovisade promemorian framgår vidare följande:

"Omorganisationen i sig syftar självfallet till att uppnå förändringar inom verksamheten, främst genom att skapa större och därmed mera slagkraftiga, effektiva och flexibla enheter samt genom en mera ändamålsenlig ledningsfunktion inom väsendet."

"De nuvarande myndigheterna är dessutom generellt sett för små för att kunna ta ansvaret för sin egen ekonomi- och personaladministration, vilket har den uppenbara nackdelen att de administrativa funktionerna inte på ett enkelt och naturligt sätt kan sammankopplas med och utgöra ett stöd för ledningsfunktionen."

Liknande skäl ligger bakom den nu aktuella omorganisationen inom skatteförvaltningen. Även för domstolsväsendets del har man pekat på den valda modellen som en av flera tänkbara lösningar.

3.4 Sambandsbehov

Sambandet mellan polis och åklagare är en fråga som behandlas ingående av åklagarutredningen -90. Det gäller då, som tidigare nämnts, främst behovet av ett närmare samarbete i fråga om förundersökningar. Kommittén understryker därvid skälen för och vikten av ett sådant utvidgat samarbete, inte bara i det dagliga arbetet utan även ifråga om övergripande och långsiktig planering av verksamhet och samarbetsformer. En slutsats måste då bli att polis och åklagare helst bör vara samlokaliserade eller i vart fall stationerade på nära avstånd från varandra. En del av informationsutbytet kan visserligen klaras av med hjälp av

moderna telekommunikationshjälpmedel, men dessa kan inte ersätta de personliga kontakter som behövs i det dagliga samarbetet mellan polis och åklagare.

Åklagarna har även behov av närhet till domstolarna för att kunna utnyttja sin arbetstid effektivt. Det är föga effektivt att behöva använda arbetstiden till att resa till och från en tingsrätt som är belägen på annan ort än åklagarens stationeringsort. Är sedan förhandlingarna inställda i sista stund, vilket tyvärr inte är ovanligt, kan i värsta fall hela arbetsdagen gå till spillo.

3.5 Pågående utredningar om den offentliga förvaltningens regionala uppbyggnad

Det har under lång tid pågått en decentralisering av samhälleliga uppgifter från central nivå till regional och lokal nivå samt från regional till lokal nivå. Denna process har skapat en oklar bild av den regionala nivåns roll vad gäller t ex beslutsfattande och ansvar. Flera statliga myndigheter och organisationer har förändrat sina regionala organisationer så att de täcker större områden än de nuvarande länen. Förändringarna har genomförts dels på grund av funktionella krav, dels för att myndigheterna bättre skall kunna anpassa sig till de samarbetsmönster som nu utvecklas i samhället. De intensiva diskussionerna om en förestående svensk anpassning till EG har inneburit att intresset för den regionala strukturen ökat eftersom denna kommer att få stor betydelse för våra möjligheter till ett utvecklande samarbete med andra länder.

Det finns således flera skäl till att den regionala strukturen nu tilldrar sig intresse. Detta kommer till uttryck i

bland annat de två statliga utredningar som har till uppgift att se över de regionala strukturerna i landet, Regionutredningen och Västsverigeutredningen. Båda utredningarna ska avrapporteras till regeringen den 1 juli 1992.

I Regionutredningens direktiv ingår att se över uppgiftsfördelningen mellan olika nivåer inom den offentliga sektorn samt mellan olika offentliga huvudmän. Arbetet omfattar även översyn av rikets indelning i regioner. Syftet är att presentera några modeller för hur den framtida offentliga verksamheten på regional nivå skall kunna organiseras. Bland de förslag som diskuteras kan nämnas en modell för kommunal samverkan. Denna bygger på att ansvaret för samhällsservicen och den planering som behövs fördelas direkt mellan stat och kommun och att man, i de fall när verksamheter behöver organiseras över större geografiska områden än en kommun, etablerar samverkan mellan grupper av kommuner. En annan tänkbar lösning är en modell med ett antal regionala folkvalda parlament. Dessa skulle då ta över det regionala utvecklingsansvaret från länsstyrelserna och ersätta landstingen. En tredje möjlighet som övervägs är att fortsätta utveckla de nuvarande länsstyrelserna i enlighet med den reform om samordnad länsförvaltning som genomfördes den 1 juli 1991.

Modellerna ska prövas med olika geografiska indelningar av landet - stora, små eller olika stora regioner. Mycket talar för att den indelning vi har i landet i dag med relativt små län inte kommer att bestå. Utvecklingen förefaller gå mot färre och större regioner i Sverige.

Västsverigeutredningen har ett mer konkret syfte, nämligen att finna en lösning på de problem som uppstått i västra Sverige beroende bl a på att den växande Göteborgsregionen numera sträcker sig in i flera olika län. I detta område har nuvarande länsgränser visat sig överspelade när det gäller att erbjuda smidiga lösningar på regionala planerings- och utvecklingsfrågor. Även denna utredning har diskuterat olika modeller för att lösa problemen. Det alternativ som primärt har förts fram i en öppen remissomgång är att man slår samman fyra län nämligen Hallands län, Göteborg- och Bohus län, Älvsborgs län, och Skaraborgs län till ett enda storlän med en samlad länsstyrelse. Detta nya storlän skulle få en befolkning i nivå med Stockholms län och en sammanlagd yta jämförbar med Kopparbergs län.

Vad har då dessa utredningar för koppling till åklagarorganisationen? Åklagarväsendet samarbetar i första hand med polis och domstolar, men även med skatteväsendet och exekutionsväsendet. Hur dessa verksamheter är organiserade har direkt betydelse för åklagarnas arbete. När det gäller den övriga statsförvaltningen kan man dock inte säga att åklagarväsendet på något påtagligt sätt är beroende av dennas regionala struktur.

De ovan nämnda utredningarna innebär inte att åklagarväsendet kräver någon omedelbar anpassning till dessa nya tankar. Däremot bör de ses som en fingervisning om att den

nuvarande länsindelningen kan förändras. Det finns därför inget skäl att låsa den nya åklagarorganisationen till en kanske alltmer obsolet länsstruktur. I stället bör man skapa en flexibel organisation som utgår från verksamhetens krav och samarbetsbehov. Liknande tankar finns beträffande exekutionsväsendet, där Riksskatteverket tillsatt en utredning som bl a skall pröva om nuvarande länsindelning är den mest ändamålsenliga när det gäller antalet kronofogdemyndigheter i framtiden.

4 Överväganden och förslag

4.1 Utgångspunkter

När man ska bedöma hur en framtida åklagarorganisation skall utformas för att möta de krav och önskemål som kommer att ställas på organisationen finns det en rad frågor som bör beaktas och tjäna som utgångspunkter. Dessa kan sammanfattas på följande sätt:

- delegering

Budget- och resultatsansvar samt ett vidgat verksamhetsansvar skall delegeras till regional nivå. RÅ har redan i uppdrag att utarbeta förslag till hur en sådan delegering bör utformas.

- resultatstyrning och redovisning

Regeringens fastlagda riktlinjer i fråga om förnyelsearbetet inom statsförvaltningen och den nya budgetprocessen ställer nya och stora krav på myndigheterna när det gäller resultatstyrning, resultatmätning, redovisning, uppföljning och administration. Detta talar entydigt för att den administrativa kompetensen måste koncentreras till ett begränsat antal åklagarmyndigheter.

- renodling

Enligt regeringens direktiv till Statskontoret skall åklagarnas verksamhet renodlas och åklagarna skall i görlig mån avlastas administrativa uppgifter.

- flexibilitet och resursutnyttjande

En förutsättning för ett effektivt resursutnyttjande är att man har en så flexibel organisation som möjligt. Ledningen för verksamheten bör således kunna styra resurser och ärenden på det sätt som bedöms som mest effektivt för hela verksamheten. Att ha en god resurshushållning är inte minst viktigt då det gäller att på ett effektivt sätt ta vara på specialistkompetens av olika slag.

Ett annat motiv för stor flexibilitet är att man tid efter annan på ett smidigt sätt skall kunna anpassa sin organisation efter de krav som ställs från omvärlden. Det kan t ex gälla förändringar i polisens distriktsindelning, tingsrätternas domkretsindelning, befolkningsmässiga förändringar eller förskjutningar inom ansvarsområdet. Om man eftersträvar flexibilitet är det dock nödvändigt att man har relativt stora ansvarsområden.

- styrning

Om åklagarmyndigheterna skall kunna uppfylla alla de krav och önskemål som tidigare redovisats, behövs effektiva styrformer för organisationen. Dels gäller det de krav som budgetprocessen ställer på en resultatorienterad styrning och uppföljning av verksamheten, dels kraven på ett effektivt och flexibelt utnyttjande av resurserna.

Det kan finnas anledning att påpeka att frågan om styrning av verksamheten inte på något sätt berör åklagarnas ämbetsutövning. Någon begränsning av åklagarnas oväld härvidlag blir det således inte fråga om.

- sambandsbehov

Åklagarkommittén understryker vikten av ett utvidgat samarbete mellan polis och åklagare såväl när det gäller den löpande verksamheten som den övergripande planeringen av verksamheten. Behovet av närhet till domstolarna är en annan viktig fråga som betonas av kommittén.

- rättssäkerhet

Nuvarande överprövningsregler samt RÅs och överåklagarens tillsynsfunktion skall inte påverkas negativt av förändringar i åklagarorganisation.

I och med att ansvars- och beslutsfunktionen delegeras till regional nivå samtidigt som de enskilda åklagarnas befogenheter rörande mål- och ärendehandläggning utvidgas bör man även på regional nivå tillgodose behovet av lekmannainflytande.

- kostnader

Förändringar i organisationen får inte medföra ökade kostnader för åklagarväsendet utan bör i stället ha som mål att ge förutsättningar för ett effektivare resursutnyttjande och därmed ökad målavverkning.

4.2 Strukturfrågor

4.2.1 Länsmodellen och länspolismästarmodellen

Statskontoret skall enligt uppdraget belysa om den s k länsmodellen eller den s k länspolismästarmodellen skulle

kunna passa som modell för en ny struktur av åklagarorganisationen.

För att börja med länsmodellen, som tidigare beskrivits under punkt 3.3, innebär denna i korthet att man har en myndighet med lokala enheter i varje län. Det finns mycket som talar för modellen i sig. Man har då decentraliserat budget- och resultatansvaret samt ett långtgående verksamhetsansvar till länsmyndigheterna. Myndighetscheferna för dessa länsmyndigheter har både det övergripande och det direkta ansvaret för att verksamheten inom resp län bedrivs på ett effektivt sätt. Vid sin sida har myndighetschefen en ledningsgrupp bestående av de centrala och lokala enhetscheferna vid myndigheten.

Myndighetschefen har bl a genom det av riksdagen fattade verksledningsbeslutet (prop 1986/87:99) och det ålagda budget- och resultatanvaret för verksamheten i länet stor frihet att disponera och utnyttja resurser i form av personal och medel på sätt som hon eller han finner vara effektivt för hela verksamheten.

All administration jämte andra för verksamheten gemensamma resurser är samlade till myndighetens huvudkontor. De lokala enheterna har således avlastats i princip allt ekonomi- och personaladministrativt arbete och kan helt inrikta sig på det operativa arbetet. De lokala enhetscheferna har det direkta ansvaret för detta inom sitt område, men ledningen kan om så befinns nödvändigt disponera om personal och ärenden.

En invändning mot länsmodellen i renodlad form kan vara att årskilliga län är för små från såväl administrativa som operativa synpunkter.

Om modellen däremot appliceras på en organisation med större verksamhetsområden än länen får man ett bättre administrativt underlag och större flexibilitet i organisationen.

Om man bortser från att länen utgör indelningsgrunden anser vi att länsmodellen i strukturhänseende ger många fördelar. Man får en samlad och effektiv styrning av verksamheten och klara ansvarsförhållanden inom hela organisationen. Att koncentrera administrationen till ett ställe i länet är rationellt från flera synpunkter och det ger större möjligheter att bygga upp erforderlig administrativ kompetens. Även ur den centrala myndighetens perspektiv torde en ordning med ett färre antal myndigheter medföra en förenklad administration och större möjligheter för en delegering.

Genom att alla enheter tillhör en och samma myndighet får man en väsentligt större flexibilitet och därmed ett effektivare resursutnyttjande än som skulle vara fallet om det enbart rörde sig om administrativ samordning mellan självständiga myndigheter.

När det gäller länspolismästarmodellens lämplighet som förebild för åklagarorganisationen är frågan mer komplicerad. Dels finns i polisorganisationen länsstyrelserna med i bilden, dels de lokala polisstyrelserna. Dessutom rör det sig om många fler anställda.

Länspolismästarmodellen har redovisats under punkt 3.3. Om man översätter den till nuvarande åklagarorganisation skulle den största lokala åklagarmyndigheten bli central myndighet för regionen med den nuvarande chefen för den regionala myndigheten som myndighetschef. Den regionala åklagarmyndighetens funktioner skulle då ingå i den nya länsmyndigheten. De lokala myndigheterna skulle kvarstå som egna myndigheter. Överåklagarens uppgift - förutom att leda verksamheten inom det egna distriktet - skulle då bli att utöva direkt ledning över alla regionala resurser som ingår i hans egen myndighet och indirekt ledning över sådana resurser som är placerade vid annan myndighet i regionen. Med regionala resurser avses i det här sammanhanget administration och specialisttjänster.

Det finns i huvudsak tre invändningar mot att införa en länspolismästarmodell i åklagarväsendet. Om man bortser från att länen utgör indelningsgrund är den första invändningen att det särskilt i ekonomiskt bistra tider kan uppstå jävssituationer om den regionala chefen är chef över det största åklagardistriktet samtidigt som han skall fördela medel till de övriga självständiga åklagardistrikten i länet.

Den andra invändningen är att de regionala myndigheterna i många avseenden har helt andra arbetsuppgifter än distriktsmyndigheterna och att det knappast ankommer på en överåklagare att direkt leda verksamheten inom ett åklagardistrikt.

Den tredje invändningen är att det blir oklara ansvarsförhållanden och begränsad flexibilitet i organisationen eftersom överåklagaren inte på ett enkelt sätt kan om-

disponera resurser och medel inom regionen när de lokala distrikten utgörs av självständiga myndigheter.

Statskontoret kan därför inte förorda en organisationsstruktur för åklagarväsendet som bygger på länspolismästarmodellen eftersom förutsättningarna är väsentligt annorlunda inom åklagarväsendet.

Vi vill dock enligt åklagarutredningens önskemål visa hur en sådan modell skulle kunna se ut med nuvarande regionindelning som utgångspunkt. Storstadsdistrikten räknas i det här sammanhanget och även framgent i rapporten som regioner.

Av redovisningen som följer framgår att regionåklagarmyndigheterna i Stockholm, Göteborg och Malmö har slagits ihop med åklagarmyndigheterna i Huddinge, Mölndal resp Helsingborg alternativt Lund.

Men kan eventuellt tänka sig en annan lösning för Malmö och Göteborg genom att överväga en sammanslagning av resp regionåklagarmyndighet med åklagarmyndigheterna i Malmö resp Göteborg.

En sådan åtgärd skulle då innebära att man fick två förhållandevis stora regioner omfattande 156 resp 128 tjänster. Detta torde inte vara någon nackdel från administrativ synpunkt eftersom det administrativa underlaget då skulle bli större. Åklagarmyndigheterna i såväl Malmö som Göteborg har redan i dag en god administrativ kompetens, som ytterligare skulle kunna förstärkas genom en sammanslagning med regionåklagarmyndigheterna på dessa orter. Man skulle även

slippa de personalproblem som kan uppstå om regionåklagarmyndigheterna skulle omlokaliseras.

Åklagarmyndigheten i Stockholm är landets i särklass största åklagarmyndighet med 167 tjänster och Stockholms kommun som verksamhetsområde. En sammanslagning med regionåklagarmyndigheten i Stockholms län och regionen för Stockholms län och Gotlands län skulle innebära att man fick en region med 320 tjänster, vilket kan bli ett väl stort område att administrera. I detta alternativ har det därför ansetts bättre att göra en myndighet av regionåklagarmyndigheten Stockholm och åklagarmyndigheten i Huddinge, som är störst i regionen.

I exemplet har Norrköping och Borås tagits upp som alternativa förläggningsorter för de regionala myndigheterna i Linköping resp Vänersborg eftersom riksdagen har valt dessa orter som stationeringsort för länspolismästarna. För Sundsvalls del har vi tagit det som en självklar lösning eftersom Sundsvall är centralort för rättsväsendet i länet.

I följande tablåer presenteras ett alternativ där länspolismästarmodellen tillämpas på nuvarande organisation och regionindelning.

TABLA 1: LÄNSPOLISMÄSTARMODELLEN

Region	Regionåklagar-myndighet	Nuv ant tjänster Åp	Nuv ant tjänster Tot	Distriktsåklagar myndighet	Nuv ant tjänster Åp	Nuv ant tjänster Tot	Tot ant tjänster per region	Polisdistrikt	Tingsrätt
1. Stockholms kommun	Stockholm	99	167				167	Sthlms ./. Arlanda	Stockholms
2. Stockholms län Gotlands län	Huddinge	37	60					Huddinge	Huddinge
				Danderyds	5	10		Danderyds, Lidingö	Södra Roslags
				Handens	7	16		Handens	Handens
				Nacka	5	9		Nacka	Nacka
				Norrtälje	3	6		Norrtälje	Norrtälje
				Sollentuna	9	18		Jakobsbergs, Märsta	Jakobsbergs,
								Sollentuna, Arlanda	Sollentuna
				Solna	7	15		Solna	Solna
				Södertälje	6	13		Södertälje	Södertälje
				Visby	3	6	153	Visby	Gotlands
3. Uppsala län Västmanlands län	Västerås	19	31					Västerås	Köpings, Västerås
				Enköpings	2	4		Enköpings	Enköpings
				Tierps	2	4		Tierps	Tierps
				Uppsala	9	19		Uppsala	Uppsala
				Köpings	3	6		Köpings	Köpings
				Sala	3	6	70	Fagersta, Sala	Köpings, Sala
4. Östergötlands län Södermanlands län	Linköping	18	29					Linköpings	Linköpings
				Eskilstuna	8	15		Eskilstuna, Strängnäs	Eskilstuna
				Katrineholms	3	6		Katrineholms	Katrineholms
				Nyköpings	4	8		Nyköpings	Nyköpings
				Motala	3	7		Mjölby, Motala	Mjölby, Motala
				Norrköpings	8	18	93	Norrköpings	Norrköpings

Region	Regionåklagar-myndighet	Nuv ant tjänster		Distriktsåklagar myndighet	Nuv ant tjänster		Tot ant tjänster per region	Polisdistrikt	Tingsrätt
		Åp	Tot		Åp	Tot			
5. Jönköpings län	Jönköping	16	25					Jönköpings	Jönköpings
				Eksjö	4	9		Eksjö, Vetlanda	Eksjö
Skaraborgs län				Värnamo	3	6		Värnamo	Värnamo
				Lidköpings	3	7		Lidköpings, Skara	Lidköpings
				Mariestads	2	4		Mariestads	Mariestads
				Skövde	4	9	60	Falköpings, Skövde, Tidaholms	Falköpings, Mariestads, Skövde
6. Kalmar län	Kalmar	16	24					Kalmar	Kalmar
Kronobergs län				Växjö	6	13		Ljungby, Växjö Älmhults	Ljungby, Växjö
Blekinge län				Oskarshamns	2	4		Oskarshamns	Oskarshamns
				Västerviks	3	6		Vimmerby, Västerviks	Oskarshamns, Västerviks
				Karlshamns	3	6		Karlshamns	Karlshamns, Sölvesborgs
				Karlskrona	4	9	62	Karlskrona, Ronneby	Karlskrona, Ronneby
7. Malmö kommun	Malmö	34	61					Malmö	Malmö, Trelleborgs
8. Malmöhus län	Hälsingborg	28	42					Helsingborgs	Helsingborgs
Kristianstads län				Eslövs	2	4		Eslövs	Eslövs
				Landskrona	3	6		Landskrona	Landskrona
				Lunds	4	9		Lunds	Lunds
				Trelleborgs	2	4		Trelleborgs	Trelleborgs
				Ystads	2	4		Ystads	Ystads
				Hässleholms	3	7		Hässleholms	Hässleholms, Klippans
				Kristianstads	4	8		Kristianstads	Kristianstads
				Simrishamns	2	4		Simrishamns	Simrishamns
	Alternativt Lund			Ängelholms Helsingborgs	3	7	95	Ängelholms	Klippans, Ängelholms

Region	Regionåklagar-myndighet	Nuv ant tjänster Åp	Nuv ant tjänster Tot	Distriktsåklagar myndighet	Nuv ant tjänster Åp.	Nuv ant tjänster Tot	Tot ant tjänster per region	Polisdistrikt	Tingsrätt
9. Göteborgs kommun	Göteborg	48	80				80	Göteborgs ./. Landvetter	Göteborgs, Mölndals
10. Göteborgs- och Bohus län	Mölndal	11	16					Mölndals, Landvetter	Mölndals
				Kungälvs	2	5		Kungälvs	Stenungsunds
Hallands län				Uddevalla	5	11		Strömstads, Uddevalla	Strömstads, Uddevalla
				Halmstads	4	8		Halmstads	Halmstads
				Varbergs	4	8	48	Falkenbergs, Kungsbacka, Varbergs	Varbergs
11. Älvsborgs län	Vänersborg	11	16					Vänersborgs, Åmåls	Vänersborgs, Åmåls
				Alingsås	3	6		Alingsås	Alingsås
				Borås	8	17		Borås, Kinna, Ulricehamns	Borås, Sjuhärads-bygdens
				Trollhättans	3	6	45	Trollhättans	Trollhättans
12. Värmlands län	Karlstad	16	25,5					Karlstads	Karlstads
				Arvika	3	6		Arvika, Säffle	Arvika
Örebro län				Kristinehamns	2	5		Kristinehamns	Kristinehamns
				Sunne	2	5		Hagfors	Sunne
				Hallsbergs	2	5		Hallsbergs	Hallsbergs
				Karlskoga	2	4		Karlskoga	Karlskoga
				Lindesbergs	2	4		Lindesbergs	Lindesbergs
				Örebro	7	15	69,5	Örebro	Örebro

Region	Regionåklagar-myndighet	Nuv ant tjänster Åp	Nuv ant tjänster Tot	Distriktsåklagar myndighet	Nuv ant tjänster Åp	Nuv ant tjänster Tot	Tot ant tjänster per region	Polisdistrikt	Tingsrätt
13. Gävleborgs län	Gävle	18	26		3	6		Gävle	Gävle
				Bollnäs				Bollnäs, Söderhamns	Bollnäs
Kopparbergs län				Hudiksvalls	3	6		Hudiksvalls, Ljusdals	Hudiksvalls, Ljusdals
				Sandvikens	2	5		Sandvikens	Sandvikens
				Avesta	2	4		Avesta	Avesta, Hedemora
				Borlänge	3	6		Borlänge	Falu, Hedemora, Leksands
				Falu	2	5		Falu, Rättviks	Falu, Leksands
				Ludvika	2	4		Ludvika	Ludvika
				Mora	2	5	67	Malungs, Mora	Ludvika, Mora
14. Västernorrlands län	Sundsvall	14	23					Sundsvalls	Sundsvalls
				Härnösands	2	5		Härnösands, Kramfors	Härnösands
Jämtlands län				Sollefteå	2	4		Sollefteå	Sollefteå
				örnsköldsvik	2	5		örnsköldsviks	örnsköldsviks
				östersunds	5	12	49	Svegs, östersunds	Svegs, östersunds
15. Västerbottens län	Umeå	10	18					Umeå	Umeå
				Lycksele	3	6		Lycksele, Storumans, Vilhelmina	Lycksele
				Skellefteå	3	6	30	Skellefteå	Skellefteå
16. Norrbottens län	Luleå	11	18 (17,6)					Luleå	Luleå
				Bodens	3	7		Bodens	Bodens
				Gällivare	2	4		Gällivare	Gällivare
				Haparanda	3	6		Haparanda, Kalix	Haparanda
				Kiruna	2	4		Kiruna	Gällivare, Luleå
				Piteå	3	6	45 (44,6)	Arvidsjaurs, Piteå	Piteå

4.2.2 Koncentration av verksamheten till ett färre antal åklagarmyndigheter

Vid de intervjuer som gjordes i samband med utvärderingen av 1985 års omorganisation föreslog flera åklagare att man borde koncentrera den regionala verksamheten till ett färre antal åklagarmyndigheter. Dessa skulle då sortera direkt under RÅ och vara i stort sätt självförsörjande i fråga om administrativ kompetens och specialistkompetens. Detta skulle medföra att regionåklagarmyndigheterna och ett antal lokala myndigheter skulle upphöra.

Statskontoret har av åklagarutredningen ombetts att även belysa konsekvenserna av en sådan åtgärd. I det följande presenteras två alternativ till ny organisation enligt ovannämnda förutsättningar. Man kan då visa många exempel med en varierande grad av koncentration. Vi har valt att ta fram ett par exempel som bygger på att få naturligt sammanhållna geografiska verksamhetsområden och som även kan vara hanterbara från operativ synpunkt.

Det första alternativet (A), som är det mer radikala av de två, innebär att vi skulle få sammanlagt 29 åklagarmyndigheter utan övrig lokal representation, vilket medför nedläggning av de 13 regionala myndigheterna och 57 lokala myndigheter.

Det andra alternativet (B), som torde vara mer verklighetsanpassat ur bl a operativ synvinkel, ger 39 åklagarmyndigheter och 47 nedlagda lokala myndigheter.

För båda alternativen gäller att den regionala indelningen upphör och ersätts av mindre distriktssammanslagna områden.

En utgångspunkt är därvid att inte bryta länsgränserna för något område, eftersom detta kan få negativa följder för samarbetet med polis och andra myndigheter.

Alternativ A med sina 29 myndighetsområden blir i stor utsträckning detsamma som en länsindelning medan alternativ B delar upp verksamheten i fler områden.

Enskildheter i alternativen kan naturligtvis diskuteras och man kan komma fram till flera olika varianter men oavsett detta blir konsekvenserna enligt Statskontorets mening övervägande negativa för åklagarverksamheten i dess helhet.

En stark invändning är att en nedläggning av ett så stort antal åklagarmyndigheter som det blir fråga om i båda alternativen, kommer att fjärma åklagarna från såväl polis som allmänhet. Lokal förankring, god lokalkännedom, nära samarbete med polis och närhet till domstol är viktiga förutsättningar för att en åklagare skall kunna arbeta effektivt. Båda alternativen innebär att åklagarmyndigheterna måste arbeta med ett större antal polismyndigheter och tingsrätter vilket bl a betyder en ökad resefrekvens och minskad effektiv arbetstid.

Det finns inte heller som vi ser det något bärande skäl att lägga ned en myndighet som har full arbetsbelastning inom sitt eget distrikt och flytta personalen flera mil till en annan åklagarmyndighet. Även från personalsynpunkt skulle en sådan åtgärd vara svår att acceptera. Det skulle totalt sett komma att röra sig om ett stort antal människor som skulle tvingas att bryta upp och flytta eller byta arbete.

Tanken bakom en sådan organisation som här diskuteras är att få en större koncentration av resurserna och mindre sårbarhet. Det är dock tveksamt om framförallt det första syftet kan uppnås på detta sätt. Vad vi förstår skulle båda alternativen innebära en splittring av specialistkompetensen. De 29 alternativt 39 åklagarmyndigheterna är för många för att alla skall kunna ha de specialisttjänster och den specialistkompetens som erfordras för att en myndighet skall vara självförsörjande. Den specialistkompetens som finns i landet bör enligt vår mening koncentreras till ett betydligt färre antal myndigheter för att kunna utnyttjas effektivt.

Ett annat problem i båda alternativen är att det administrativa underlaget blir för litet. Det skulle bli kostsamt att bygga upp den administrativa kompetens som kommer att behövas vid helt självständiga myndigheter. Ett alternativ vore då att låta RÅ i större utsträckning sköta administrationen, men då är man ju tillbaka i nuläget och följden blir att delegeringen av bl a budget- och resultatansvaret inte kan genomföras. Det kommer även att bli besvärligt för RÅ att hantera så många direkt underställda åklagarmyndigheter.

Den allvarligaste invändningen mot att bygga upp en organisation på sätt som nu beskrivits torde vara att man ur ett helhetsperspektiv får en mycket låst organisation som saknar flexibilitet. Visserligen skulle myndigheterna då de blir större få en viss flexibilitet i fråga om att utnyttja de egna resurserna, men möjligheterna att vid behov flytta resurser eller mål mellan åklagarmyndigheterna torde blir små.

Lokalförsörjningen kommer även att bli ett problem. På ett femtiotal orter frigörs lokaler, vilket måhända på sikt kan innebära en vinst för statsverket.

Gäller det förhyrningar är det inga problem, men när det är fråga om statsägda byggnader kan det bli svårt att avyttra dessa eller finna alternativa användare. På de nya lokaliseringsorterna blir problemet det omvända, nämligen att finna lokaler som kan inrymma hela de nya åklagarmyndigheterna. Visserligen bantas den statliga förvaltningen generellt sett, vilket i bästa fall kan ge friställda lokaler som kan passa åklagarmyndigheterna, men i många fall kan det bli fråga om att hyra nya lokaler eller att bygga till resp bygga om befintliga lokaler. Oavsett hur man i varje enskilt fall lyckas lösa lokalfrågan får man räkna med en kostsam omlokalisering av åklagarmyndigheterna.

I dessa båda alternativ som diskuterats och som presenteras i följande tablåer gäller - liksom för övriga alternativ som i tablåer fortsättningsvis presenteras - att personalen vid de nuvarande regionåklagarmyndigheterna har fördelats proportionellt mellan åklagarmyndigheterna. När det gäller åklagarmyndigheterna i Stockholm, Göteborg och Malmö har personaltillskottet endast ställts i relation till nytillkomna åklagardistrikt.

TABLA 2: KONCENTRATION AV VERKSAMHETEN TILL ETT FÄRRE ANTAL MYNDIGHETER ENLIGT ALTERNATIV A

Åklagarmyndighet	Antal tjänster Åp	Tot	Polisdistrikt	Tingsrätt
Stockholm	99	167	Stockholms ./. Arlanda	Stockholms
Sollentuna	36	66	Danderyds, Lidingö, Norrtälje, Jakobsbergs, Märsta, Sollentuna, Arlanda, Solna	Södra Roslags, Norrtälje, Jakobsbergs, Solna, Sollentuna
Visby (administreras av ÅM i Sollentuna)	3	6	Visby	Gotlands
Huddinge	43	81	Handens, Huddinge, Nacka, Södertälje	Handens, Huddinge, Nacka, Södertälje
Uppsala	18	34	Enköpings, Tierps, Uppsala	Enköpings, Tierps, Uppsala
Västerås	20	36	Köpings, Fagersta, Sala, Västerås	Köpings, Sala, Västerås
Eskilstuna	21	37	Eskilstuna, Strängnäs, Katrineholms, Nyköpings	Eskilstuna, Katrineholms, Nyköpings
Norrköping	23	46	Linköpings, Mjölby, Motala, Norrköpings	Linköpings, Mjölby, Motala, Norrköpings
Jönköping	18	34	Eksjö, Vetlanda, Jönköpings, Värnamo	Eksjö, Jönköpings, Värnamo
Växjö	9	17	Ljungby, Växjö, Älmhults	Ljungby, Växjö
Kalmar	15	26	Kalmar, Oscarshamns, Vimmerby, Västerviks	Kalmar, Oscarshamns, Västerviks
Karlskrona	10	19	Karlshamns, Karlskrona, Ronneby	Karlshamns, Sölvesborgs, Karlskrona, Ronneby
Kristianstad	14	25	Hässleholms, Kristianstads, Simrishamns	Hässleholms, Klippans, Kristianstads, Simrishamns
Malmö	46	83	Lunds, Malmö, Trelleborgs, Ystads	Lunds, Malmö, Trelleborgs, Ystads
Hälsingborg	27	48	Eslövs, Helsingborgs, Landskrona, Ängelholms	Eslövs, Helsingborgs, Klippans, Landskrona, Ängelholms

Alt A

Åklagarmyndighet	Antal tjänster Åp	Tot	Polisdistrikt	Tingsrätt
Halmstad	11	20	Halmstads, Falkenbergs, Kungsbacka, Varbergs	Halmstads, Varbergs
Göteborg	63	108	Göteborgs, Kungälvs, Mölndals, Landvetter, Strömstads, Uddevalla	Göteborgs, Mölndals, Stenungsunds, Strömstads, Uddevalla
Vänersborg	9	16	Trollhättans, Vänersborgs, Åmåls	Alingsås, Trollhättans, Vänersborgs, Åmåls
Borås	16	29	Alingsås, Borås, Kinna, Ulricehamns	Borås, Sjuhäradsbygdens
Skövde	14	26	Falköpings, Lidköpings, Mariestads, Skara, Skövde, Tidaholms	Falköpings, Lidköpings, Mariestads, Skövde
Karlstad	17	34	Arvika, Hagfors, Karlstads, Kristinehamns, Säffle	Arvika, Karlstads, Kristinehamns, Sunne
Örebro	19	36	Hallsbergs, Karlskoga, Lindesbergs, Örebro	Hallsbergs, Karlskoga, Lindesbergs, Örebro
Gävle	20	36	Bollnäs, Gävle, Hudiksvalls, Ljusdals, Sandvikens, Söderhamns	Bollnäs, Gävle, Hudiksvalls, Sandvikens
Falun	17	31	Avesta, Borlänge, Falu, Ludvika, Malungs, Mora, Rättviks	Falu, Hedemora, Leksands, Ludvika, Mora
Sundsvall	18	34	Härnösands, Kramfors, Sollefteå, Sundsvalls, Örnsköldsviks	Härnösands, Sollefteå, Sundsvalls, Örnsköldsviks
Östersund	7	15	Svegs, Östersunds	Svegs, Östersunds
Umeå	16	30	Lycksele, Skellefteå, Storumans, Vilhelmina, Umeå	Lycksele, Skellefteå, Umeå

Alt A

Åklagarmyndighet	Antal tjänster Åp	Tot	Polisdistrikt	Tingsrätt
Luleå	18	35	Arvidsjauers, Bodens, Haparanda, Kalix, Luleå, Piteå	Bodens, Haparanda, Luleå, Piteå
Gällivare	6	10	Gällivare, Kiruna	Gällivare
		1 185		

TABLA 3: KONCENTRATION AV VERKSAMHETEN TILL ETT FÄRRE ANTAL MYNDIGHETER ENLIGT ALTERNATIV B

Åklagarmyndighet	Antal tjänster Åp	Tot	Polisdistrikt	Tingsrätt
Stockholm	99	167	Stockholms ./. Arlanda	Stockholms
Danderyd	12	22	Danderyds, Lidingö, Norrtälje	Norrtälje, Södra Roslags
Visby (administreras av ÅM i Danderyd)	3	6	Visby	Gotlands
Sollentuna	25	46	Jakobsbergs, Märsta, Solna, Sollentuna	Jakobsbergs, Solna, Sollentuna
Handen	17	32	Handens, Nacka	Handens, Nacka
Huddinge	25	47	Huddinge, Södertälje	Huddinge, Södertälje
Uppsala	18	34	Enköpings, Tierps, Uppsala	Enköpings, Tierps, Uppsala
Västerås	20	36	Köpings, Fagersta, Sala, Västerås	Köpings, Sala, Västerås
Eskilstuna	11	19	Eskilstuna, Strängnäs	Eskilstuna
Nyköping	10	18	Nyköpings, Katrineholms	Nyköpings
Norrköping	11	22	Norrköpings	Norrköpings
Linköping	12	24	Linköpings, Motala, Mjölby	Linköpings, Motala, Mjölby
Jönköping	18	34	Eksjö, Jönköpings, Vetlanda, Värnamo	Eksjö, Jönköpings, Värnamo
Växjö	9	17	Ljungby, Växjö, Älmhults	Ljungby, Växjö
Kalmar	15	26	Kalmar, Oscarshamns, Vimmerby, Västerviks	Kalmar, Oscarshamns, Västerviks
Karlskrona	10	19	Karlshamns, Karlskrona, Ronneby	Karlshamns, Karlskrona, Ronneby, Sölvesborgs
Malmö	40	71	Malmö, Trelleborgs, Ystad	Malmö, Trelleborgs, Ystads
Lund	9	17	Eslövs, Lunds	Eslövs, Lunds

Åklagarmyndighet	Antal tjänster Rp	Tot	Polisdistrikt	Tingsrätt
Hälsingborg	24	43	Helsingborgs, Landskrona, Ängelholms	Helsingborgs, Klippans, Landskrona, Ängelholms
Kristianstad	14	25	Hässleholms, Kristianstads, Simrishamns	Hässleholms, Klippans, Kristianstads, Simrishamns
Halmstad	11	20	Falkenbergs, Halmstads, Kungsbacka, Varbergs	Halmstads, Varbergs
Göteborg	52	87	Göteborgs, Mölndals	Göteborgs, Mölndals
Uddevalla	11	21	Kungälvs, Strömstads, Uddevalla	Stenungsunds, Strömstads, Uddevalla
Borås	16	29	Alingsås, Borås, Kinna	Alingsås, Borås, Sjuhäradsbygdens
Vänersborg	9	16	Trollhättans, Vänersborgs, Åmåls	Alingsås, Trollhättans, Vänersborgs, Åmåls
Skövde	14	26	Falköpings, Lidköpings, Mariestads, Skara, Skövde, Tidaholms	Falköpings, Lidköpings, Mariestads, Skövde
Karlstad	17	34	Arvika, Hagfors, Karlstads, Kristinehamns, Säffle	Arvika, Karlstads, Kristinehamns, Sunne
Örebro	19	36	Hallsbergs, Karlskoga, Lindesberg, Örebro	Hallsbergs, Karlskoga, Lindesbergs, Örebro
Gävle	11	20	Gävle, Sandvikens	Gävle, Sandvikens
Hudiksvall	9	16	Bollnäs, Hudiksvalls, Ljusdals, Söderhamns	Bollnäs, Hudiksvalls, Ljusdals
Borlänge	17	31	Avesta, Borlänge, Falu, Ludvika, Malungs, Mora, Rättviks	Falu, Hedemora, Leksands, Ludvika, Mora
Sundsvall	11	23	Härnösands, Kramfors, Sundsvalls	Härnösands, Sundsvalls
Örnsköldsvik	6	11	Sollefteå, Örnsköldsviks	Sollefteå, Örnsköldsviks

Åklagarmyndighet	Antal tjänster Åp	Tot	Polisdistrikt	Tingsrätt
Östersund	7	15	Svegs, Östersunds	Svegs, Östersunds
Umeå	12	23	Lycksele, Storumans, Vilhelmina, Umeå	Lycksele, Umeå
Skellefteå	4	7	Skellefteå	Skellefteå
Luleå	15	27	Arvidsjauers, Bodens, Luleå, Piteå	Bodens, Luleå, Piteå
Gällivare	6	11	Gällivare, Kiruna	Gällivare
Haparanda	4	7	Haparanda, Kalix	Haparanda
		1 185		

4.2.3 Nuvarande organisationsstruktur

Vid åklagarväsendets omorganisation år 1985 frångick man den tidigare länsindelningen och landet indelades i tretton regioner samt tre storstadsdistrikt. En närmare beskrivning lämnas i avsnitt 2. Åklagarkommittén har gjort en utvärdering av den nuvarande organisationen för att bl a få en uppfattning om den har fått den effekt som avsågs.

Övergången till den nya regionindelningen har av allt att döma haft en positiv effekt. Den har givit bättre möjligheter att handlägga mål som kräver specialistkompetens samt mål som är tidskrävande och komplicerade. Flera åklagare uppger dock att de regionala myndigheternas möjligheter att ta mål är begränsade och att det snarast är en fråga om vem som för tillfället har tillgängliga resurser som avgör var ett mål handläggs.

Avsikten med den nya organisationen var även att överåklagarna skulle utöva en aktiv tillsyn och ledning av verksamheten i regionen. Så har dock inte blivit fallet enligt den uppfattning som cheferna för de lokala myndigheterna gett uttryck för vid de intervjuer som gjorts i samband med utvärderingen. Den allmänna meningen tycks vara att det "regionala greppet" i flertalet fall saknas och att de regionala åklagarmyndigheterna sällan uppfattas som chefsmyndigheter. Ett antal chefsåklagare anser att regionåklagarmyndigheterna är överflödiga och att man därför skulle lägga ned dessa och fördela resurserna på de lokala åklagarmyndigheterna. Samtidigt skulle de minsta av dessa läggas ned. En sådan lösning vore enligt vår mening inte förenlig med de krav som ställs på en ny åklagarorga-

nisation av i princip samma skäl som redovisats under pkt 4.2.2.

Överåklagarens tillsynsverksamhet tycks numera vara av underordnad betydelse och i många fall utövas tillsyn endast om det finns särskilda skäl för en sådan. I andra fall besöks den lokala myndigheten någon gång om året, men sådana besök får då mer karaktären av artighetsvisiter. Överåklagarna anser dock att de ändå har ett ganska gott grepp om verksamheten genom överprövningsförfarandet. Det finns även stora skillnader mellan de olika regionerna vad gäller överåklagarens sätt att utöva ledning och tillsyn.

Om det nu finns brister när det gäller regionåklagarmyndigheternas möjligheter att leda verksamheten i regionerna och ha en för hela verksamheten samordnande roll behöver detta inte nödvändigtvis vara uttryck för någon bristande vilja från överåklagarnas sida. Snarare handlar det enligt vår mening om brister av organisatorisk art och oklara ansvarsförhållanden. De lokala myndigheterna är ju självständiga myndigheter och det finns en tendens att man helst vill sköta sig själv utan inblandning av någon regional myndighet. Även om de regionala myndigheterna i sina instruktioner har stora befogenheter kan det vara svårt att utöva dessa mot de lokala myndighetschefernas vilja eftersom dessa enligt verksförordningen har ett långtgående ansvar för den egna verksamheten.

Överåklagarnas möjligheter att vid behov flytta resurser och mål mellan lokala myndigheter i regionen torde vara begränsade. En överåklagare kan visserligen förordna en distriktsåklagare vid en lokal myndighet att utföra åklagaruppgifter vid en annan myndighet inom samma region.

Det är dock osäkert om överåklagaren har möjlighet att beordra en sådan tjänstgöring mot distriktsåklagarens vilja, eftersom dennes tjänstgöringsskyldighet hänför sig till den egna myndigheten. Om ifrågavarande åklagares myndighetschef dessutom motsätter sig förordnandet torde överåklagaren, vad vi förstår, inte ha möjlighet att driva genom sitt beslut.

En annan fråga som försvårar de regionala myndigheternas arbete är att personalrapporteringen inkl ledighetsbeslut från de lokala myndigheterna görs direkt till RÅ. De regionala myndigheterna känner då inte till vilken personal som för tillfället är i tjänst i de olika åklagardistrikten och har då svårt att tillgodose uppkommande förstärkningsbehov. Detta är dock ett problem som borde vara lätt att lösa genom en ändring av arbetsrutinerna, vilket en del myndigheter för övrigt redan gjort.

De regionala åklagarmyndigheternas ställning tycks ha varit något osäker de senaste åren. Den tidigare åklagarkommittén föreslog i sitt betänkande (SOU 1986:26) att de olika myndigheterna skulle göras betydligt mer självständiga medan regionåklagarmyndigheterna framförallt skulle ägna sig åt åklagaruppgifter. Vidare skulle de lokala myndigheterna i stort sett sköta sin egen administration. Regionåklagarmyndigheterna skulle då i huvudsak bara sköta sin egen administration.

I förra årets budgetproposition föreslogs att budget- och resultatansvar skulle föras ut direkt på de lokala myndigheterna. Detta skulle då innebära att de regionala myndigheterna mer eller mindre "hoppades över" och att arbetsuppgifterna förutom rena åklagaruppgifter, överprövning etc

skulle reduceras till att i första hand förse de lokala myndigheterna med assistentåklagare. Överåklagarens möjligheter att styra resurser och leda verksamheten inom sina resp regioner skulle bli mycket små om förslaget genomfördes. RÅ har sedan dess fått nya direktiv från regeringen och utreder nu, som tidigare beskrivits, hur en delegering av budget- och resultatansvar till regional nivå lämpligen skall kunna genomföras. En sådan ordning skulle innebära att regionåklagarmyndigheterna får betydligt bättre möjligheter att styra verksamheten i regionen, men problemet med självständiga lokala myndigheter kvarstår, eftersom en regional myndighet inte bör ha resultatansvar för en annan myndighet. Det går inte heller i den nya budgetprocessen att dela på budgetansvar och resultatansvar.

Sammanfattningsvis anser vi att den nuvarande organisationens styrformer och ansvarsfördelning med tre myndighetsnivåer är oklar och att man som en följd härav inte får en fast styrning av verksamheten inom regionerna. Det finns även begränsningar när det gäller att kunna utnyttja resurserna inom en region på ett flexibelt sätt. En allvarlig invändning är dessutom att man främst från lokalt håll tycks sakna den helhetssyn på verksamheten i en region som är nödvändig för att man skall kunna ställa upp gemensamma mål och ha en övergripande planering och strategi för hela verksamheten.

Det är möjligt att man kan komma till rätta med en del av dessa problem om budgetansvaret förs ut till de regionala åklagarmyndigheterna. Det fordras då även en översyn av det regelverk som nu styr ansvars- och beslutsordningen mellan de olika myndighetsnivåerna med syfte att dels stärka de regionala myndigheternas ställning, dels ge en klar och

preciserad beslutsordning. Begränsningarna i fråga om organisatorisk flexibilitet och överåklagarens befogenheter torde dock till stor del kvarstå så länge man har en tredje myndighetsnivå i form av självständiga lokala myndigheter.

Det kan även finnas anledning att se över regionindelningen och göra vissa justeringar så att indelningen svarar mot de nya krav på verksamhetsstyrning som ställs på regionåklagarmyndigheterna.

Statskontoret anser med de förutsättningar som redovisats, att den nuvarande organisationen skulle kunna fungera något så när nöjaktigt även i framtiden, förutsatt att man vidtar ovan beskrivna åtgärder. Den nuvarande organisationen är under alla förhållanden ett bättre alternativ än de tidigare redovisade alternativen.

Frågan är emellertid om det finns andra alternativ till organisationsstruktur som bättre svarar mot de krav som ställs på en framtida åklagarorganisation. I det följande kommer vi att redovisa förslag till sådana alternativ.

4.2.4 Förslag till ny organisationsstruktur

4.2.4.1 Indelningsgrund

Den tidigare länsindelningen av åklagarväsendets regionala organisation övergavs som nämnts år 1985 och ersattes med 13 regioner och tre fristående storstadsmyndigheter. Enligt utredningsdirektiven skall vi överväga "om de nuvarande lokala och regionala nivåerna kan ersättas med en länsnivå med lokal verksamhet", dvs om länen är en bättre indelningsgrund än den nuvarande regionindelningen.

Det går enligt vår åsikt inte att hitta några bärande skäl för att återgå till en länsindelning. Orsaken är helt enkelt att länen i flertalet fall är för små för att bära en egen administration och för att ge tillräcklig flexibilitet i fråga om resursutnyttjande. Specialistresurserna skulle dessutom splittras på för många myndigheter om man inte skapade särskilda pooler för dessa.

Den nuvarande regionindelningen ger betydligt bättre förutsättningar för ett effektivt utnyttjande av alla slag av resurser. Norrlandsregionerna har visserligen ett mindre personalunderlag än övriga regioner men det är med tanke på de stora geografiska avstånden inte mycket att göra åt.

Att skapa större regioner, t ex genom att indela landet i sex eller åtta regioner, innebär inga fördelar utan snarare nackdelar eftersom de ur operativ synvinkel skulle bli svåra att styra. Det kan dock från såväl administrativa som operativa synpunkter finnas skäl att göra vissa justeringar i den nuvarande regionindelningen. Dessa redovisas i det följande.

4.2.4.2 Administrativ och organisatorisk samordning

Statskontoret föreslår att de lokala åklagarmyndigheterna samordnas administrativt och organisatoriskt med regionåklagarmyndigheterna till en åklagarmyndighet per region med lokala enheter. Det förutsätts då att RÅ delegerar fullt budget- och resultatansvar samt vidgat verksamhetsansvar till de regionala myndigheterna.

De lokala åklagarmyndigheterna upphör enligt förslaget att vara självständiga myndigheter och blir i stället lokala enheter inom den regionala myndighetens organisation. Chefer för de lokala enheterna är som hittills chefsåklagarna men de blir direkt underställda chefen för den regionala myndigheten.

Förslaget innebär att administrationen och de administrativa resurserna koncentreras till den regionala myndighetens huvudkontor medan de lokala enheterna i huvudsak inte skall ha någon administration utöver personalrapportering, handkassa och viss kontorsservice.

Det finns flera skäl som talar för att en organisatorisk samordning till en enda myndighet per region är en bättre lösning för framtiden än nuvarande ordning med självständiga lokala åklagarmyndigheter.

Först och främst innebär den att man får en fastare styrning av verksamheten när det finns en myndighetschef med ansvar för hela verksamheten inom regionen. Myndighetschefen kan genom de befogenheter som verksledningsbeslutet och verksförordningen ger fatta alla de beslut som han anser erforderliga för att verksamheten i sin helhet skall kunna bedrivas effektivt.

Organisatorisk samordning ger även den flexibilitet i organisationen som behövs för att få ett optimalt resursutnyttjande. Eftersom all personal är anställd vid samma myndighet blir det betydligt lättare att styra resurserna dit de bäst behövs för tillfället. Det blir även när så kan vara påkallat möjligt att med iakttagande av nuvarande

forumregler flytta mål och ärenden mellan olika enheter i myndigheten.

Åklagarväsendet får två myndighetsnivåer i stället för dagens tre vilket ger bättre förutsättningar för en klar och entydig ansvars- och beslutsordning. Varje myndighet har då även en för hela myndigheten gemensam arbetsordning som i detalj skall reglera denna fråga.

Från administrativ synpunkt är det även en stor fördel att budget- och resultatansvaret hålls ihop inom en och samma myndighet och för RÅs del torde det vara en stor fördel att ha 16 myndigheter att hantera i stället för ett hundratal myndigheter.

De krav som ställs på regionerna ifråga om mål- och resultatstyrning kan lättare uppfyllas när ansvaret för verksamheten vilar på en myndighet, som svarar för en samordnad övergripande planering och målstrategi för hela regionen.

En ytterligare fördel med att samordna organisationen i en region till en myndighet är att chefer och övriga anställda med tiden kommer att se verksamheten i regionen ur ett helhetsperspektiv. Det kommer dock att ställas stora krav på myndighetscheferna och enhetscheferna att skapa den laganda och "vi-känsla" i de nya myndigheterna som är en förutsättning för att de anställda skall känna ansvar för verksamheten som helhet.

En samordning av verksamheten i en region till en myndighet har även fördelar för kanslipersonalen. Möjligheterna att byta arbetsuppgifter och avancera är betydligt större i en

stor organisation än i en lokal liten självständig myndighet.

För distriktsåklagarnas del innebär den nya organisationen en utvidgad tjänstgöringsskyldighet. Man kommer således att vara anställd vid den regionala myndigheten med placering vid denna eller vid en viss lokal enhet men med tjänstgöringsskyldighet i hela regionen. Denna skyldighet kommer i praktiken främst att omfatta tillfällig förstärkningstjänstgöring. Det kan dock bli aktuellt att myndighetschefen beslutar att flytta en tjänst från en lokal enhet till en annan. Detta är dock en åtgärd som måste planeras i god tid före ett verkställande och det åligger då myndighetschefen att försöka finna en lösning som kan accepteras av alla berörda parter.

För de nuvarande minsta lokala åklagarmyndigheterna kan den föreslagna organisationen även minska risken för nedläggning, eftersom de blir enheter inom en större myndighet och därmed mindre sårbara.

4.2.4.3 Distriktsindelning

Statskontoret skall enligt utredningsdirektiven särskilt uppmärksamma problemen med de små lokala åklagarmyndigheterna och därvid överväga att slå samman vissa av dessa myndigheter.

Av de produktivitetsstudier, som redovisas i avsnitt 2, framgår att de små åklagarmyndigheterna inte har lägre utan snarare en aning högre produktivitet än de större åklagarmyndigheterna. Det finns därför från produktivitetssynpunkt inte några skäl för nedläggningar och sammanslagningar. Man

kan även fråga sig varför man skall flytta personalen vid en redan fullt sysselsatt åklagarenhet till en annan plats i regionen. Det kan visserligen hävdas att två- och tre åklagarmyndigheter är mer sårbara vid personalfrånvaro av olika slag än större myndigheter, men detta tycks i flertalet fall inte påverka produktiviteten.

Däremot torde det vara svårt att få en optimal personaldimensionering vid så små myndigheter. Detta problem blir dock väsentligt mindre i den föreslagna organisationen eftersom denna blir betydligt mer flexibel än den nuvarande. Man har då mycket större möjligheter att få en jämnare arbetsbelastning och arbetsfördelning inom hela organisationen. I den föreslagna organisationen koncentreras dessutom i princip all administration till den regionala myndighetens huvudkontor och de lokala enheterna kan helt ägna sig åt den operativa verksamheten.

Av nulägesredovisningen under pkt 2.2.3 framgår att de minsta enheterna har något högre fasta kostnader än de större enheterna. Skillnaden är emellertid så liten att den inte torde ha någon avgörande betydelse i detta sammanhang.

Vi har tidigare under pkt 4.2.2 understrukit vikten av att åklagarna har en god lokal förankring, ett nära samarbete med polis och närhet till domstolar. Eftersom man dessutom kan förutse ett ännu närmare samarbete i framtiden mellan polis och åklagare vore det enligt vår åsikt i det här läget oklokt att genom sammanslagningar av åklagardistrikt dra in åklagarrepresentationen på ett antal orter. Detta skulle bara fjärma åklagarna från polisen och inverka menligt på de berörda åklagarnas möjligheter att arbeta effektivt.

Statskontoret intar när det gäller frågan om ändringar i distriktsindelningen en principiell ståndpunkt. Vi anser mot bakgrund av att ansvaret för verksamheten jämte budget- och resultatansvaret skall delegeras till den regionala myndighetsledningen att det i första hand är denna som efter samråd med polis och domstolar skall initiera förändringar i distriktsindelningen. En annan ordning skulle starkt begränsa myndighetschefens ansvar och möjligheter att svara för att verksamheten bedrivs på ett effektivt sätt.

Det gäller även att ha en beredskap inför behovet av framtida förändringar. Frågan om distriktsindelningen och var i regionen åklagarmyndigheten skall vara representerad är inte i sig en strukturfråga utan handlar snarare om att man har en struktur som tillåter en hög grad av flexibilitet i fråga om den framtida distriktsindelningen. Det sker kontinuerligt tyngdpunktsförskjutningar i alla verksamheter på grund av t ex förändringar i befolkningsunderlag och befolkningssammansättning.

I framtiden får man vara beredd att tid efter annan revidera sin lokala representation. Det kan sålunda bli aktuellt med nedläggningar såväl som nyetableringar av lokala enheter. Detta gäller då även frågan om utstationeringsorter. Myndighetscheferna i den nya organisationen måste ha stor frihet att t ex i samband med den årliga anslagsframställningen initiera förändringar i myndighetens organisation. Förändringarna skall då göras i samråd med polis och tingsrätter.

Om regeringen trots allt vill ha en översyn av distriktsindelningen bör enligt Statskontorets åsikt en sådan översyn omfatta såväl åklagarväsendets och polisväsendets distriktsindelning som tingsrätternas domkretsindelning, dvs en utredning om var i landet rättsväsendet bör ha lokal representation. Detta är en fråga som måste koordineras och lösas i ett sammanhang eftersom sambanden åklagare, polis och domstolar är synnerligen viktiga.

4.2.4.4 Ledningsfrågor

Cheferna för de regionala åklagarmyndigheterna i den föreslagna organisationen kommer att få ett betydligt större ansvar än de tidigare haft som chefer för de nuvarande regionmyndigheterna. De kommer som myndighetschefer att ha det fulla och yttersta ansvaret för att verksamheten inom deras resp regioner bedrivs på ett effektivt sätt enligt de stora befogenheter som verksförordningen ger en myndighetschef. I och med att RÅ delegerar fullt budget- och resultatansvar till de regionala myndighetscheferna får de det styrinstrument som behövs för att kunna ta ett fullt ansvar för verksamheten.

Denna frihet att disponera resurser och själva.välja arbetsformer ställer emellertid ökade krav på myndighetscheferna. I avsnitt 2 har tidigare redogjorts för de alltmer ökade kraven som ställs på myndigheterna i fråga om bl a mål- och resultatsstyrning, uppföljning och redovisning. Ansvaret för att dessa krav från statsmakternas sida uppfylls vilar då helt på myndighetscheferna, som måste ägna tid och kraft åt en långsiktig och målinriktad verksamhetsplanering. En sådan måste då utvecklas i samråd med polis och domstolar.

Som myndighetschef för en större organisation följer även ett ökat personalansvar. En av uppgifterna för myndighetschefen är då att se till att myndigheten får ett personalutvecklingsprogram som omfattar alla anställda vid myndigheten. Personalutveckling kan innefatta utbildningsinsatser, kompetensutveckling genom arbetsutvidgning, förändrade arbetsuppgifter, rotationstjänstgöring och stimulansåtgärder av olika slag. Ytterst syftar ett personalutvecklingsprogram till att öka effektiviteten genom att stimulera personalen att känna arbetsglädje och samhörighet med myndigheten. Det är särskilt viktigt att man får till stånd ett sådant program i den nya åklagarorganisationen när distriktsgränserna öppnas och man skall skapa en "vi-känsla" hos myndighetens personal i hela regionen.

Sammantaget ställs det således stora krav på myndighetschefernas förmåga att leda verksamheten. De behöver även en större administrativ kompetens. Chefsutbildning är ett viktigt inslag i förnyelsearbetet inom statsförvaltningen och måste omfatta alla chefer. Det fordras därtill särskilda utbildningsinsatser så att alla chefer får en god kännedom om den nya budgetprocessen och de krav som denna ställer på myndigheterna.

Överåklagarna har främst juridisk kompetens och det är angeläget att denna även utnyttjas i fortsättningen. Förutom överprövnings- och tillsynsverksamheten bör myndighetscheferna helst kunna ägna en del av sin arbetstid åt åklagarverksamhet. För att avlasta myndighetscheferna föreslår Statskontoret att det vid varje regional myndighet inrättas en administrativ chefstjänst. Den administrative chefen, som bör ha ekonomisk utbildning, skall då under

myndighetschefen svara för administration och verksamhetsplanering. Vid varje regionåklagarmyndighet finns i dag en byrådirektör som svarar för administrativa uppgifter. Genom RÅs försorg bör dessa vidareutbildas för att kunna ta på sig rollen som administrativa chefer när en ny organisation genomförs.

Meningen är nu inte att myndighetschefen på egen hand skall bära hela ansvaret för verksamheten och vara allenarådande i sina beslut. Statskontoret föreslår därför att en ledningsgrupp inrättas vid varje regional myndighet med uppgift att inför myndighetschefens beslut behandla viktigare administrativa frågor och för verksamheten övergripande frågor som t ex planering och målinriktning av verksamheten. I ledningsgruppen bör förutom myndighetschefen ingå statsåklagare, samtliga lokala enhetschefer/chefsåklagare samt den administrative chefen.

Inom bl a exekutionsväsendet har man enligt uppgift goda erfarenheter av sådana ledningsgrupper. Ledningsgrupperna tar där ett gemensamt ansvar för verksamheten i hela länet även om det ytterst är myndighetschefen som beslutar.

Hur en ledningsgrupp kan fungera visas i nedanstående exempel från exekutionsväsendet. Det kan vara till ledning för de regionala åklagarmyndigheterna.

"1. Kronofogdemyndigheten styrs av en ledningsgrupp bestående av länskronodirektören och enhetscheferna.

2. I ledningsgruppen behandlas frågor som berör mer än en enhet, t ex personalfrågor, budgetfrågor och organisatoriska frågor.

3. Länskronodirektören fattar beslut i ledningsgruppen efter diskussion, under vilken varje enhetschef har att klargöra sin inställning.

I brådskande fall, där frågan inte kan anstå till nästa sammanträde, beslutar länskronodirektören utan ledningsgruppens hörande. Sådana beslut skall anmälas vid nästa sammanträde.

4. Ledningsgruppen sammanträder varannan måndag kl 12.30--15.30 i ..... Ett sammanträde i kvartalet förläggs dock till .....

5. Kallelse med dagordning tillställs deltagarna fredagen före sammanträdet genom länskronodirektörens försorg. Fråga till sammanträde anmäls till honom senast kl 10.00 fredagen före sammanträdet.

6. Inom ledningsgruppen förs vid sammanträde interna minnesanteckningar. Därutöver upprättas beslutsprotokoll som är tillgängligt för hela myndigheten."

Cheferna för de lokala åklagarenheterna mister genom våra förslag sin status som myndighetschefer. Detta kan vara en känslig fråga. Man bör dock inte överdriva frågans betydelse. Enhetscheferna är fortfarande chefsåklagare och chefer för åklagardistrikten, vilket torde vara det väsentliga från verksamhetssynpunkt. I den nya organisationen får enhetscheferna vidare ta del i och ansvar för verksamheten i hela regionen genom att ingå i den föreslagna ledningsgruppen för regionen. Vi utgår också från att varje enhetschef, genom t ex delegation i myndighetens interna besluts-

ordning, får ett uttalat sakansvar för den egna enhetens verksamhet.

Från allmänhetens synpunkt kommer den nya ordningen inte att innebära några förändringar och beträffande samarbetet med polisen är det som förut chefsåklagaren och den lokala polischefen som samarbetar. Frågor som dessa parter inte kan lösa på egen hand förs upp till överåklagaren resp berörd länspolismästare.

Frågan om chefsåklagarnas ansvar och befogenheter förtjänar att belysas ytterligare. Vi anser att man i instruktioner och arbetsordningar för de nya åklagarmyndigheterna bör understryka chefsåklagarens roll på samma sätt som man gör när det gäller tingsrätternas chefsrådmän. I regeringens beslut rörande omorganisationen av Stockholms tingsrätt tog man i ett PM 1991-05-30 upp frågan om chefsrådmannens uppgifter. Innehållet i denna PM bör i vissa stycken kunna översättas till en beskrivning av chefsåklagarnas roll. Regeringen anför bl a följande:

"Det bör vidare framhållas att chefsrådmannen har ett ansvar inte bara för verksamheten vid den egna avdelningen utan också för verksamheten vid tingrätten i dess helhet. För att uppkomna förstärkningsbehov skall kunna tillgodoses på bästa sätt krävs sålunda att varje chefsrådman lojalt anmäler då det finns överkapacitet inom avdelningen."

"Chefsrådmannen har ett arbetsledaransvar med avseende på den del av domarnas arbete som inte innebär dömande verksamhet. Detta ansvar är i allt väsentligt detsamma som för en domstolschef eller en chef inom den statliga förvalt-

ningen i övrigt. Det kan finnas skäl att peka på innehållet i de föreskrifter som reglerar detta ansvar.

Enligt 1§ TI skall vissa bestämmelser i verksförordningen (1987:1100) tillämpas i tingsrätterna. Det gäller bestämmelser i verksförordningen (VF) om myndighetschefens ansvar och uppgifter. I arbetsordningen för Stockholms tingsrätt anges uttryckligen att chefsrådmännen under lagmannen har det ansvar och de uppgifter som anges i dessa bestämmelser.

En chefsrådman skall sålunda inom sin avdelning se till att verksamheten bedrivs författningsenligt och effektivt och att verksamheten anpassas till de krav som ställs på den (5§ VF). Chefsrådmannen skall planera verksamheten, övervaka att planerna följs samt följa upp verksamheten och analysera resultatet (6§ VF). Han skall samordna verksamheten med angränsande verksamheter och se till att allmänhetens och andras kontakter med avdelningen underlättas genom en god service och tillgänglighet (7§ VF). Chefsrådmannen skall se till att avdelningens personalpolitik motsvarar de krav som ställs på verksamheten, söka skapa goda arbetsförhållanden, ta till vara och utveckla de anställdas kunskaper, färdigheter och erfarenheter samt fördela arbetsuppgifterna inom avdelningen så att var och en får uppgifter som är anpassade för honom (9§ VF)."

4.2.4.5 Lekmannainflytande

Hos RÅ finns i dag en parlamentariskt vald rådgivande nämnd bestående av en ordförande och högst fem andra ledamöter.

Nämndens uppgifter regleras i instruktionen för riksåklagaren (SFS 1989:847) på följande sätt:

" 5§

- - -

I ärenden som är av större vikt eller av principiell betydelse skall nämndens mening inhämtas. Riksåklagaren skall också fortlöpande hålla nämnden informerad om verksamheten inom åklagarväsendet.

Ärenden där det är fråga om att utöva en åklagaruppgift eller att pröva en tillsynsfråga i ett enskilt fall får inte behandlas i nämnden.

6§

Nämnden är beslutsför när minst fyra ledamöter är närvarande. Riksåklagaren eller biträdande riksåklagaren skall vara närvarande vid nämndens sammanträden. Ärendena föredras av riksåklagaren, biträdande riksåklagaren eller den tjänsteman som riksåklagaren bestämmer."

Statskontoret föreslår att en rådgivande nämnd inrättas vid varje regional myndighet. Dessa nämnder skall då ha i princip samma uppgifter och sammansättning som den nuvarande nämnden hos RÅ. Föredragande i en sådan nämnd blir då överåklagaren, statsåklagaren eller tjänsteman som överåklagaren bestämt. Ledamöterna utses av de politiska partierna.

Förslaget skall ses mot bakgrund av att de regionala myndigheterna får fullt verksamhetsansvar inklusive budgetoch resultatansvar. De enskilda åklagarna kommer även såvitt vi erfarit att få ett utvidgat ansvar. Eftersom regionerna på så sätt får en hög grad av självstyre behövs en insyn i verksamheten på samma sätt som hos RÅ. Som nämnts finns det

inom skatteförvaltningen och exekutionsväsen lekmannastyrelser med liknande uppgifter.

4.2.4.6 Förslag till ny organisation enl alt 1 och 2

Statskontoret presenterar i det följande två alternativa förslag till ny organisationsstruktur. Båda förslagen, alternativ 1 resp alternativ 2, bygger på ovan angivna förutsättningar och utgångspunkter. Vi utgår då från att verksamheten inom varje region samordnas såväl administrativt som organisatoriskt till en myndighet med lokal verksamhet i regionen. Antalet åklagardistrikt är i båda förslagen oförändrat.

Det enda som skiljer alternativen åt är regionindelningen. Alternativ 1, som är vårt huvudförslag, innebär endast justeringar i nuvarande indelning, medan alternativ 2 innebär mer långtgående förändringar i regionindelningen. Skälen för dessa förändringar redovisas under varje alternativ. Antalet regioner och distrikt är emellertid detsamma i båda alternativen.

Förslagen har enligt vår mening väsentliga fördelar framför den nuvarande organisationen. Åklagarväsendet kommer enligt förslaget att ha endast två myndighetsnivåer. Detta är en fördel inte minst för RÅ, som då kommer att få ett betydligt färre antal myndigheter att hantera i stället för som nu 99 myndigheter.

Genom den organisatoriska samordningen får man den flexibilitet som är nödvändig för att resurserna skall kunna utnyttjas på ett optimalt sätt. En samlad ledningsfunktion med en myndighetschef och ledningsgrupp per region ger

enligt vår tidigare redovisade mening en fastare styrning av verksamheten och tydligare anvarsförhållanden jämfört med dagens situation. Den ger även bättre förutsättningar för en för hela regionen övergripande verksamhetsplanering och målinriktning. Även de administrativa fördelarna med organisatorisk samordning har tidigare beskrivits.

Förslagen innebär att det kommer att finnas 16 regioner. Åklagardistrikten i Stockholm, Göteborg och Malmö räknas då som självständiga regioner. De lokala åklagarmyndigheterna blir organisatoriska enheter i de regionala åklagarmyndigheterna. Under pkt 4.3.1 lämnas förslag om hur en åklagarmyndighet - eller om man använder benämningen huvudkontor - i princip kan organiseras. Den lokala distriktsenheten på samma ort som den regionala myndigheten kan då lokalmässigt ingå i denna organisation, men enheten skiljer sig inte i organisatoriskt eller hierarkiskt hänseende från övriga åklagarenheter i regionen. Alla distrikt är således likställda enheter inom en och samma myndighet.

Någon förändring av de tre storstadsmyndigheternas organisation föreslås inte.

ALTERNATIV 1

De justeringar som gjorts av regionindelningen i detta alternativ har främst syftat till att få en från både administrativa och operativa synpunkter bättre geografisk och storleksmässig fördelning mellan regionerna.

Regionen för Stockholms län inkl Gotlands län kommer enligt förslaget att få tre åklagarmyndigheter som svarar för verksamheten i den norra, den centrala resp den södra delen

av länet. Skälet för en sådan tredelning av länet är att åklagarmyndigheterna i länet handlägger 23 % av alla brottmål i landet och att 27 % av den regionala åklagarorganisationens personal tjänstgör i Stockholms län. Med tanke på de särskilda problem som länet dessutom har i fråga om tunga mål, inställda förhandlingar etc blir verksamheten i länet mycket svårstyrd om man endast har en eller två regioner. Eftersom det finns många gemensamma problem i storstockholmsområdet får man förutsätta att överåklagarna och deras resp ledningsgrupper har en kontinuerlig kontakt med varandra och på olika sätt etablerar ett informellt eller om så anses lämpligt ett mer formaliserat samarbete över regiongränserna. Man kan tänka sig att de tre överåklagarna bildar en styrgrupp för hela området.

Jönköpings län och Skaraborgs län bildar som tidigare en region. Det är emellertid tveksamt om den konstellationen är den mest lyckade. Av utvärderingsrapporten rörande 1985 års omorganisation framgår att framförallt åklagarna i Skaraborgs län inte anser att det finns något naturligt samband mellan länen. Det framgår även av intervjuerna att man i stort sett sköter sig själva utan inblandning av den regionala myndigheten i Jönköping. Skaraborgs län hör mer naturligt till västsverige och i den utredning om en förändrad länsindelning för västsverige som nu pågår kommer sannolikt Skaraborgs län att föreslås ingå i en större västregion. I alternativ 2 tas dessa frågor upp för hela landet och här visas även en regionindelning sett ur ett framtidsperspektiv. Vi har emellertid låtit regionen bestå oförändrad i föreliggande alternativ eftersom en förändring därvidlag skulle få konsekvenser för regionindelningen i hela mellansverige.

För Skånes del presenteras två alternativ. Det ena utgår från nuvarande regionindelning, dvs Malmö kommun bildar en region och resten av Malmöhus län samt Kristianstads län en region. Den regionala åklagarmyndigheten har förlagts till Lund. Det andra alternativet delar Skåne på tvären i två regioner, vilket geografiskt sett ger bättre sammanhållna regioner och en jämnare fördelning av personalresurserna. Malmö åklagarmyndighet är visserligen ganska stor, men den bör även kunna svara för åklagardistrikten i Lund, Trelleborg, Ystad och Simrishamn. De norra delarna i Skåne skulle bilda den andra regionen med den regionala åklagarmyndigheten förlagd till Helsingborg eller eventuellt till Kristianstad. En svårighet med en sådan uppdelning i en nordlig och en sydlig region är att man då delar länen mellan regionerna. Eftersom såväl polisen som skatteförvaltningen är länsindelade kan en delning av länen medföra vissa problem för alla berörda parter.

Åklagarmyndigheter på främst regional nivå och andra länsmyndigheter som skattemyndigheter, kronofogdemyndigheter och polisens regionala ekorotlar har periodvis ett intensivt samarbete i bl a mål om ekonomisk brottslighet. Sedan ett tiotal år tillbaka finns samråds- och kontaktmannagrupper på regional nivå med representanter från samtliga nämnda myndigheter.

Om man skulle dela Malmöhus län och Kristianstads län mellan två regioner skulle detta kunna inverka negativt på det redan uppbyggda samarbetet på regional nivå. Länsmyndigheterna i både Malmöhus län och Kristianstads län skulle då få arbeta mot två olika åklagarregioner. Detta kan medföra problem med samordning av olika slag eftersom ett större antal myndigheter och personer skulle vara berörda

än vad som är fallet i dag. Alternativet i fråga kan således innebära nackdelar för den operativa verksamheten.

För västsveriges del har regionindelningen ändrats på så sätt att Älvsborgs län, som i dag bildar en egen region, förts samman med regionen för Göteborgs- och Bohus län samt Hallands län. Älvsborgs län är en liten region med sammanlagt 45 tjänster och det ter sig då naturligt att föra samman denna region med övriga västsverige för att få ett bättre administrativt underlag. I förslaget visas två alternativ till regionindelning för västsverige. I det ena alternativet bildar Göteborgs kommun en region medan Göteborgs- och Bohus län i övrigt samt Hallands län och Älvsborgs län bildar den andra regionen med den regionala åklagarmyndigheten förlagd till Borås som i dag har den största lokala åklagarmyndigheten i regionen.

I det andra alternativet bildar Göteborgs kommun och Hallands län den ena regionen och de övriga länen den andra regionen med åklagarmyndigheten förlagd till Vänersborg. Skälen för en sådan indelning är i princip densamma som framfördes i resonemanget om Skåne. Göteborgs åklagarmyndighet är visserligen relativt stor men bör utan några större svårigheter även kunna svara för verksamheten i Hallands län som endast har 16 tjänster. Hallands län har genom sin särskilda utformning och belägenhet ingen geografisk kontakt med de övriga länen i västsverige.

I likhet med regionerna i Stockholms län är det lämpligt att överåklagarna etablerar ett nära samarbete mellan de två regionerna.

För övriga regioner i landet föreslås inga förändringar. Norrlandsregionerna är visserligen personellt sett för små för att man skall kunna få ett tillfredställande administrativt underlag, men med tanke på de stora avstånden i Norrland bör regionerna inte göras större.

Riksdagen har nyligen beslutat om länspolismästarnas placeringsorter. Myndigheterna har då i ett antal fall lokaliserats till andra orter i länen än residensorterna. Det gäller Borås, Eskilstuna, Norrköping, Skövde och Sundsvall. Detta är ett av skälen till att även vi i förekommande fall valt dessa orter som hemvist för åklagarmyndigheterna eftersom vi bedömt att ett nära samband mellan länspolismästarna och överåklagarna är av stor vikt. Ifrågavarande orter har dessutom redan i dag de största lokala åklagarmyndigheterna inom resp län.

Vårt förslag enligt alternativ 1 presenteras i följande tablå.

TABLA NR 4: FÖRSLAG TILL NY ORGANISATIONSSTRUKTUR ENLIGT ALTERNATIV 1

Region	Regional åklagarmyndighet i	tjänster Åp	tjänster Tot	Lokal enhet i	Antal tjänster Åp	Antal tjänster Tot	Tot ant tjänster per reg. myndigh	Polisdistrikt	Tingsrätt
1 Stockholms kommun	Stockholm	99	167				167	Stockholms (exkl Arlanda)	Stockholms
2 Stockholms län N Gotlands län	Solna	12	17	Solna	7	15		Solna	Solna
				Danderyd	5	10		Danderyds, Lidingö	Södra Roslags
				Norrtälje	3	6		Norrtälje	Norrtälje
				Sollentuna	9	18		Jakobsbergs, Märsta	Jakobsbergs
								Sollentuna, Arlanda	Sollentuna
				Visby	3	6	72	Visby	Visby
3 Stockholms län S	Huddinge	14	20	Huddinge	11	23		Huddinge	Huddinge
				Handen	7	16		Handens	Handens
				Nacka	5	9		Nacka	Nacka
				Södertälje	6	13	81	Södertälje	Södertälje
4 Uppsala län Västmanlands län	Västerås	11	15	Västerås	8	16		Västerås	Köpings, Västerås
				Enköping	2	4		Enköpings	Enköpings
				Tierp	2	4		Tierps	Tierps
				Uppsala	9	19		Uppsala	Uppsala
				Köping	3	6		Köpings	Köpings
				Sala	3	6	70	Fagersta, Sala	Köpings, Sala

Region	Regional åklagarmyndighet i	Antal tjänster Åp	Tot	Lokal enhet i	Antal tjänster Åp	Tot	Tot ant tjänster per reg myndigh	Polisdistrikt	Tingsrätt
5 Östergötlands län Södermanlands län	Norrköping	13	17	Norrköping	8	18		Norrköping	Norrköping
				Eskilstuna	8	15		Eskilstuna, Strängnäs	Eskilstuna
				Katrineholm	3	6		Katrineholms	Katrineholms
				Linköping	5	12		Linköpings	Linköpings
				Nyköping	4	8		Nyköpings	Nyköpings
				Motala	3	7	83	Mjölby, Motala	Mjölby, Motala
6 Jönköpings län Skaraborgs län	Jönköping	11	14	Jönköping	5	11		Jönköpings	Jönköpings
				Eksjö	4	9		Eksjö, Vetlanda	Eksjö
				Värnamo	3	6		Värnamo	Värnamo
				Lidköping	3	7		Lidköpings, Skara	Lidköpings
				Mariestad	2	4		Mariestads	Mariestads
				Skövde	4	9	60	Falköpings, Skövde, Tidaholms	Falköpings, Mariestads, Skövde
7 Kalmar län Kronobergs län Blekinge län	Kalmar	11	14	Kalmar	5	10		Kalmar	Kalmar
				Växjö	6	13		Ljungby, Växjö, Älmhults	Ljungby, Växjö
				Oskarshamn	2	4		Oskarshamns	Oskarshamns
				Västervik	3	6		Vimmerby, Västerviks	Oskarshamns, Västerviks
				Karlshamn	3	6		Karlshamns	Karlshamns, Sölvesborgs
				Karlskrona	4	9	62	Karlskrona, Ronneby	Karlskrona, Ronneby

Region	Regional åklagarmyndighet i	Antal tjänster Rp	Antal tjänster Tot	Lokal enhet i	Antal tjänster Rp	Antal tjänster Tot	Tot ant tjänster per reg myndigh	Polisdistrikt	Tingsrätt
ALT A									
8 Malmö kommun	Malmö	34	61				61	Malmö	Malmö, Trelleborgs
9 Malmöhus län Kristianstads län	Lund	18	22	Lund	4	9		Lunds	Lunds
				Eslöv	2	4		Eslövs	Eslövs
				Helsingborg	10	20		Helsingborgs	Helsingborgs
				Landskrona	3	6		Landskrona	Landskrona
				Trelleborg	2	4		Trelleborgs	Trelleborgs
				Ystad	2	4		Ystads	Ystads
				Hässleholm.	3	7		Hässleholms	Hässleholms, Klippans
				Kristianstad	4	8		Kristianstads	Kristianstads
				Simrishamn	2	4		Simrishamns	Simrishamns
				Ängelholm.	3	7	95	Ängelholms	Klippans, Ängelholms
ALT B									
8 Malmöhus län S Kristianstads län S	Malmö	39	67						
				Lund	4	9		Som ovan	Som ovan
				Trelleborg	2	4			
				Ystad	2	4			
				Simrishamn	2	4	88		
9 Malmöhus län N Kristianstads län N	Hälsingborg	13	16	Hälsingborg	10	20			
				Eslöv	2	4			
				Landskrona	3	6			
				Hässleholm	3	7			
				Kristianstad	4	8			
				Ängelholm	3	7	68		

Region	Regional åklagarmyndighet i	Antal tjänster		Lokal enhet i	Antal tjänster		Tot ant tjänster per reg myndigh	Polisdistrikt	Tingsrätt
		Ap	Tot		Ap	Tot			
ALT A									
10 Göteborgs kommun	Göteborg	48	80				80	Göteborgs (exkl Landvetter)	Göteborgs, Mölndal
11 Göteborgs- och Bohus län	Borås	16	20	Borås	8	17		Borås, Kinna, Ulricehamns	Borås, Sjuhäradsbygdens
Hallands län				Kungälv	2	5		Kungälvs	Stenungsunds
Älvsborgs län				Mölndal	3	6		Mölndals, Landvetter	Mölndals
				Uddevalla	5	11		Strömstads, Uddevalla	Strömstads, Uddevalla
				Halmstad	4	8		Halmstads	Halmstads
				Varberg	4	8		Falkenbergs, Kungsbacka, Varbergs	Varbergs
				Alingsås	3	6		Alingsås	Alingsås
				Trollhättan	3	6		Trollhättans	Alingsås, Trollhättans
				Vänersborg	3	6	93	Vänersborgs, Åmåls	Vänersborgs, Åmåls
ALT B									
10 Göteborgs kommun	Göteborg	51	84					Som ovan	Som ovan
Hallands län				Halmstad	4	8	100		
				Varberg	4	8			
11 Göteborgs- och Bohus län	Borås	13	16	Borås	8	17			
Älvsborgs län				Kungälv	2	5			
				Mölndal	3	6			
				Uddevalla	5	11			
				Alingsås	3	6			
				Trollhättan	3	6			
				Vänersborg	3	6	73		

Region	Regional åklagarmyndighet i	Antal tjänster Åp	Antal tjänster Tot	Lokal enhet i	Antal tjänster Åp	Antal tjänster Tot	Tot ant tjänster per reg myndigh	Polisdistrikt	Tingsrätt
12 Värmlands län Örebro län	Karlstad	11	15	Karlstad	5	11		Karlstads	Karlstads
				Arvika	3	6		Arvika, Säffle	Arvika
				Kristinehamn	2	5		Kristinehamns	Kristinehamns
				Sunne	2	5		Hagfors	Sunne
				Hallsberg	2	5		Hallsbergs	Hallsbergs
				Karlskoga	2	4		Karlskoga	Karlskoga
				Lindesberg	2	4		Lindesbergs	Lindesbergs
				Örebro	7	15	70	Örebro	Örebro
13 Gävleborgs län Kopparbergs län	Gävle	11	16	Gävle	5	10		Gävle	Gävle
				Bollnäs	3	6		Bollnäs, Söderhamn	Bollnäs
				Hudiksvall	3	6		Hudiksvalls, Ljusdals	Hudiksvalls, Ljusdals
				Sandviken	2	5		Sandvikens	Sandvikens
				Avesta	2	4		Avesta	Avesta, Hedemora
				Borlänge	3	6		Borlänge	Falu, Hedemora, Leksands
				Falu	2	5		Falu, Rättviks	Falu, Leksands
				Ludvika	2	4		Ludvika	Ludvika
				Mora	2	5	67	Malungs, Mora	Ludvika,Mora

Region	Regional åklagarmyndighet i	Antal tjänster Åp	Tot	Lokal enhet i	Antal tjänster Åp	Tot	Tot ant tjänster per reg myndigh	Polisdistrikt	Tingsrätt
14 Västernorrlands län Jämtlands län	Sundsvall	7	9	Sundsvall	7	14		Sundsvalls	Sundsvalls
				Härnösand	2	5		Härnösands, Kramfors	Härnösands
				Sollefteå	2	4		Sollefteå	Sollefteå
				Örnsköldsvik	2	5		Örnsköldsviks	Örnsköldsviks
				Östersund	5	12	49	Svegs, Östersunds	Svegs, Östersunds
15 Västerbottens län	Umeå	5	7	Umeå	5	11		Umeå	Umeå
				Lycksele	3	6		Lycksele, Storumans Vilhelmina	Lycksele
				Skellefteå	3	6	30	Skellefteå	Skellefteå
16 Norrbottens län	Luleå	7	9	Luleå	4	9		Luleå	Luleå
				Boden	3	7		Bodens	Bodens
				Gällivare	2	4		Gällivare	Gällivare
				Haparanda	3	6		Haparanda, Kalix	Haparanda
				Kiruna	2	4		Kiruna	Gällivare, Luleå
				Piteå	3	6	45	Arvidsjaurs, Piteå	Piteå
							1 185		

ALTERNATIV 2

För närvarande pågår som redovisats under pkt 3.5 två utredningar, Regionutredningen och Västsverigeutredningen. Dessa utredningar kan i ett längre perspektiv få betydelse även för åklagarväsendet. Regionutredningen arbetar med att ta fram olika alternativ till en framtida struktur av den offentliga verksamhetens regionala uppbyggnad och Västsverigeutredningen utreder länsindelningen i Göteborgsregionen.

Man kan - utan att föregripa resultaten av dessa utredningar och de beslut som så småningom kan komma att fattas - förvänta sig att nuvarande länsindelning, åtminstone vad gäller länen söder om Dalälven, på sikt kommer att revideras. Omfattningen av en sådan revidering är svår att förutsäga, men man kan utan att vara alltför spekulativ tänka sig att det kan komma att ske förändringar i Skåne, västsverige och mälardalsregionen.

Om riksdagen skulle besluta om en ändrad regional indelning av riket kommer detta att få konsekvenser för bl a statliga myndigheter med regional och lokal verksamhet i landet. Åklagarorganisationen kommer att beröras av sådana förändringar eftersom såväl polisväsendet som skatteförvaltningen blir tvungna att anpassa sina organisationer till den nya indelningen. I vilken utsträckning domstolsväsendet kommer att beröras är dock osäkert.

Alternativ 2 bygger på samma förutsättningar som alternativ 1. Skillnaden är att vi här gjort fler förändringar i regionindelningen för åklagarväsendet. Det beror då inte bara på det tänkbara framtidsperspektiv som ovan relaterade

utredningar ger upphov till utan det kan finnas skäl att därutöver begrunda om inte ändringar i regionindelningen kan innebära fördelar i form av bättre geografiskt och operativt sammanhållna regioner.

I alternativ 1 föreslås bl a en ny regionindelning av Stockholms län. Detta förslag återfinns även i detta alternativ. Därutöver görs i detta alternativ följande förändringar i regionindelningen.

Skaraborgs län förs över till västsverige. Länet omfattas som tidigare nämnts av Västsverigeutredningens uppdrag. Den storregion som västsverige med sina fyra län utgör blir i åklagarsammanhang väl stor för att verksamheten skall kunna få en effektiv styrning. Västsverige har därför i detta alternativ delats upp i två alternativt tre regioner. Den ena regionen omfattar då Skaraborgs län och Älvsborgs län, den andra Göteborgs kommun och den tredje Göteborgs- och Bohus län i övrigt samt Hallands län.

Alternativt kan man eventuellt tänka sig att de två sistnämnda regionerna bildar en region under ledning av åklagarmyndigheten i Göteborg. Nackdelen med en sådan lösning är som tidigare påpekats att regionen kan bli väl stor för att man skall kunna få en effektiv styrning av verksamheten. Verksamheten utanför Göteborg är emellertid koncentrerad till fem lokala myndigheter, vilket är ett betydligt färre antal jämfört med de två andra storstadsregionerna i landet. Detta förhållande talar för att man inte helt bör utesluta detta alternativ.

Som en följd av seperationen från Skaraborgs län förs Jönköpings län i förslaget ihop med Östergötlands län som i

sin tur separeras från Södermanlands län. Sistnämnda län förs samman med länen i mälardalsregionen.

En lösning kunde vara att föra samman Jönköpings län med Kronobergs län och Kalmar län till en smålandsregion. Blekinge län skulle då kunna föras över till skåneregionen. Det som talar mot en sådan lösning är avstånden och de inte alltför goda kommunikationerna i denna del av landet. Kommunikationerna mellan Jönköpings län och Östergötlands län är utmärkta med såväl E4:an som stambanan som förbindelselänkar.

Södermanlands län hör naturligt samman med mälardalsregionen. Eskilstuna är länets största kommun och där finns följaktligen den största åklagarmyndigheten och tingsrätten i länet. Det förtjänar att nämnas att man inom t ex exekutionsväsendet redan har etablerat ett informellt samarbete mellan länsmyndigheterna i mälardalsregionen.

Några förändringar i regionindelningen utöver de nu nämnda föreslås inte i detta alternativ.

Alternativ 2 visas i följande tablå.

TABLA NR 5: FÖRSLAG TILL NY ORGANISATIONSSTRUKTUR ENLIGT ALTERNATIV 2

Region	Regional åklagarmyndighet i	Antal tjänster		Lokal enhet i	Antal tjänster		Tot ant tjänster perreg myndigh	Polisdistrikt	Tingsrätt
		Åp	Tot		Åp	Tot			
1 Stockholms kommun	Stockholm	99	167				167	Stockholms (exkl Arlanda)	Stockholms
2 Stockholms län N Gotlands län	Solna	12	17	Solna	7	15		Solna	Solna
				Danderyd	5	10		Danderyds, Lidingö (Täby)	Södra Roslags
				Norrtälje	3	6		Norrtälje	Norrtälje
				Sollentuna	9	18		Jakobsbergs, Märsta Sollentuna, Arlanda	Jakobsbergs, Sollentuna
				Visby	3	6	72	Visby	Visby
3 Stockholms län S	Huddinge	14	20	Huddinge	11	23		Huddinge	Huddinge
				Handen	7	16		Handens	Handens
				Nacka	5	9		Nacka	Nacka
				Södertälje	6	13	81	Södertälje	Södertälje
4 Uppsala län Västmanlands län Södermanlands län	Västerås	17	23	Västerås	8	16		Västerås	Köping, Västerås
				Enköping	2	4		Enköpings	Enköpings
				Tierp	2	4		Tierps	Tierps
				Uppsala	9	19		Uppsala	Uppsala
				Köping	3	6		Köpings	Köpings
				Sala	3	6		Fagersta, Sala	Köpings, Sala
				Eskilstuna	8	15		Eskilstuna, Strängnäs	Eskilstuna
				Katrineholm	3	6		Katrineholms	Katrineholms
				Nyköping	4	8	107	Nyköpings	Nyköpings

Region	Regional åklagarmyndighet i	Antal tjänster		Lokal enhet i	Antal tjänster		Tot ant tjänster per reg myndigh	Polisdistrikt	Tingsrätt
		Åp	Tot		Åp	Tot			
5 Östergötlands län Jönköpings län	Norrköping	13	17	Norrköping	8	18		Norrköpings	Norrköpings
				Motala	3	7		Mjölby, Motala	Mjölby, Motala
				Eksjö	4	9		Eksjö, Vetlanda	Eksjö
				Jönköping	5	11		Jönköpings	Jönköpings
				Värnamo	3	6		Värnamo	Värnamo
				Linköping	5	12	80	Linköpings	Linköpings
6 Kronobergs län Kalmar län Blekinge län	Kalmar	11	14	Kalmar	5	10		Kalmar	Kalmar
				Växjö	6	13		Ljungby, Växjö Älmhults	Ljungby, Växjö
				Oskarshamn	2	4		Oskarhamns	Oskarshamns
				Västervik.	3	6		Vimmerby, Västerviks	Oskarshamns, Västerviks
				Karlshamn.	3	6		Karlshamns	Karlshamns
				Karlskrona	4	9	62	Karlskrona, Ronneby	Karlskrona, Ronneby

Region	Regional åklagarmyndighet i	Antal tjänster Rp	Tot	Lokal enhet i	Antal tjänster Rp	Tot	Tot ant tjänster per reg myndigh	Polisdistrikt	Tingsrätt
ALT A									
7 Malmö kommun	Malmö	34	61				61	Malmö	Malmö, Trelleborgs
8 Malmöhus län Kristianstads län	Lund	18	22	Lund	4	9		Lunds	Lunds
				Eslöv	2	4		Eslövs	Eslövs
				Helsingborg	10	20		Helsingborgs	Helsingborgs
				Landskrona	3	6		Landskrona	Landskrona
				Trelleborg	2	4		Trelleborgs	Trelleborgs
				Ystad	2	4		Ystads	Ystads
				Hässleholm:	3	7		Hässleholms	Hässleholms, Klippans
				Kristianstad:	4	8		Kristianstads	Kristianstads
				Simrishamn	2	4		Simrishamns	Simrishamns
				Ängelholm	3	7	95	Ängelholms	Klippans, Ängelholms
ALT B									
Malmöhus län S Kristianstads län S	Malmö	39	67	Lund	4	9		Som ovan	Som ovan
				Trelleborg	2	4			
				Ystad.	2	4			
				Simrishamn	2	4	88		
Malmöhus län N Kristianstads län N	Hälsingborg	13	16	Hälsingborg	10	20			
				Eslöv	2	4			
				Landskrona	3	6			
				Hässleholm	3	7			
				Kristianstad	4	8			
				Ängelholm	3	7	68		

Region	Regional åklagarmyndighet i	Antal tjänster Åp	Antal tjänster Tot	Lokal enhet i	Antal tjänster Åp	Antal tjänster Tot	Tot ant tjänster per reg myndigh	Polisdistrikt	Tingsrätt
ALT A									
9 Göteborgs kommun	Göteborg	48	80				80	Göteborgs (exkl Landvetter)	Göteborgs, Mölndals
10 Göteborgs- och Bohus län Hallands län	Mölndal	8	10	Mölndal	3	6		Mölndals, Landvetter	Mölndals
				Kungälv	2	5		Kungälvs	Stenungsunds
				Uddevalla	5	11		Strömstads, Uddevalla	Strömstads, Uddevalla
				Halmstad	4	8		Halmstads	Halmstads
				Varberg	4	8	48	Falkenbergs, Kungsbacka, Varbergs	Varbergs
ALT B									
Göteborgs- och Bohus län Hallands län	Göteborg	56	90					Göteborgs (exkl Landvetter)	Göteborgs, Mölndals
				Kungälv	2	5		Kungälvs	Stenungsunds
				Mölndal	3	6		Mölndals, Landvetter	Mölndals
				Uddevalla	5	11		Strömstads, Uddevalla	Strömstads, Uddevalla
				Halmstad	4	8		Halmstads	Halmstads
				Varberg	4	8	128	Falkenbergs, Kungsbacka, Varbergs	Varberg
11 Skaraborgs län Älvsborgs län	Borås	13	16	Borås	8	17		Borås, Kinna Ulricehamns	Borås, Sjuhäradsbygdens
				Lidköping	3	7		Lidköping, Skara	Lidköpings
				Mariestad	2	4		Mariestads	Mariestads
				Skövde	4	9		Falköping, Skövde Tidaholm	Falköpings, Mariestads, Skövde
				Alingsås	3	6		Alingsås	Alingsås
				Trollhättan	3	6		Trollhättans	Alingsås, Trollhättans
				Vänersborg	3	6	71	Vänersborgs, Amål	Vänersborgs, Amål

Region	Regional åklagarmyndighet i	Antal tjänster Rp	Antal tjänster Tot	Lokal enhet i	Antal tjänster Rp	Antal tjänster Tot	Tot ant tjänster per reg myndigh	Polisdistrikt	Tingsrätt
12 Värmlands län Örebro län	Karlstad	11	15	Karlstad	5	11		Karlstads	Karlstads
				Arvika	3	6		Arvika, Säffle	Arvika
				Kristinehamn	2	5		Kristinehamns	Kristinehamns
				Sunne	2	5		Hagfors	Sunne
				Hallsberg	2	5		Hallsbergs	Hallbergs
				Karlskoga	2	4		Karlskoga	Karlskoga
				Lindesberg	2	4		Lindesbergs	Lindesbergs
				Örebro	7	15	70	Örebro	Örebro
13 Kopparbergs län Gävleborgs län	Gävle	11	16	Gävle	5	10		Gävle	Gävle
				Bollnäs	3	6		Bollnäs, Söderhamns	Bollmäs
				Hudiksvall	3	6		Hudiksvalls, Ljusdals	Hudiksvalls, Ljusdals
				Sandviken	2	5		Sandvikens	Sandvikens
				Avesta	2	4		Avesta	Avesta, Hedemora
				Borlänge	3	6		Borlänge	Falu, Hedemora, Leksands
				Falu	2	5		Falu, Rättviks	Falu, Leksands
				Ludvika	2	4		Ludvika	Ludvika
				Mora	2	5	67	Malungs, Mora	Ludvika, Mora

Region	Regional åklagarmyndighet i	Antal tjänster Åp	Tot	Lokal enhet i	Antal tjänster Åp	Tot	Tot ant tjänster per reg myndigh	Polisdistrikt	Tingsrätt
14 Västernorrlands län Jämtlands län	Sundsvall	7	9	Sundsvall	7	14		Sundsvalls	Sundsvalls
				Härnösand.	2	5		Härnösands, Kramfors	Härnösands
				Sollefteå:	2	4		Sollefteå	Sollefteå
				Örnsköldsvik	2	5		Örnsköldsviks	Örnsköldsviks
				Östersund.	5	12	49	Svegs, Östersunds	Svegs, Östersunds
15 Västerbottens län	Umeå	5	7	Umeå	5	11		Umeå	Umeå
				Lycksele	3	6		Lycksele, Storumans Vilhelmina	Lycksele
				Skellefteå	3	6	30	Skellefteå	Skellefteå
16 Norrbottens län	Luleå	7	9	Luleå	4	9		Luleå	Luleå
				Boden.	3	7		Bodens	Bodens
				Gällivare	2	4		Gällivare	Gällivare
				Haparanda	3	6		Haparanda, Kalix	Haparanda
				Kiruna	2	4		Kiruna	Gällivare, Luleå
				Piteå	3	6	45	Arvidsjaurs, Piteå	Piteå
							1 185		

4.3 Övriga organisationsfrågor

4.3.1 Åklagarmyndigheternas organisation

De regionala myndigheterna kommer att variera i storlek. Det bör i första hand vara vederbörande myndighetschefs ansvar att bygga upp en organisation som fungerar effektivt.

En hel del gemensamma nämnare finns dock och den modell som vi visar i det följande kan förhoppningsvis tjäna som exempel på hur en organisation kan byggas upp.

Förutsättningarna är i huvudsak ganska lika om man undantar de tre storstadsmyndigheterna. Vid varje regional myndighet kommer det på samma sätt som idag att finnas en överåklagare/myndighetschef, minst en statsåklagare, specialiståklagare, chefsåklagare/lokala enhetschefer, en administrativ chef, assistentåklagare samt administrativ personal av olika slag.

Statsåklagaren är ställföreträdande myndighetschef. Åklagarna och den administrativa chefen vid myndighetens huvudkontor samt chefsåklagarna är direkt underställda myndighetschefen. Assistentåklagarna bör bilda en förstärkningspool under den administrativa chefen, som då i myndighetschefens ställe skall fördela dessa efter de lokala enheternas behov. Det är viktigt att i görligaste mån avlasta myndighetschefen mer rutinbetonade arbetsuppgifter.

Den administrativa chefen skall som tidigare nämnts även biträda myndighetschefen i planeringsfrågor av olika slag. Den administrativa enheten skall då förutom att sköta

ekonomi- och personaladministration, kontorsdrift och kontorsservice även vara ett planeringssekretariat.

En regional åklagarmyndighet skulle utifrån dessa förutsättningar kunna organisera sin verksamhet enligt följande exempel.

Figur REGIONALA ÅKLAGARMYNDIGHETEN I Ö-STAD

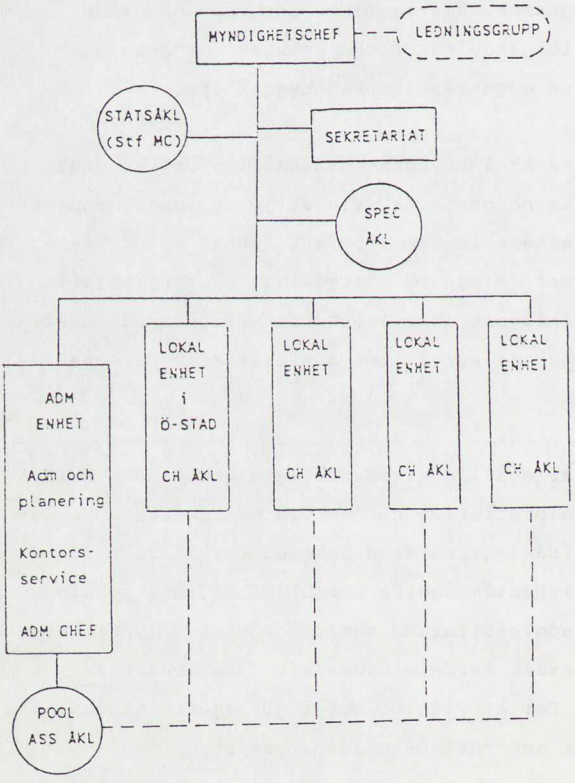

Den lokala åklagarenheten på samma ort som den regionala myndigheten är organisatoriskt sett likställd med övriga lokala åklagarenheter. Man bör då om möjligt placera den lokala enheten i samma lokaler eller byggnad som myndighetens huvudkontor, vilket bl a skulle ha fördelar i form av gemensam kontorsservice och kontorsdrift. Huvudkontoren blir ju personalmässigt sett relativt små. En samlokalisering skulle då kunna göra dessa mindre sårbara, framför allt när det gäller kanslipersonalen.

Många av de aktuella åklagarenheterna är i dag samlokaliserade med polisen, vilket kan väga tyngre i det enskilda fallet än en samlokalisering med huvudkontoret. Den bästa lösningen vore dock om såväl den regionala åklagarmyndighetens huvudkontor som den lokala enheten kunde få lokaler i anslutning till polismyndigheten på orten.

Sedan flera år finns det på många orter ett etablerat administrativt samarbete mellan myndigheterna inom den offentliga sektorn. Åklagarmyndigheterna och de lokala åklagarenheterna bör i möjligaste mån försöka göra besparingar genom att delta i och utnyttja de fördelar som ett sådant samarbete kan ge.

4.3.2 Överprövning och tillsyn

Överprövningsinstitutet utgör inte något formaliserat besvärsförfarande utan härleds ur överåklagarnas och RÅs tillsynsfunktion och deras rätt att överta mål från åklagare i lägre instans. Även om förfarandet numera i viss utsträckning formaliserats, bl a genom råd och föreskrifter från RÅ, är hela institutet i huvudsak oreglerat. Så gäller

exempelvis inte några särskilda besvärstider och partsställningen är inte formaliserad.

Beslut av kammaråklagare eller distriktsåklagare överprövas av överåklagaren, medan statsåklagarbeslut överprövas av RÅ. Överåklagarens skyldigheter i detta avseende är desamma oavsett om det rör ett beslut på en storstadsmyndighet eller en lokal åklagarmyndighet. Detta innebär att överåklagarna i Stockholm, Göteborg och Malmö överprövar beslut av åklagare på den egna myndigheten, medan överåklagarna vid regionmyndigheterna överprövar beslut från de lokala åklagarmyndigheterna.

Såvitt vi kan bedöma kan man i den föreslagna organisationen tillämpa samma ordning för överprövning vid de regionala åklagarmyndigheterna som man i dag har vid åklagarmyndigheterna Stockholm, Göteborg och Malmö. Detta är emellertid en judiciell fråga som inte är vår sak att bedöma.

4.3.3 RÅs framtida roll och administration

Det har inte ingått i Statskontorets uppdrag att göra en översyn av RÅ. RÅs framtida roll är emellertid av stor betydelse när det gäller ansvars- och beslutsordningen inom åklagarväsendet. RÅ kommer enligt nu pågående planering att delegera budget- och resultatansvar och därmed ett långtgående verksamhetsansvar till de regionala åklagarmyndigheterna. Huruvida regeringen i sin tur kommer att delegera uppgifter och beslutsbefogenheter till RÅ är däremot en öppen fråga.

Den delegering som nu görs från central till regional nivå inom statsförvaltningen har aktualiserat frågan om vilken roll de centrala myndigheterna skall ha i framtiden. Ett alternativ är att de som samordnande myndigheter under regerigen ger service av olika slag till regeringskansliet och de regionala myndigheterna. Ett annat alternativ är att, efter förebild från näringslivet, ge de centrala myndigheterna rollen som koncernledningar med stora befogenheter att ingripa om de regionala myndigheterna inte följer uppgjorda planer eller visar dåliga resultat.

För åklagarväsendets del är det angeläget att frågan om RÅs framtida roll klarläggs. Statskontoret föreslår därför att en sådan översyn görs i god tid före genomförandet av förslaget till ny organisation. Översynen bör även omfatta RÅs administration eftersom utformningen av denna har direkt bäring på vår utredning.

RÅ har som tidigare nämnts i uppdrag att lämna förslag till hur en delegering av budget- och resultatansvar till regional nivå lämpligen skall kunna genomföras. Utgångspunkten är den nuvarande organisationen men förslagen bör utan några större svårigheter kunna anpassas till Statskontorets förslag till ny organisation.

Även ansvarsförhållandena för ADB-frågorna inom åklagarväsendet behöver klarläggas och RÅs roll i detta sammanhang. Det är rimligt att myndigheterna inom fastställda ramar ges frihet att under eget ansvar anpassa systemen och effektivisera resursanvändningen. Denna frihet bör dock vägas mot behoven av samordning och samverkan över myndighetsgränserna. En annan aktuell fråga är finansieringen av investeringar och den löpande finansieringen av drift och

underhåll av gemensamma system, t ex de centrala delarna av systemet för strafföreläggande. Med ett delegerat budgetansvar är det rimligt att drift och förvaltning av de gemensamma systemen i så stor utsträckning som möjligt finansieras genom avgifter från myndigheterna. En annan gemensam fråga är hur säkerhetsproblemen skall lösas.

RÅ har i egenskap av central förvaltningsmyndighet det yttersta ansvaret för att verksamheten bedrivs enligt de intentioner som lagts fast av statsmakterna. Till RÅs viktigaste framtida uppgifter inom ADB-området hör således frågor av koncerngemensam art som planering och uppföljning av verksamhet och resursanvändning samt normering och utveckling av åklagarväsendets ADB-tekniska infrastruktur, inkl säkerhetsfrågor. Det gäller även frågor som hänger samman med utveckling och förvaltning av gemensamma system, t ex systemen för strafföreläggande samt för ekonomi- och personaladministration. Samverkan med och eventuell koppling till övriga system inom rättsväsendet t ex BROTTSRI är en annan gemensam fråga som bör ankomma på RÅ.

Med tanke på det ganska omfattande ADB-stöd som åklagarväsendet står i begrepp att införa finns det anledning att i särskild ordning och i ett sammanhang se över hur hanteringen av ADB-frågorna totalt sett skall organiseras med avseende på ansvarsfördelning mellan RÅ och de regionala myndigheterna vad gäller utveckling, drift och förvaltning.

4.3.4 Preliminär ansvars- och arbetsfördelning

I nedanstående uppställning redovisas hur en administrativ ansvars- och arbetsfördelning mellan RÅ, de regionala

åklagarmyndigheterna och de lokala enheterna i huvudsak skulle kunna se ut.

Riksåklagaren

Centrala myndighetsuppgifter

- övergripande verksamhetsplanering och målstyrning

- samordning mellan regionerna

- samordning med rikspolisstyrelsen och domstolsverket m fl

- anslagsframställning och budgetsammanställning för hela åklagarväsendet

- budget- och resultatansvar för hela åklagarväsendet

- fördelning av budgetramar på regionala myndigheter

- resultatstyrning

- årsredovisning för åklagarväsendet inkl resultatredovisning och bokslut

- intern revision och controlleruppgifter

- personal- och lönepolitiska riktlinjer

- riktlinjer för personaldimensionering

- inrättande och tillsättning av vissa tjänster

- central arbetsgivarroll

- central personalutbildning och utbildningspolitiska riktlinjer

- arbetsmiljöfrågor

- riktlinjer för beredskapsplanering

- central verksamhetsstatistik

- utveckling av generella ADB-system och teknikstöd

- metodutveckling

- informationsansvar

- riktlinjer för säkerhetsfrågor

- övergripande ansvar för arkivfrågor

Serviceuppgifter

- central redovisning och löneadministration

- central blankettservice

- arbetsrättslig rådgivning

- centrala upphandlingsavtal

- upphandling och underhåll av ADB-system och utveckling av lokala ADB-system

De regionala myndigheterna

- verksamhetsplanering för regionen
- anslagsframställning till RÅ
- budget- och resultatansvar
- mål- och resultatstyrning
- resultatuppföljning
- resultatredovisning
- ekonomiadministration
- granskning av reseräkningar
- personaladministration
- arbetsordning
- arbetsgivaransvar
- arbetsmiljöansvar
- inrättande, rekrytering och tillsättning av de tjänster som inte tillsätts av regeringen och RÅ
- personalutbildning
- löneförhandlingar

- MBL-förhandlingar

- upphandling av inventarier och utrustning

- kontorsdrift och lokaler

- säkerhetsfrågor

Lokala enheter

- verksamhetsplanering för den lokala enheten

- personalredovisning

- personalansvar

- viss kassatjänst (handkassa)

- kontorsservice och lokalvård

- säkerhetsfrågor

- övriga uppgifter som den regionala åklagarmyndigheten finner lämpligt att delegera till sina lokala enheter.

4.3.5 Konsekvenser

En grundläggande förutsättning för Statskontorets arbete är enligt direktiven att åklagarverksamheten skall bedrivas inom nuvarande resursramar. Våra förslag medför inte ökade årliga förvaltningskostnader. Det kan dock i samband med genomförandet uppkomma vissa engångskostnader i de fall en

regional myndighet skall omlokaliseras. Vidare kan de utbildningsinsatser som föreslås medföra behov av en temporär förstärkning av utbildningsmedlen hos RÅ. Vi anser dock att det på det stora hela rör sig om utbildningsinsatser som bör genomföras oavsett om man ändrar organisationen på sätt som vi föreslår eller inte.

Syftet med utredningen har varit att öka myndigheternas effektivitet genom ett bättre resursutnyttjande. De nu föreslagna åtgärderna bör ge goda förutsättningar för att en sådan effektivitetsökning skall kunna åstadkommas. Den reala kostnadsökningen för åklagarväsendet har, som framgår av redovisningen i avsnitt 2, varit relativt stor de senaste åren. Det är då viktigt att man genom bl a organisatoriska åtgärder hejdar denna negativa kostnadsutveckling.

För personalens del innebär förslagen vissa fördelar. I och med att distriktsgränserna inte längre kommer att utgöra ett organisatoriskt hinder ges bättre möjligheter för t ex kanslipersonalen, till en individuell personalutveckling inom regionen. Därmed ges också bättre möjligheter till att skapa en laganda och "vi-känsla" i varje region.

Eftersom de regionala myndigheternas huvudkontor i stort sett skall ha hand om all admininistration i regionerna kommer det att behövas kompetensutveckling och en viss förstärkning av den administrativa personalen. Med undantag för de tre storstadsregionerna kommer det sannolikt att behövas en förstärkning med i genomsnitt en tjänst per region.

Resurserna bör till viss utsträckning kunna hämtas från RÅs kansli men man måste även ta vara på de administrativa resurser som finns ute i landet, framförallt på de större nuvarande lokala enheterna.

Då administrativa uppgifter mera sällan belägger en hel tjänst utan är delarbetsuppgifter för kanslipersonal och vissa åklagare gäller det för myndigheterna att genom omfördelning av arbetsuppgifter söka frigöra dessa resurser. Åklagarna i den nya organisatonen kommer inte att ha några administrativa uppgifter förutom de uppgifter som naturligen faller på chefsåklagarna i deras roll som enhetschefer.

En utgångspunkt i genomförandearbetet skall vara att administrationen i åklagarväsendet totalt sett inte får kosta mer än i dag. Det gäller även att utnyttja de möjligheter till rationalisering som ett införande av ADB-stöd kan ge. I avsnitt 2 (bilaga 4) redovisas hur många årsarbetskrafter som för närvarande åtgår för administrativt arbete. Dessa är fördelade dels mellan de olika myndighetsnivåerna, dels mellan åklagare och biträdespersonal. RÅs administrativa resurser ingår dock inte i detta material. Enligt uppgift har RÅ i dag 26 tjänster för ekonomi- och personaladministration samt planering och utbildning. Expeditionsvakter och telefonister är då ej medräknade.

Vi föreslår inga indragningar av lokala åklagarenheter utan betonar i stället vikten av ett nära samarbete mellan polis och åklagare, inte bara i det dagliga arbetet utan även när det gäller den övergripande verksamhetsplaneringen.

STATSKONTORET

RAPPORT 1992:16

BILAGOR

JUSTITIE-
DEPARTEMENTET

REGERINGSBESLUT

Bilaga 1
1 (3)

1991-11-21 91-2930

Till avd. U 1
Kontakt med.
Beslut GN
Datum 91-12-09 Sign

Statskontoret
Box 34107
100 26 STOCKHOLM

91. 12. 09.
655/91-5

Uppdrag till statskontoret att biträda åklagarutredningen -90

Regeringen uppdrar åt statskontoret att i enlighet med de riktlinjer som anges i bilagda promemoria biträda åklagarutredningen -90 (Ju 1990:04) i utredningens arbete med organisatoriska frågor.

På regeringens vägnar

Gun Hellsvik

Lars Eklycke

Kopia till

finansdepartementet (BA)
riksåklagaren
åklagarutredningen -90
L 4
F 2
Reg/Ju

Postadress 103 33 STOCKHOLM
Gatuadress Rosenbad 4 Stockholm
Telefon växel 08-763 10 00
Telefax 20 27 34
Telex 17820 premier S

Bilaga 1
2

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Promemoria
1991-11-21

UPPDRAG TILL STATSKONTORET ATT BITRÄDA ÅKLAGAR-UTREDNINGEN -90

1. Inledning

Åklagarutredningen -90 har bl.a. till uppgift att undersöka om åklagarväsendets nuvarande regionala och lokala organisation är den mest ändamålsenliga (Dir. 1990:27). För att utredningen skall få ett så bra underlag som möjligt för sina överväganden bör utredningen biträdas av någon med erfarenhet av organisationsfrågor. Statskontoret har erfarenhet av organisationsarbete inom statsförvaltningen och har nyligen biträtt domstolsutredningen i liknande organisatoriska frågor inom domstolsväsendet. Ett uppdrag bör därför - i enlighet med vad åklagarutredningen hemställt i en skrivelse till regeringen den 24 oktober 1991 - lämnas till statskontoret att biträda utredningen vid den organisatoriska översynen.

När det gäller den närmare inriktningen av statskontorets medverkan kan följande sägas.

2. Organisationsöversyn

De organisatoriska övervägandena skall enligt åklagarutredningens direktiv ha som utgångspunkt att åklagarnas verksamhet skall renodlas och att åklagarna i görlig mån skall avlastas administrativa uppgifter i den utsträckning som kan vara motiverat ur rationell synpunkt. En fråga som särskilt betonas i direktiven är vad som kan göras för att minska vissa problem på de lokala myndigheter som endast har två eller tre fasta åklagartjänster. Problemen som anges i utredningens direktiv är sårbarhet vid personalfrånvaro samt begränsad flexibilitet och möjlighet till specialisering.

Den regionala indelningen inom åklagarväsendet ändrades år 1985. Den lokala åklagarorganisationen har varit föremål för översyn av åklagarkommittén, redovisat i dess slutbetänkande år 1986 (SOU 1986:26). Åklagarutredningen skall till grund för de organisatoriska övervägandena lägga en utvärdering av 1985 års ändringar av den regionala organisationen och en förnyad analys av åklagarkommitténs överväganden i 1986 års betänkande. Enligt vad som sägs i direktiven är utredningen oförhindrad att överväga att slå samman vissa av de mindre åklagarmyndigheterna. En lösning bör eftersträvas som bevarar åklagarväsendets lokala anknytning utan att ge avkall på effektiviteten.

Vidare bör åklagarutredningen enligt direktiven överväga om det finns inslag i andra organisationsmodeller för regional verksamhet inom den offentliga förvaltningen som kan passa åklagarväsendet. Ett exempel som nämns i direktiven är den s.k. länsmodellen, d.v.s. modellen med

länsmyndigheter med lokal verksamhet vilken nyligen införts inom exekutionsväsendet och skatteförvaltningen. Enligt direktiven skulle en sådan lösning kunna öka möjligheterna att decentralisera bl.a. uppgifter från riksåklagarens kansli. En annan modell som enligt direktiven skall övervägas är den s.k. länspolismästarmodellen. Om de nuvarande lokala och regionala nivåerna kan ersättas med en länsnivå med lokal verksamhet, finns det enligt direktiven anledning att undersöka om en koncentration av huvudparten av de personaladministrativa och ekonomiadministrativa resurserna till ett enda ställe i länet medför en effektivisering av åklagarverksamheten. Den utveckling i sådan riktning som är skönjbar inom polisen bör studeras.

Den i direktiven ålagda utvärderingen av den regionala reformen är i stort sett slutförd. Utredningen har vidare påbörjat arbetet med att analysera olika organisationsmodeller.

Statskontoret bör till grund för sina överväganden lägga dels vad som anförs i direktiven, dels vad som framkommit genom det arbete som utförts i utredningens sekreteriat. Statskontorets arbete skall bygga på det förhållandet att åklagarväsendet och polisväsendet är två från varandra skilda och självständiga organisationer som i sin dagliga verksamhet har anledning till nära samarbete. Övervägandena bör utmynna i ett förslag till åklagarutredningen om en framtida organisation av åklagarväsendet på regional och lokal nivå samt förslag till administrativ uppgiftsfördelning mellan olika nivåer inom åklagarväsendet.

3. Arbetsformer m.m.

En grundläggande förutsättning för statskontorets arbete skall vara att åklagarverksamheten skall bedrivas inom nuvarande resursramar. Statskontoret skall redovisa de ekonomiska konsekvenserna av förslagen och analysera de tänkbara effekterna på olika områden. Detta gäller inte bara i fråga om åklagarväsendet utan även konsekvenser för övriga delar av rättsväsendet och för andra sektorer av samhället. I lämplig utsträckning skall statskontoret arbeta i kontakt med berörda myndigheter samt med domstolsutredningen och med riksrevisionsverket.

Statskontoret bör fortlöpande hålla kontakt med åklagarutredningen för att informera om sitt arbete och få information om hur utredningens arbete på närliggande områden fortskrider. En redovisning skall ske vid utredningens sammanträde den 26 mars 1992.

Åklagarutredningen skall enligt sina direktiv avsluta sitt arbete före utgången av juni månad 1992. Statskontorets förslag till utredningen skall därför slutligt redovisas senast den 14 april 1992.

NULÄGE

REGION/KOMMUN	REGIONÅKLAGAR-MYNDIGHET	ANTAL TJÄNSTER Å	aÅ	Åd	TOT	LOKAL ÅKLAGARMYNDIGHET	ANTAL TJÄNSTER Å	aÅ	Åd	TOT	TOT ANT TJ PER REG	POLISDISTRIKT	TINGSRÄTT (tingsställe)
Stockholms kommun						Stockholm	81	18	68	167	167	Stockholms (exkl Arlanda)	Stockholms
Stockholms län Gotlands län	Stockholm	10	16	11	37	Danderyd	5		5	10		Danderyds, Lidingö, (Täby)	Södra Roslags
						Handen	7		9	16		Handens	Handens
						Huddinge	11		12	23		Huddinge	Huddinge
						Nacka	5		4	9		Nacka	Nacka
						Norrtälje	3		3	6		Norrtälje	Norrtälje
						Sollentuna	9		9	18		Jakobsbergs, Märsta Sollentuna	Jakobsbergs, Sollentuna
						Solna	7		8	15		Solna	Solna
						Södertälje	6		7	13		Södertälje	Södertälje
						Visby	3		3	6	153	Visby	Gotlands
Västmanlands län Uppsala län	Västerås	3	8	4	15	Enköping	2		2	4		Enköpings	Enköpings
						Tierps	2		2	4		Tierps	Tierps (ts Östhammar)
						Uppsala	9		10	19		Uppsala	Uppsala
						Köping	3		3	6		Köpings	Köpings (ts Kolbäck)
						Sala	3		3	6		Fagersta, Sala	Köpings (ts Kolbäck), Sala (ts Fagersta)
						Västerås	8		8	16	70	Västerås	Köpings (ts Kolbäck), Västerås
Östergötlands län Södermanlands län	Linköping	6	7	4	17	Eskilstuna	8		7	15		Eskilstuna, Strängnäs	Eskilstuna (ts Strängnäs)
						Katrineholm	3		3	6		Katrineholms	Katrineholms (ts Malmköping)
						Nyköping	4		4	8		Nyköpings	Nyköpings
						Linköping	5		7	12		Linköpings	Linköpings
						Motala	3		4	7		Mjölby, Motala	Mjölby, Motala
						Norrköping	8		10	18	83	Norrköpings	Norrköpings

REGION/KOMMUN	REGIONÅKLAGAR-MYNDIGHET	ANTAL TJÄNSTER				LOKAL ÅKLAGARMYNDIGHET	ANTAL TJÄNSTER				TOT ANT TJ PER REG	POLISDISTRIKT	TINGSRÄTT (tingsställe)
		Å	aÅ	Åd	TOT		Å	aÅ	Åd	TOT			
Jönköpings län	Jönköping	3	8	3	14	Eksjö	4		5	9		Eksjö, Vetlanda	Eksjö
Skaraborgs län						Jönköping	5		6	11		Jönköpings	Jönköpings
						Värnamo	3		3	6		Värnamo	Värnamo (ts Reftele)
						Lidköping	3		4	7		Lidköpings, Skara	Lidköpings
						Mariestad	2		2	4		Mariestads	Mariestads
						Skövde	4		5	9	60	Falköpings, Skövde, Tidaholms	Falköpings, Mariestads, Skövde
Kalmar län	Kalmar	4	7	3	14	Växjö	6		7	13		Ljungby, Växjö, Älmhults	Ljungby, Växjö
Kronobergs län						(i Ljungby)	(2)		(2)				
Blekinge län						Kalmar	5		5	10		Kalmar	Kalmar
						Oskarshamn	2		2	4		Oskarshamns	Oskarshamns
						Västervik	3		3	6		Vimmerby, Västerviks	Oskarshamns, Västerviks
						Karlshamn	3		3	6		Karlshamns	Karlshamns, Sölvesborgs
						Karlskrona	4		5	9	62	Karlskrona, Ronneby	Karlskrona, Ronneby
Malmö kommun						Malmö	27	7	27	61	61	Malmö	Malmö, Trelleborgs
Malmöhus län	Malmö	5	13	4	22	Hässleholm	3		4	7		Hässleholms	Hässleholms, Klippans
Kristianstads län						Kristianstad	4		4	8		Kristianstads	Kristianstads
						Simrishamn	2		2	4		Simrishamns	Simrishamns
						Ängelholm	3		4	7		Ängelholms	Klippans, Ängelholms
						Eslöv	2		2	4		Eslövs	Eslövs
						Helsingborg	10		10	20		Helsingborgs	Helsingborgs
						Landskrona	3		3	6		Landskrona	Landskrona
						Lund	4		5	9		Lunds	Lunds
						Trelleborg	2		2	4		Trelleborgs	Trelleborgs
						Ystad	2		2	4	95	Ystads	Ystads
Göteborgs kommun						Göteborg	39	9	32	80	80	Göteborgs & Landvetter	Göteborgs, Mölndals
Göteborgs- och	Göteborg	3	5	2	10	Kungälv	2		3	5		Kungälvs	Stenungsunds
Bohus län						Mölndal	3		3	6		Mölndal, Landvetter	Mölndals
Hallands län						Uddevalla	5		6	11		Strömstads, Uddevalla	Strömstads, Uddevalla
						(Strömstad)	(1)		(1)	(2)			

REGION/KOMMUN	REGIONÅKLAGAR-MYNDIGHET	ANTAL TJÄNSTER				LOKAL ÅKLAGARMYNDIGHET	ANTAL TJÄNSTER				TOT ANT TJ PER REG.	POLISDISTRIKT	TINGSRÄTT (tingsställe)
		Å	aÅ	Åd	TOT		Å	aÅ	Åd	TOT			
						Halmstad	4		4	8		Halmstads	Halmstads (ts Laholm)
						Varberg	4		4	8	48	Falkenbergs, Kungsbacka, Varbergs	Varbergs (ts Kungsbacka)
Älvsborgs län	Vänersborg	4	4	2	10	Alingsås	3		3	6		Alingsås	Alingsås
						Borås	8		9	17		Borås, Kinna, Ulricehamns	Borås, Sjuhäradsbygden
						Trollhättan	3		3	6		Trollhättans	Alingsås, Trollhättans
						Vänersborg	3		3	6	45	Vänersborgs, Åmåls	Vänersborgs (ts Mellerud), Åmåls (ts Bengtsfors)
						(Åmål)	(1)		(1)	(2)			
Värmlands län Örebro län	Karlstad	3	8	3,5	14,5	Arvika	3		3	6		Arvika, Säffle	Arvika (tss Säffle, Arjäng)
						Karlstad	5		6	11		Karlstads	Karlstads
						Kristinehamn	2		3	5		Kristinehamns	Kristinehamns (ts Filipstad)
						Sunne	2		3	5		Hagfors	Sunne (tss Råda, Sysslebäck)
						Hallsberg	2		3	5		Hallsbergs	Hallsbergs
						Karlskoga	2		2	4		Karlskoga	Karlskoga
						Lindesberg	2		2	4		Lindesbergs	Lindesbergs (ts Hällefors)
						Örebro	7		8	15	69,5	Örebro	Örebro
Gävleborgs län Kopparbergs län	Gävle	4	9	3	16	Bollnäs	3		3	6		Bollnäs, Söderhamn	Bollnäs (ts Söderhamn)
						Gävle	5		5	10		Gävle	Gävle
						Hudiksvall	3		3	6		Hudiksvalls, Ljusdals	Hudiksvalls, Ljusdals
						Sandviken	2		3	5		Sandvikens	Sandvikens
						Avesta	2		2	4		Avesta	Hedemora (ts Krylbo)
						Borlänge	3		3	6		Borlänge	Falu, Hedemora, Leksands
						Falu	2		3	5		Falu, Rättviks	Falu, Leksands
						Ludvika	2		2	4		Ludvika	Ludvika
						Mora	2		3	5	67	Malungs, Mora	Ludvika (ts Nås), Mora (tss Malung, Särna)

REGION/KOMMUN	REGIONÅKLAGAR-MYNDIGHET	ANTAL TJÄNSTER				LOKAL ÅKLAGARMYNDIGHET	ANTAL TJÄNSTER				TOT ANT TJ PER REG.	POLISDISTRIKT	TINGSRÄTT (tingsställe)
		Å	aÅ	Åd	TOT		Å	aÅ	Åd	TOT			
Västernorrlands län	Härnösand	3	4	2	9	Härnösand	2		3	5		Härnösands, Kramfors	Härnösands
Jämtlands län						Sollefteå	2		2	4		Sollefteå	Sollefteå
						Sundsvall	7		7	14		Sundsvalls	Sundsvalls
						Örnsköldsvik	2		3	5		Örnsköldsviks	Örnsköldsviks
						Östersund	5		7	12	49	Svegs, Östersunds	Svegs (ts Svenstavik), Östersunds (ts Strömsund)
Västerbottens län	Umeå	2	3	2	7	Lycksele	3		3	6		Lycksele, Storumans Vilhelmina	Lycksele (tss Storumans Vilhelmina, Åsele)
						Skellefteå	3		3	6		Skellefteå	Skellefteå
						Umeå	5		6	11	30	Umeå	Umeå
Norrbottens län	Luleå	3	4	2	9	Boden	3		4	7		Bodens	Bodens (ts Jokkmokk)
						Gällivare	2		2	4		Gällivare	Gällivare
						Haparanda	3		3	6		Haparanda, Kalix	Haparanda (tss Kalix, Pajala, Överkalix)
						Kiruna	2		2	4		Kiruna	Gällivare (ts Karesuando)
						Luleå	4		5*)	9		Luleå	Luleå
						Piteå	3		3	6	45*)	Arvidsjaurs, Piteå	Piteå (tss Arvidsjaur, Arjeplog)
									*)4,6		*)44,6		

Bilaga 2:1
1 (2)

Lokala åklagarmyndigheter och åklagardistrikt

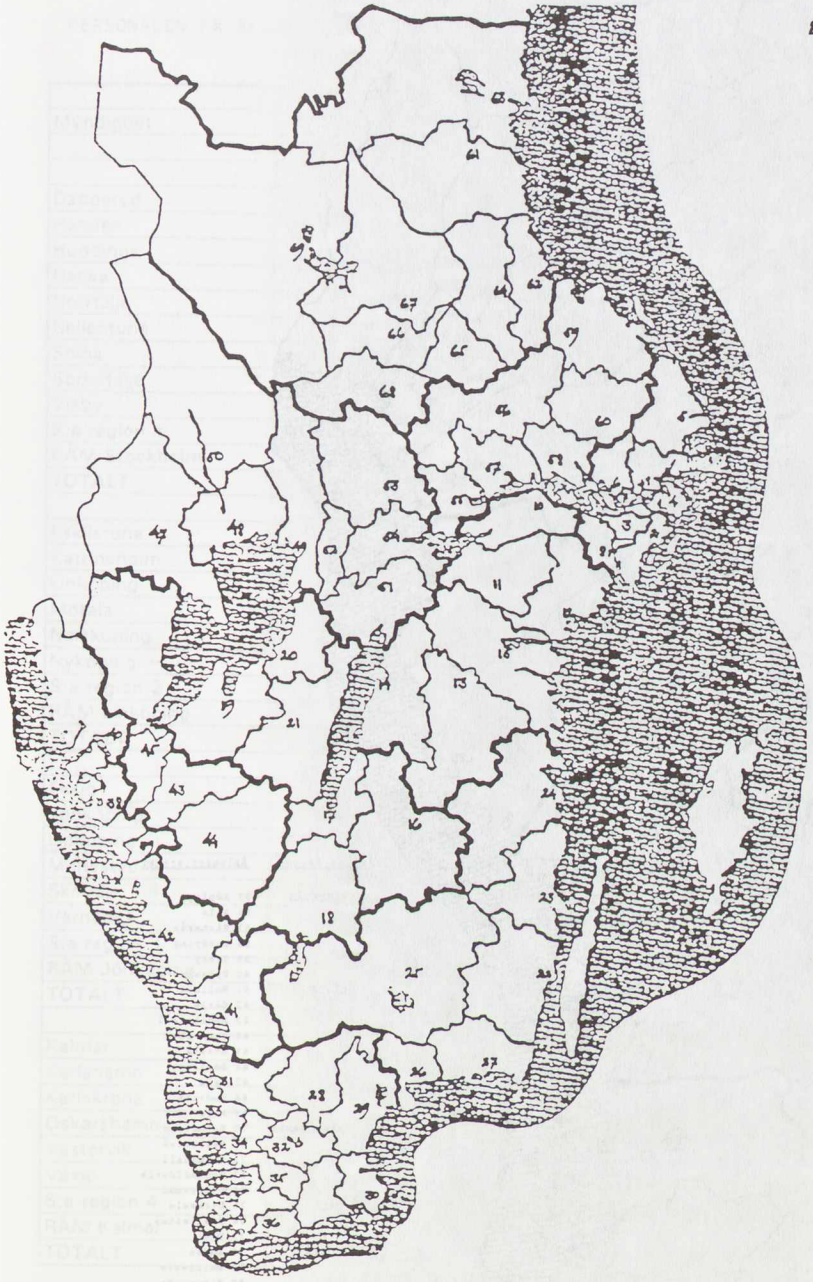

Åklagarregion	Åklagardistrikt
STOCKHOLMS	1 Danderyd
	2 Handen
	3 Haddinge
	4 Nacka
	5 Norrtälje
	6 Sollentuna
	7 Solna
	8 Södertälje
	9 Visby
LINKÖPINGS	10 Eskilstuna
	11 Katrineholm
	12 Nyköping
	13 Linköping
	14 Motala
	15 Norrköping
JÖNKÖPINGS	16 Eksjö
	17 Jönköping
	18 Värnamo
	19 Lidköping
	20 Mariestad
	21 Skövde
KALMAR	22 Kalmar
	23 Oskarshamn
	24 Västervik
	25 Växjö
	26 Karlshamn
	27 Karlskrona
MALMÖ	28 Hässleholm
	29 Kristianstad
	30 Simrishamn
	31 Ängelholm
	32 Ystad
	33 Helsingborg
	34 Landskrona
	35 Lund
	36 Trelleborg
	37 Ystad
GÖTEBORG	38 Kungälv
	39 Mölndal
	40 Uddevalla
	41 Halmstad
	42 Varberg
VÄNERSBORGS	43 Alingsås
	44 Borås
	45 Trollhättan
	46 Vänersborg
KARLSTADS	47 Arvika
	48 Karlstad
	49 Kristinehamn
	50 Sunne
	51 Hallsberg
	52 Karlskoga
	53 Lindesberg
	54 Örebro
VÄSTERÅS	55 Köping
	56 Sala
	57 Västerås
	58 Enköping
	59 Tierp
	60 Uppsala
GÄVLE	61 Bollnäs
	62 Gävle
	63 Hudiksvall
	64 Sandviken
	65 Avesta
	66 Borlänge
	67 Falu
	68 Ludvika
	69 Mora

(84) Stockholm
(81) Göteborg
(86) Malmö

Bilaga 2:1
2

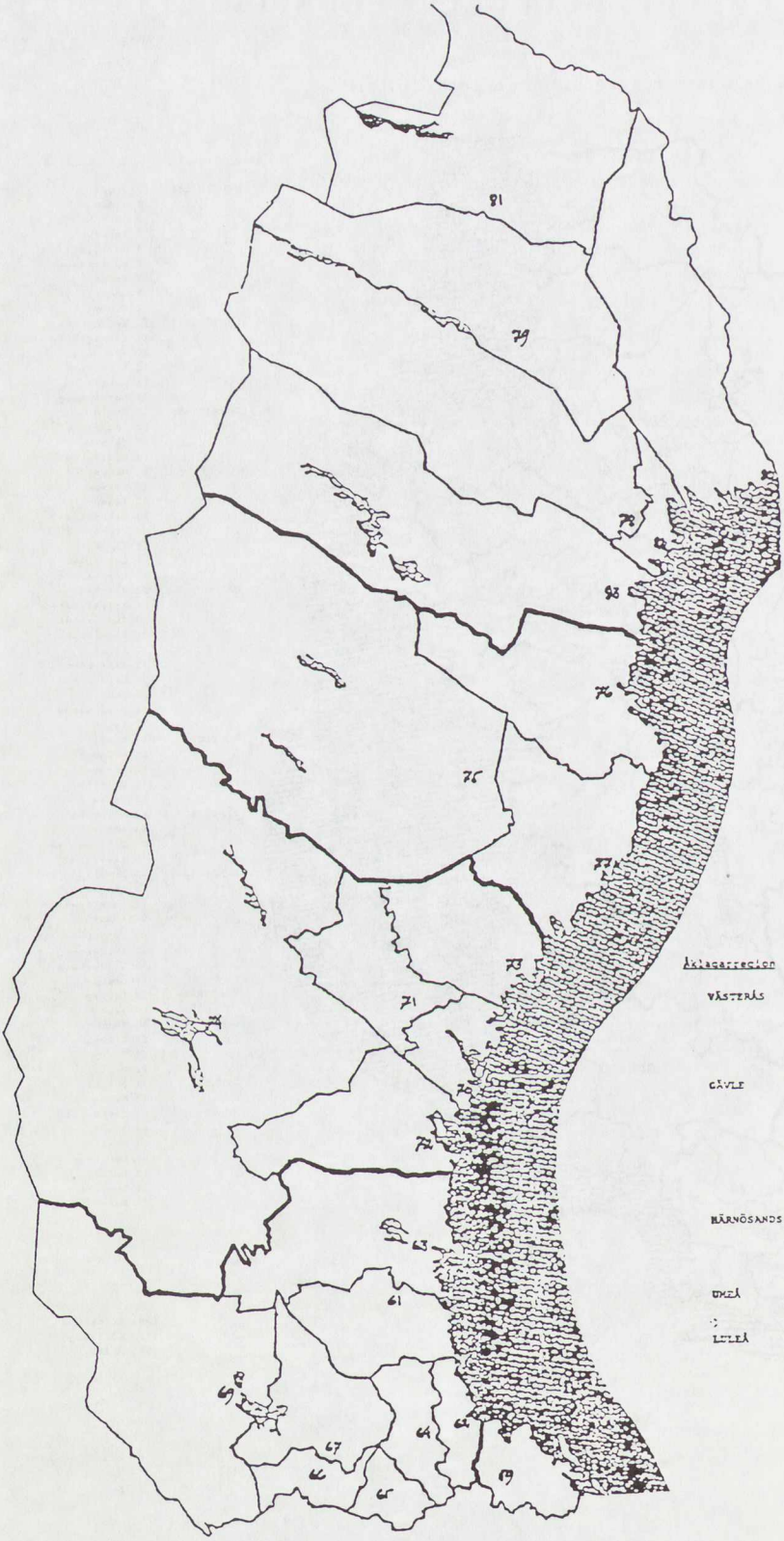

Åklagarregion	Åklagardistrikt
VÄSTERÅS	55 Köping
	56 Sala
	57 Västerås
	58 Enköping
	59 Tierp
	60 Uppsala
GÄVLE	61 Bollnäs
	62 Gävle
	63 Hudiksvall
	64 Sandviken
	65 Avesta
	66 Borlänge
	67 Falu
	68 Ludvika
	69 Mora
HÄRNÖSANDS	70 Härnösand
	71 Sollefteå
	72 Sundsvall
	73 Örnsköldsvik
	74 Östersund
UMEÅ	75 Lycksele
	76 Skellefteå
	77 Umeå
LULEÅ	78 Boden
	79 Gällivare
	80 Haparanda
	81 Kiruna
	82 Luleå
	83 Piteå

Bilaga 3
1 (4)

PERSONALEN PÅ ÅKLAGARMYNDIGHETERNA

	TJÄNSTER 1991			ÅRSARBETSKRAFTER 1990			Biträden/
Myndighet	Åklagare	Biträdes-personal	Summa	Åklagare	Biträdes-personal	Summa	åklagare tjänster
Danderyd	5	5	10	6,3	4,6	10,9	1,00
Handen	7	9	16	9,4	8,6	18	1,29
Huddinge	11	12	23	10,8	11	21,8	1,09
Nacka	5	4	9	4,4	4,8	9,2	0,80
Norrtälje	3	3	6	2,7	2,5	5,2	1,00
Sollentuna	9	9	18	11,6	10,1	21,7	1,00
Solna	7	8	15	8,5	7,7	16,2	1,14
Södertälje	6	7	13	5,7	5,9	11,6	1,17
Visby	3	3	6	3,2	2,7	5,9	1,00
S:a region 1	**56**	**60**	**116**	**62,6**	**57,9**	**120,5**	**1,07**
RÅM Stockholm	**26**	**11**	**37**	**13,8**	**7,4**	**21,2**	**0,42**
TOTALT	**82**	**71**	**153**	**76,4**	**65,3**	**141,7**	**0,87**
Eskilstuna	8	7	15	8,4	8,4	16,8	0,88
Katrineholm	3	3	6	2,8	2,9	5,7	1,00
Linköping	5	7	12	6,7	6,2	12,9	1,40
Motala	3	4	7	3,8	3	6,8	1,33
Norrköping	8	10	18	8,1	9,4	17,5	1,25
Nyköping	4	4	8	4,1	4,6	8,7	1,00
S:a region 2	**31**	**35**	**66**	**33,9**	**34,5**	**68,4**	**1,13**
RÅM Linköping	**12**	**4**	**16**	**7,2**	**4,3**	**11,5**	**0,33**
TOTALT	**43**	**39**	**82**	**41,1**	**38,8**	**79,9**	**0,91**
Eksjö	4	5	9	4,3	4,8	9,1	1,25
Jönköping	5	6	11	6,3	5,6	11,9	1,20
Lidköping	3	4	7	3,4	3	6,4	1,33
Mariestad	2	2	4	1,7	1,8	3,5	1,00
Skövde	4	5	9	5,6	4,5	10,1	1,25
Värnamo	3	3	6	3,2	3,2	6,4	1,00
S:a region 3	**21**	**25**	**46**	**24,5**	**22,9**	**47,4**	**1,19**
RÅM Jönköping	**11**	**3**	**14**	**3,7**	**2,8**	**6,5**	**0,27**
TOTALT	**32**	**28**	**60**	**28,2**	**25,7**	**53,9**	**0,88**
Kalmar	5	5	10	5,7	5,2	10,9	1,00
Karlshamn	3	3	6	3,2	3,5	6,7	1,00
Karlskrona	4	5	9	4,4	5,5	9,9	1,25
Oskarshamn	2	2	4	2,1	2,1	4,2	1,00
Västervik	3	3	6	3,1	3	6,1	1,00
Växjö	6	7	13	6,9	6,5	13,4	1,17
S:a region 4	**23**	**25**	**48**	**25,4**	**25,8**	**51,2**	**1,09**
RÅM Kalmar	**11**	**3**	**14**	**3,7**	**3,2**	**6,9**	**0,27**
TOTALT	**34**	**28**	**62**	**29,1**	**29**	**58,1**	**0,82**

Bilaga 3
2

Myndighet	TJÄNSTER 1991			ÅRSARBETSKRAFTER 1990			Biträden/
	Åklagare	Biträdes-personal	Summa	Åklagare	Biträdes-personal	Summa	åklagare tjänster
Eslöv	2	2	4	2,1	2	4,1	1,00
Helsingborg	10	10	20	11,9	10,4	22,3	1,00
Hässleholm	3	4	7	3,4	4	7,4	1,33
Kristianstad	4	4	8	4,6	4,2	8,8	1,00
Landskrona	3	3	6	4,1	3,2	7,3	1,00
Lund	4	5	9	5,4	5,1	10,5	1,25
Simrishamn	2	2	4	1,9	2	3,9	1,00
Trelleborg	2	2	4	2,6	2,1	4,7	1,00
Ystad	2	2	4	2,9	2,3	5,2	1,00
Ängelholm	3	4	7	3,2	3	6,2	1,33
S:a region 5	**35**	**38**	**73**	**42,1**	**38,3**	**80,4**	**1,09**
RÅM Malmö	**18**	**4**	**22**	**6,3**	**3,3**	**9,6**	**0,22**
TOTALT	**53**	**42**	**95**	**48,4**	**41,6**	**90**	**0,79**
Halmstad	4	4	8	5,4	4,6	10	1,00
Kungälv	2	3	5	3	2,6	5,6	1,50
Mölndal	3	3	6	3,8	3,9	7,7	1,00
Uddevalla	5	6	11	5,8	5,8	11,6	1,20
Varberg	4	4	8	5,1	5,4	10,5	1,00
S:a region 6	**18**	**20**	**38**	**23,1**	**22,3**	**45,4**	**1,11**
RÅM Göteborg	**8**	**2**	**10**	**3,2**	**1,9**	**5,1**	**0,25**
TOTALT	**26**	**22**	**48**	**26,3**	**24,2**	**50,5**	**0,85**
Alingsås	3	3	6	2,9	3,2	6,1	1,00
Borås	8	9	17	9	10,1	19,1	1,13
Trollhättan	3	3	6	4,2	4,4	8,6	1,00
Vänersborg	3	3	6	3,4	3,6	7	1,00
S:a region 7	**17**	**18**	**35**	**19,5**	**21,3**	**40,8**	**1,06**
RÅM Vänersborg	**8**	**2**	**10**	**3,1**	**2,5**	**5,6**	**0,25**
TOTALT	**25**	**20**	**45**	**22,6**	**23,8**	**46,4**	**0,80**
Arvika	3	3	6	3,8	3,1	6,9	1,00
Hallsberg	2	3	5	2,6	2,6	5,2	1,50
Karlskoga	2	2	4	2,4	2,5	4,9	1,00
Karlstad	5	6	11	5,9	5,9	11,8	1,20
Kristinehamn	2	3	5	2,5	2,6	5,1	1,50
Lindesberg	2	2	4	2	2,4	4,4	1,00
Sunne	2	3	5	2	2,3	4,3	1,50
Örebro	7	8	15	8	8,1	16,1	1,14
S:a region 8	**25**	**30**	**55**	**29,2**	**29,5**	**58,7**	**1,20**
RÅM Karlstad	**11**	**3,5**	**14,5**	**4,9**	**2,6**	**7,5**	**0,32**
TOTALT	**36**	**33,5**	**69,5**	**34,1**	**32,1**	**66,2**	**0,93**

Bilaga 3
3

Myndighet	TJÄNSTER 1991			ÅRSARBETSKRAFTER 1990			Biträden/
	Åklagare	Biträdes-personal	Summa	Åklagare	Biträdes-personal	Summa	åklagare tjänster
Enköping	2	2	4	2	1,9	3,9	1,00
Köping	3	3	6	3,3	3,2	6,5	1,00
Sala	3	3	6	3	3,2	6,2	1,00
Tierp	2	2	4	2,1	2	4,1	1,00
Uppsala	9	10	19	9,5	8,9	18,4	1,11
Västerås	8	8	16	10,1	7,8	17,9	1,00
S:a region 9	**27**	**28**	**55**	**30**	**27**	**57**	**1,04**
RÅM Västerås	**11**	**4**	**15**	**5**	**3,8**	**8,8**	**0,36**
TOTALT	**38**	**32**	**70**	**35**	**30,8**	**65,8**	**0,84**
Avesta	2	2	4	2,2	2,2	4,4	1,00
Bollnäs	3	3	6	3,1	3,3	6,4	1,00
Borlänge	3	3	6	3,2	4,1	7,3	1,00
Falun	2	3	5	3,6	2,8	6,4	1,50
Gävle	5	5	10	4,3	4,5	8,8	1,00
Hudiksvall	3	3	6	3	3	6	1,00
Ludvika	2	2	4	2,2	2,6	4,8	1,00
Mora	2	3	5	2,6	2,8	5,4	1,50
Sandviken	2	3	5	2,2	2,7	4,9	1,50
S:a region 10	**24**	**27**	**51**	**26,4**	**28**	**54,4**	**1,13**
RÅM Gävle	**13**	**3**	**16**	**4,1**	**3**	**7,1**	**0,23**
TOTALT	**37**	**30**	**67**	**30,5**	**31**	**61,5**	**0,81**
Härnösand	2	3	5	2,3	2,7	5	1,50
Sollefteå	2	2	4	2	2,2	4,2	1,00
Sundsvall	7	7	14	6,4	6,6	13	1,00
Örnsköldsvik	2	3	5	1,9	2,7	4,6	1,50
Östersund	5	7	12	7	6,6	13,6	1,40
S:a region 11	**18**	**22**	**40**	**19,6**	**20,8**	**40,4**	**1,22**
RÅM Härnösand	**7**	**2**	**9**	**3,8**	**2**	**5,8**	**0,29**
TOTALT	**25**	**24**	**49**	**23,4**	**22,8**	**46,2**	**0,96**
Lycksele	3	3	6	2	2,7	4,7	1,00
Skellefteå	3	3	6	2,9	3,2	6,1	1,00
Umeå	5	6	11	4,3	4,8	9,1	1,20
S:a region 12	**11**	**12**	**23**	**9,2**	**10,7**	**19,9**	**1,09**
RÅM Umeå	**5**	**2**	**7**	**1,7**	**2**	**3,7**	**0,40**
TOTALT	**16**	**14**	**30**	**10,9**	**12,7**	**23,6**	**0,88**
Boden	3	4	7	3,1	2,7	5,8	1,33
Gällivare	2	2	4	1,5	2,4	3,9	1,00
Haparanda	3	3	6	3	3,2	6,2	1,00
Kiruna	2	2	4	2,1	2,5	4,6	1,00
Luleå	4	4,6	8,6	4,3	4,1	8,4	1,15
Piteå	3	3	6	3,2	3	6,2	1,00
S:a region 13	**17**	**18,6**	**35,6**	**17,2**	**17,9**	**35,1**	**1,09**
RÅM Luleå	**7**	**2**	**9**	**4,8**	**2,8**	**7,6**	**0,29**
TOTALT	**24**	**20,6**	**44,6**	**22**	**20,7**	**42,7**	**0,86**

Bilaga 3
4

Myndighet	TJÄNSTER 1991			ÅRSARBETSKRAFTER 1990			Biträden/
	Åklagare	Biträdes-personal	Summa	Åklagare	Biträdes-personal	Summa	åklagare tjänster
HELA LANDET	445	404,1	849,1	428	398,5	826,5	0,91
distriktsmyndigheter	323	358,6	681,6	362,7	356,9	719,6	1,11
regionmyndigheter	122	45,5	167,5	65,3	41,6	106,9	0,37
SPM	7	4	11	6,9	3,8	10,7	0,57
Stockholms ÅD	99	68	167	70,7	50,4	121,1	0,69
Göteborgs ÅD	48	32	80	44,1	30,3	74,4	0,67
Malmö ÅD	34	27	61	32,6	25,8	58,4	0,79
SAMTLIGA MYNDIGHETER	633	535,1	1168,1	582,3	508,8	1091,1	0,85

ADMINISTRATIONEN PÅ ÅKLAGARMYNDIGHETERNA

Myndighet	Andel administration		TOTALT	Antal åkla-	Antal biträ-	Adm/	Adm/	Adm/	Andel	Andel	PA/ Total	EA/ Total
	Åklagare	Biträden		gare 1989	den 1989	Åklagare	Biträde	All personal	PA	EA	administration	administration
Danderyd	0,8	0,6	1,3	7,4	4,7	10%	12%	11%	0,4	0,4	27%	30%
Handen	0,3	0,3	0,6	9,8	8,4	3%	4%	3%	0,4	0,1	68%	19%
Huddinge	0,0	1,1	1,1	11,3	10,5	0%	10%	5%	1,1	0,0	100%	0%
Nacka	0,1	0,3	0,4	5,0	4,7	2%	6%	4%	0,4	0,0	93%	1%
Norrtälje	0,2	0,4	0,6	3,0	2,4	7%	17%	11%	0,4	0,2	60%	27%
Sollentuna	0,3	0,5	0,8	10,9	9,8	3%	5%	4%	0,6	0,1	79%	10%
Solna	0,1	0,2	0,3	9,4	7,5	1%	3%	2%	0,2	0,1	61%	26%
Södertälje	0,4	0,8	1,2	7,0	5,3	5%	15%	9%	0,9	0,2	82%	13%
Visby	0,2	0,0	0,2	3,5	2,4	5%	0%	3%	0,0	0,0	19%	15%
S:a region 1	**2,3**	**4,2**	**6,5**	**67,3**	**55,7**	**3%**	**8%**	**5%**	**4,4**	**1,0**	**68%**	**16%**
RÅM Stockholm	**1,0**	**2,0**	**3,0**	**15,7**	**9,0**	**7%**	**22%**	**12%**	**1,2**	**1,7**	**40%**	**55%**
TOTALT	**3,3**	**6,2**	**9,5**	**83,1**	**64,7**	**4%**	**10%**	**6%**	**5,6**	**2,7**	**59%**	**28%**
Eskilstuna	0,2	0,8	1,0	9,8	8,3	2%	9%	5%	0,6	0,3	67%	32%
Katrineholm	0,1	0,1	0,1	3,1	2,5	2%	3%	3%	0,1	0,0	64%	23%
Linköping	0,2	0,4	0,6	6,2	6,0	3%	6%	5%	0,4	0,2	69%	28%
Motala	0,3	0,2	0,5	4,3	3,8	7%	5%	6%	0,4	0,0	76%	6%
Norrköping	0,2	1,2	1,4	13,2	9,6	2%	12%	6%	1,2	0,1	88%	9%
Nyköping	0,1	0,3	0,4	4,5	4,0	2%	8%	5%	0,3	0,1	65%	30%
S:a region 2	**1,1**	**2,8**	**4,0**	**41,1**	**34,2**	**3%**	**8%**	**5%**	**3,0**	**0,8**	**75%**	**20%**
RÅM Linköping	**0,5**	**1,0**	**1,5**	**7,0**	**3,9**	**7%**	**26%**	**14%**	**0,6**	**0,7**	**40%**	**47%**
TOTALT	**1,6**	**3,8**	**5,5**	**48,1**	**38,1**	**3%**	**10%**	**6%**	**3,6**	**1,5**	**66%**	**27%**
Eksjö	0,2	0,5	0,7	5,1	4,9	4%	10%	7%	0,3	0,2	49%	31%
Jönköping	0,2	0,3	0,5	5,6	5,8	4%	4%	4%	0,2	0,1	51%	31%
Lidköping	0,2	0,3	0,5	3,5	3,1	6%	10%	8%	0,2	0,1	48%	20%
Mariestad	0,1	0,1	0,1	1,7	1,7	5%	4%	4%	0,1	0,0	34%	7%
Skövde	0,3	0,5	0,8	5,9	4,4	5%	11%	8%	0,5	0,2	58%	20%
Värnamo	0,2	0,4	0,6	3,1	3,1	6%	14%	10%	0,4	0,2	66%	28%
S:a region 3	**1,2**	**2,1**	**3,2**	**24,9**	**23,0**	**5%**	**9%**	**7%**	**1,7**	**0,8**	**54%**	**25%**
RÅM Jönköping	**0,2**	**1,0**	**1,2**	**3,6**	**2,9**	**6%**	**33%**	**18%**	**0,6**	**0,5**	**49%**	**45%**
TOTALT	**1,4**	**3,0**	**4,4**	**28,5**	**25,9**	**5%**	**12%**	**8%**	**2,3**	**1,3**	**52%**	**30%**

ADMINISTRATIONEN PÅ ÅKLAGARMYNDIGHETERNA

Myndighet	Andel administration		TOTALT	Antal åkla-	Antal biträ-	Adm/	Adm/	Adm/	Andel	Andel	PA/ Total	EA/ Total
	Åklagare	Biträden		gare 1989	den 1989	Åklagare	Biträde	All personal	PA	EA	administration	administration
Kalmar	0,2	0,8	1,0	5,8	5,3	3%	15%	9%	0,6	0,3	62%	32%
Karlshamn	0,1	0,1	0,2	3,9	3,0	3%	2%	2%	0,1	0,1	57%	37%
Karlskrona	0,2	0,3	0,5	4,2	5,2	5%	6%	5%	0,3	0,1	50%	22%
Oskarshamn	0,1	0,2	0,4	1,9	2,1	6%	11%	9%	0,1	0,1	37%	40%
Västervik	0,2	0,1	0,3	4,5	3,1	4%	2%	4%	0,2	0,1	74%	19%
Växjö	0,2	0,3	0,5	7,4	6,7	3%	4%	4%	0,3	0,1	64%	24%
S:a region 4	**1,0**	**1,7**	**2,8**	**27,8**	**25,4**	**4%**	**7%**	**5%**	**1,6**	**0,8**	**58%**	**29%**
RÅM Kalmar	**0,4**	**0,9**	**1,3**	**3,6**	**3,1**	**10%**	**29%**	**19%**	**0,6**	**0,5**	**46%**	**43%**
TOTALT	**1,4**	**2,6**	**4,0**	**31,4**	**28,5**	**4%**	**9%**	**7%**	**2,2**	**1,3**	**54%**	**33%**
Eslöv	0,1	0,1	0,2	2,0	2,1	5%	4%	5%	0,1	0,1	37%	55%
Helsingborg	0,4	0,6	1,0	12,0	9,7	3%	6%	4%	0,3	0,5	32%	53%
Hässleholm	0,2	0,3	0,5	3,4	4,0	6%	7%	6%	0,2	0,2	41%	48%
Kristianstad	0,2	0,3	0,5	5,2	4,1	4%	6%	5%	0,3	0,2	59%	41%
Landskrona	0,2	0,4	0,6	3,6	3,1	5%	14%	9%	0,2	0,4	25%	61%
Lund	0,2	0,3	0,4	5,8	5,1	3%	5%	4%	0,1	0,2	34%	56%
Simrishamn	0,2	0,4	0,6	1,8	1,8	8%	23%	16%	0,2	0,4	27%	71%
Trelleborg	0,1	0,1	0,1	2,3	2,1	2%	2%	2%	0,0	0,0	30%	43%
Ystad	0,0	0,5	0,5	3,0	1,7	0%	29%	11%	0,2	0,3	40%	60%
Ängelholm	0,2	0,5	0,7	3,7	2,9	5%	17%	11%	0,4	0,3	57%	38%
S:a region 5	**1,6**	**3,3**	**5,0**	**42,7**	**36,6**	**4%**	**9%**	**6%**	**1,9**	**2,6**	**39%**	**53%**
RÅM Malmö	**0,3**	**0,7**	**1,0**	**5,4**	**3,1**	**5%**	**22%**	**11%**	**0,7**	**0,2**	**69%**	**24%**
TOTALT	**1,9**	**4,0**	**5,9**	**48,1**	**39,7**	**4%**	**10%**	**7%**	**2,6**	**2,9**	**43%**	**48%**
Halmstad	0,6	0,8	1,4	5,6	5,0	11%	16%	13%	0,8	0,5	54%	37%
Kungälv	0,3	0,1	0,4	3,5	3,0	9%	5%	7%	0,2	0,1	55%	11%
Mölndal	0,2	0,6	0,8	4,2	4,2	5%	14%	10%	0,7	0,1	85%	13%
Uddevalla	0,1	0,3	0,4	5,5	5,5	1%	6%	3%	0,3	0,0	88%	7%
Varberg	0,2	0,6	0,8	5,7	5,0	3%	12%	7%	0,5	0,2	66%	28%
S:a region 6	**1,3**	**2,5**	**3,8**	**24,5**	**22,7**	**5%**	**11%**	**8%**	**2,5**	**0,9**	**67%**	**24%**
RÅM Göteborg	**0,2**	**0,5**	**0,7**	**3,2**	**2,1**	**6%**	**24%**	**13%**	**0,2**	**0,5**	**24%**	**67%**

ADMINISTRATIONEN PÅ ÅKLAGARMYNDIGHETERNA

Myndighet	Andel administration		TOTALT	Antal åkla-	Antal biträ-	Adm/	Adm/	Adm/	Andel	Andel	PA/ Total	EA/ Total
	Åklagare	Biträden		gare 1989	den 1989	Åklagare	Biträde	All personal	PA	EA	administration	administration
TOTALT	**1,5**	**3,0**	**4,5**	**27,7**	**24,8**	**5%**	**12%**	**9%**	**2,7**	**1,4**	**60%**	**31%**
Alingsås	0,1	0,0	0,1	2,9	2,8	2%	1%	2%	0,1	0,0	52%	14%
Borås	0,8	0,4	1,2	9,3	9,7	8%	4%	6%	1,0	0,1	85%	11%
Trollhättan	0,2	0,1	0,3	4,3	4,2	4%	3%	3%	0,1	0,0	45%	13%
Vänersborg	0,2	0,2	0,4	3,9	3,4	5%	6%	5%	0,2	0,2	45%	45%
S:a region 7	**1,2**	**0,7**	**1,9**	**20,4**	**20,1**	**6%**	**4%**	**5%**	**1,3**	**0,4**	**69%**	**19%**
RÅM Vänersborg	**0,5**	**0,7**	**1,2**	**3,4**	**2,5**	**15%**	**28%**	**21%**	**0,5**	**0,6**	**44%**	**47%**
TOTALT	**1,7**	**1,4**	**3,1**	**23,8**	**22,6**	**7%**	**6%**	**7%**	**1,9**	**0,9**	**60%**	**30%**
Arvika	0,0	0,2	0,2	3,4	3,0	0%	5%	3%	0,1	0,0	85%	14%
Hallsberg	0,1	0,2	0,3	2,6	2,2	3%	9%	6%	0,1	0,1	47%	45%
Karlskoga	0,1	0,1	0,2	2,6	2,5	5%	2%	3%	0,2	0,0	88%	8%
Karlstad	0,0	0,4	0,5	5,5	5,6	1%	7%	4%	0,4	0,0	92%	5%
Kristineham	0,3	0,2	0,5	2,5	2,7	10%	7%	9%	0,4	0,0	89%	6%
Lindesberg	0,0	0,0	0,0	2,1	2,1	0%	0%	0%	0,0	0,0	0%	0%
Sunne	0,1	0,2	0,2	1,9	2,3	3%	7%	5%	0,2	0,0	70%	11%
Örebro	0,3	0,4	0,7	8,1	7,6	4%	5%	4%	0,2	0,3	23%	47%
S:a region 8	**0,9**	**1,6**	**2,4**	**28,7**	**28,1**	**3%**	**6%**	**4%**	**1,6**	**0,6**	**64%**	**23%**
RÅM Karlstad	**0,1**	**1,0**	**1,2**	**6,7**	**3,3**	**2%**	**32%**	**12%**	**0,8**	**0,3**	**71%**	**26%**
TOTALT	**1,0**	**2,6**	**3,6**	**35,4**	**31,4**	**3%**	**8%**	**5%**	**2,4**	**0,9**	**66%**	**24%**
Enköping	0,0	0,2	0,2	2,1	2,1	0%	10%	5%	0,1	0,1	49%	48%
Köping	0,1	0,3	0,4	2,7	3,1	4%	10%	7%	0,1	0,2	33%	58%
Sala	0,1	0,3	0,4	2,5	3,2	4%	9%	7%	0,2	0,1	63%	30%
Tierp	0,0	0,0	0,0	1,8	2,0	0%	2%	1%	0,0	0,0	25%	75%
Uppsala	0,2	1,0	1,2	9,6	9,0	2%	11%	6%	0,8	0,3	67%	27%
Västerås	0,2	0,5	0,7	11,5	8,2	1%	6%	3%	0,5	0,1	81%	18%
S:a region 9	**0,6**	**2,3**	**2,9**	**30,2**	**27,5**	**2%**	**9%**	**5%**	**1,8**	**0,9**	**63%**	**32%**
RÅM Västerås	**0,6**	**1,3**	**1,9**	**4,2**	**4,3**	**13%**	**30%**	**22%**	**0,8**	**0,9**	**46%**	**48%**
TOTALT	**1,1**	**3,6**	**4,7**	**34,4**	**31,8**	**3%**	**11%**	**7%**	**2,7**	**1,8**	**56%**	**38%**

ADMINISTRATIONEN PÅ ÅKLAGARMYNDIGHETERNA

Myndighet	Andel administration		TOTALT	Antal åkla-	Antal biträ-	Adm/	Adm/	Adm/	Andel	Andel	PA/ Total	EA/ Total
	Åklagare	Biträden		gare 1989	den 1989	Åklagare	Biträde	All personal	PA	EA	administration	administration
Avesta	0,0	0,1	0,2	2,1	2,1	2%	6%	4%	0,1	0,1	48%	40%
Bollnäs	0,4	0,1	0,5	3,5	3,1	11%	2%	7%	0,2	0,0	47%	6%
Borlänge	0,2	0,4	0,6	3,7	3,9	5%	9%	7%	0,3	0,2	56%	34%
Falun	0,1	0,2	0,3	3,6	2,8	3%	7%	5%	0,3	0,0	82%	9%
Gävle	0,2	0,2	0,4	5,0	4,8	4%	4%	4%	0,3	0,0	65%	3%
Hudiksvall	0,1	0,3	0,4	2,9	3,1	2%	10%	6%	0,3	0,0	90%	1%
Ludvika	0,1	0,2	0,2	2,9	2,6	2%	6%	4%	0,2	0,0	70%	10%
Mora	0,0	0,2	0,2	2,6	2,7	1%	6%	3%	0,1	0,1	70%	29%
Sandviken	0,1	0,2	0,2	3,0	2,6	2%	6%	4%	0,2	0,0	85%	0%
S:a region 10	**1,1**	**1,7**	**2,8**	**29,3**	**27,7**	**4%**	**6%**	**5%**	**1,9**	**0,4**	**66%**	**14%**
RÅM Gävle	**0,2**	**1,4**	**1,6**	**3,5**	**2,8**	**6%**	**50%**	**26%**	**0,9**	**0,6**	**58%**	**39%**
TOTALT	**1,3**	**3,1**	**4,5**	**32,8**	**30,5**	**4%**	**10%**	**7%**	**2,8**	**1,0**	**63%**	**23%**
Härnösand	0,1	0,8	0,9	2,6	2,1	4%	38%	19%	0,5	0,4	53%	45%
Sollefteå	0,3	0,2	0,5	2,0	2,0	15%	8%	11%	0,3	0,1	67%	13%
Sundsvall	0,2	0,8	1,0	6,5	6,7	3%	12%	8%	0,6	0,3	63%	32%
Örnsköldsvik	0,1	0,1	0,1	2,0	2,5	2%	3%	3%	0,1	0,0	52%	25%
Östersund	0,3	0,3	0,5	7,5	6,0	3%	4%	4%	0,4	0,0	85%	3%
S:a region 11	**0,9**	**2,1**	**3,0**	**20,6**	**19,3**	**4%**	**11%**	**7%**	**1,9**	**0,8**	**64%**	**28%**
RÅM Härnösand	**0,2**	**0,0**	**0,2**	**3,8**	**2,8**	**4%**	**1%**	**3%**	**0,0**	**0,1**	**26%**	**36%**
TOTALT	**1,1**	**2,1**	**3,2**	**24,4**	**22,2**	**4%**	**9%**	**7%**	**1,9**	**0,9**	**62%**	**28%**
Lycksele	0,2	0,1	0,2	3,0	2,6	6%	2%	4%	0,1	0,0	40%	7%
Skellefteå	0,1	0,2	0,2	3,4	3,2	2%	5%	4%	0,1	0,0	58%	16%
Umeå	0,2	0,1	0,3	6,7	5,4	3%	2%	2%	0,2	0,0	73%	0%
S:a region 12	**0,5**	**0,3**	**0,8**	**13,1**	**11,2**	**3%**	**3%**	**3%**	**0,5**	**0,1**	**59%**	**7%**
RÅM Umeå	**0,1**	**1,0**	**1,1**	**2,4**	**1,9**	**4%**	**53%**	**26%**	**0,6**	**0,5**	**53%**	**42%**
TOTALT	**0,6**	**1,3**	**1,9**	**15,5**	**13,1**	**4%**	**10%**	**7%**	**1,0**	**0,5**	**55%**	**27%**

ADMINISTRATIONEN PÅ ÅKLAGARMYNDIGHETERNA

Myndighet	Andel administration		TOTALT	Antal åkla-	Antal biträ-	Adm/	Adm/	Adm/	Andel	Andel	PA/ Total	EA/ Total
	Åklagare	Biträden		gare 1989	den 1989	Åklagare	Biträde	All personal	PA	EA	administration	administration
Boden	0,3	0,1	0,4	2,9	2,8	10%	5%	8%	0,2	0,0	40%	9%
Gällivare	0,1	0,1	0,2	1,7	3,0	6%	3%	4%	0,1	0,0	55%	18%
Haparanda	0,2	0,1	0,3	3,5	3,1	6%	3%	5%	0,2	0,0	50%	10%
Kiruna	0,2	0,5	0,7	2,6	2,3	8%	22%	14%	0,4	0,2	50%	33%
Luleå	0,1	0,1	0,2	4,2	4,2	1%	2%	2%	0,1	0,0	100%	0%
Piteå	0,0	0,1	0,1	3,0	2,9	0%	2%	1%	0,0	0,0	64%	29%
S:a region 13	0,9	1,0	1,9	17,8	18,3	5%	5%	5%	1,0	0,4	53%	19%
RÅM Luleå	0,4	1,0	1,4	5,4	2,0	7%	49%	19%	0,7	0,6	53%	44%
TOTALT	1,3	2,0	3,3	23,2	20,3	5%	10%	7%	1,7	1,0	53%	30%
HELA LANDET	19,1	38,9	58,0	456,4	393,4	4%	10%	7%	33,4	18,0	58%	31%
distriktsmyndigheter	14,5	26,4	40,9	388,4	349,6	4%	8%	6%	25,1	10,4	61%	25%
regionmyndigheter	4,6	12,5	17,1	68,0	43,9	7%	29%	15%	8,3	7,7	49%	45%
SPM	0,4	0,8	1,2	6,9	2,9	6%	28%	12%	0,5	0,5	45%	45%
Stockholms ÅM	0,3	3,0	3,3	74,7	55,7	0%	5%	3%	2,2	1,0	67%	32%
Göteborgs ÅM	2,0	3,4	5,4	49,4	34,4	4%	10%	6%	3,3	1,7	60%	31%
Malmö ÅM	1,1	2,2	3,3	34,0	23,9	3%	9%	6%	1,5	1,5	44%	44%
SAMTLIGA MYNDIGHETER	22,9	48,3	71,2	621,4	510,2	4%	9%	6%	40,8	22,8	57%	32%

Bilaga 5
1 (2)

MISSTÄNKTA PERSONER PER ÅKLAGARE (årsarbetskrafter)
ÅKLAGARMYNDIGHETERNA SORTERADE EFTER STORLEK

Myndighet	Åklagare plan 1991	A- & E-mål samt övriga/ åklagare	B- & C-mål/ åklagare	D-mål/ åklagare	Misstänkta personer per åklagare	Misstänkta personer per biträde
Avesta	2	220	279	97	596	596
Enköping	2	235	311	117	663	698
Eslöv	2	407	460	125	992	1042
Falun	2	216	374	89	679	873
Gällivare	2	241	311	93	645	403
Hallsberg	2	235	287	87	608	608
Härnösand	2	271	306	101	678	577
Karlskoga	2	174	319	100	593	569
Kiruna	2	177	220	51	449	377
Kristinehamn	2	193	300	96	589	567
Kungälv	2	195	226	97	518	598
Lindesberg	2	196	332	100	628	523
Ludvika	2	150	307	91	548	463
Mariestad	2	241	293	112	645	609
Mora	2	210	283	96	589	547
Oskarshamn	2	169	353	123	645	645
Sandviken	2	139	294	117	550	448
Simrishamn	2	163	256	106	525	499
Sollefteå	2	90	214	76	380	345
Sunne	2	208	289	125	621	540
Tierp	2	305	295	98	697	732
Trelleborg	2	248	260	311	819	1014
Ystad	2	212	282	167	661	833
Örnsköldsvik	2	328	319	115	763	537
2 - ÅKLAGARE (24 st)		**217**	**299**	**113**	**629**	**604**
Alingsås	3	273	272	120	664	602
Arvika	3	226	222	103	551	675
Boden	3	125	193	57	374	429
Bollnäs	3	213	273	118	603	567
Borlänge	3	174	318	92	585	456
Haparanda	3	194	263	110	567	531
Hudiksvall	3	158	277	105	540	540
Hässleholm	3	212	290	81	584	496
Karlshamn	3	186	293	97	576	527
Katrineholm	3	180	336	109	624	603
Köping	3	202	258	94	554	571
Landskrona	3	224	319	116	658	843
Lidköping	3	259	304	108	671	761
Lycksele	3	324	266	124	713	528
Motala	3	263	331	103	698	884
Mölndal	3	238	263	105	606	590
Norrtälje	3	141	254	95	490	530
Piteå	3	197	254	85	536	572
Sala	3	153	315	111	579	543
Skellefteå	3	206	312	75	593	538
Trollhättan	3	146	239	87	472	450
Visby	3	122	291	127	539	639

Bilaga 5
2

MISSTÄNKTA PERSONER PER ÅKLAGARE (årsarbetskrafter)
ÅKLAGARMYNDIGHETERNA SORTERADE EFTER STORLEK

Myndighet	Åklagare plan 1991	A- & E-mål samt övriga/ åklagare	B- & C-mål/ åklagare	D-mål/ åklagare	Misstänkta personer per åklagare	Misstänkta personer per biträde
Vänersborg	3	994	1081	372	637	602
Värnamo	3	180	297	116	593	593
Västervik	3	236	284	101	622	642
Ängelholm	3	301	334	112	747	797
3 - ÅKLAGARE (26 st)		**236**	**315**	**113**	**664**	**665**
Eksjö	4	141	334	68	543	486
Halmstad	4	211	267	98	576	676
Karlskrona	4	212	328	94	634	507
Kristianstad	4	203	319	97	619	678
Luleå	4	147	352	88	587	616
Lund	4	354	350	96	800	847
Nyköping	4	454	335	105	894	797
Skövde	4	191	255	92	538	669
Varberg	4	305	338	116	758	716
Danderyd	5	171	261	119	552	755
Gävle	5	160	353	100	614	586
Jönköping	5	169	295	92	556	625
Kalmar	5	212	292	109	612	671
Karlstad	5	191	264	96	552	552
Linköping	5	193	294	73	560	605
Nacka	5	131	316	88	535	490
Uddevalla	5	253	308	128	543	543
Umeå	5	299	382	111	793	710
Östersund	5	150	266	96	512	543
4-5 - ÅKLAGARE (19 st)		**215**	**306**	**98**	**620**	**640**
Södertälje	6	206	358	126	691	667
Växjö	6	219	231	110	560	594
Handen	7	102	214	77	393	430
Solna	7	165	257	133	555	613
Sundsvall	7	230	241	118	589	571
Örebro	7	167	274	76	517	510
Borås	8	309	256	93	659	587
Eskilstuna	8	235	308	91	634	634
Norrköping	8	219	342	105	666	574
Västerås	8	113	245	63	420	544
Sollentuna	9	169	267	102	538	618
Uppsala	9	178	302	69	550	587
Helsingborg	10	227	282	186	695	795
Huddinge	11	155	343	135	634	622
<6 - ÅKLAGARE (14 st)		**201**	**302**	**113**	**616**	**641**
TOTALT		**216**	**306**	**109**	**630**	**640**

AVGJORDA MÅL PER ÅKLAGARE (årsarbetskrafter)
ÅKLAGARMYNDIGHETERNA SORTERADE EFTER STORLEK

Myndighet	Åklagare plan 1991	A- & E-mål/ åklagare	B- & C-mål/ åklagare	D-mål/ åklagare	Avgjorda mål per åklagare	Avgjorda mål per administratör
Avesta	2	66	197	75	338	338
Enköping	2	58	214	86	358	376
Eslöv	2	126	385	120	630	662
Falun	2	121	267	67	455	585
Gällivare	2	107	235	77	419	262
Hallsberg	2	63	230	78	371	371
Härnösand	2	98	190	90	377	321
Karlskoga	2	58	247	75	380	365
Kiruna	2	66	182	53	301	253
Kristinehamn	2	78	208	78	365	351
Kungälv	2	101	164	74	339	391
Lindesberg	2	83	217	91	390	325
Ludvika	2	125	245	90	460	389
Mariestad	2	213	192	96	501	473
Mora	2	104	176	85	365	339
Oskarshamn	2	50	294	91	435	435
Sandviken	2	60	244	104	407	332
Simrishamn	2	112	177	77	366	348
Sollefteå	2	69	181	72	321	291
Sunne	2	66	235	107	408	354
Tierp	2	135	225	78	438	460
Trelleborg	2	94	184	260	538	666
Ystad	2	132	231	150	513	647
Örnsköldsvik	2	174	219	102	495	348
2 - ÅKLAGARE (24 st)		**98**	**222**	**96**	**416**	**399**
Alingsås	3	136	205	103	444	403
Arvika	3	66	162	89	317	389
Boden	3	48	198	55	301	346
Bollnäs	3	53	222	113	389	365
Borlänge	3	86	257	84	427	333
Haparanda	3	66	206	102	374	351
Hudiksvall	3	63	235	109	406	406
Hässleholm	3	92	224	69	384	327
Karlshamn	3	117	200	88	405	370
Katrineholm	3	59	223	90	371	359
Köping	3	74	202	80	356	368
Landskrona	3	126	230	102	458	587
Lidköping	3	61	234	92	387	438
Lycksele	3	153	191	107	450	333
Motala	3	98	242	95	435	551
Mölndal	3	139	196	115	450	438
Norrtälje	3	37	195	86	318	343
Piteå	3	88	183	56	327	349
Sala	3	72	230	84	387	363
Skellefteå	3	133	198	63	394	358
Trollhättan	3	85	193	77	355	338
Visby	3	64	245	101	409	485

AVGJORDA MÅL PER ÅKLAGARE (årsarbetskrafter)
ÅKLAGARMYNDIGHETERNA SORTERADE EFTER STORLEK

Myndighet	Åklagare plan 1991	A- & E-mål/ åklagare	B- & C-mål/ åklagare	D-mål/ åklagare	Avgjorda mål per åklagare	Avgjorda mål per administratör
Vänersborg	3	126	223	99	448	423
Värnamo	3	133	221	91	445	445
Västervik	3	63	225	83	371	383
Ängelholm	3	96	226	98	420	448
3 - ÅKLAGARE (26 st)		**90**	**214**	**90**	**394**	**394**
Eksjö	4	72	277	58	407	365
Halmstad	4	71	164	66	301	353
Karlskrona	4	100	284	73	458	366
Kristianstad	4	123	278	85	486	532
Luleå	4	87	276	73	436	458
Lund	4	116	260	77	454	480
Nyköping	4	151	250	101	503	448
Skövde	4	97	210	80	386	481
Varberg	4	102	264	95	461	435
Danderyd	5	49	190	97	336	460
Gävle	5	52	266	93	412	393
Jönköping	5	79	232	74	385	433
Kalmar	5	79	201	88	368	403
Karlstad	5	81	255	95	432	432
Linköping	5	125	247	62	433	468
Nacka	5	57	223	77	357	327
Uddevalla	5	96	193	112	401	401
Umeå	5	129	299	77	505	452
Östersund	5	90	229	96	416	441
4-5 - ÅKLAGARE (19 st)		**92**	**239**	**84**	**414**	**427**
Södertälje	6	84	279	93	456	441
Växjö	6	84	241	93	418	444
Handen	7	45	163	67	275	301
Solna	7	89	190	97	377	416
Sundsvall	7	93	184	91	368	357
Örebro	7	60	212	69	341	336
Borås	8	104	196	81	382	340
Eskilstuna	8	82	223	69	374	374
Norrköping	8	115	257	86	458	395
Västerås	8	43	170	51	264	342
Sollentuna	9	79	182	84	344	396
Uppsala	9	72	241	66	379	405
Helsingborg	10	59	204	139	402	460
Huddinge	11	100	258	114	472	463
<6 - ÅKLAGARE (14 st)		**78**	**212**	**87**	**376**	**392**
TOTALT		**87**	**221**	**88**	**397**	**403**

M-POÄNG PER ÅKLAGARE (årsarbetskrafter)

ÅKLAGARMYNDIGHETERNA SORTERADE EFTER STORLEK

Myndighet	Åklagare plan 1991	A- & E-mål samt övriga/ åklagare	B-, C- & D-mål/ åklagare	Anhållande & häktning/ åklagare	Resor/ åklagare	M-POÄNG/ åklagare	M-POÄNG/ biträde	Förvaltnings-kostnad	Förvaltnings-kostnad/ poäng
Avesta	2	670	3764	1677	123	6234	6234	2.014.560 kr	147 kr
Enköping	2	722	4280	1855	43	6900	7263	1.777.700 kr	129 kr
Eslöv	2	1223	5852	1748	119	8942	9390	1.744.110 kr	93 kr
Falun	2	664	4633	1244	277	6818	8766	2.362.420 kr	96 kr
Gällivare	2	733	4040	1430	181	6383	3990	1.618.450 kr	169 kr
Hallsberg	2	716	3735	1646	82	6178	6178	1.983.640 kr	123 kr
Härnösand	2	817	4070	1583	147	6615	5635	2.030.940 kr	133 kr
Karlskoga	2	535	4188	1704	108	6535	6273	2.074.600 kr	132 kr
Kiruna	2	536	2719	1052	619	4927	4138	1.852.100 kr	179 kr
Kristinehamn	2	588	3960	1840	209	6597	6343	2.004.970 kr	122 kr
Kungälv	2	593	3230	1375	328	5526	6376	2.119.210 kr	128 kr
Lindesberg	2	591	4320	2558	887	8355	6963	1.758.430 kr	105 kr
Ludvika	2	456	3977	1218	69	5720	4840	1.618.000 kr	129 kr
Mariestad	2	734	4047	1656	244	6681	6309	1.792.000 kr	158 kr
Mora	2	653	3788	1281	541	6263	5816	1.945.710 kr	119 kr
Oskarshamn	2	512	4757	1762	387	7418	7418	1.565.600 kr	101 kr
Sandviken	2	423	4109	1786	90	6409	5222	2.089.800 kr	148 kr
Simrishamn	2	494	3621	703	189	5007	4757	1.560.640 kr	164 kr
Sollefteå	2	274	2895	638	217	4023	3657	1.559.500 kr	194 kr
Sunne	2	627	4135	1425	689	6876	5979	1.760.900 kr	128 kr
Tierp	2	923	3924	2098	670	7615	7996	1.692.230 kr	106 kr
Trelleborg	2	750	5708	2262	81	8800	10895	1.955.660 kr	85 kr
Ystad	2	642	4490	1924	83	7139	9001	2.055.670 kr	99 kr
Örnsköldsvik	2	1014	4342	1479	181	7016	4937	1.857.900 kr	139 kr
2- ÅKLAGARE (24 st)		659	4123	1584	268	6635	6366	44.794.740 kr	124 kr

M-POÄNG PER ÅKLAGARE (årsarbetskrafter)

ÅKLAGARMYNDIGHETERNA SORTERADE EFTER STORLEK

Myndighet	Åklagare plan 1991	A- & E-mål samt övriga/ åklagare	B-, C- & D-mål/ åklagare	Anhållande & häktning/ åklagare	Resor/ åklagare	M-POÄNG/ åklagare	M-POÄNG/ biträde	Förvaltnings-kostnad	Förvaltnings-kostnad/ poäng
Alingsås	3	829	3914	1216	86	6045	5478	2.246.170 kr	128 kr
Arvika	3	687	3253	1072	507	5519	6766	2.679.600 kr	128 kr
Boden	3	376	2494	1252	150	4272	4904	2.528.900 kr	198 kr
Bollnäs	3	649	3906	2327	476	7359	6913	2.812.650 kr	123 kr
Borlänge	3	538	4103	2272	220	7133	5567	2.804.450 kr	123 kr
Haparanda	3	595	3730	612	637	5573	5225	2.471.500 kr	148 kr
Hudiksvall	3	481	3823	1503	337	6144	6144	2.532.000 kr	137 kr
Hässleholm	3	638	3718	1187	173	5715	4858	2.406.440 kr	124 kr
Karlshamn	3	568	3903	1927	83	6480	5925	2.512.900 kr	121 kr
Katrineholm	3	550	4446	2202	131	7330	7077	2.534.300 kr	123 kr
Köping	3	608	3518	1644	133	5903	6088	2.293.380 kr	118 kr
Landskrona	3	680	4344	1954	44	7021	8996	2.705.990 kr	94 kr
Lidköping	3	783	4124	1554	384	6845	7757	2.611.870 kr	112 kr
Lycksele	3	980	3895	833	800	6508	4820	1.912.860 kr	147 kr
Motala	3	795	4345	1672	326	7138	9042	2.758.790 kr	102 kr
Mölndal	3	730	3676	1483	429	6319	6157	2.776.010 kr	116 kr
Norrtälje	3	425	3493	1344	211	5473	5911	1.915.400 kr	130 kr
Piteå	3	600	3394	988	283	5264	5615	2.402.700 kr	143 kr
Sala	3	463	4260	1902	178	6802	6377	2.652.780 kr	130 kr
Skellefteå	3	620	3872	1614	146	6252	5666	2.457.390 kr	136 kr
Trollhättan	3	444	3255	1651	182	5531	5280	2.969.980 kr	128 kr
Visby	3	369	4175	1631	131	6307	7475	2.342.790 kr	116 kr
Vänersborg	3	681	4124	1647	356	6807	6429	2.458.100 kr	106 kr
Värnamo	3	542	4131	1789	130	6592	6592	2.237.620 kr	106 kr
Västervik	3	711	3852	1521	414	6498	6714	2.326.500 kr	115 kr
Ängelholm	3	908	4456	1792	369	7526	8028	2.539.190 kr	105 kr
3 - ÅKLAGARE (26 st)		623	3850	1573	275	6321	6336	64.890.260 kr	122 kr

M-POÄNG PER ÅKLAGARE (årsarbetskrafter)

ÅKLAGARMYNDIGHETERNA SORTERADE EFTER STORLEK

Myndighet	Åklagare plan 1991	A- & E-mål samt övriga/ åklagare	B-, C- & D-mål/ åklagare	Anhållande & häktning/ åklagare	Resor/ åklagare	M-POÄNG/ åklagare	M-POÄNG/ biträde	Förvaltnings-kostnad	Förvaltnings-kostnad/ poäng
Eksjö	4	431	4021	1498	240	6190	5545	3.568.210 kr	134 kr
Halmstad	4	639	3646	1399	237	5921	6951	3.623.780 kr	113 kr
Karlskrona	4	640	4220	990	109	5959	4767	3.643.900 kr	139 kr
Kristiansta	4	615	4157	1290	140	6202	6793	3.209.610 kr	112 kr
Luleå	4	449	4400	1126	9	5984	6276	3.072.790 kr	119 kr
Lund	4	1069	4467	2219	137	7892	8356	3.917.430 kr	92 kr
Nyköping	4	1373	4395	2073	248	8089	7210	4.335.380 kr	131 kr
Skövde	4	580	3470	990	245	5284	6576	3.458.540 kr	117 kr
Varberg	4	918	4537	955	112	6523	6160	3.943.820 kr	119 kr
Danderyd	5	521	3803	1087	152	5563	7619	4.304.450 kr	123 kr
Gävle	5	487	4535	1712	60	6793	6492	3.787.180 kr	130 kr
Jönköping	5	517	3867	2064	5	6453	7259	4.018.600 kr	99 kr
Kalmar	5	638	4009	2452	45	7143	7830	4.244.000 kr	104 kr
Karlstad	5	589	3607	2023	329	6547	6547	4.314.310 kr	112 kr
Linköping	5	590	3670	1287	8	5555	6003	4.698.660 kr	126 kr
Nacka	5	400	4036	2247	428	7111	6518	3.978.400 kr	127 kr
Uddevalla	5	486	3872	1078	242	5678	5678	4.544.350 kr	138 kr
Umeå	5	909	4935	1298	5	7146	6402	3.614.570 kr	118 kr
Östersund	5	457	3621	863	286	5227	5544	4.365.770 kr	119 kr
4-5 - ÅKLAGARE (19 st)		**637**	**4020**	**1497**	**160**	**6313**	**6516**	**74.643.750 kr**	**118 kr**
Södertälje	6	628	4842	2371	174	8015	7743	4.834.880 kr	106 kr
Växjö	6	661	3410	1561	229	5861	6222	5.875.120 kr	145 kr
Handen	7	310	2911	1498	30	4749	5191	5.853.320 kr	131 kr
Solna	7	500	3904	1122	77	5604	6186	5.885.060 kr	124 kr
Sundsvall	7	705	3588	1835	0	6127	5942	5.337.000 kr	136 kr
Örebro	7	523	3499	1606	136	5763	5692	6.193.980 kr	134 kr
Borås	8	934	3497	1862	130	6423	5724	7.004.310 kr	121 kr
Eskilstuna	8	716	3987	2077	220	7000	7000	6.803.110 kr	116 kr

M-POÄNG PER ÅKLAGARE (årsarbetskrafter)

ÅKLAGARMYNDIGHETERNA SORTERADE EFTER STORLEK

Myndighet	Åklagare plan 1991	A- & E-mål samt övriga/ åklagare	B-, C- & D-mål/ åklagare	Anhållande & häktning/ åklagare	Resor/ åklagare	M-POÄNG/ åklagare	M-POÄNG/ biträde	Förvaltnings-kostnad	Förvaltnings-kostnad/ poäng
Norrköping	8	667	4475	1822	79	7043	6069	7.603.700 kr	133 kr
Västerås	8	343	3074	1244	64	4724	6117	6.155.630 kr	129 kr
Sollentuna	9	511	3689	1119	148	5466	6278	7.135.460 kr	113 kr
Uppsala	9	544	3714	1681	81	6020	6426	8.225.630 kr	144 kr
Helsingborg	10	698	4677	2557	295	8227	9413	8.855.190 kr	90 kr
Huddinge	11	473	4784	2430	88	7775	7634	9.232.120 kr	110 kr
<6 - ÅKLAGARE (14 st)		**578**	**3864**	**1767**	**127**	**6336**	**6590**	**94.994.510 kr**	**121 kr**
TOTALT		**617**	**3943**	**1620**	**192**	**6371**	**6475**	**279.323.260 kr**	**121 kr**

KOSTNADERNA FÖR ÅKLAGARMYNDIGHETERNA

Myndighet	Åklagare löner	Adm pers löner	Rese- kostnader	Lokal- kostnader	Övriga kostnader	FÖRVALTNINGS- KOSTNAD	Löner/ förv kostn	Lokaler/ förv kostn
Danderyd	2.111 kkr	1.060 kkr	38 kkr	702 kkr	394 kkr	4.304 kkr	74%	16%
Handen	3.201 kkr	1.887 kkr	6 kkr	307 kkr	452 kkr	5.853 kkr	87%	5%
Huddinge	4.903 kkr	2.663 kkr	206 kkr	1.024 kkr	436 kkr	9.232 kkr	82%	11%
Nacka	2.260 kkr	1.007 kkr	44 kkr	407 kkr	260 kkr	3.978 kkr	82%	10%
Norrtälje	1.017 kkr	539 kkr	25 kkr	140 kkr	194 kkr	1.915 kkr	81%	7%
Sollentuna	3.916 kkr	2.058 kkr	42 kkr	853 kkr	267 kkr	7.135 kkr	84%	12%
Solna	3.435 kkr	1.606 kkr	26 kkr	532 kkr	286 kkr	5.885 kkr	86%	9%
Södertälje	2.554 kkr	1.273 kkr	105 kkr	615 kkr	287 kkr	4.835 kkr	79%	13%
Visby	1.338 kkr	618 kkr	66 kkr	205 kkr	115 kkr	2.343 kkr	84%	9%
S:a region 1	**24.737 kkr**	**12.711 kkr**	**558 kkr**	**4.785 kkr**	**2.691 kkr**	**45.482 kkr**	**82%**	**11%**
RÅM Stockholm	**8.056 kkr**	**2.736 kkr**	**486 kkr**	**1.272 kkr**	**993 kkr**	**13.543 kkr**	**80%**	**9%**
TOTALT	**32.792 kkr**	**15.447 kkr**	**1.045 kkr**	**6.057 kkr**	**3.684 kkr**	**59.025 kkr**	**82%**	**10%**
Eskilstuna	4.051 kkr	1.773 kkr	67 kkr	500 kkr	412 kkr	6.803 kkr	86%	7%
Katrineholm	1.414 kkr	591 kkr	24 kkr	414 kkr	91 kkr	2.534 kkr	79%	16%
Linköping	2.618 kkr	1.331 kkr	23 kkr	472 kkr	255 kkr	4.699 kkr	84%	10%
Motala	1.471 kkr	757 kkr	56 kkr	202 kkr	273 kkr	2.759 kkr	81%	7%
Norrköping	4.013 kkr	2.248 kkr	30 kkr	621 kkr	693 kkr	7.604 kkr	82%	8%
Nyköping	1.366 kkr	1.287 kkr	214 kkr	456 kkr	1.012 kkr	4.335 kkr	61%	11%
S:a region 2	**14.933 kkr**	**7.987 kkr**	**413 kkr**	**2.664 kkr**	**2.736 kkr**	**28.734 kkr**	**80%**	**9%**
RÅM Linköping	**3.242 kkr**	**902 kkr**	**145 kkr**	**207 kkr**	**2.345 kkr**	**4.908 kkr**	**84%**	**4%**
TOTALT	**18.175 kkr**	**8.890 kkr**	**558 kkr**	**2.871 kkr**	**5.081 kkr**	**33.642 kkr**	**80%**	**9%**
Eksjö	1.980 kkr	1.030 kkr	40 kkr	253 kkr	266 kkr	3.568 kkr	84%	7%
Jönköping	2.286 kkr	1.175 kkr	2 kkr	338 kkr	217 kkr	4.019 kkr	86%	8%
Lidköping	1.446 kkr	688 kkr	25 kkr	294 kkr	159 kkr	2.612 kkr	82%	11%
Mariestad	1.260 kkr	359 kkr	23 kkr	77 kkr	73 kkr	1.792 kkr	90%	4%
Skövde	1.995 kkr	969 kkr	105 kkr	262 kkr	129 kkr	3.459 kkr	86%	8%
Värnamo	1.285 kkr	657 kkr	23 kkr	182 kkr	90 kkr	2.238 kkr	87%	8%
S:a region 3	**10.252 kkr**	**4.878 kkr**	**217 kkr**	**1.405 kkr**	**934 kkr**	**17.687 kkr**	**86%**	**8%**
RÅM Jönköping	**2.825 kkr**	**751 kkr**	**61 kkr**	**386 kkr**	**926 kkr**	**4.272 kkr**	**84%**	**9%**
TOTALT	**13.077 kkr**	**5.629 kkr**	**278 kkr**	**1.791 kkr**	**1.860 kkr**	**21.959 kkr**	**85%**	**8%**

KOSTNADERNA FÖR ÅKLAGARMYNDIGHETERNA

Myndighet	Åklagare löner	Adm pers löner	Rese-kostnader	Lokal-kostnader	Övriga kostnader	FÖRVALTNINGS-KOSTNAD	Löner/ förv kostn	Lokaler/ förv kostn
Kalmar	2.313 kkr	1.257 kkr	143 kkr	380 kkr	151 kkr	4.244 kkr	84%	9%
Karlshamn	1.039 kkr	952 kkr	58 kkr	364 kkr	99 kkr	2.513 kkr	79%	15%
Karlskrona	1.747 kkr	1.106 kkr	18 kkr	611 kkr	162 kkr	3.644 kkr	78%	17%
Oskarshamn	957 kkr	448 kkr	5 kkr	96 kkr	59 kkr	1.566 kkr	90%	6%
Västervik	1.388 kkr	574 kkr	54 kkr	197 kkr	114 kkr	2.327 kkr	84%	8%
Växjö	3.039 kkr	1.330 kkr	275 kkr	790 kkr	440 kkr	5.875 kkr	74%	13%
S:a region 4	**10.483 kkr**	**5.667 kkr**	**553 kkr**	**2.439 kkr**	**1.026 kkr**	**20.168 kkr**	**80%**	**12%**
RÅM Kalmar	**2.738 kkr**	**625 kkr**	**120 kkr**	**408 kkr**	**850 kkr**	**4.347 kkr**	**77%**	**9%**
TOTALT	**13.221 kkr**	**6.292 kkr**	**673 kkr**	**2.847 kkr**	**1.876 kkr**	**24.515 kkr**	**80%**	**12%**
Eslöv	985 kkr	524 kkr	9 kkr	165 kkr	61 kkr	1.744 kkr	87%	9%
Helsingborg	5.535 kkr	2.128 kkr	94 kkr	714 kkr	383 kkr	8.855 kkr	87%	8%
Hässleholm	1.250 kkr	803 kkr	91 kkr	168 kkr	95 kkr	2.406 kkr	85%	7%
Kristianstad	1.901 kkr	858 kkr	64 kkr	243 kkr	143 kkr	3.210 kkr	86%	8%
Landskrona	1.614 kkr	629 kkr	8 kkr	272 kkr	182 kkr	2.706 kkr	83%	10%
Lund	2.240 kkr	1.067 kkr	8 kkr	411 kkr	192 kkr	3.917 kkr	84%	10%
Simrishamn	975 kkr	437 kkr	11 kkr	75 kkr	63 kkr	1.561 kkr	90%	5%
Trelleborg	1.142 kkr	425 kkr	79 kkr	237 kkr	73 kkr	1.956 kkr	80%	12%
Ystad	1.266 kkr	454 kkr	97 kkr	112 kkr	126 kkr	2.056 kkr	84%	5%
Ängelholm	1.518 kkr	648 kkr	92 kkr	179 kkr	101 kkr	2.539 kkr	85%	7%
S:a region 5	**18.427 kkr**	**7.973 kkr**	**555 kkr**	**2.577 kkr**	**1.419 kkr**	**30.950 kkr**	**85%**	**8%**
RÅM Malmö	**4.552 kkr**	**887 kkr**	**371 kkr**	**438 kkr**	**3.277 kkr**	**6.547 kkr**	**83%**	**7%**
TOTALT	**22.979 kkr**	**8.860 kkr**	**925 kkr**	**3.014 kkr**	**4.696 kkr**	**37.497 kkr**	**85%**	**8%**
Halmstad	2.303 kkr	1.031 kkr	55 kkr	91 kkr	144 kkr	3.624 kkr	92%	3%
Kungälv	1.273 kkr	616 kkr	47 kkr	95 kkr	87 kkr	2.119 kkr	89%	4%
Mölndal	1.635 kkr	696 kkr	44 kkr	286 kkr	115 kkr	2.776 kkr	84%	10%
Uddevalla	2.416 kkr	1.192 kkr	93 kkr	436 kkr	407 kkr	4.544 kkr	79%	10%
Varberg	2.341 kkr	907 kkr	57 kkr	495 kkr	144 kkr	3.944 kkr	82%	13%
S:a region 6	**9.969 kkr**	**4.441 kkr**	**296 kkr**	**1.403 kkr**	**898 kkr**	**17.007 kkr**	**85%**	**8%**
RÅM Göteborg	**2.293 kkr**	**660 kkr**	**172 kkr**	**335 kkr**	**2.155 kkr**	**4.089 kkr**	**72%**	**8%**
TOTALT	**12.262 kkr**	**5.101 kkr**	**468 kkr**	**1.738 kkr**	**3.053 kkr**	**21.096 kkr**	**82%**	**8%**

KOSTNADERNA FÖR ÅKLAGARMYNDIGHETERNA

Myndighet	Åklagare löner	Adm pers löner	Rese-kostnader	Lokal-kostnader	Övriga kostnader	FÖRVALTNINGS-KOSTNAD	Löner/ förv kostn	Lokaler/ förv kostn
Alingsås	1.265 kkr	632 kkr	10 kkr	162 kkr	178 kkr	2.246 kkr	84%	7%
Borås	3.777 kkr	1.916 kkr	93 kkr	897 kkr	322 kkr	7.004 kkr	81%	13%
Trollhättan	1.644 kkr	946 kkr	81 kkr	203 kkr	97 kkr	2.970 kkr	87%	7%
Vänersborg	1.385 kkr	666 kkr	75 kkr	201 kkr	132 kkr	2.458 kkr	83%	8%
S:a region 7	**8.070 kkr**	**4.160 kkr**	**258 kkr**	**1.463 kkr**	**728 kkr**	**14.679 kkr**	**83%**	**10%**
RÅM Vänersborg	**2.406 kkr**	**711 kkr**	**58 kkr**	**263 kkr**	**1.109 kkr**	**3.639 kkr**	**86%**	**7%**
TOTALT	**10.475 kkr**	**4.870 kkr**	**316 kkr**	**1.726 kkr**	**1.837 kkr**	**18.318 kkr**	**84%**	**9%**
Arvika	1.648 kkr	657 kkr	96 kkr	160 kkr	118 kkr	2.680 kkr	86%	6%
Hallsberg	974 kkr	587 kkr	26 kkr	94 kkr	303 kkr	1.984 kkr	79%	5%
Karlskoga	1.181 kkr	522 kkr	66 kkr	239 kkr	67 kkr	2.075 kkr	82%	12%
Karlstad	2.657 kkr	1.213 kkr	15 kkr	98 kkr	331 kkr	4.314 kkr	90%	2%
Kristinehamn	1.132 kkr	590 kkr	40 kkr	144 kkr	98 kkr	2.005 kkr	86%	7%
Lindesberg	928 kkr	527 kkr	20 kkr	203 kkr	81 kkr	1.758 kkr	83%	12%
Sunne	945 kkr	502 kkr	27 kkr	208 kkr	79 kkr	1.761 kkr	82%	12%
Örebro	3.713 kkr	1.769 kkr	35 kkr	322 kkr	354 kkr	6.194 kkr	89%	5%
S:a region 8	**13.178 kkr**	**6.369 kkr**	**326 kkr**	**1.467 kkr**	**1.431 kkr**	**22.770 kkr**	**86%**	**6%**
RÅM Karlstad	**2.291 kkr**	**784 kkr**	**233 kkr**	**591 kkr**	**1.796 kkr**	**4.329 kkr**	**71%**	**14%**
TOTALT	**15.469 kkr**	**7.153 kkr**	**559 kkr**	**2.058 kkr**	**3.227 kkr**	**27.099 kkr**	**83%**	**8%**
Enköping	1.054 kkr	444 kkr	14 kkr	195 kkr	71 kkr	1.778 kkr	84%	11%
Köping	1.398 kkr	634 kkr	38 kkr	142 kkr	81 kkr	2.293 kkr	89%	6%
Sala	1.645 kkr	666 kkr	71 kkr	135 kkr	136 kkr	2.653 kkr	87%	5%
Tierp	1.032 kkr	446 kkr	43 kkr	108 kkr	63 kkr	1.692 kkr	87%	6%
Uppsala	5.199 kkr	1.874 kkr	34 kkr	437 kkr	682 kkr	8.226 kkr	86%	5%
Västerås	3.708 kkr	1.789 kkr	28 kkr	416 kkr	215 kkr	6.156 kkr	89%	7%
S:a region 9	**14.035 kkr**	**5.854 kkr**	**228 kkr**	**1.432 kkr**	**1.248 kkr**	**22.797 kkr**	**87%**	**6%**
RÅM Västerås	**2.445 kkr**	**1.170 kkr**	**484 kkr**	**517 kkr**	**2.346 kkr**	**4.957 kkr**	**73%**	**10%**
TOTALT	**16.480 kkr**	**7.024 kkr**	**712 kkr**	**1.950 kkr**	**3.594 kkr**	**27.754 kkr**	**85%**	**7%**

KOSTNADERNA FÖR ÅKLAGARMYNDIGHETERNA

Myndighet	Åklagare löner	Adm pers löner	Rese- kostnader	Lokal- kostnader	Övriga kostnader	FÖRVALTNINGS-KOSTNAD	Löner/ förv kostn	Lokaler/ förv kostn
Avesta	877 kkr	508 kkr	42 kkr	442 kkr	146 kkr	2.015 kkr	69%	22%
Bollnäs	1.585 kkr	686 kkr	63 kkr	384 kkr	95 kkr	2.813 kkr	81%	14%
Borlänge	1.636 kkr	873 kkr	56 kkr	141 kkr	98 kkr	2.804 kkr	89%	5%
Falun	1.291 kkr	617 kkr	54 kkr	317 kkr	84 kkr	2.362 kkr	81%	13%
Gävle	2.183 kkr	1.038 kkr	4 kkr	318 kkr	244 kkr	3.787 kkr	85%	8%
Hudiksvall	1.570 kkr	627 kkr	45 kkr	143 kkr	147 kkr	2.532 kkr	87%	6%
Ludvika	681 kkr	531 kkr	56 kkr	239 kkr	111 kkr	1.618 kkr	75%	15%
Mora	1.033 kkr	628 kkr	10 kkr	162 kkr	112 kkr	1.946 kkr	85%	8%
Sandviken	891 kkr	872 kkr	29 kkr	222 kkr	76 kkr	2.090 kkr	84%	11%
S:a region 10	**11.748 kkr**	**6.379 kkr**	**359 kkr**	**2.367 kkr**	**1.113 kkr**	**21.967 kkr**	**83%**	**11%**
RÅM Gävle	**2.801 kkr**	**716 kkr**	**140 kkr**	**438 kkr**	**1.771 kkr**	**4.340 kkr**	**81%**	**10%**
TOTALT	**14.549 kkr**	**7.096 kkr**	**499 kkr**	**2.805 kkr**	**2.884 kkr**	**26.306 kkr**	**82%**	**11%**
Härnösand	1.172 kkr	573 kkr	12 kkr	151 kkr	124 kkr	2.031 kkr	86%	7%
Sollefteå	886 kkr	429 kkr	9 kkr	166 kkr	71 kkr	1.560 kkr	84%	11%
Sundsvall	2.877 kkr	1.523 kkr	3 kkr	324 kkr	609 kkr	5.337 kkr	82%	6%
Örnsköldsvik	825 kkr	647 kkr	11 kkr	133 kkr	242 kkr	1.858 kkr	79%	7%
Östersund	2.210 kkr	1.449 kkr	85 kkr	211 kkr	411 kkr	4.366 kkr	84%	5%
S:a region 11	**7.969 kkr**	**4.621 kkr**	**119 kkr**	**984 kkr**	**1.457 kkr**	**15.151 kkr**	**83%**	**6%**
RÅM Härnösand	**2.017 kkr**	**475 kkr**	**149 kkr**	**222 kkr**	**660 kkr**	**3.041 kkr**	**82%**	**7%**
TOTALT	**9.986 kkr**	**5.097 kkr**	**268 kkr**	**1.206 kkr**	**2.118 kkr**	**18.192 kkr**	**83%**	**7%**
Lycksele	969 kkr	519 kkr	205 kkr	136 kkr	83 kkr	1.913 kkr	78%	7%
Skellefteå	1.386 kkr	665 kkr	123 kkr	185 kkr	99 kkr	2.457 kkr	83%	8%
Umeå	2.242 kkr	1.077 kkr	0 kkr	0 kkr	296 kkr	3.615 kkr	92%	0%
S:a region 12	**4.597 kkr**	**2.261 kkr**	**329 kkr**	**320 kkr**	**478 kkr**	**7.985 kkr**	**86%**	**4%**
RÅM Umeå	**1.430 kkr**	**448 kkr**	**178 kkr**	**693 kkr**	**1.237 kkr**	**3.102 kkr**	**61%**	**22%**
TOTALT	**6.028 kkr**	**2.709 kkr**	**507 kkr**	**1.013 kkr**	**1.715 kkr**	**11.087 kkr**	**79%**	**9%**

KOSTNADERNA FÖR ÅKLAGARMYNDIGHETERNA

Myndighet	Åklagare löner	Adm pers löner	Rese-kostnader	Lokal-kostnader	Övriga kostnader	FÖRVALTNINGS-KOSTNAD	Löner/ förv kostn	Lokaler/ förv kostn
Boden	1.281 kkr	810 kkr	32 kkr	297 kkr	108 kkr	2.529 kkr	83%	12%
Gällivare	656 kkr	552 kkr	92 kkr	175 kkr	144 kkr	1.618 kkr	75%	11%
Haparanda	1.349 kkr	670 kkr	68 kkr	181 kkr	204 kkr	2.472 kkr	82%	7%
Kiruna	948 kkr	626 kkr	65 kkr	155 kkr	58 kkr	1.852 kkr	85%	8%
Luleå	1.975 kkr	927 kkr	0 kkr	0 kkr	171 kkr	3.073 kkr	94%	0%
Piteå	1.372 kkr	636 kkr	40 kkr	292 kkr	63 kkr	2.403 kkr	84%	12%
S:a region 13	7.582 kkr	4.221 kkr	296 kkr	1.100 kkr	748 kkr	13.946 kkr	85%	8%
RÅM Luleå	2.325 kkr	587 kkr	70 kkr	623 kkr	418 kkr	3.701 kkr	79%	17%
TOTALT	9.907 kkr	4.808 kkr	366 kkr	1.723 kkr	1.165 kkr	17.647 kkr	83%	10%
HELA LANDET	195.402 kkr	88.975 kkr	7.173 kkr	30.800 kkr	36.790 kkr	344.136 kkr	83%	9%
distriktsmyndigheter	155.980 kkr	77.522 kkr	4.506 kkr	24.408 kkr	16.907 kkr	279.323 kkr	84%	9%
regionmyndigheter	39.422 kkr	11.453 kkr	2.667 kkr	6.393 kkr	19.883 kkr	64.813 kkr	78%	10%
SPM	2.942 kkr	823 kkr	209 kkr	698 kkr	533 kkr	5.205 kkr	72%	13%
Stockholms ÅM	35.208 kkr	12.219 kkr	432 kkr	5.231 kkr	5.755 kkr	58.845 kkr	81%	9%
Göteborgs ÅM	20.722 kkr	7.296 kkr	210 kkr	4.149 kkr	1.557 kkr	33.935 kkr	83%	12%
Malmö ÅM	16.924 kkr	6.313 kkr	59 kkr	1.359 kkr	1.318 kkr	25.973 kkr	89%	5%
SAMTLIGA MYNDIGHETER	271.198 kkr	115.627 kkr	8.084 kkr	42.237 kkr	45.953 kkr	468.095 kkr	83%	9%

Bilaga 8

TABELL

Produktivitetstal avseende regionåklagarmyndigheterna inkl. SPM åren 1985 - 1991

År	Antal åklagare	Antal avgjorda mål	Antal avgjorda mål/åklagare	Antal misstänkta personer	Antal misstänkta personer/åklagare
1985	64	3 501	54,7	3 937	61,5
1986	68	3 756	55,2	4 352	64,0
1987	70	3 281	46,9	3 648	52,1
1988	70	3 485	49,8	3 609	51,6
1989	73	3 831	52,5	4 175	57,2
1990	72	3 814	53,0	4 028	55,9
1991	72	4 169	57,9	4 741	65,8

Anm.:
Med antal åklagare avses arbetad tid för åklagare i antal personår (ett personår = 200 dagar).

KUNGL. BIBL.
1992-03-03
STOCKHOLM

KUNGL. BIBL.
1992-09-03
STOCKHOLM

Statens offentliga utredningar 1992

Kronologisk förteckning

1. Frihet – ansvar – kompetens. Grundutbildningens villkor i högskolan. U.
2. Regler för risker. Ett seminarium om varför vi tillåter mer föroreningar inne än ute. M.
3. Psykiskt störda situation i kommunerna –en probleminventering ur socialtjänstens perspektiv. S.
4. Psykiatrin i Norden –ett jämförande perspektiv. S.
5. Koncession för försäkringssammanslutningar. Fi.
6. Ny mervärdesskattelag.
   – Motiv. Del 1.
   – Författningstext och bilagor. Del 2. Fi.
7. Kompetensutveckling - en nationell strategi. A.
8. Fastighetstaxering m.m. – Bostadsrätter. Fi.
9. Ekonomi och rätt i kyrkan. C.
10. Ett nytt bolag för rundradiosändningar. Ku.
11. Fastighetsskatt. Fi.
12. Konstnärlig högskoleutbildning. U.
13. Bundna aktier. Ju.
14. Mindre kadmium i handelsgödsel. Jo.
15. Ledning och ledarskap i högskolan – några perspektiv och möjligheter. U.
16. Kroppen efter döden. S.
17. Den sista undersökningen – obduktionen i ett psykologiskt perspektiv. S.
18. Tvångsvård i socialtjänsten – ansvar och innehåll. S.
19. Långtidsutredningen 1992. Fi.
20. Statens hundskola. Ombildning från myndighet till aktiebolag. S.
21. Bostadsstöd till pensionärer. S.
22. EES-anpassning av kreditupplysningslagen. Ju.
23. Kontrollfrågor i tulldatoriseringen m.m. Fi.
24. Avreglerad bostadsmarknad. Fi.
25. Utvärdering av försöksverksamheten med 3-årig yrkesinriktad utbildning i gymnasieskolan. U.
26. Rätten till folkpension – kvalifikationsregler i internationella förhållanden. S.
27. Årsarbetstid. A.
28. Kartläggning av kasinospel – enligt internationella regler. Fi.
29. Smittskyddsinstitutet – ny organisation för Sveriges nationella smittskyddsfunktioner. S.
30. Kreditförsäkring – Några aktuella problem. Fi.
31. Lagstiftning om satellitsändningar av TV-program.Ku.
32. Nya Inlandsbanan. K.
33. Kasinospelsverksamhet i folkrörelsernas tjänst? C.
34. Fastighetsdatasystemets datorstruktur. M.
35. Kart- och mätningsutbildningar i nya skolformer. M.
36. Radio och TV i ett. Ku.
37. Psykiatrin och dess patienter – levnadsförhållanden, vårdens innehåll och utveckling. S.
38. Fristående skolor. Bidrag och elevavgifter. U.
39. Begreppet arbetsskada. S.
40. Risk- och skadehantering i statlig verksamhet. Fi.
41. Angående vattenskotrar. M.
42. Kretslopp – Basen för hållbar stadsutveckling. M.
43. Ecocycles – The Basis of Sustainable Urban Development. M.
44. Resurser för högskolans grundutbildning. U.
45. Miljöfarligt avfall – ansvar och riktlinjer. M.
46. Livskvalitet för psykiskt långtidssjuka – forskning kring service, stöd och vård. S.
47. Avreglerad bostadsmarknad, Del II. Fi.
48. Effektivare statistikstyrning – Den statliga statistikens finansiering och samordning. Fi.
49. EES-anpassning av marknadsföringslagstiftningen. C.
50. Avgifter och högkostnadsskydd inom äldre- och handikappomsorgen. S
51. Översyn av sjöpolisen. Ju.
52. Ett samhälle för alla. S.
53. Skatt på dieselolja. Fi.
54. Mer för mindre – nya styrformer för barn- och ungdomspolitiken. C.
55. Råd för forskning om transporter och kommunikation. K.
    Råd för forskning om transporter och kommunikation. Bilagor. K.
56. Färjor och farleder. K.
57. Beskattning av vissa naturaförmåner m.m. Fi.
58. Miljöskulden. En rapport om hur miljöskulden utvecklas om vi ingenting gör. M.
59. Läraruppdraget U.
60. Enklare regler för statsanställda. Fi.
61. Ett reformerat åklagarväsende. Del. A och B. Ju.

KUNGL. BIBL.
1992 -03- 03
STOCKHOLM

Statens offentliga utredningar 1992

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet

Bundna aktier. [13]
EES-anpassning av kreditupplysningslagen. [22]
Översyn av sjöpolisen. [51]
Ett reformerat åklagarväsende. Del A och B. [61]

Socialdepartementet

Psykiskt störda situation i kommunerna
–en probleminventering ur socialtjänstens perspektiv. [3]
Psykiatrin i Norden – ett jämförande perspektiv. [4]
Kroppen efter döden. [16]
Den sista undersökningen – obduktionen i ett psykologiskt perspektiv. [17]
Tvångsvård i socialtjänsten – ansvar och innehåll. [18]
Statens hundskola. Ombildning från myndighet till aktiebolag. [20]
Bostadsstöd till pensionärer. [21]
Rätten till folkpension – kvalifikationsregler i internationella förhållanden. [26]
Smittskyddsinstitutet – ny organisation för Sveriges nationella smittskyddsfunktioner. [29]
Psykiatrin och dess patienter – levnadsförhållanden, vårdens innehåll och utveckling. [37]
Begreppet arbetsskada. [39]
Livskvalitet för psykiskt långtidssjuka
– forskning kring service, stöd och vård. [46]
Avgifter och högkostnadsskydd inom äldre- och handikappomsorgen. [50]
Ett samhälle för alla. [52]

Kommunikationsdepartementet

Nya Inlandsbanan. [32]
Råd för forskning om transporter och kommunikation.
Råd för forskning om transporter och kommunikation. Bilagor. [55]
Färjor och farleder. [56]

Finansdepartementet

Koncession för försäkringssammanslutningar. [5]
Ny mervärdesskattelag.
– Motiv. Del 1.
– Författningstext och bilagor. Del 2. [6]
Fastighetstaxering m.m. – Bostadsrätter. [8]
Fastighetsskatt. [11]
Långtidsutredningen 1992. [19]
Kontrollfrågor i tulldatoriseringen m.m. [23]
Avreglerad bostadsmarknad. [24]
Kartläggning av kasinospel – enligt internationella regler. [28]
Kreditförsäkring – Några aktuella problem. [30]
Risk- och skadehantering i statlig verksamhet. [40]
Avreglerad bostadsmarknad, Del II. [47]
Effektivare statistikstyrning – Den statliga statistikens finansiering och samordning. [48]
Skatt på dieselolja. [53]
Beskattning av vissa naturaförmåner m.m. [57]
Enklare regler för statsanställda. [60]

Utbildningsdepartementet

Frihet – ansvar – kompetens. Grundutbildningens villkor i högskolan. [1]
Konstnärlig högskoleutbildning. [12]
Ledning och ledarskap i högskolan – några perspektiv och möjligheter. [15]
Utvärdering av försöksverksamheten med 3-årig yrkesinriktad utbildning i gymnasieskolan. [25]
Fristående skolor. Bidrag och elevavgifter. [38]
Resurser för högskolans grundutbildning. [44]
Läraruppdraget. [59]

Jordbruksdepartementet

Mindre kadmium i handelsgödsel. [14]

Kulturdepartementet

Ett nytt bolag för rundradiosändningar. [10]
Lagstiftning om satellitsändningar av TV-program. [31]
Radio och TV i ett. [36]

Arbetsmarknadsdepartementet

Kompetensutveckling - en nationell strategi. [7]
Årsarbetstid. [27]

Civildepartementet

Ekonomi och rätt i kyrkan. [9]
Kasinospelsverksamhet i folkrörelsernas tjänst? [33]
EES-anpassning av marknadsföringslagstiftningen.[49]
Mer för mindre – nya styrformer för barn- och ungdomspolitiken. [54]

Statens offentliga utredningar 1992

Systematisk förteckning

Miljö- och naturresursdepartementet

Regler för risker. Ett seminarium om varför vi tillåter mer föroreningar inne än ute. [2]
Fastighetsdatasystemets datorstruktur. [34]
Kart- och mätningsutbildningar i nya skolformer. [35]
Angående vattenskotrar. [41]
Kretslopp – Basen för hållbar stadsutveckling. [42]
Ecocycles – The Basis of Sustainable Urban Development. [43]
Miljöfarligt avfall – ansvar och riktlinjer. [45]
Miljöskulden. En rapport om hur miljöskulden utvecklas om vi ingenting gör. [58]

ALLMÄNNA FÖRLAGET

BESTÄLLNINGAR: ALLMÄNNA FÖRLAGET, KUNDTJÄNST, 106 47 STOCKHOLM
TEL: 08-739 96 30, FAX: 08-739 95 48
INFORMATIONSBOKHANDELN, MALMTORGSGATAN 5
(VID BRUNKEBERGSTORG), STOCKHOLM

ISBN 91-38-13098-X ISSN 0375-250X